

amatérská
scēna Ročenka **2017/18**

Honza Merta devadesátníkem!

Rozesmáté hlediště hradeckých Jeslíček, pamětníka mnoha setkání divadelníků, kdysi i valných hromad VSVD, jehož byl oslavenec téměř desetiletí předsedou, se bavilo půvabnou loutkářskou hříčkou o tom, jak jdou Honza s Naďou na pivo, komiksové postavičky animovala Hanka Voříšková za hudebního doprovodu Olinky Strnadové. Byli u toho mnozí, mezi nimi např. i prof. Jan Císař.

Text: Saša Gregar

Venku zdatně přšel začínající podzim, ale v sálku hřejivo, jak jinak – sešli jsme se oslavit devadesátiny Jana Merty. Pro ty, co ho znají již jen podle jména, mimořádné osobnosti východočeského loutkářství, povoláním chemika a kdysi zdatného sokolského atleta, vzdělavatele a cvičitele, ale rovněž nadšeného loutkáře. Tahle múza si ho přitáhla už v útlém mládí – Mertovo jméno je spojeno s dnes už neexistujícím loutkovým divadélkem Sokola Malšovice, ale Honza v této dnes hradecké čtvrti žije dodnes.

Koncem padesátých let minulého století propadl loutkovému divadlu zcela, s vervou zvědavého analytika nasával jeho taje a moderní podoby, brzo se svými inscenacemi, které režíroval a výtvarně zpracoval, dobyl i Loutkářskou Chrudim (1961-1964). Spolupracoval také s dětskými loutkáři, a především ho lákalo divadlo tvořivé, současné, aktuální. Spřátelil se proto s tvůrci tehdy vznikajícího Draku, s výtvarníkem Františkem Vítkem, hercem Janem Pilařem a později i jeho legendárním principálem Janem Dvořákem. V Draku později působil jako externí fotograf (1964-1976) – dá se říci, že byl jedním z prvních moderních fotografů loutkového divadla.

Honza Merta jako inscenátor zaujal především novým viděním amatérského loutkového divadla, byl inspirován soudobými proměnami jeho výrazových prostředků, které představoval právě Drak, ale i svitavské Céčko a další. Založil v Hradci Králové nový soubor Žížala (1980) s nímž nastudoval inscenaci *Neposedný dům* a po úspěchu na Loutkářské Chrudimi (1981) s ní reprezentoval české amatérské loutkové divadlo i na festivalu v portugalském Portu.

Loutkové divadlo bylo Honzovi předmětem celoživotního vzdělávání, absolvoval Východočeskou lidovou konzervatoř, byl členem Klubu autorů, který vedla Eva Machková, své poznávání zúročil nejen jako inscenátor, ale také coby lektor, porotce okresních, krajských i národních přehlídek, pedagog vzdělávacích seminářů, redaktor slavného časopisu *Mladá scéna*, od osmdesátých let i jako člen poradních sborů pro loutkové divadlo, krajského i ústředního.

Honza Merta byl samozřejmě u toho, když se v roce 1991 zakládalo Volné sdružení východočeských divadelníků. V letech 1993-2000 byl jeho předsedou a spolu se svými přáteli sdružení převedl hektickou dobou pochybností o smyslu této organizace a pomohl ji vybudovat jako svébytný subjekt divadelnické vzájemnosti. V roce 2002 obdržel Zlatý odznak J. K. Tyla a ke svým osmdesátinám Cenu ministra kultury (2007).

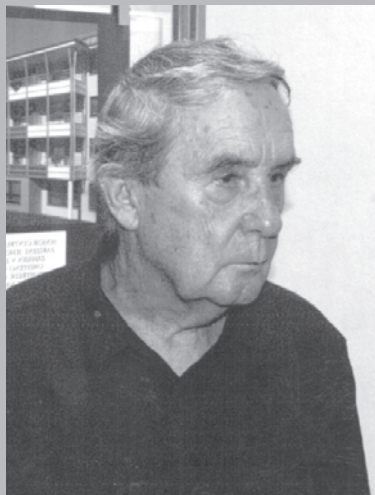
Alena Exnarová a Blanka Šefrnová o něm před časem napsali: „Jan Merta byl celá desetiletí především *Spiritus agens* loutkářů z východních Čech, ale v mnohém přesahoval hranice této oblasti i hranice loutkového divadla. Opravdový služebník Thálie. Jeho divadelně-osvětová práce celou tu dobu stmělovala loutkáře velké východočeské oblasti. Dokázal jim předat jistou vizi; přiváděl je ke smyslu jejich amatérské tvorby a měl vždy pochopení pro všechny. Vyzvedával vždy tvoření vycházející z upřímných pohnutek a potřeb jako cennou součást života. Tím se možná také přihodilo, že v kraji mohou koexistovat divadelníci různě zaměření, s různou úrovní zkušenosti v úctě k sobě a své práci nauzájem. Jeho názory na divadlo, podložené studiem a zkušeností, mají platnost, a amatéři je od něj stále chtějí slyšet.“

Jiný Honza, Dvořák, ve svém přípitku připodobnil jubilanta k remorkéru, jehož funkcí je buď táhnout nebo tlačít lodě, které by jinak unášel náhodný proud. Dovést je ke kýženému cíli, který, jak víme, je v umění vždycky někde poblíž horizontu nebo až za ním. To vždycky bylo a zůstalo smyslem Mertových aktivit, proto i dnes vyzařuje tvořivým duchem (stále někdy usedá ke stolu s řezbářským náčiním, aby umně vyřezával postavičky svých betlémků, další své životní radosti), proto zůstal kamarádem, jemuž je mezi divadelníky dobře a s nimiž sdílí své radosti i pochybnosti o našem současném světě. Přejme si, aby takových setkání jako 23. září 2017 v hradeckých Jeslíčkách, bylo ještě mnoho.

Merta Jan, Cena ministra kultury 2007; foto: Ivo Mička.



Blanenský Jiří Polášek oslaví devadesátiny



Blanenský výtvarník, režisér a scénograf Jiří Polášek oslaví 27. února 2018 své devadesátiny. Byl po dlouhá léta a stále je přední osobností amatérského divadla v Blansku. Kdysi kdosi vtipně poznamenal „Řekne-li se v Blansku divadlo, ozvěnou se vrátí: Jiří Polášek.“

Text: Milan Strotzer s použitím textů Lenky Láznovské a Pavla Svobody

Jiří Polášek je absolventem státní grafické školy v Praze. Pracoval jako grafik, později designér firmy Metra Blansko. K výtvarnému umění přičichl v tiskárně, kde byl jeho tatínek spolumajitelem. Tam se tiskly knihy Moravského kola spisovatelů, jezdili sem ilustrátoři na domluvy a korektury a samozřejmě zvali na vernisáže.

K divadlu Jiřího Poláška přivedlo mnoho zážitků z dětství. Jako dítě vášnivě poslouchal rozhlasové hry. Mezi nezapomenutelné zážitky patřily také báječné inscenace dětských oper a baletů v Brně v choreografii Ivo Váni Psoty. Při návštěvě Prahy ho fascinovali Vlasta Burian a V+W. Tajně hltal knihy z edice DP, bratry Čapkovi i poezii.

Začátek jeho režisérské, dramaturgické, scénografické a herecké činnosti spadá do roku 1955. Začínal v Divadle pracujících Metra, posléze byl v D5 ZK ČKD Blansko a od devadesátých let v Blanenském divadle. První inscenací byla Nezvalova *Manon Lescaut*.

Inscenoval nespočet her a dramatizací. Byly mezi nimi např. Gogolovy hry *Revizor* a *Ženitba*, Nezvalovi *Milenci z kiosku*, Goldoniho *Poprask na laguně*, bří Čapkových *Ze života hmyzu*, Gorinovo drama *Zapomeňte na Hérostrata*, *Těžká Barbora*, *Osel beže stínu* trojice W+V+J, Potužilova adaptace Šotolova románu *Kuře na rožni*, Smočkovo *Podioné odpoledne dr. Zvonka Burkeho*, z dílny J. Suchého a F. Havlíka *Elektrická puma* (dvakrát), *Hra na dr. Johana Fausta*, *Sladký život blázna Vincka*, Majakovského *Příliš horká lázeň*.

Je z toho patrná šíře záběru Jiřího Poláška i zájem o hry, vypovídající o současném člověku, byť často z groteskního úhlu a také o různé žánry hudebního divadla. Právě zde našel svou parketu s vrcholem v roce 1984, kdy udělal *Elektrickou pumu*. Sám o sobě říkal, že je poučený autodidakt. Lze v tom číst jednak po-

věstnou Poláškovu sebeironii, jednak osobní zkušenost z přijímání jeho inscenací. „Téměř po každém titulu se ozvalo poděšené krákání kritických vran“, napsal v roce 1995 do své bilancující úvahy pro Amatérskou scénu. Řekněme, že jeho život v amatérském divadle a s amatérským divadlem nebyl jednoduchý.

Měl však štěstí, uměl si najít a vychovat, spolupracovníky a herce. Z těch mnohých uveďme choreografa Petra Boriu, skladatele Miloše Libru, dále pak osobité a velmi kultivované herce Irenu Vrtělovou a Vladimíra Vrtěla. Působná Irena skvěle zpívala, na jevišti se pohybovala se samozřejmostí zkušené herečky. Vladimírův herecký projev měl rysy osobní autenticity. Oba dokázali inscenacím vdechnout duši. To bylo velmi důležité pro styl divadla ZK Metry Blansko. Polášek vědomě spojoval prvky politického kabaretu s patrným osobním postojem s určitým druhem zábavné hudební produkce. Tím, že pojmenovávali svět kolem sebe, říkali divákovi „Podívej se na nás, nejsi stejný jako my?“ Právě tento apel pobouřil v roce 1989 na Jiráskově Hronově funkcionáře KSČ. Psychicky nevydrželi v Majakovského *Příliš horké lázni* poslouchat „Blbnem dál pod jakýmkoliv praporem“ a další původní písně z dílny divadla. Zdá se, že největší Poláškovou ambicí bylo udělat dobré zábavné divadlo. Svou *Elektrickou pumu* v roce 1984 se mu podařilo takové divadlo rehabilitovat, tj. včlenit do hlavního proudu tehdejšího amatérského divadla. Osobitý pohled na svět prostřednictvím písniček s původními texty jeho inscenace posunuly do roviny produkce s politickým podtextem. Proto *Elektrická puma* nesměla na Hronov, viděli ji pouze na poděbradském FEMAD. Do Hronova mohla vstoupit až další Polášková inscenace *Hra na dr. Johana Fausta*. To bylo v roce 1987. V devadesátých letech 20. století se Polášek postupně od muzikálu posouval k text-appealu, kde šlo o sled kabaretních výstupů volně zarámovaných dějem či tématem. Je to možné dokumentovat na *Elektrické pumě číslo 2* (2000). Nešlo o remake, Polášek kus aktualizoval s použitím hry ve hře. Z trojice bezdomovců s osobitou životní filozofií se rozehrávalo závažné etické téma.

Následovala celá řada her, inscenací, výstav a úspěchů. Připomeňme alespoň některé: 2001 – komediální jevištní balábile z her Ivana Vyskočila *Hamlet* 2001 a *Meziřečí*. 2001 – montáž textů I. Vyskočila: *Haprdáns*. 2002 – *Soirée* aneb *Concerto grosso*. 2004 – *Grand aneb Semafor má zelenou*. 2006 – Neil Simon: *Vstupte!* 2007 – Michal /Hrabal/ Bednář: *Fragmenty*. 2010, Ronald Harwood: *Garderobiér*.

V roce 2016 uvedlo Blanenské divadlo v režii a scénografii jubilanta s použitím textů Ivana Vyskočila inscenaci *Meziřečí* a *Mezizpěvy*, která byla ohlédnutím za 50 lety činnosti Blanenského divadla a rozloučením s tvůrčí činností jeho vůdčí osobnosti, režiséra a výtvarníka Jiřího Poláška.

K neuvěřitelně plodnému divadelnímu životu a k životnímu jubileu nelze, než vzdát hold a popřát oslavenci, jak se dnes říká, udržitelný dobrý zdravotní stav a k tomu mnoho potěchy z toho, co má rád.

Strotzer: Mezi prací amatérských a profesionálních souborů nebyl zásadní rozdíl

Redaktor, editor, lektor, odborný pracovník pro amatérské divadlo NIPOS-ARTAMA Praha. Od ledna 2005 do prosince 2011 šéfredaktor Amatérské scény. Od 1998 organizoval autorskou soutěž her pro děti Oříšky pro Popelku. Od 80. let, zejména po roku 1990 byl lektorem a členem odborných porot mnoha divadelních přehlídek. Na řadě z nich se podílel i koncepčně a organizačně jako odborný pracovník pro amatérské divadlo IPOS-ARTAMA (později NIPOS-ARTAMA), především na celostátních přehlídkách FEMAD Libice nad Cidlinou a Poděbrady, Jiráskův Hronov, Divadelní Třebíč, Popelka Rakovník. Spolupracoval na programu Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou, NP seniorského divadla. Vedle přípravy mnoha jednorázových seminářů spjatých s div. přehlídkami (především Klub /nejen/ mladých divadelníků, koncipoval a organizačně zajišťoval dlouhodobé kurzy, mj. div. režie a herectví SKKS Praha (1984–1986), Lidové konzervatoře pro vedoucí DDS a DLS KD hl. města Prahy a SKKS Praha (1984–1986, ve spolupráci s Jaroslavem Provazníkem a Alexejem Pernicou) či Kurz praktické režie IPOS-ARTAMA Praha. Od roku 2011 je vedoucí pracovního týmu Databáze českého amatérského divadla a redaktor Místní kultury on line (2011–2014). Byl editorem 2. dílu publikace Malované opony divadel českých zemí.

Text: Jan Šotkovský

Milane, ty jsi – když to hodně zobecním – pracoval před listopadem 1989 i po něm jako metodik v oblasti amatérského divadla. V čem se ta práce „před a po“ nejvíce lišila?

Nemám pocit, že se nějak zvlášť lišila. V roce 1977 jsem nastoupil na Okresní kulturní středisko do Nymburka. Přišel jsem tam z místa, kde jsem měl poměrně slušný plat, ale chtěl jsem spojit tehdejšího koníčka s povoláním. Ten platový skok byl šílený – abych bral alespoň o čtyři stovky víc než řadový metodik, stal jsem se vedoucím a přibral jsem si k vedení oddělení i tanec, jelikož jsem se kdesi zmínil, že jsem soutěžně tancoval. Divadlo, kterému bych se pochopitelně věnoval nejradši, bylo totiž obsazeno jinou kolegyní. Celou dobu jsem se ale věnoval i divadelnímu dění, podílel se na přípravě některých přehlídek – FEMADu v Poděbradech a posléze v Libici nad Cidlinou, Středočeských divadelních her, znovuoobnovení tradice Vodákovy července v Lysé nad Labem pod názvem Divadelní červen atd.

Když kolega Václav Špirit v roce 1983 emigroval, oslovili mne na Jiráskově Hronově, jestli bych nechtěl zaujmout jeho místo na Středočeském kulturním středisku, na což jsem samosebou kývnul.

Jaká byla politická situace v době normalizace, kdy jsem nastupoval na Vaškovo místo, nemusím detailně líčit: nicméně tam, kde bylo slušné personální obsazení na místech metodiků a byl nad nimi ještě někdo rozumný, mohli tito lidé udělat velký kus práce.



KP Wintrův Rakovník, rozborové semináře, 2014; foto: Ivo Mička.

Tys byl ve Středočeském kraji jediný metodik pro divadlo?

Já byl metodik pro činoherní divadlo. Další se věnoval uměleckému přednesu, další fungoval pro loutkové divadlo a případně byl metodik pro oblast divadla pro děti. A na každém okrese byl další metodik – ti nám ovšem nebyli podřízeni, mohli jsme jim jen něco případně doporučovat. Tím, že byl většinou jeden, se to samozřejmě lišilo razantněji – někde bylo mrtvo, jinde se aktivně organizovaly přehlídky, vydávaly publikace atd.

Mohl bys popsat, jaká byla náplň práce krajského metodika pro amatérské divadlo v 80. letech?

V jednotlivých krajích se to bezpochyby lišilo, někde převažovaly postupy úřednické, jinde šlo především o terénní práci. Mohu odpovědně mluvit o práci metodika na Středočeském KKS.

Náplň práce tkvěla v několika oblastech. Jednou z těch klíčových byla příprava a realizace krajských přehlídek a s nimi spojených vzdělávacích akcí. Pro představu: např. v roce 1989 jsem zajišťoval 6 přehlídek v osmi místech a k tomu FEMAD v Poděbradech, který měl celorepublikový záběr. Líčit, co všechno příprava té které přehlídky vyžadovala, by bylo na dlouhé povídání. Druhou podstatnou oblastí byla příprava a realizace vzdělávacích akcí, rozborových seminářů na všech přehlídkách, jednorázových seminářů věnovaných převážně seznamování se s moderním divadlem a jeho tvůrci, prioritou pak byly dlouhodobé, většinou tříleté, kurzy divadelní režie, herectví, autorského a loutkového divadla, dětského divadla a dramatické výchovy. Pořádal jsem i roční kurz pro metodiky divadelních oborů. Nemalá pozornost byla věnována ediční činnosti. Každý rok jsme vydávali nejméně jednu publikaci na pomoc amatérskému divadlu. Zvláštní pozornost byla věnována takřka 30 tzv. krajsky sledovaným souborům, kterým byla poskytována odborná pomoc prostřednictvím profesionálních dramaturgů, režisérů, scénografů či choreografů. Každoročně jsme na Jiráskově Hronově pořádali bohatě navštěvovaná Setkání Středočechů, což byla příležitost k rekapitulaci té které divadelní sezóny, jejího zhodnocení. Mezi úkoly metodika patřila práce s poradním sborem, s okresními metodiky, vytváření rezervoaru trvale spolupracujících lektorů z řad profesionálních divadelníků, publikační činnost a mnoho dalších úkolů, na něž si už sotva vzpomínám. Nechyběla ani jistá dávka úřadování, psaní zpráv a vykazování činností. Tyto úkony na Středočeském KKS nepřevažovaly. Ve srovnání s OKS Nymburk, kde jsem dříve pracoval, jakoby ani nebyly.

A co se týče šíře vzdělávacích aktivit zprostředkované krajským kulturním střediskem, ta byla mohutná, určitě ve Středočeském a Východočeském kraji. Sám jsem nevěřil vlastním očím, když jsem byl přinucen sepsat heslo pro Databázi českého amatérského divadla, co že jsem všechno v oblasti vzdělávání zrealizoval. Dnes nechápu, jak jsem to mohl stihnout v době bez počítačů, kdy se každá obálka vypisovala ručně, propozice, pozvánky a další písemnosti se množily prupisem na psacím stroji nebo v lepším případě prostřednictvím blan. To, co jsem teď říkal, se přitom vázalo k osobě metodika pro činoherní divadlo a dětské divadlo. V oboru amatérského loutkářství a uměleckého přednesu se konala řada dalších vzdělávacích akcí, byť ne v tak velké míře. Ty je třeba připočíst. A to nemluvíme o dalších oborech tzv. zájmové umělecké činnosti.

Každopádně se „šlo po kvalitě“. Pokud jde o finanční prostředky, byla „ruka Páně otevřená“ (to se týká spíše 70. let., v průběhu 80. let peněz postupně ubývalo, když jsem se podíval na rozpočet, který měl přede mnou Vašek Špirit, bylo mi lehce smutno), možnosti byly možná větší než jsou dnes. Aspoň to tak z odstupu vnímám. Jistě záviselo na tom, kdo je chtěl a uměl využít – leckde se samozřejmě nedělalo nic, to je vždycky pohodlnější.

K tomu si připočti, že tu byl Socialistický svaz mládeže s nemalými prostředky, který dokázal třebaš pořádat školení ve velkém stylu. Představ si velký hotel v Karlových Varech, kde probíhá mohutný seminář o autorském divadle pro pracovníky v kultuře – stovky účastníků a mezi přednášejícími kapacity typu Boška, Vyskočila, Potužila. To nebyla levná záležitost. Systém v tom zřejmě ze strany SSM nebyl, ale prostředky byly. Každopádně v těch aktivních oblastech se realizovalo mnoho přehlídek s přidruženými semináři, probíhaly různé dlouhodobé vzdělávací akce: na zmíněném krajském středisku jsme jich měli rozjetou celou řadu, ať šlo o režii, autorské divadlo či divadlo pro děti. Posléze jsme je prováděli pod hlavičkou Lidové konzervatoře, tudíž měli jejich absolventi i jakési formální osvědčení.

Dokázal bys krátce popsat fenomén Lidové konzervatoře a její význam pro vzdělávání amatérů v 80. letech?

Byla to jedinečná platforma pro systematické vzdělávání. Různá jednorázová školení, a že jich bylo, začínala vlivem nespočetného složení posluchačů, většinou od nuly, takže jejich rádius byl značně omezený. Nebyl jiný, když se předpokládalo, že už posluchači mají za sebou jistý základ. Jak dnes slyším Jarmilu Černíkovou-Drobnou, když vyzývá kolegy lektory k tomu, jak postupovat. Pravidla „Nepředpokládejte nic:“

Lidová konzervatoř vzdělávala amatéry v dlouhodobých cyklech, většinou tříletých kurzech, v nichž se mohlo postupovat systematicky od základů k disciplínám nadstavbovým. Takový způsob vzdělávání přinášel nesporně daleko větší efekt. Řada absolventů kurzů LK patřila a stále patří k předním tvůrcím osobnostem amatérského divadla a dalších oborů umělecké činnosti. O lidových konzervatořích jako o fenoménu své doby lze hovořit také proto, že povětšinou byly jejich lektorské týmy tvořeny mimořádnými osobnostmi, které vlivem vyjádření nesouhlasu se vstupem „bratrských vojsk“ a okupací Československa v roce 1968 byli odejiti z profesionální umělecké scény či pedagogického působení. Byli to namnoze nejlepší z nejlepších. A tak své znalosti, dovednosti a zkušenosti uplatnili v oblasti zájmových uměleckých činností, která byla ideologicky kontrolována o poznání menší měrou. Amatérům se na poli lidových konzervatoří tak dostalo vzdělání, o které posluchači DAMU, JAMU a jiných uměleckých škol mohli v normalizačních časech zavadit jen zřídka.

Z různých výpovědí o normalizační době mám pocit, že dnešní všudypřítomný pocit „není čas“ nebyl zdaleka tak silný, že jeden z důvodů rozvoje amatérského divadla v té době byla jednak slabší možnost realizovat se v povolání, jednak časová nenáročnost řady profesí, která neprofesionálním divadelníkům umožňovala věnovat se svému koníčku „na plný úvazek“. Máš jako pamětník tentýž pocit?

Asi to tak bude. I dneska se určitě zdaleka každý nedostane k profesi, která ho těší a zajímá, ale tehdy těch lidí bylo zřejmě více. A určitě nebylo tolik možností k realizaci a seberealizaci obecně, i konkrétně v kultuře. Lapidárně řečeno – byl větší klid, protože nebylo tolik příležitostí.

A dá se tím pádem říct, že podnikaví a kreativní lidé, kteří by se možná za jistých okolností realizovali i neumělecky, skončili u amatérského divadla i z nedostatku jiných možností naplnit své ambice?

Zas tak bych to nepřeceňoval, ono amatérské divadlo z hlediska celku společnosti bylo a je poměrně úzký koridor. Pravda je ta, že pokud někdo cítil potřebu se sebevyjádřit, tak amatérské divadlo bylo platformou, kde to svým způsobem šlo. Je samozřejmě pravda, že se pořád všechno ideologicky kontrolovalo a regulovalo, ale byly způsoby, jak se tomu vyhnout. Možná za cenu toho, že se člověk zúčastňoval různých schůzí a komisí, kde svým způsobem rozhodoval i sám o sobě. Konkrétní příklad: my jsme se v Nymburce s mladým souborem – tehdy řekněme netradičního typu – chtěli oddělit od struktury toho tradičního, měšťanského amatérského souboru. A našli jsme útočiště pod hlavičkou SSM, kde jsme postupně zjistili, že naši činnost nijak zvlášť nekontrolují, že jim jde hlavně o to vykazat činnost, aby měli „čárku“, že mají aktivitu i v této oblasti, že Nymburk není jen město basketbalu. Útrpná na tom ovšem byla ta nutnost bavit se na různých schůzích s blbci – vzpomínám na tehdejšího předsedu okresního výboru SSM, který byl sice učitel, ale intelektuálně na tom době

věru nebyl. Vzpomínám si, jak jsem jednou obhajoval text kolegy, v kterém stálo: „Žižka a císař Josef, to byli Čechové! A ten kostel náš, ten je po nich na památku!“ Což je citát z Jiráskovy Filosofské historie, který pronášá aktuár Roubínek. Soudruh ovšem nevěděl, že je to z Jiráska a dlouze se rozčiloval, co je to za nesmysl, vždyť přece císař Josef nebyl Čech! Na téhle úrovni jsme se bavili, ale šlo to okecat. Stálo to čas, někdy nervy ale nikdy to neskončilo zákazem. Což se jinde dělo.

A bývalo to časté? Nebo šlo o extrémní případ?

Časté to nebylo. Ale šílené na tom bylo právě to, že to nebylo časté, protože jsme všichni v sobě měli zakódovanou autocenzuru a myšlení v jinotajích. Bylo jasné, že nemá smysl provokovat cenzuru – třebaš jen výrazem „panebože“, protože Bůh přece neexistuje.

Ale amatérské divadlo v tomhle přece mohlo být – a zřejmě bylo – svobodnější a drzejší než to profesionální, protože v něm nehrozil strach ze ztráty povolání...

Ano, to se často říká. Ale já si to úplně nemyslím. Sledoval jsem v té době řadu souborů a myslím, že mezi prací amatérských a profesionálních souborů nebyl nějaký zásadní rozdíl. Byly soubory, které chtěly štourat do věcí, které je štvou, sdělit své stanovisko, dotknout se toho, co je páli – ale to dělaly i některé profesionální soubory, třebaš ústecké Činoherní studio nebo Provázci. Prostě byla divadla, která se chtěla dotýkat určitých palčivých témat – a byla divadla, která chtěla mít hlavně klid. Mezi amatéry i mezi profesionály.

Takže si ani nemyslíš, že úroveň amatérského divadla v 70. a 80. letech byla en gros větší než je dnes?

O tom pořád přemýšlím. A upřímně se mi nezdá, že by se za těch čtyřicet let, co v amatérském divadle jedu, něco tak zásadně změnilo. Soubory, které se snaží o nějaký nový výraz, který by upoutal a byl zároveň srozumitelný – ty byly a jsou. A bylo a je jich málo.

Ale abych se netvářil, že se nic nezměnilo. Ještě v polovině 70. let bylo gros amatérského divadla v činohře, jejíž vrcholná ambice byla na solidní úrovni nastudovat dobře napsaný, profesionálním divadlem ověřený pevný text. Autorského divadla bylo málo, pramálo. A to se za těch čtyřicet let změnilo zcela zásadně. A silně se to změnilo po roce 2000 – v roce 2005 jsem spočítal, že divadlo „dramatických básníků“ (abych se vyjádřil vzletně) a autorské divadlo byly na Jiráskově Hronově v poměru 1:2. A o pouhé čtyři roky později byl ten poměr dokonce 1:4! Dnes bychom asi došli k podobnému číslu. A tohle bylo v 70. i 80. letech nemyslitelné.

A není to jen záležitost vrcholných přehlídek? Netvoří většinu amatérské produkce stále inscenace dobře (i hůře) napsaných bulvárních komedií anglické a francouzské provenience?

To samozřejmě. Objedu během roku stále docela dost přehlídek a vidím, že se hrají různé osvědčené kousky, často je motivace prostě to, že zmíněný titul viděli v profesionálním divadle a chtějí si ho „taky zkusit“. A drtivá většina souborů řeší jen to, jak obsadit lidi, kteří mají k dispozici, o tématu, nedejbože nějaké osobní potřebě sdělení neuvažují vůbec. V tomto ohledu jsou samozřejmě vrcholné přehlídky a Hronov zejména značně zkreslující. Ale třeba v oblasti dětského divadla, studentského divadla a také loutkového divadla je to hodně jinak, tam má autorská práce výrazně vyšší zastoupení.

Abych se vrátil zpět do 70. a 80. let - byla tehdy mezi amatéry větší chuť se vzdělávat?

To asi jo. A zase to souvisí s tím, že nebylo tolik příležitostí k setkávání se: a to jakéhokoli druhu. A zároveň byla větší škála vzdělávacích akcí – byly krajská střediska, okresní střediska, lidové konzervatoře... Dnes nám zbyla jediná centrální ministerská instituce, která něco obdobného zajišťuje – NIPOS-ARTAMA. A vedle toho zbyl královéhradecký Impuls, jediný „pohrobek“ někdejší sítě krajských kulturních středisek. Pokoušeli se o něco podobného v Praze při Městské knihovně, ale záhy to zaniklo. Naopak po nějakém čase vzniklo malé pracoviště v Pardubickém kraji.

Ty jsi zánik této rozvětvené sítě sledoval takříkajíc v přímém přenosu. Byl podle tebe neodvratný? A bylo by nám lépe, kdyby zůstala zachována?

Určitě by nám bylo lépe, protože jedno centrální zařízení nemůže z povahy věci obsáhnout republiku, i kdyby mělo více pracovníků a peněz, než má. Kraj se mi pořád zdá být rozumný mezičlánek. Asi už bych nevolal po návratu okresních středisek, protože v některých okresech je souborů pramálo. Ale krajská síť podle mého (samozřejmě v transformované podobě) měla být zachována. Jenže byla vnímána jako nástroj ideologie, tudíž: pryč s tím. A to hned po sametové revoluci – během roku 1990 zanikla všechna.

Když jsem nastoupil v zmíněném roce 1977 na OKS do Nymburka, zajímalo mě, co se tam dělo přede mnou, jaké se pořádaly přehlídky, co se dělo v oblasti vzdělávání. Ředitelka mi hrdě řekla, že nic, že o ničem nemají žádné materiály. Nedalo mi to – přece musí mít nějaký archiv, nějaké dokumenty? Odvětila mi, že všechno po svém nástupu nechala vyhodit a začíná se znovu. To je syndrom věčného začínání od nuly, který se v roce 1990 zase naplno projevil (byť z jiného důvodu).

Ty jsi ovšem v roce 1990 okamžitě přešel z krajské organizace do oné centrální, do ARTAMY.

Já jsem zůstal na Středočeském KKS až do naprostého konce. Jiní odešli dřív, jakmile bylo jasné, že nemáme další perspektivu. Ale já jako taková hloupá poctivka jsem chtěl dokončit rozdělanou práci, měl jsem rozběhnutých několik vzdělávacích cyklů a moc jsem nevěděl, co bude dál. Nicméně v prosinci 1990 mi zavolali z ARTAMY, že mě potřebují hned od začátku roku, že se někdo musí postarat o Jiráskův Hronov a další přehlídky. A tak jsem hned v únoru 1991 začal pracovat v ARTAMĚ.

A byl jsi strůjcem té razantní proměny Jiráskova Hronova z činoherní přehlídky v onu „mezidruhovou žatvu“, která se snaží pokrýt celé spektrum amatérských divadelních aktivit.

Takto: byla to moje vize a uvedl jsem jí do chodu, ale nebyl jsem první, kdo s tím začal. Už v 80. letech se mí předchůdci na pozici „ústředního metodika“ – Lenka Lázňovská, Jana Paterová, Karel Tomas – snažili přivázat na Hronov, který byl stále ještě takřka výhradně činoherní přehlídkou, zajímavé inscenace jiných divadelních typů a druhů. A v těchže 80. letech se díky Janě Paterové rozvinuly i předtím skromné vzdělávací aktivity v hojně navštěvovaný Klub mladých režisérů. který vedla čtveřice renomovaných režisérů: Jiří Fréhar, Miroslav Krobot, Karel Kříž, Ivan Rajmont. Právě kvůli nim se přivázely zmíněné „inspirativní“ inscenace z jiných divadelních ranků, to už byl předvoj toho žánrového a druhového rozostření. Ale byla to spíš třesnička na dortu, navíc určená primárně právě KmD. Takže když se hrálo třebaš v menším prostoru, vešli se tam právě jen jeho seminaristé a někteří (třeba já) si stěžovali, proč se tam nedostanou. Takže žatva v široké mezidruhovosti se rozjela až od roku 1991.

V 80. letech mimochodem na tomto mezidruhovém principu už fungoval FEMAD v Poděbradech, kde jsme s kolegy dramaturgy a lektory (hlavně Jarmilou Černíkovou-Drobnou, Alenou Urbanovou a Petrem Janišem) objížděli celou republiku a vybírali zajímavé inscenace ze všech druhů divadla. Opět zdůrazňuju – byly prostředky na to zaplatit dopravu i lektory (nijak královsky, ale přece). Samozřejmě nad námi stála ještě programová rada, s kterou jsme vedli dlouhé a vášnivé debaty o tom, co se na FEMADu nakonec objeví. Ale nebyly to debaty ideologické, byla tam snaha dobrat se co nejvyššího programu.

V tom se FEMAD od Hronova lišil?

Velice. Na Hronov se dostávaly v zásadě vítězné inscenace z krajských přehlídek, ale nad nimi často bděla ještě výběrová komise, která dbala na to, aby všechno bylo silně ideologicky pohlédané. A definitivní program Hronova se schvaloval na ÚV KSČ a běžně se z něj škrtaly inscenace tak či onak „závadných“ autorů.

Na FEMADu to bylo úplně jinak, tím, že to byla v zásadě nepostupová a nesoutěžní přehlídka „mimo systém“, tak jako by celé roky nikoho nezajímala. Jen pro zahajovací a závěrečné představení, kam dorazili papaláši, se muselo vybrat něco nezávadného. Jinak si té přehlídky opravdu nikdo z vyšších míst nevšímal. A tahle idylka trvala od roku 1977 zhruba do roku 1985.

Pak došlo k přelomu – to je pěkná historka – díky hronovské návštěvě vedoucího Odboru kultury středočeského KNV, jistého soudruha Lhotského. Ten přijel na Hronov a jako takový vlezdoprdelka doprovázel soudruha Kohouta z ministerstva kultury. A zašli do Dřevíče na diskusi Klubu mladých divadelníků, kde se právě silně nadávalo na oficiální program, jak je nudný a nezáživný. A jakýsi chlapec tam nadšeně volal, ať sem tedy nejedí, když je to nebaví, ale ať jedou do Poděbrad na FEMAD, že tam uvidí dobré divadlo. A Kohout šťouchl do Lhotského a říká mu: „Poslyš, Poděbrady, to je tvůj ráj, co to tam máte, co se to tam děje, že to lidi takhle zajímá?“

A tím pádem idyla skončila (paradoxně s nástupem Gorbačova a perestrojky), musel jsem začít psát rozsáhlé obhajoby a zdůvodnění programového výběru, ten byl obšírně schvalován a začali jsme být silně sledováni (i lektori si občas všimli někoho v publiku, kdo jim připadal jako fízl).

A ten status FEMADU coby „salónu odmítnutých“, kde se hrají inscenace, které jsou takřka již příliš odvážné pro Jiráskův Hronov, to podle tebe odpovídá skutečnosti nebo je to už taky jen zpětně přikrášená legenda?

S tím „salómem odmítnutých“ to jednou někde plácnul Pavel Bošek a rychle se to vžilo. Ale v zásadě to byla pravda, protože značnou část programu tvořily věci, které by se na Hronov nikdy nedostaly. A mrzí mě, že si tento podtitul před několika lety obnovený FEMAD znovu vetkl do názvu, protože už o žádné „odmítnuté“ nejde, je to prostě přehlídka inscenací, které nepostoupily na JH a takto se kolem nich vytváří nějaký falešný nimbus.

Máš představu, jak velké procento amatérských inscenací vůbec vstupuje do onoho přehlídkového systému?

Na počátku století jsem se snažil spočítat všechny inscenace, které „usilují o Hronov“ tím, že se zúčastní na nejnižší úrovni systému soutěžních přehlídek. Došel jsem tehdy k číslu 870 produkcí na cca stovce přehlídek. (Vezmi ovšem v potaz, že do toho zahrnuji i pětiminutové taneční drobníčky nebo



Absolutní nedivadlo, Co je to žít? Lidsky!, Vyškov 1967 / Nitra 1968, Zleva Milan Strotzer a Ladislav Gavoř. Foto: Milan Strotzer, soukromý archiv.

obdobně dlouhé sólové výstupy s loutkou.) V roce 2009, kdy jsme podobné sčítání provozovali naposledy, už se to číslo přehouplo přes tisícovku. Současný stav bych si troufl odhadnout velmi podobně.

Odhadnout, kolik amatérských inscenací vznikne a „do systému“ vůbec nevstoupí, se dá opravdu jen velmi zhruba. Ale když se spolehnu na letitou zkušenost, tipnu si, že nepochybně polovina amatérských produkcí se žádné přehlídky nezúčastní – a dost možná i dvě třetiny. Z toho se dá zhruba odvodit i počet amatérských souborů v republice. Ten se nikdy exaktně statisticky nezkoumal, ale vždycky, když se mě na něj někdo ptal, tak jsem odpovídal, že – na základě dat z dvojího sběru údajů pro Adresář amatérských divadel, počtu souborů účastnících se přehlídek a vlastních zkušeností – bych odhadl počet amatérských souborů v republice asi na dva tisíce, ale může to být i o třetinu víc. A myslím, že dnes už to o tu třetinu víc je. Zejména díky mohutnému boomu studentských souborů, což byla za normalizace věc nebývalá.

Změnil se (z tvého pohledu) nějak zásadněji po roce 1989 vztah profesionálních divadelníků k amatérům a jejich ochota účastnit se amatérského dění jako lektori, porotci atp.?

Byla a je tu část obce profesionálních divadelníků, kteří nahlíží na amatérské divadlo jako na něco, co s uměním nemá ani za mák nic společného. Přesvědčil jsem se o tom naposledy při jednáních pražské grantové komise pro divadlo. S tím se nedá nic moc dělat, těžko je vést k poznání toho, kdo o něj nestojí či si brání svůj chlebiček. Tito „přehlížeči“ nespolupracovali s amatéry ani před rokem 1989 a nelze u nich očekávat zapojení ani dnes. Možná, že jsem měl jen štěstí, ale potkával jsem

se v drtivé většině s profesionálními divadelníky, kteří se práci s amatéry nevyhýbali a pokud jim to jejich pracovní povinnosti dovolovaly, nabídku spolupráce neodmítli. Mnozí z nich ji i vyhledávali, ať už k tomu měli jakékoliv důvody. Takže z mého pohledu nevidím v přístupu profesionálů žádný, natož zásadní rozdíl. Snad jen ten, že před rokem 1989 bylo snadnější získat pro spolupráci ty nejlepší, neboť neměli tolik příležitostí realizovat se ve své profesi, někteří z nich pak takřka žádnou. Dnes jsou ti nejzdatnější upoutáni k práci na svých kmenových pracovištích takovou měrou, že je pro ně obtížné vymanit se z pracovních povinností a strávit třeba týden na akci amatérského divadla.

Možná se mýlím, ale ten systém důkladného hodnocení přehlídkových představení lektorským sborem složeným minimálně z části z profesionálů je také až fenomén 70. let - nebo ne? Mohl bys něco podotknout k tématu „proměny porotování“? (A bolavé téma - stojí ještě amatéři o tento systém hodnocení? Je pro ně „kvalifikovaná zpětná vazba“ zajímavá? Astáli o ni v 70. a 80. letech propočně více?)

Ta důkladná hodnocení, to není vynález 70. let. Není tady prostor pro historický exkurz, i když by nebyl od věci. Dotknu se jen některých uzlových bodů. Nejdůležitější z nich bylo založení Ústřední matice divadelních ochotníků československých v roce 1885. Organizace ÚMDOČ se stala hybatelem ochotnického dění, sdružovala ochotnické spolky, pořádala pro ně školení a přehlídky. Po vzniku samostatné Československé republiky se rozrůstala do rozměrů, které jí dnešní zájmové organizace mohou jen závidět. V roce 1918 sdružovala 459 spolků, v roce 1931 jich měla už 1 681 rozčleněných do 44 okrsků. Zejména ve 20. a 30. letech min. století nastal nebyvalý boom ochotnické činnosti provázený systémem přehlídek a vzdělávacích akcí. A právě na těchto přehlídkách ÚMDOČ lze spatřovat zrod současného „porotování“. Nutno podotknout, že tu ÚMDOČ nebyla sama, postupně se vytvořily další organizace s obdobným posláním. Ta přehlídková hodnocení inscenací byla tehdy velice sofistikovaná, bylo předepsáno, co vše je třeba hodnotit, existoval bodovací systém atd. Ten model se s lety proměňoval, zejména s ohledem na míru dosažené divadelní erudice ochotníků v tom kterém období, ale v zásadě nám vydržel dodnes.

Z dobového tisku lze usoudit, že odborná reflexe inscenací byla stejně přijímána, jako nenáviděna. To se v jádru nezměnilo. Byly a jsou soubory, které ji považují za přínos pro svou práci a přímo si ji vyžadují. Více asi bude těch, kteří ji vnímají jako zbytnou až nepatřičnou. Faktem zůstává, že ÚMDOČ nasměrovala své působení na české ochotnické divadlo ve jménu umělecké kvality. To nastavení na kvalitu převzaly instituce, které si před i po zániku ÚMDOČ předsevzaly kultivovat ochotnické/amatérské divadlo. Některé k hodnotícím kritériím přidaly hlediska ideologická, čímž paradoxně položily usilování o kvalitu na znak, neboť prosazovaly tituly, které měly ke kvalitní dramatičtější dost daleko. Nepřestaly však při tom klást důraz na hlediska estetická. Nastavení na kvalitu přetrvávalo do dneška, ale už bez vměšování ideologie.

Osobně si myslím, že usilování o kvalitu bylo a je přínosné. Bez toho by sotva bylo české amatérské divadlo na úrovni, na jaké je. S poskytováním a přijímáním kvalifikované zpětné vazby je to složité. Myslím, že byla a je až na výjimky přijímána s povděkem. Šlo a jde stále o to, aby byla vpravdě kvalifikovaná. Nejde jen o kvalifikaci lektorů, jejich znalosti. Vyžaduje to erudici pedagogickou, musí být i psychologové, měli by být hluboce zasvěceni do problematiky amatérského divadla, znát kontext, vědět před jakým souborem stojí, znát jeho vývojové peripetie a dosažené výsledky práce etc., etc. To jsou nároky, které může splnit jen hrstka zasvěcených.

P.S.

Mohl bys (čistě subjektivně) říct, které soubory pro tebe představovaly (úsilím o svébytný a přitom sdělný výraz) špičku amatérského hnutí před rokem 1989? A které po roce 1989? (Neboj se být osobní, nejde mi o „objektivní historický pohled“.)

Zůstanu pouze na poli amatérského divadla, i když mám nutkání vzpomenout nezapomenutelné inscenace Divadla Husa na provázku, Radošinského naivního, pražského Činoherního klubu a dalších. Kdybych byl přinucen označit jen jeden soubor před a jeden po roce 1989, jmenoval bych ty, které mě takřkajíc dostaly silou sdělení a přitom mě zasáhly emotivně. To „před“ u mě znamená od počátku 70. let a zde mám neopakovatelné zážitky z představení Z-Divadla Zeleneč v režii Jozefa Bednárika, mezi jinými především z inscenací Gulčoka a Matka Guráž. Z období po roce 1989 jsou to inscenace Martina Františáka se souborem Jana Honsy z Karolinky, především jejich Doma. To mám za špičku ledovce, jehož vrchol je pro mne však daleko širší.

Dal jsem si tu práci, probral se svými archiváliemi a dospěl k dosti širokému záběru výjimečných inscenačních počínů či performancí a to jsem vynechal ty, co zůstaly osamoceny. Počiny jsou to nesourodé, ať již jde o druh divadla, žánr či stylové pojetí, a tak jsem je seřadil ne podle libosti, nýbrž abecedně podle míst sídel souborů a snažil se připojit jména jejich vůdčích osobností. Zde je výsledek:

Před rokem 1989:

Bratislava, Štúdio LUDUS (Peter Kuba)
Brno, Divadelní studio Josefa Skřivana (Miroslav Donutil, Jaroslav Haidler, Petr Veselý)
Brno, Divadlo X (Zdeněk Turba, vl. příjmením Čecháček)
Brno, Ochotnický kroužek (Jan Antonín Pitínský, vl. příjmením Petrželka)
Česká Lípa, Divadelní klub Jirásek (Václav Klapka)
České Budějovice, D pro 111 (Antonín Bašta)
Dolní Břežany (Praha), Vizita (Jan Borna, Jaroslav Dušek, Oldřich Kužílek)
Gottwaldov, Malá scéna (Antonín Navrátil)
Klapý, Rádobydivadlo (Ladislav Valeš)
Lysá nad Labem, Divadlo AHA! (Miroslav Pokorný)
Nitra, Faux pas (Antónia Miklíková)
Olomouc, Amatérské studio Divadla O. Stibora (Pavel Dostál, Richard Pogoda)
Ořechov u Brna, Ořechovské divadlo (Vlastimil Peška)
Ostrava, Bílé divadlo (Jan Číhal)
Poděbrady, Jiří (Jan Pavlíček)
Praha, Anebdivadlo (Hynek Bouček, Kateřina Fixová, Milan Schejbal)
Praha, DOPRAPO (manželé Weigovi, Tomáš Macák, Alexandr Pernica, Petr Lébl)
Praha, Dostavník (Zdeněk Pracner, Vladimír Havel, Jiří Vaňáček)
Praha, Excelsior (Jiří Hladký)
Praha, Jak se vám jelo (Petr Lébl)
Praha, Křesadlo (Václav Martinec)
Praha, Lampa (Pavel Liška, Jiří Langer)

Praha, Lucerna (Zdeněk Pospíšil)
 Praha, Orfeus (Radim Vašínska)
 Rakovník, Tyl (Josef Kettner)
 Říčany, Divadlo na kahánku (Luděk Richter)
 Ústí nad Labem, Malé divadlo (Rudolf Felzmann)
 Vodňany, Šupina (František Zborník)
 Slaný, Dividylko (Jiří Šíma, Jaroslav Hložek)
 Svitavy, Loutkářský soubor C (Karel Šefrna)
 Sudoměřice, Tatrmani (Josef Brůček)
 Třebíč, Dramatický klub (Jaroslav Dejl)
 Třinec (Český Těšín), Teatr imeni majora Szmauza (Zbigniew Czudek, Ursula Kurkowa)

Po roce 1989:

Boleradice, DS bří Mrštíků (Alena Chalupová)
 Boskovice, Divadlo NABOSO (Tomáš Trumpeš)
 Brno, Studio Dům Brno (Eva Tálská) a D- dílna Studia Dům (Pavla Dombrovská)
 Česká Lípa, Divadelní klub Jirásek (Václav Klapka)
 České Budějovice, D pro 111 (Jaromír Hruška)
 Hradec Králové, Divadlo Jesličky – několik souborů (Josef Tejkl, Emílie Zámečníková a dal.)
 Hradec Králové, DNO (Jiří Jelínek)
 Hradec Králové, Nejhodnější medvídci (René Levínský) někdy ve spolupráci s Divadlem Na tahu Praha (Andrej Krob)
 Hranice / Praha, DS LÁHOR/Soundsystem (Petr Marek)
 Jaroměř, některé opusy souborů ZUŠ F. A. Šporka, zejména Jakuba Maksymova (Jarka Holasová)
 Jihlava, De Facto Mimo (Martin Kolář)
 Karlovy Vary, Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy (Hana Franková)
 Kladno, Divadlo V. A. D. (Jan Červený)
 Klapý, Rádobydivadlo (Ladislav Valeš, Jaroslav Kodeš)
 Kostelec nad Orlicí, Černí šviháci (Josef Tejkl)
 Kuks / Praha, Geisslers Hofcomoedianten (Petr Hašek)
 Lázně Toušeň, divadelní soubory při TJ Sokol (Anna, Dušan a Filip Müllerovi)
 Lysá nad Labem, Divadlo AHA! (Miroslav Pokorný)
 Mladá Boleslav, Divadylko Na dlani (Petr Matoušek, Radek Kotlaba)
 Modřice, později Turnov, Čmukaři (Jaroslav Ipser, Daniela Weisssová, Romana Zemenová)
 Ořechov u Brna, Ořechovské divadlo (Vlastimil Peška)
 Ostrov, MINIDIV a později HOP-HOP (Irena Konývková)
 Plzeň, Pachýř Pačejoff (Jakub Vašíček)
 Plzeň, Střípek (Ivana Faitlová)
 Praha, Kámen (Petr Macháček)
 Praha, SoLiTEater (Libor Ulovec)
 Praha, Tate lyumni (Vladimír Veselý)
 Praha, Tyjatr/HROBESO a BYLO NEBYLO (Luděk Horký a dal.)

Praha, Vosto5 (Ondřej Cihlár, Petar Prokop)
 Prostějov, Divadlo POINT (Štěpán Gajdoš, Jakub Hyndrich, Miroslav Ondra, Vojtěch Pospíšil, Aleš Procházka)
 Příbram / Praha / ČR, Kočovní divadlo Ad Hoc (Jan Duchek, Lukáš Habanec)
 Rakovník, Tyl (Milan Schejbal j.h., Jaroslav Kodeš, Alena Mutinská)
 Sudoměřice, Tatrmani (Josef Brůček)
 Trnava, DISK (Blaho Uhlár)
 Vyškov, Haná / Bez střechy (Radoslav Mesarč, Tomáš Dorazil)
 Ostrava, Bílé divadlo (Jan Číhal)
 Svitavy, Loutkářský soubor C (Karel Šefrna)
 Třinec (Český Těšín), Teatr imeni majora Szmauza (Zbigniew Czudek, Ursula Kurkowa)
 Zlín, Malá scéna (Petr Nýdrle a dal.)
 Zliv, Hudradlo (Miroslav Slavík)



Mílan Strotzer, CP Jiráskovo Hronov 2003. Foto: Ivo Mička.

Jičínské Srdíčko bije šedesát pět let

Jičínští loutkáři společně s Kulturními zařízeními města Jičína, pod jejichž „křídla“ soubor dlouhá léta patří, připravili pro své diváky k výročí narozeninové dárky. Prvním dárkem byla přehlídka loutkových divadel zblízka i zdaleka.

Sprátená divadla účinkovala od 21. října každou sobotu na scéně Srdíčka až do 25. listopadu, kdy za jičínskými diváky přijelo plzeňské divadlo Alfa s maňáskovou groteskou „Tři mušketyři“. Domácí Srdíčko pak v rámci oslav odehrálo večerní představení pro dospělé a 16. prosince uvede pro děti a jejich rodiče inscenaci *Pyšná princezna*.

„Dalším dárkem souboru k výročí je poděkování dětským divákům za stálou přízeň. Po každém představení jsou vylosováni tři výherci drobných cen. Třetím dárkem pak bude ocenění pro vytrvalé diváky. Za účast na každé pohádce dostávají děti razítko na sběratelskou kartu. Kdo jich sesbírá nejvíc, postoupí do slosování o pět hodnotných cen, řekl principál souboru Srdíčko Milan Smolík.

Loutkové divadlo se v Jičíně hrálo již před rokem 1900. Vlastní historie loutkového divadla Srdíčko však začíná rokem 1951, kdy se pracovníci poštovního úřadu a nadšení divadelní ochotníci Jaro Fric a Jiří Škaloud snažili obnovit staré loutkářské tradice.

Díky pochopení tehdejšího ředitele jičínské pošty L. Beyvla byla od Emila Koláře zakoupena scéna, dekorace, čtrnáct loutek a další technické vybavení Uměleckého loutkového divadla Josefa Koláře. V budově poštovního úřadu byla vyčleněna místnost, ve které bylo možno zkoušet a hrát.

A podle zápisů v kronice je jasné, že do suterénu Masarykova divadla se scéna přestěhovala v roce 1957. V nových prostorách, které si loutkáři přestavěli a upravili, byla první premiéra v září roku 1959. Od té doby až dodnes je to ten pravý domov pro Srdíčko.

Soubor má v současnosti kolem dvaceti pěti kmenových členů (s externisty kolem třiceti), ale jako v mnoha tradičních souborech, chybí hlavně mladá krev.

Loutkové divadlo Srdíčko naleznete na Husově ulici v Jičíně, v suterénních prostorech Masarykova divadla. Zde si jeho členové vlastními silami vybudovali divadelní sál a zázemí, kde členové souboru všech věkových kategorií, kteří od října do dubna hrají pohádky pro děti. Hraje se každých 14 dní, a to pouze v sobotu. Začátky představení jsou vždy od 14 a 16 hodin. Každá pohádka se hraje 1 měsíc, tedy pouze čtyři představení, a je určena celé rodině.

Všechny pohádky jsou režírovány ve vlastní úpravě. Jedná se o hry psané přímo pro Loutkové divadlo Srdíčko, nebo jsou zpracovány na náměty lidových pohádek, případně jiných autorů (např. J. Š. Kubín, B. Němcová, H. Ch. Andersen). Veškeré kulisy, rekvizity i hudba jsou vlastní výroby.

Přejeme souboru dalších nejméně šedesát pět let a na dveřích stále cedulku „vyprodáno“.

Jičínské Srdíčko na zájezdu v Úpici v roce 2014. Foto: archiv souboru.



Jičínské Srdíčko bije šedesát pět let. Foto: archiv souboru.



POPAD 2017 aneb v Radotíně přeplněno

Pražská oblastní přehlídka amatérského divadla pořádaná Amatérskou divadelní asociací už tradičně v Kulturním středisku U Koruny v Radotíně byla letos výjimečná svým rozsahem dvacíti inscenací a poprvé i hojným diváckým zájmem. Dlužné dodat podstatné, přinesla i zajímavou divadelní kvalitu. Tento stručný raport si neklade za cíl zaznamenat každé představení zevrubně, ale pokusí se, jako Maruška vyslaná pro zeleninu a ovoce ke 12 měsíčkům, nahlédnout podobně oněch dvanáct představení. Čtenář nechť promine nutná zjednodušení, neb to děvče to také nemělo snadné.

Text: František Zborník

K lednu spěchající Maruška našla v **Divadle za vodou** a inscenaci *Zářivá hvězda jahůdky vyrychlené*, zasazené autorskou rukou nepříliš zkušenou (inspirace Budžesem je jen formální nikoli co do kvality obsahu a jevištní realizace). Vlastní předloha členky souboru L. Boudové předvádí scénky ze života jen lehce načrtnuté, komiksově černobílé, spějící snad původně k černě komediální pointě („cigarety mohou přinést smrt“), v realizaci doplněné o téměř psychoanalytický motiv hlavní postavy. O té se moc nedovíme a jahůdky trpí rozpaky autorskými i jevištními.

Divadelní sekce Praha, byť věkově spíše na sklonku léta, vzhlíží svou inscenací Zelenkových *Příběhů obyčejného šílenství* k měsíci květnu. Nejednoduchou předlohu inscenuje prostředky civilního herectví (někdy tak civilně, že není rozpoznatelné, kdy už se „nehraje“) na přehledné scéně s dobrou autorskou muzikou, srozumitelně. Většinou šikovní herci porozuměli Zelenkově textu a jejich plody jsou těsně před zralostí, někde však už chutnají sladce a s nadějí na příští sklizeň.

Měsíc duben je adresátem cesty **Divadla A jiné** a jejich inscenace *Druhá smrt Johanky z Arcu*. Velmi zajímavá předloha je převedena na jeviště s ambicí léta, do něhož však ještě padají jarní zmrzky nepřesného výkladu a tedy i uskutečnění postav Boha a Kata (včetně jejich kostýmování).

Na J.Bergerové v roli Johanky zavoní okvětní lístky.

Únor je měsícem naděje, a tak i kyne pokusu o mafiánskou hudební komedii **DS Nenalezen**. Autoři D. Možnar a P. Bursa ve hře *Gallina problema aneb Mafiáni natvrdo* hýří fabulačními nápady, jež však pohříchu vznikly u počítače a málokde kalkulovaly s jevištní realizací. Je co mluvit, ale není moc co hrát. Struktura tohoto typu látky musí nutně počítat se zápletkami, tajemstvím a napětím, Nenalezen je místy nalézají, avšak ihned prozrazují. Inu čas jeviště a čas literatury je odlišný. Přiřadil-li jsem soubor k *únoru*, není to jen kvůli nedozrálosti, únor je, jak výše řečeno, časem naděje, tady by Maruška mohla v příštích letech sklízet plody mnohem vyzrálější.

Březen sice odpovídá mladistvému věku účinkujících **Výtečníků z Horních Počernic**, leč Kohoutova hra *Dvanáct*, vzniklá v jiných časech a za jiných okolností, nepřipouští v podobě, v jaké ji uchopili, hmatatelnější rozkvět. Vše je tu zaprášené uběhlým časem, těm sympatickým slečnám a mladíkům se linou z úst neuvěřitelné „moudrosti“ o člověku, kolektivu a jeho úkolech. Jako celek je to dobře zorganizováno, vše běží zdánlivě, jak má, jen výsledkem je spíše podzim, který už tu dávno není. Hříchy mládí (tentokrát páně Kohoutovy) jsou někdy zábavné, tyhle přes všechnu snahu souboru nudí. Až tahle parta vezme do hrsti svůj vlastní dramaturgický rozum a rozhodne se mluvit, křičet, ječet, vzlykat vlastními současnými ústy, bude se nač těšit. Jaro už se předem vzrušeně chvěje!

Sen noci svatojánské náleží do jarní svatojánské noci a lecčím tam i v provedení Divadla J. Kašky nakukuje. Mám na mysli zejména výkony a nadšení představitelů čtyř mladých milenců. Na letní scéně s efektními blikajícími kostýmy je tu však poněkud usedlý (ne)výklad celého příběhu jako pohádkový pohled na nijak zvlášť vzrušivé popletení tak jinak pěkné lásky. Shakespearův škodolibý až výsměšný pohled na lidské hemžení, jež básník listivě zahalil do nádherných veršů, tu rezonoval jen místy a spíše náhodně. Nejtříživěji se to projevilo v panoptických, neživých zobrazeních *Oberona a Titánie*, které ani náhodou nebyly hybateli příběhu, aniž strůjci vášní a rozkolu přírodních sil. Soubor má však v tuto chvíli cílevědomé vedení a při dobré dramaturgické spolupráci se lze nadít jiného vznětu než říjnových, místy sladkých, chutných, ale přece jen už ne tak šťavnatých plodů.

Prosinec je paradoxním spojením zábavy nevázané, zábavy pro zábavu, zkrvavené nechutnou vraždou vepřů (odkud jeho název) a přípravou na nadějeplný „Příchod“. Lze si vybrat. Pikolonova adaptace boccacciovské látky s názvem *Tu myš ji ukopnu u huby* (titul je podle mě nejzdařilejší větou celé hry) o zástupu zdatného sluhu v loži nezdatného pána byla napsána i zahrána **Divadlem Refektář TJ Sokol Jinonice** s cílem prvně jmenovaným, pobavit. Pobavit nekomplikovaně, jednoduše, až někdy skoro poklesle. Činí tak zejména slovním humorem různé úrovně a dobrým herectvím. Kdyby Maruška tentokrát k divutvornému měsíčkovému ohni nedošla, asi bychom přežili.

Mimo Maruščino putování je inscenování autorských *Božích mlýnů DS Verva*. Poctivě a v některých rolích (L. Zušáková a J. Mojišček) i velmi dovedně sehraný téměř detektivní příběh potěšil a současně upozornil na štěstí Marušky, jež se dere ke svým měsíčkům bez jakýchkoli fyzických omezení.

Září je je měsícem zralosti, času zralých plodů. K září dospělo **DS Rachtámiblatník** v inscenaci Simonova textu *Pokoj č. 719*. Dva příběhy (ze tří napsaných) se liší atmosférou, závažností sdělených témat i hereckou prací. V prvním je pokus manželky (výborná H. Řehořová) o resuscitaci svého manželství na hraně komedie a psychologického ponoru, v druhé se řeší důvod zamčené nevěsty v hotelové koupelně crazy komedií s odpovídajícím herectvím zejména A. Arabadzise a D. Vyčichlové.

První části by prospěly temporytmické změny a přesnější spolubyti představitele manžela, druhé nechybí nic, abychom se dobře bavili a pak nám úsměvy zamrzly v okamžiku zjevení „pravdy“. Maruška se zamyslela i pobavila.

Letní měsíce si naše vandrovnice nechala na vrcholy přehlídky. Červen náležel jasně a suverénně po právu celkově nejúspěšnější inscenaci letošního POPADu. **DS Ještě NE** se představil hrou *Solitaire. sk/cz*. Už název odkazuje k instrumentům současnosti, komunikaci zprostředkované, neosobní, potažmo k lidem, kteří zdánlivě jiné lidi ani nepotřebují či si to namlouvají. Čtyřčlenný soubor výborně typově obsadil jednotlivé postavy v jednom neosobním domě, kde se lidé sem tam scházejí ve výtahu, sem tam se mýjejí na chodbách, prožívají svůj život ve spěchání k ničemu, ve vědeckých žvástech, v životě, který ztrácí svůj lidský obsah. Hra je většinou koncipována do monologů, jež se postupně přece jen určitým způsobem scházejí s těmi druhými. Výborné herectví, vědomá režie, jednoduchá funkční scéna.

Nominace na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla ve Volyni.

Červenec slušel **DS Sumus**, v posledních letech vedený a tvarovaný dramaturgyní a režisérkou Věrou Maškovou, a jeho inscenaci *Oskar a Růžová paní* dramatika a prozaika E. E. Schmitta. Příběh desetiletého Oskara, který umírá na rakovinu a vyrovnává se ani ne tak s faktem smrti jako spíše s reakcemi okolí na svou situaci, je inscenován věcně, nesentimentálně, s porozuměním pro závažnost tématu i pohled desetiletého kluka. Přitažlivost této „komedie, která nemůže být stále veselá a tragédie, která nemůže být jen smutná“, je postavena na napětí mezi patosem předlohy a věcností sdělování dějových faktů, uměřeností hereckých výkonů a racionálně vedené režie. Zásadně se na inscenaci projevila schopnost režisérky vykresat z předlohy humor, a to nejen slovní, ale i situační a herecká souhra, jíž evidentně napomáhá fakt, že inscenace je na repertoáru DS Sumus přes čtyři roky.

Doporučení na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla ve Volyni.

Zbývá měsíc srpen, čas plnosti léta a souběžně i prvních náznaků „větrů ze strniště“ **Kočovné divadlo ADHoc** bylo se svou premiérou hry *Nové TV* jistě neočekávanějším kusem přehlídky. Narvaný sál, natěšený na chytrou zábavu a skvělou hudbu. V ničem z toho soubor neklamal. Ale má to těžké. Jak důstojně navázat na oslnivý blesk *Zmrazovače* a inteligentní hudebně-literární kabaret *S úsměvem nepilota*? Duchovní tvůrci Jan Duchek a muzikant Lukáš Habanec se rozhodli opět využít rámec, do něž umístili koláž textů a písní. Tím rámcem je tentokrát vysílání jakési televize, která vedena bičem sledovanosti si vymyslela událost, jež se postupně stává teroristickou akcí (Vrtěti psem, vzpomínáte?) a k níž jsou postupně přizváni glosátoři nejrůznějšího druhu. Jde znovu o výtržky slovních gagů, parodických nápadů, absurdních nonsensů. Zdá se, že autor textů J. Duchek jde dál než v předchozí tvorbě, směřuje výrazně k politické satirě. Pozor, k satirě neprvoplánové, nepopisné, k humoru skřípajícímu mezi zuby a v duši. Je u tohoto souboru vlastně normální, jak jsou herci muzikální a jak jsou dobří i v činoherní složce. Potud vše v superlativech. Zmínil jsem, že šlo premiéru, ta upozornila na některá nedotažení dějová (reálná situace v TV studiu), nedodělky organizační a zejména na závislost na dokonalém ozvučení. V přehlídkovém kalupu na to nebylo dost času a diváci často neslyšeli všechna slova zpívaných textů, verše se ztrácely v bouři hluku. Je-li však představení postaveno na sdělnosti textové, pak jde o handicap rušivý. Odhlédneme-li ale od typicky premiérových chybiček, máme tu už teď inscenaci myšlenkově zralou a v textové, hudební i interpretační stránce silně převyšující obvyklou úroveň divadla bez přívlastků.

Doporučení na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla ve Volyni.

Putující Maruška si oddechla, dvanáct cest je pro všechny, zejména pak pro lektorský sbor (P. Richter Kohutová, M. Fryč, M. Pokorný, J. Kodeš, F. Zborník) vandr téměř vražedný. Ale Maruška se na rozdíl od nich vrací se zpěvem do rodné chaloupky, aby referovala svým blízkým. Bylo o čem mluvit a z čeho vybírat.

Divadelní sekce; Příběhy obyčejného šílenství; Petr Zelenka; foto: archiv festivalu



Divadlo za vodou; Zářivá hvězda; Ludmila Boudová; foto: archiv festivalu





Divadlo a Jiné; Druhá smrt Johanky z Arku; Stefan Canev;



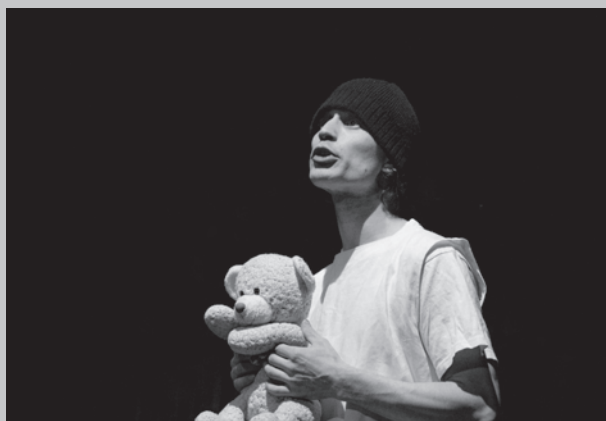
DS „Ještě ne!"; Solitaire.sk/cz; Zuzana Ferenczová, Anton Medowits



DS Nenalezen; Gallina Problema aneb Mafiáni natordo; Daniel Možnar, Patrik Bursa



Výtečníci (Horní Počernice); Doanáct; Pavel Kohout



Sumus; Oskar a růžová paní; Eric Emmanuel Schmitt



Kočovní divadlo Ad Hoc; Nové TV; Jan Duchek



Divadlo Jana Kašky; Sen noci svatojánské; William Shakespeare



Verva; Boží mlýny; Dana Skalová, Jiří Mojžíšek



DS Rachtámblatník Praha; Pokoj č. 719; Host z lepších kruhů a Soatební hosté; Neel Simon

Komediální BrenPartyja opět v Michálkovicích

Sedmý ročník krajské postupové přehlídky činoherního a hudebního amatérského divadla **Ost-ravské Buchary** se odehrál v kulturním domě v Michálkovicích ve dnech 22.-26. 3. 2017, pořádatel byl **Divadlo Devítka**.

Text: Petra Richter Kohutová

Představilo se osm souborů, které uvedly různé variace na komediální žánr; objevily se francouzské frašky (Feydeauv *Dámský křeč* **dobroslavického Dodivadla** nebo Peškova úprava Labichova *Slaměného klobouku* **BOBANu Bohumín**), situační komedie blížící se crazy (*Mayday* Raye Cooneyho v podání **ostravské Devítky** a *Nerušit, prosím!* téhož autora **Divadla Nad struhou Proskovice**), komedie klasická (razantní úprava Shakespearova *Zkrocení ženy* **1. Jarkovské Proskovice**) a dokonce tři komedie současných autorů, dvě převážně konverzační (*Přes přísný zákaz dotýká se sněhu* Antonína Procházky **DS Pod zámek Kyjovice** – a Lumíra Kubátka původně Podhorský, zde *Baštanský penzion* v podání **Spolku dobrovolně nedobrovolných herců Baška**) a jedna černá, z osvědčeného amatérského zdroje (*Upokojenkyně* Kazimíra Lupince v interpretaci **ŠAMU Štítina**). Hlavní program doplnil komponovaný večer, v němž zazněly monology a dialog v podání herců ostravských amatérských divadel Zdeňky Kulové, Vladky Hagenové a Milana Štastného, páteční noční dvouhodinová procházka Dolem Michal (dříve Petr Cinger) a sobotní neformální setkání divadelníků, nazvané v programu prostě BrenPartyja.

Úroveň přehlídky byla o něco vyšší než v loňském roce, tentokrát bylo možné nejen doporučit, ale také nominovat. Doporučení si odnesla **ŠAMU Štítina** s Lupincovými *Upokojenkyněmi*; a lektor Vladimír Fekar, Janusz Klimsza a Petra Richter Kohutová se jednoznačně shodli na nominaci **Divadla Nad Struhou Proskovice** s inscenací Cooneyho komedie *Nerušit, prosím!* – nominaci pro inspirativnost v dokonale řemeslně zvládnutém žánru, v režii takřka múzické a kolektivní herecké souhře. Rovněž bylo možné ocenit téměř každý soubor alespoň individuálními cenami.

Do divadla **Devítka**, souboru s loňským neproměněným doporučením komedie *Opona nahoru*, které letos uvedlo Cooneyho *Mayday*, putovala dvě ocenění herecká. *Mayday* je jiný název pro starší a často uváděnou komedii *1+1=3* – pro vystudovaného matematika a režiséra Petra Radu materiál přímo ideální. Tato dveřová komedie, hraná bez dveří, je velmi dobře zorganizována, zasloužila by si však lepší dotvoření vztahů mezi postavami. Cenu za herecký výkon získal Vojtěch Hawranek; představitel Stanleyho Gardnera, „záchrannáře“ hlavní postavy bigamického taxikáře, působil autenticky, reagoval v duchu žánru a byl jednoznačným tahounem představení. Čestné uznání za herecký výkon patřilo debutantovi Danielu Čížovi v roli detektiva Porterhouse.

Dvě herecká ocenění dostal i **DS Pod zámek Kyjovice**. Soubor se s hrou *Přes přísný zákaz dotýká se sněhu* Antonína Procházky vyrovnal, jak nejlépe uměl; přidaný úvod jakéhosi „opovědníka“

se ukázal být v řádu věcí a posunul inscenaci do roviny sousedského divadla (ovšem na velmi dobré úrovni), v němž je dovoleno vše a v němž je podstatné, aby se bavili nejen diváci, ale hlavně účinkující. Všichni hrající dokážou existovat na jevišti a užívají si své úlohy, problematické se ale jeví nesjednocení hereckého stylu (každý hraje jinak, sám za sebe, tak, jak to cítí) a z toho plynoucí různá míra použití nadsázky; jednou z příčin mohl být fakt, že režisérka hrála jednu z hlavních rolí. Čestné uznání získala právě režisérka Silvie Grygarová za herecký výkon v roli Niny, a Jan Moravec, představitel zloděje Jardy Skla.

Největší devizou **BOBANu** – tedy **BOhumínské BANDy**, jež uvedla *Slaměný klobouk* v úpravě Vlastimila Pešky – je výrazná muzikálnost jeho členů a živá muzika (kapela ve složení harmonika, housle, kytara a baskytara), šéf kapely Ota Maňák byl oceněn za autorství originální hudby a hudební nastudování. Cenu si zasloužila pečlivě provedená scénická výprava Kamily Krejčí, Marie Lenochové a Dagmar Knýblová, čestná uznání za herecký výkon pak představitelka Krákorky Pavla Skokanová a představitelka Helenky Marcela Suchánková. Chuť souboru bavit sebe i diváky byla nakažlivá; a až se stránka herecká vyrovná té hudební a zpěvní, stane se *Slaměný klobouk* ozdobou každého jeviště, nejen bohumínského.

Dobroslavické Dodivadlo uvedlo Feydeauova *Dámského křeče*, frašku těžící z peripetií několikanásobně spletených manželských trojúhelníků, a účinkující si odnesli opět dvě ocenění herecká – Milan Štastný (také režisér kusu) cenu za Moulinota a Olga Vávrová čestné uznání za Zuzanku. Inscenační tvar byl velmi sofistikovaný, tvořila ho náznaková scénografie, suverénní herecké výkony, vyložené situace, vystavěné gagy – problematická byla jevištní mluva některých, neadresné směřování replik a přílišná přímočarost v řešení situací, kterým by více slušela intrika a konspirace.

Zkrocení ženy **1. Jarkovské DS Proskovice** nabídlo v kostýmech odkazujících k renesanci a na prázdné scéně jakýsi „Reader's Digest“ či „The Best Of“ Shakespearovy komedie – představení trvalo jen něco málo přes hodinu. Herci se soustředí v režii hostujícího Petra Rady (ano, to je ten z Devítky – evidentně rozšiřuje své pole působnosti, což je jen dobře) na deklamaci textu ve zpravidla statických aranžmá, rozehrávají minimálně – a tak jsme svědky spíše zprávy o příběhu hry a proměně vztahu mezi Petrucciem a Kateřinou než plnokrevného jevištního ztvárnění. Úprava Karla Franczyka, oceněná čestným uznáním, se jeví v lecčems lepší než její inscenace.

První počín **SDNH Baška** se příliš nepovedl – předlohou byla „komedie ze života“ *Baštanský penzion*, více anekdota či bakalářský příběh než záležitost divadelně inspirativní, pod jejíž režii je příznačně podepsán soubor (absence člověka zvnějšku je bohužel patrná). Inscenace však prý dobře funguje coby sousedské divadlo pro baštanské diváky – a je hezké, že autor doprovázel soubor na jeho první cestě do soutěžního klání.

Nejzajímavější počiny letošních Ostravských Bucharů se odehrály v pátek večer a překvapivě v neděli dopoledne.

Štítinská Akademie Múzických Umění čili ŠAMU, konkrétně režiséři Ondřej a Václav Bendovi, si zvolili za předlohu své inscenace *Upokojenkyně* Kazimíra Lupince, hru původně psanou pro generační autorské Velmi Amatérské Divadlo, čili VAD Kladno, kterou v současné době hraje na území Česka hned několik ochotnických souborů a je jen otázkou času, kdy pronikne i na profesionální jeviště. Černá komedie, jejíž děj se dá zjednodušeně shrnout sloganem „Je třeba zabít babičku“, byla ve Štítně premiérována před rokem a dosud dosáhla více než dvanácti repríz; zvláštností této verze je fakt, že Annu Vrbičkovou a Marii Ptáčkovou, devadesátileté důchodkyně upoutané na lůžko, hrají ne sice přímo devadesátileté, ale přece jen starší dámy Jarmila Baranová a Zdenka Tomková. Štítní tvůrci slouží textu, řídí se většinou přáním a návodem autora a děj předkládají z větší části jako realistickou záležitost, na nejednoznačnost a balancování na pomezí reality a snu víceméně rezignovali po zkušenosti se svým publikem; scénu sestávající z dvou postelí, dvou nočních stolků a jedné dveří, představující pokoj v domově důchodců, lze rychle přestavět na Vrbičkově domácnost díky, a to je třeba na tomto místě zdůraznit, Václavem Bendou důmyslně a řemeslně dokonale vyrobeným „barostolem“ J; hudba dokresluje a komentuje situace a předěly mezi obrazy, vybrané z televizních pořadů, fungují. Velkou devizou Štítinských je autenticita hereckého projevu a skvěle zvládnutá partnerina; Janusz Klimsza je dokonce přirovnal k civilnímu herectví české nové vlny, hovořil o „absurditě ala Hoří má panenko“.

Za samostatnou zmínku stojí postava ředitele domova, aspirujícího na post starosty – originálně a v řádu hry mrazivě byla obsazena relativně mladým Milanem Štašným, který předvedl naprosto suverénní herecký výkon. Když se k tomu přičte fakt, že tento obdivovatel režiséra Jiřího Havelky režíroval dobroslavického *Dámského krejčího* a hrál v něm titulní roli, v rámci nesoutěžního programu se představil nejen jako interpret, ale také autor monologu Bože, co jsem to udělal a jako účinkující, disponující velkou dávkou autenticity a zároveň herecké kázně, v dialogu Všechna ta děvčata v letních šatech, lze jej označit za jednu z nejzajímavějších osobností letošních Bucharů (a zdůrazňuji,

že kvantita jeho počínů rozhodně nebyla na úkor kvality). Doufejme, že se bude divadlu věnovat i nadále a že se mu bude dařit přinejmenším tak dobře jako letos.

Podobně zajímavě se profiluje režisér Tomáš Matlenga – má na svém kontě cca patnáct režii, jeho *Jezinky bezinky* v podání **1. Jarkovské Proskovice** se objevily již na prvním ročníku Ostravských Bucharů v roce 2011. V 1. Jarkovské začínal „překlady“ vážných her do jazyka komediálního (např. „Maryša 2003 napravuje křivdy páchané v české literatuře už více než sto let. Je tím míněn stav, kdy je pracovitý mlynář Vávra bezohledně zavražděn za potlesku publika, zatímco vražedkyně Maryša je oslavována.“ – převzato z webových stránek souboru), aby přešel na komedie zejména situační (např. Procházkovo *S tvou dcerou ne* v roce 2006, Cooneyho *Je to v rodině* 2011, *Brouk v hlavě* 2012 a na Bucharech viděná *Charleyova teta* či loňské opět Cooneyho *A je to v pytlí*). *Nerušit, prosím!* je nový název pro starší hru *Dvouplošník v hotelu Westminster*, která se objevuje na českých jevištích od roku 1994; Tomáš Matlenga v její inscenaci o zmatku vyvolaném pokusem ministra Willeyho o nevěru zúročil zkušenost s žánrem, výraznou múzičnost, cit pro temporytmus a smysl pro detail – a také schopnost obsadit do jednotlivých rolí herce (z Proskovic sice, ale z jiného než původního souboru – tentokrát **Divadla Nad Struhou**), jež i menší role povýší skrze přesnou gestickou charakteristiku, časování gagů a schopnost pointovat na role výrazné – což je ale i tím, že režisér jim umí pomoci, tu sledem naučených gest u Čišníka, tam pálkou v ruce Ronnieho či prostě rytmizací konverzačních pasáží. Téměř dvouhodinová stopáž vyvolala diskusi o možnosti začlenění přestávky, ale zpětně se domnívám, že takto výsostně časovanému celku by spíše uškodila. Kus získal cenu za inscenaci, Tomáš Matlenga za režii, účinkující za kolektivní souhru a David Ovčáček za herecký výkon v roli Čišníka.

Krajská přehlídka činoherních a hudebních souborů proběhla v Ostravě posedmé, z toho potřeť v kulturním domě v Michálkovicích. Díky patří členům divadla Devítka, kteří jsou schopni se učit za pochodu a v jednoduchých podmínkách se starají o organizaci, uvádění jednotlivých představení i blaho poroty, Karlu Franczykovi za vydávání zpravodaje Rachot po Bucharech – a nejvíce pochopitelně divákům, kteří v tomto „regionu razovitem“ nedávají divadlu zahynouti...

Divadla Nad Struhou Proskovice, Nerušit, prosím!; foto archiv festivalu



Štítinská Akademie Múzických Umění – ŠAMU, Upokojenkyně; foto archiv festivalu



Dačické Kejklování

Porota v Dačicích rozdala čestná uznání, ceny, doporučení i nominaci na PIKNIK VOLYNĚ 2017. Lektorský sbor Dačického kejklování 2017 ve složení Adam Doležal, Zdeněk Janál a René Vápeník se rozhodl udělit tato čestná uznání:

Radku Brousilovi za Maxovo ztvárnění Othella v inscenaci Tenor na roztrhání **DS Prácheňská scéna Písek**
Josefu Kohoutovi za herecký výkon v roli Francina v inscenaci *Postřižiny z Postřižin* **SDO v Blatné**
Karlů Bočkovi za herecký výkon v roli Doktora v inscenaci *Postřižiny z Postřižin* **SDO v Blatné**
Veronice Janečkové za herecký výkon v roli Maryšky v inscenaci *Postřižiny z Postřižin* **SDO v Blatné**
Markétě Láchové za herecký a pěvecký výkon v roli Roxany v inscenaci *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**
Lucii-Anně Zatloukalové a Evženu Bočkorovi za choreografii v inscenaci *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**
Luboši Burešovi za herecký výkon v roli Julienu v inscenaci *Mátovej nebo citron* **DS J. K. Tyl České Budějovice**
Josefu Konrádovi za herecký výkon v roli Momuse v inscenaci *Zámek* **DS Tábor**
Ivanu Sýkorovi za herecký výkon v roli Napoleona v inscenaci *Generálka císaře Napoleona* **DS Vltavan Týn n. V.**
Danielu Hnátovi za režii inscenace *Generálka císaře Napoleona* **DS Vltavan Týn nad Vltavou**
Jaroslavu Mrzenovi za herecký výkon v roli Martina Kabáta v inscenaci *Hrátky s čertem* **Bechyňského DS Lužnice**
DS Vltavan Týn nad Vltavou za inscenaci *Generálka císaře Napoleona*

Lektorský sbor Dačického kejklování 2017 se rozhodl udělit tyto ceny:

Vojtěchu Kovářovi za herecký výkon v roli Pepina v inscenaci *Postřižiny z Postřižin* **SDO v Blatné**
MDS Cyrano České Budějovice za muzikálové herectví v inscenaci *Cyrano*
Mirele Tůmové a Zuzaně Rubešové za kostýmy k inscenaci *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**
Filipu Šinknerovi a Vojtěchu Adamčíkovi za libreto a hudbu k inscenaci *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**
Kateřině Studené za režii inscenace *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**
Gabriele Duškové za herecký výkon v roli Josefíny Pontiové v inscenaci *Generálka císaře Napoleona* **DS Vltavan Týn n. V.**
MDS Cyrano České Budějovice za inscenaci *Cyrano*

Lektorský sbor Dačického kejklování 2017 se rozhodl do programu celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017 doporučit: inscenaci *Generálka císaře Napoleona* **DS Vltavan Týn nad Vltavou**

Lektorský sbor Dačického kejklování 2017 se rozhodl do programu celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017 nominovat: inscenaci *Cyrano* **MDS Cyrano České Budějovice**

Beseda s lektorským sborem; foto Vojtěch Lojka.



Lektorský sbor přehlídky; foto Vojtěch Lojka.





Cyrano MDS Cyrano České Budějovice, foto Vojtěch Lojka



Cyrano MDS Cyrano České Budějovice, foto Vojtěch Lojka



Postřižiny z Postřižin SDO v Blatné, foto Vojtěch Lojka



Tenor na roztrhání DS Prácheňská scéna Písek, foto Vojtěch Lojka



Mátoový nebo citron DS J. K. Tyl České Budějovice, foto Vojtěch Lojka



Zámek DS Tábor, foto Vojtěch Lojka



Hrátky s čertem Bechyňského DS Lužnice, foto Vojtěch Lojka



Generálka císaře Napoleona DS Vltavan Týn n. V., foto Vojtěch Lojka



Scéna mladých při DS Čelakouský, Taková nesmělá provokace, foto Vojtěch Lojka

Děčínská brána 2017

Jubilejní 25. ročník postupové přehlídky, která nese označení memoriál Josefa Doležala, přinesl docela bohatý program. Sedm soutěžních inscenací a závěrečné hostující představení německého souboru MAGMA Theater Berlin – Spandau bylo větší divadelní porcí než v minulých letech, což potěšilo nejen pořadatele (SČDO, DS Karel Čapek a Městské divadlo Děčín), ale také docela početné publikum. Až na úvodní představení (pátek v pravé poledne) byla ostatní navštívena dobře.

Text: Lenka Lázňovská

Porota ve složení Renata Grolmusová, Lenka Lázňovská, Martin Pošta, František Zborník hodnotila v pátek tři inscenace, v sobotu čtyři. Mezi nimi byly dvě inscenace světové klasiky. Moliérova *Lakomce* a Čechovova *Strýčka Váňu* nastudoval jeden soubor **DS Hraničář Rumburk** a jedna režisérka Majka Koukolská. Z Rumburku přijela také konverzační komedie *Půldruhé hodiny zpoždění* (G.Sibleyras a J. Dell) **DS DK Střelnice**. Domácí **DK K. Čapek** se představil s vlastní dramatisací povídky Petra Heteši *Fáma a kyvadlo*. Vedle pravého Čechova jsme viděli *Ruskou zavařeninu* Ludmily Ulické, kterou sama autorka nazvala *AfterČechov* (nastudoval **DS DK Krupka**). **Bílinské divadelní minimum** předvedlo *Můj tajný deník*, volně podle S. Towsendové. Pravidelný účastník **přehlídky Rádobydivadlo Klapý** připravilo inscenaci hry irské autorky Mariny Carr *U kočičí bažiny*. Tentokrát jsme sice neviděli žádnou slabou inscenaci, ale také ani žádnou mimořádnou. Také proto nebyl oceněn žádný režisér. Asi nejdál došlo **Rádobydivadlo Klapý**. Porota ocenila *Strýčka Váňu*, byť v tomto případě jde spíše o ocenění jako zprávu pro soubor.

Lakomce připravila mladá část souboru a pojala jej jako obecné, nadčasové a nadnárodní téma. Inscenace má tři části. První je sukusem Lakomce, v němž postavy nejsou koncipovány jako dramatické postavy, které vstupují do dramatických situací, v nichž se projevují jejich vztahy a motivace jednání. Ve hře divadlo na divadle může každý hrát kohokoliv. V této části jsme svědky brechtovského odcizování, kdy herci vstupují a vystupují z postav. Je to sice čitelné, ale chybí tomu větší divadelnost. Ve druhé části se vybrané scény odehrávají v cizích jazycích, ve třetí je na scéně řada židlí a na každé sedí baterkou postupně nasvěcovaný lakomci. Úctyhodnou prací je nastudování *Strýčka Váňu*. Najdeme zde řadu výborných hereckých výkonů např. Roman Winter jako lékař Astrov, Oldřiška Jeřábková jako Soňa, Tereza Rauchová jako Jelena. Výborné je scénografické řešení Radima Purcharta. Základním problémem je však fakt, že režisérka udělala pouze jednu rovinu, vážné až tragické ztvárnění lidí, kteří jsou zbyteční, žijí marné životy a nemají šanci na lepší osud. Chybí lehkost jako protiklad. Právě tak si sám autor přál své hry interpretovat. *Fáma a kyvadlo* je mystifikační anekdota, která se odehrává v listopadu 89. Studentská recese však ukazuje šílenost doby, v níž jsme žili. Jde o pokus o moderní klipové divadlo s civilním herectvím. Není však ve zvoleném klíči důsledné a mladý soubor zrazuje i nestejná míra zkušeností. Dramatizace samotná je však pěkná a za zmínku stojí i výkon Anny Zemanové v roli produkční Jany. Konverzační komedie *Půldruhé hodiny zpoždění*

je dobře napsaná hra o manželské krizi, které nechybí francouzská lehkost a duchaplnost. Soubor se nedokázal vyrovnat s velkým jevištěm a představitelka ženy se zejména v první polovině herecky dostávala do stylu psychologické pravděpodobnosti, což komedie neunesla. *Ruská zavařenina* je napsaná jako hořká komedie a autorka buduje obraz zcela rozpadlého světa, v němž nic nefunguje a do něhož vsunuje jako kontrast předměty a jevy moderního světa, což může ústít až do crazy komedie. Režisérka Jana Urbanová komedii nehraje, spíše jde cestou realistického dramatu, a to fungovat ani nemůže. *Můj tajný deník* se Jiřímu Schambergerovi moc nepovedl. Vybudoval sice simultánní scénu, avšak zcela ji nevyužil a zejména se nerozhodl pro styl inscenace. Úryvky z deníku jsou uvedeny jako epické divadlo, svět dospělých, který se Adrianovi může jevit jako crazy, hraje v hereckém rozptylu od nadsázky pro realistické herectví. Svým minimalistickým herectvím, které pracuje i s mimoslovními prostředky, zaujal Ondřej Kvěch v postavě Adriana. Rádobydivadlo Klapý v inscenaci hry *U kočičí bažiny* znovu osvědčilo svůj zápal pro irskou dramaturgii. Tentokrát sáhlo po hře, které se říká irská Médea. Pracuje s antickou osudovostí, která je zasazena do příběhu Hester Swanové, s níž se setkáváme v okamžiku, kdy je zrazena, opuštěna a být se nevzdává a bojuje, víc než tuší, že to nemůže zvládnout. Vytahuje všechny zbraně včetně připomenutí, že pro milého zabila bratra a dala mu jeho peníze. Také tento dějový fakt ji s antickou Médeou spojuje. Režisér Ladislav Valeš hru dobře přečetl a rozhodl se pro kombinaci psychologického realismu se znakovým systémem, což je v zásadě správně. Inscenaci po pár reprízách chybí však zatím jednoznačně čitelný klíč pro tuto koncepci. V inscenaci podává v titulní roli víc než dobrý výkon Vladka Zborníková. Sekundují jí Jakub Ružbatský jako Kartágo a Eliška Hrdá jako dcera Josie. Problémy v uchopení mají postavy jeho matky a také statkáře Cassidyho. Jako režisérský úlet je možné označit pojetí postavy mladého Dunneho jako koktajličího číšníka, který se na chvíli objeví v kostýmu kosmonauta, což je jeho nesplněný sen. Režisér tentokrát byl i scénografem a aranžmá na scéně si zkomplikoval zadní stěnou, míněnou jako břeh bažiny, jeviště tak ztratilo hloubku. I přes tyto výhrady může inscenace poskytnout cenný materiál pro diskusi a dramaturgicky CP obohatit. Závěrečné hostující představení souboru **MAGMA z Berlína** uvedlo *Guck aneb zánik světa* u nás neznámého židovského autora Jury Soyfera, který byl jednou z prvních obětí v Buchenwaldu. Guck je a astronom, který pozoruje vesmír a vidí, že planeta země je ohrožena, protože lidé se začali zabývat sami sebou a přestali ji chránit. Znepokojené slunce vysílá k zemi kometu Konráda, která se snaží vyburcovat světové státníky a vést je k odpovědnosti. Moc se mu to nedaří, nikdo ho neposlouchá. Nakonec se zemi podaří zachránit. Jedenáct obrazů je koncipováno jako varování. Inscenace kombinuje činoherní divadlo s politickým kabaretem. Hra je v současné době v Německu velmi populární a inscenovala ji řada profesionálních i amatérských divadel.

Hobblík a Mumraj 2017

Již 15. ročník se uskutečnil 22.–25. března 2017 v Kulturním domě v Hodoníně. Festival v sobě zahrnuje dvě přehlídky, představení studentského divadla a činoherního a hudebního divadla. Letos byla dramaturgie festivalu rozmanitá, avšak je nutné konstatovat, že v amatérském divadle převažuje v uvádění žánr komedie.

Text: Jana Žáčková

Hned první den jsme se tak setkali s jedním autorem situačních komedií s Marcem Camolettim. Obě inscenace *Na správné adrese* a *A do pyžam!* spojuje nedorozumění a lehký sexuální podtext. Zatímco soubor **Máňa DS při SVIŠ** přivezl prozatím rozpracovanou hru, tak **DS Škrpálek z Velkých Pavlovic** představil ucelený jevištní tvar. Situační komedii s podobným motivem jako u Camolettiho představili **Kunovští komedianti** divadelní inscenací Joana Shirleyho *Vražda sexem*. Tato crazy černá komedie však byla hrána jako drama a tím pádem se vytratila autorova nadsázka, což celou inscenaci neposunulo správným směrem. Středeční den zakončil místní a festival pořádající soubor **Svato-pluk**. *Poslední doutník* Bengta Ahlforse je hrou o lásce, nevěře, vině a nese v sobě jasné sdělení “krotcí ptáci touží, divocí létají” a toto téma se podařilo předat publiku díky dobře vystavěné režii a zejména hereckým ztvárněním postavy Ragnara, který si odnesl jednu ze tří hereckých cen.

Zatímco středa byla tematicky laděná do komediálních inscenací, čtvrteční dopoledne se neslo v duchu politického divadla. **DS POD MASKOU ze Žďáru nad Sázavou** uvedl inscenaci Martiny Kinské *Pankrác 45*. Jak se Češi vypořádávají s důsledky konce války je hlavní otázkou tohoto fiktivního příběhu vycházející z reálných postav. Pozoruhodné výkony hlavních postav, citlivá režie a dramaturgie, zajistily tomuto souboru doporučení na národní přehlídku Mladá scéna. Opakem tohoto politicky laděného divadla bylo uvedení banální inscenace Roberta Bellana *Normální debil*. Pokud v současné době si divadlo dovolí nasadit text, který hodnotí normalizační Československo jako příjemné místo k žití, vypovídá to o stavu dnešní společnosti. Večer se opět představil domácí soubor Svato-pluk s českými volně navazujícími aktovkami *Hřbitovní aktoovky*, atmosféra a temporytmus ze začátku inscenace se však postupně vytrácí a to, co bylo ze začátku hráno s nadsázkou, a černý humor byl dominantou inscenace, se vytrácí již při druhé aktovce a soubor spíše než komedii hrál psychologické drama, což jde proti samotnému textu, který je koncipován jako sled anekdot.

Páteční dopoledne patřilo již ostříleným souborům z Opavy, které vede Daniel Kollman. *Plaváček* je příjemná inscenace pro divadlo a zejména představitel titulní role povyšuje celou pohádku na divadelní zážitek. Oceňuji, že soubor si dramaturgicky v druhém případě zvolil nový a pro ně neznámý žánr – horror. *Noc sovy* však spíše připomíná ne dobře zvládnuté drama, výklad postav je zjednodušený a situace tak nedrží pospolu a téma sdělení se ztrácí.

Uvést Moliéra nepatří k jednoduchým úkolům ani v profesionálním divadle, proto byl *Zdravý nemocný* souboru z Rájce-Jestřabí očekávaný s jistým respektem k dramaturgii. Herecké divadlo dalo by se říci, avšak plně tak rozmanitých stylů a stylizací, že spíše jsme byli svědkem samostatných

nenavazujících výstupů a tím pádem bez temporytmu. Výklad klasiky byl patrný u Gogolovy *Ženitby Karasova divadla z Tišnova*, který aktualizoval zejména téma nerozhodnosti a dramatický oblouk přes Podkolatova, který prozřel, že je v pořádku být sám a nedělat, to co ostatní. Herecká stylizace zejména Podkolatova a Agáty byly velmi příjemným zážitkem. Vrcholem přehlídky byla inscenace Tennesseeho Williamse *Sestup Orfeův* souboru **Břetislav z Břeclavi**. Citlivá režie, dramaturgický aktualizovaná výpověď o dnešní době, citlivé herecké výkony hlavních představitelů mě dovedly ke katarzi. Inscenace získala několik ocenění a byla nominována na přehlídku Divadelní piknik ve Volyni.

Závěrečný den se opět představil soubor **Břetislav z Břeclavi**, tentokrát s inscenací *Dýchej, Charléne, dýchej!* Tato inscenace je zajímavá především tím, že slouží jako sociální a integrační projekt. Téma šikany a manipulace je zrcadlem doby. Vedoucí souboru paní Miřková tak prokázala, že rozhodně směřuje k divadlu sdělení.

Černá komedie *Ryba ve čtyřech* zakončila celý festival. Uchopení postavy Rudolfa povýšilo text s absurdními prvky. Scénografické řešení bylo velmi přesné a sdělné. Téma muže, který se snaží vymanit z manipulace tak rezonovala v publiku.

Musím ocenit, že jsem měla možnost zhlédnout inscenaci *Pankrác 45* a *Sestup Orfeův*. Obě ač vzdálené vypovídají o současném stavu, zatímco první se skrze minulost vyjadřuje k současné politické podobě a výsledný obraz je více než děsivý, tak druhá vypovídá o lidech, které denně potkáváme na ulicích, se kterými se setkáváme v médiích a je jich čím tím víc. Jsem ráda, že amatérské divadlo neuvádí jenom komedie, ale jde cestou vyjádření se ke stavu společnosti.

Lektorský sbor přehlídky; foto Josef Mucha





DS Břetislav, Břeclav, Sestup Orfeů; foto Josef Mucha



DS Břetislav, Břeclav, Sestup Orfeů; foto Josef Mucha



DS Břetislav, Břeclav, Sestup Orfeů; foto Josef Mucha



DS POD MASKOU, Žďár n. S., Pankrác 45; foto Josef Mucha



DS POD MASKOU, Žďár n. S., Pankrác 45; foto Josef Mucha



DS Škrpálek, Velké pavlovice, Na správné adrese; foto Josef Mucha



Karasovo divadlo, Tišnov, Ženitba; foto Josef Mucha



Karasovo divadlo, Tišnov, Ženitba; foto Josef Mucha



KDS EFFRENATA, Dýchej; foto Josef Mucha

Horažďovice v naději

„Jako by to nebyl rok, ale týden!“, jak jsme se shodli při vzájemném shledání na letošní Západočeské přehlídce amatérského divadla (9.-12. 3. 2017). Opět v Horažďovicích, opět členkou poroty (tentokrát čtyřčlenné) po boku kolegů Máši Caltové, Martina Vokouna a k naší velké radosti opět pod patronátem předsedy Františka Zborníka. Jako relativně čerstvému a nezkušenému členovi se mi opět přihodilo značné nadšení z celkové atmosféry, ovšem také značná očekávání založená na zkušenosti s loňským, velmi nabitým ročníkem.

Text: Kristýna Čepková

S jednou výjimkou se letos bohužel neúčastnily silné soubory jako **karlovarští D3** či **Divadlo Bez zákulisí ze Sokolova**, ačkoli jejich zástupci na divadelní víkend do Horažďovic dorazili. 34. ročník horažďovické přehlídky se z části plánovaně, ale v mnoha ohledech spontánně točil kolem Libuše Mužilkové. Tato sympatická, energická dáma totiž s koncem letošní divadelní sezóny končí ve funkci ředitelky zdejšího Kulturního domu, který je po léta dějištěm přehlídky. Kromě jejího domovského souboru **Tyjátr Horažďovice**, kolegů a přátel se s ní přijelo rozloučit mnoho osobností českého amatérského divadla včetně zástupců souborů, které letos nevystupovaly. (Někteří dokonce stihli kromě této „rozlučky“ oslavit významné jubileum.) Společným přáním všech zasvěcených ale je, aby to bylo loučení pouze symbolické, tedy loučení s paní ředitelkou, nikoli s tvář přehlídky, která byla od svého nástupu do funkce tahounem celé akce po boku realizačního týmu složeného převážně z místních divadelníků.

Letošní ročník přinesl podobně jako ty loňské řadu slibných momentů, příjemných překvapení, ale bohužel také několik výrazných zklamání. Pozornost až respekt budil už samotný dramaturgický výběr jednotlivých souborů – k vidění byly opravdu poměrně náročné tituly v neobvykle hojném počtu. Jednoznačně dobrou zprávou pak byla účast mladých souborů, které byly na přehlídce poprvé.

Ve čtvrtek večer zahajoval soutěžní sekci soubor **Di(v)OCH Praha** složený ze studentů a zaměstnanců Vysoké školy chemicko-technologické, a sice inscenací Dykova *Krysaře*. Pečlivě a se zájmem scénovaný text bohužel postrádal dramatické situace, takže spíše než činohru připomínal kolektivní recitaci. Za zmínku stojí představitelka Agnes, Markéta Nováková, která přes (nemožnost vyjimat jeden herecký výkon z celku) dokázala svou pravdivostí a jevištním půvabem zaujmout porotu a z přehlídky si odvezla čestné uznání. Přátelsky naladěný soubor, ovšem s režisérem v zahraničí, dostal od porotců několik doporučení směřujících především k režijně-hereckému rozehrávání dramatického textu a výstavbě situací.

Dalším mladým souborem byl kolektiv **MM (Milí Magoři) při ZUŠ Litvínov**. Pod režijním vedením Jany Loosové si zvolili problematický text současného slovenského dramatika Viliama Klimáčka *Závisláci*, což se stalo kamenem úrazu jejich inscenace. Pro herce (a tvůrce) jejich věkové kategorie,

tedy druhého stupně základní školy, by možná bylo vhodnější obdobnou generační výpověď napsat a zahrát takřkajíc sami za sebe. Klimáčkův nepřehledný text v jejich podání působil místy uměle, vzhledem k malým životním zkušenostem, které ale byly převyšovány hereckými schopnostmi většiny, což je další dobrá zpráva. Mladistvá energie souboru, jeho humor a upřímná „snaha hledat a objevovat“ byla oceněna čestným uznáním.

Páteční večer patřil **Divadelnímu spolku Jezírko Plzeň**, který překvapil svou dramaturgickou volbou. Režisér a herec David Adámek (ve své inscenaci hrál Michala) si vybral Havlovu aktovku *Vernisáž*, kterou se rozhodl v rámci úpravy textu aktualizovat. Lidská povrchnost, malost a sklony k manipulaci jsou věčné, takže inscenace i přes několik převážně režijně-hereckých nedokonalostí v publiku zarezovala. Za svou objevnou dramaturgii dostal zaměstnanec plzeňského pivovaru (!) cenu poroty. Sobota byla jednoznačně nejbohatším dnem na divácké zážitky a velmi dobré herecké výkony, z nichž mnohé unesou profesionální hodnotící kritéria. Takovým případem byla dopolední *Zdravotní vycházka* v podání souboru **AMCETH Plzeň**. Hru napsal francouzský dramatik Nicolas Bedos a její inscenaci vévodil výkon Soni Kratochvílové a Jana Doležala, a to i přes nepříliš šťastně zvolené inscenační klíče. Režisérka Irena Velichová se rozhodla připsat ke dvěma hlavními rolím dvě další postavy, Lékaře a Sestru, kteří nezúčastněně komentují dění na jevišti, což vedlo místy k popisnosti, předjímání a narušování dramatickosti. Nicméně, představitelé hlavních hrdinů tohoto „milostného psychra“ s citem, přesností a upřímností odvyprávěli a odžili silný příběh vážně duševně nemocné pacientky a jejího milého, kteří se potkávají na lavičce v parku psychiatrické léčebny, za což oba získali hereckou cenu.

Inscenace hry Jordiho Galcerána *Grönholmova metoda* v podání souboru **JakoHost Plzeň** je nadprůměrným počinem v kontextu amatérského divadla, velmi podobně jako jejich loňský soutěžní počín Past na osamělého muže. Z hlediska výkladu akcentuje komediální rovinu této současné španělské hry z prostředí korporátní firmy, jejíž neotřelé postupy zbavují člověka svobody a málem i svéprávnosti. I přes žánrové zařazení mezi komedie nezůstává nevyužit určitý společenskokritický aspekt hry, nicméně se rafinovaně skrývá v drtivé a sřízavě vtipné pointě příběhu. Režisérka Jana Kubátová, která je zároveň autorkou neotřelé dramaturgické úpravy, zjevně pracovala s herci důsledně a dala vyniknout jejich komediálním i dramatickým dispozicím (za všechny jmenujme Pavla Bártu, Radima Brejchu či Marii Mušku Chmelíkovou, kteří za své výkony rovněž obdrželi ceny). Grönholmova metoda se stala vítězem letošního ročníku a získala tudíž nominaci do Volyně. Za zmínku stojí také oceněné scénografické řešení Marka Maroviče, které plně slouží režijně-hereckému rozehrávání situací a zároveň tematicky doplňuje text odkazem na řetězec IKEA, k němuž je smyšlená firma jen tak mimochodem přirovnávána.

Večerní představení – dalšího plzeňského souboru **Žumbera – skupiny SKORODIVADLO**, inscenace v českém divadle kultovní maďarské tragikomédie Istvána Örkény *Kočí hra* v režii Martiny Samkové byla přímou reminiscencí na slavnou inscenaci Národního divadla s Danou Medřickou v hlavní roli.

Především z výtvarného hlediska si ji lze pojmenovat jako záměrný a pokorný remake. Trochu těžkopádnou, ale v mnohém pečlivou interpretaci tohoto výsostně hereckého textu zdobily výkony dvou dam. Představitelky hlavní role Erži Orbánové Aleny Krivancové a především neuvěřitelně pravdivé, dojemné i vtipné Myšky v podání Marcely Švejdové. Oběma se dostalo uznání z úst členů poroty a také zasloužených hereckých ocenění.

Jakkoli měly některé ze zmíněných inscenací slabší místa, často z toho důvodů, že se jejich tvůrci potýkali s náročným, mnohvrstevnatým, nebo také ne úplně dobře napsaným textem, je třeba ocenit obrovské nasazení všech zúčastněných a určitou míru vkusu, kterou projevili. Jedno či druhé ale bohužel nelze beze zbytku říci o zbývajících soutěžních představeních.

Skupina SKORONARVÁNO (taktéž souboru **Žumbera Plzeň**) pod vedením Kristiny Kohoutové si zvolila autorský text Kazimíra Lupince a kolektivu, který je jistě divákům amatérského divadla dobře známý coby zakládající člen legendárního souboru V.A.D. Kladno. V tom právě spočíval problém celé inscenace. Kristina Kohoutová je jednou z nejvíce disponovaných a schopných režisérů, což dokázala mimo jiné také na loňské přehlídce svou precizní inscenací komedie Vzpoura nevěst. Bohužel, v případě textu jakým je Lupincův *Hotel Infercontinental*, který představuje v podstatě sérii různě dlouhých a do různé míry vtipných autorských skečů její um tentokrát selhal. Od suverénně a vtipně vystavěné první scény šla úroveň rapidně dolů a závěrečná část už se žel bohu neobešla bez nevkusného humoru (erotické hrátky se šroubovákem atd.). To, co fungovalo autorskému souboru proslulému svou svéráznou poetikou zkrátka najednou v podání jiných herců a v jiném kontextu postupně upadalo, až nezbylo nic. Tento druh textů zkrátka nepatří mezi univerzální a přenosné, což se stalo SKORONARVÁNU osudným.

Trochu jinými neduhy trpělo nedělní ranní představení, respektive podle všeho už samotná inscenace. Hra závratně úspěšného chorvatského dramatika Mira Gavrana s jednoduchým názvem *Pivo* je slibným materiálem pro komediální a především komediantské řádění dvou skvěle vybavených herců, kteří v průběhu hry zkratkovitě a dynamicky ztvární postavy Otce a Syna v různých životních fázích.

Během jejich intimních rozhovorů dojde na různá „ryze chlapská témata“ nahlížená s velkou dávkou humoru a ironie. Přes veškerou snahu režiséra a představitele Syna Petra Vojkůvky ze souboru **Po-dividlo ažažAŠ** se tuto klaunskou podstatu nepodařilo naplnit, takže to, co mohlo být dramatickou situací, často vyznělo jako pouhé civilní, leckdy až úmorné klábosení u obligátního piva, navíc s nealými výpadky textu.

Posledním představením přehlídky bylo dílo *Spartakujáda* z autorské dílny principála **Divadelního ochotnického spolku Bolešiny** Františka Strnada. V porotě jsme se shodli, že tato záležitost nemá s divadlem mnoho společného, spíše připomínala televizní zábavný pořad či silvestrovskou estrádu, jak ji známe z 90. let 20. století navíc říznutou humorem „troškovského ražení“. Chyběly situace, vlastně jakékoli vztahy mezi postavami a herecká partnerství. Slovní vtipy (za všechny snad postačí ukázka: „Zacvičí muži s krátkými tyčemi.“) byly prezentovány okázale i mimoděk, ale především bez jakéhokoli širšího kontextu. Některé motivy byly v intencích komického skeče slibně načaté, ale autor je vzápětí opouštěl, takže zcela zapadly v sérii humorných vsuvek či pokusů o ně. Navíc řada těchto „fórů“ citelně využívala a tím prohlubovala zažitá stereotypy (Ukrajinka je prostitutka, Romka krade...), což osobně považuji za společensky škodlivé. Typické představení tzv. sousedského divadla, které nemá jiný účel než pobavit kamarády, nezapadalo ani vzdáleně do rámce přehlídky.

Nekončeme ale tak pesimisticky. Když jsem během letošní přehlídky přemýšlela o fenoménu českého amatérského divadla, vlastně mi přišlo naprosto logické a uvěřitelné, že máme nejhustší síť amatérských a ochotnických souborů na světě. Ačkoli se jejich nadšení a chuť do práce může zdát samozřejmostí (neboť je základním předpokladem jejich tvorby), přesto si každého pokusu o inscenační tvar velmi vážím a myslím, že je snahou nás „zvenčit“ nikoho od této snahy neodrazovat. Snad jsem to neudělala já - ani svým působením v porotě, ani tímto článkem. Loučím se tedy s nadějí, že příští horažďovická přehlídka neztratí nic ze svého kouzla, že neztratí Libušku ve svém čele, a že se zase všichni setkáme (což je jeden z hlavních důvodů se zúčastnit). Tak či tak se snad všichni - na jevišti i v hledišti - budeme snažit naplnit Shakespearovo: „Máme chyby, ale víme, že je příště napravíme!“. Uvidíme, co se urodí napřesrok.

Končí ředitelka Kulturního domu
Libuška Mužíková a starosta města Horažďo-
vic Michael Forman. Foto archiv přehlídky.



Divadla JakoHost, Plzeň,
Grönholmova metoda. Foto archiv přehlídky.



Kostelecká přehlídka nesnadných úkolů

Východočeská přehlídka činoherního a hudebního divadla v Červeném Kostelci se letos konala už po dvacáté. Oproti předcházejícím ročníkům došlo k několika změnám (například ve složení poroty, která letos pracovala ve složení Aleš Bergman, Petr Kracik, Regina Szymiková a moje maličkost), ovšem to hlavní zůstalo: nezdolná pohostinnost domácího souboru Na tahu, který obětavě pečoval o bar i hladký průběh celé akce, pozorné a početné publikum, velká nálož divadla, ale především poctivost tvůrců a určitá kvalita, díky které se ten čtyřdenní maraton dal v pozici porotce absolvovat nejen bez újmy na duševním zdraví, ale také s velkým potěšením.

Text: Michal Zahálka

Domácí soubor **Na tahu** se představil hned dvakrát, na úvod a na závěr přehlídky, a v obou případech s velice solidními inscenacemi. Jan Brož si pro svou režii vybral oblíbený text Jiřího Hubače *Stará dobrá kapela*, hru ze sedmesátých let známou i jako předloha filmu *Nežralé maliny*. Je to hra, která vyžaduje především režiséra schopného vést své herce k citlivým, uvěřitelným výkonům a plastičnosti – samotný text je totiž napsaný tak zručnou rukou, že působí až nepatřičně úhledně. Z větší části se to povedlo, festivalové představení mělo spád a švih narušovaný snad jen zbytečnými přestavbami, a herecky mu vévodil skvělý kostelecký herec Jiří Kubina v roli zahořklého, zatvrzelého Šány.

Druhou domácí inscenací byl velký dramaturgický počín režisérky Jany Jančíkové: pokud archivy neklamou, zdá se, že letos v lednu se v Kostelci hra Lillian Hellmanové *Hodina dětí* dočkala své české premiéry. Klasika amerického dramatu o dvou majitelkách internátní školy, jejichž životy zničí lež problematičké žáčky, vyžaduje několik schopných hereček okolo patnácti, snad i proto po ní dosud nesáhla dramaturgie žádného profesionálního divadla. V kostelecké inscenaci je k vidění několik mladých hereček, které dávají velký příslib do budoucna, a zejména Ema Nermutová v nesnadné klíčové roli manipulátorky Mary podává vrstevnatý, emocionálně bohatý výkon. Škoda jen jednostranně plačtivého tónu, v němž režisérka utopila poslední jednání – do té doby jde totiž o mimořádně působivý divadelní zážitek a ukázkou šťastné dramaturgické ruky.

Nominaci do programu národní přehlídky si od nás vysloužil výrazný režijní počín Jana Sklenáře, herce královéhradeckého Klicperova divadla, který už podruhé spolupracuje s **jaroměřským souborem Vrchlický**. Tentokrát sáhl po slavném *Roku na vsi* bratří Mrštíků, využili hned několik existujících dramatizací a vytvořili ambiciózní, herecky naplněné velké plátno, v němž se pokročilým způsobem pracuje s nepopisným divadelním symbolem, svícením, hudbou a celkovou stylizací. Nedá se říct, že by všechno dokonale vycházelo, zejména ve druhé polovině už se zdálo, že je režie příliš dominantní, ovšem i tak jde o jeden z nejvýraznějších kusů, jaké na kostelecké přehlídce pamatují.

Jaroměřští nebyli jediný městský soubor, který se na jevišti pouštěl do vesnických látek. Druhou takovou inscenací byly *Žitkovské bohyně* – totiž román Kateřiny Tučkové v dramatizaci Dodo Gombára, který režíroval Josef Jan Kopecký v hradeckém Divadle **Jesličky Josefa Tejkla**. Text sám je notně komplikovaný, střídají se v něm časové roviny, množství postav a efektních zvrátů, v nichž není snadné se vyznat. V tomto provedení je dramatizace citelně zkrácená, bohužel ale o to nepřehlednější, a přes několik působivých obrazů či hereckých výkonů se festivalové představení změnilo v obtížně přístupný chaos.

Třetí „městskou vesnicí“ byli **orlickoustečtí Naši naši furianti**. Název prý na stejnojmennou Léblovu inscenaci odkazuje jen omylem – navzdory jemu jde o velice decentní dramaturgickou úpravu Stroupežnického klasické hry, kterou režisérka Lenka Janyšová ve spolupráci se Sašou Gregarem dovedně aranžuje v prostém, citlivém tvaru, v němž herci, kteří zrovna nevystupují, sedí na židlích okolo scény. Je to velké, múzické, lidové divadlo, které má výborné tempo a skvělou živou hudbu – a jako takové jsme je doporučili do programu Volyně.

Druhé a posledním doporučení potom získala holická inscenace půvabné černé komedie *Poslední doutník* Bengta Ahlforse. Režisérka Jitka Juračková a zbytek inscenačního týmu velice šťastně zvolil naoko vážnou polohu, v níž brutální černá komika textu vynikne opoznání lépe, než kdyby se hrálo prvoplánově komicky, a velký ohlas měla inscenace zejména díky charismatickým hereckým výkonům Pavla Hladíka a Lídy Voříškové v ústředních rolích letitých manželů, jejichž vztah se už zřejmě nezvratně rozdrobil.

Na podobné téma a s podobně černým humorem vznikla i hra známého francouzského spisovatele Erica-Emmanuela Schmitta *Manželské opražďení*, ovšem její inscenace z Brněnce vsadila na nepatřičně vážnou notu, hraje se vesměs bez humoru a nadsázky, což ovšem text psaný jako komedie emocionálně neunese. Přes kultivované herecké výkony Kristýny Pavlasové a Dušana Blažka se navíc představení neslo v hodně rozvolněném tempu – což je škoda, protože herci jsou evidentně zdatní a hříčka sama o sobě půvabná.

Znovu zároveň přehlídka potvrdila, jak důležité je pracovat na nosném textu, který si zaslouží množství energie, kterou do své tvorby inscenátoři vkládají. Známa hra *Ryba ve čtyřech* je chudou anekdotou, která se pardubickému Exilu navíc rytmicky rozpadá a výsledek je tak jakýmsi volně plynoucím sledem hovorů v salonu, byť hraným s jistým šarmem a zjevným potěšením. **Týništský soubor** se utkal se zvetšelým muzikálem *Nejkrásnější válka* Vladimíra Renčína na motivy Aristofanovy *Lysistraty* – ovšem text není zrovna nosný a na muzikálové party je v souboru navíc jen několik dostatečně sebevědomých zpěváků.

Skalickým a Náchodským potom nohy podtrhly zvolené texty – v prvním případě chabá detektivní veselohra *Paní Colomboová zasahuje*, v případě druhém pohádka *Jůlinka a kouzelné račí klepeto*, v níž nefugnují základní zákonitosti pohádky, ale ani základní logika jednání postav. V obou případech je to škoda, protože v obou inscenacích nalezneme evidentně schopné herce i tvůrce, jenže bez pořádného základu v podobě textu nezmůžou takřka nic.

Vcelku ovšem poskytla kostelecká přehlídka velice pozitivní obraz současného stavu východočeského amatérského činohraní: inscenátoři tu nehrají na jistotu a berou si nesnadné úkoly, přičemž se jim často daří dosáhnout pozoruhodných výsledků. Mohu snad nejen za sebe, ale i za kolegy z lektorského sboru prohlásit, že to byla veskrze potěšující podívaná, a divácký ohlas celého čtyřdenního maratonu mi podle všeho dává za pravdu.



DS NA TAHU, Červený Kostelec, Stará dobrá kepele; foto: Ivo Mička.



DS Jirásek, Týniště nad Orlicí, Nejkrásnější válka; foto: Ivo Mička.



Divadelní soubor KD, Holice, Poslední doutník; foto: Ivo Mička.



DS VICENA, Ústí nad Orlicí, Naší furianti; foto: Ivo Mička.



Divadelní soubor Eduarda Vojana, Bměnec, Manželské vraždění; foto: Ivo Mička.



Divadlo Exil, Pardubice, Ryba ve čtyřech; foto: Ivo Mička.

Valašské křoví 2017

Ve dnech 9.–12. března 2017 hostila slavičinská sokolovna již patnáctý ročník krajské postupové přehlídky Valašské křoví. Celkem deset inscenací se snažilo zaujmout odbornou porotu, která měla možnost nominace na Národní přehlídku činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017 a doporučení na Mladou scénu Ústí nad Orlicí 2017.

Text: Miroslav Ondra

Opravdu málokdy se na krajské postupové přehlídce sejde tolik inscenací s podobným tematickým východiskem jako právě letos ve Slavičíně. Bez ohledu na žánr se dá říci, že celá přehlídka se nesla v lehce existenciálním duchu. Společným jmenovatelem mnoha inscenací bylo téma nutnosti překonání sebe sama, překonání vnitřního strachu něco změnit, nutnosti osvobodit se od nejistoty, která člověku brání nejen ve vlastním vývoji, ale také v komunikaci s ostatními lidmi.

V pestrém žánrovém rozptýlu převládaly komedie. Ať situační nebo konverzační, také lehce sentimentální avšak ironická lovestory, komedie s absurdním i groteskním příděchem až po bláznivou crazy „bžundu“ pro pobavení sousedů. Diváci však mohli shlédnout také venkovskou tragédii i absurdní drama.

Také úrovně jednotlivých produkcí se pohybovala mezi nesmělými pokusy pro pobavení až po precizně vystavěná scénická díla se vším všudy.

Z těch vydařenějších inscenací by bylo dobré upozornit na hru Kazimíra Lupince *Upokojenkyně*, souboru **Prolidi Provodov**. Hra, která vznikla přímo pro potřeby významného amatérského souboru VAD Kladno, přesvědčila o svých kvalitách tím, že velmi dobře funguje i mimo domácí půdu. Černá groteskní komedie o velkém vnitřním tápání, o smrti a vykoupení se ukázala jako výborná dramaturgická volba pro ne příliš zkušený divadelní spolek, který se s ní vypořádal bez ztráty kytičky. Proto si také inscenace zasloužila doporučení poroty na Národní přehlídku činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017.

Tradiční účastník Valašského křoví – soubor **Červiven senior Krnov** – představil autorskou inscenaci Petry Severínové *Jak Tomáš ke štěstí přišel* podle knihy Guuse Kuijera. Loutkový příběh o chlapci Tomášovi, který žije pod jhem despotického otce – náboženského fanatika a je ztracený ve vlastním světě, protože se všeho bojí. Tomáš se ale nakonec vzepře teroru, překoná strach a získá pocit, že by mohl být v životě šťastný. Nepodbízivá inscenace plná pěkných výtvarných nápadů přinesla také rozměr, na který v dosavadní praxi souboru divák nebyl příliš zvyklý – humor. Příjemná nadsázka a někdy až krutá ironie a sebeironie dodává představení esprit a předchází možnému patosu, k němuž by takovéto téma mohlo svádět.

Rámec standartní ochotnické komedie překročila také inscenace **DS Sputnik Havířov** *Přátelé ze skříňů*. Současná absurdní komedie Gabora Rassova o přátelství a nákupech přesvědčila vyrovnanými hereckými výkony hlavních představitelů Daniely Navrátilové a Adama Halátka i režijně-dramaturgickou koncepcí režiséra Jana Kroula.

Jedním z vrcholů letošního „křoví“ byla bezpochyby *Maryša LP. 2016*, kterou přivezl **Slovanský tyátr Olomouc**. Studenti olomouckého Slovanského gymnázia zazářili s čistým jevištním tvarem, který si z mnoha motivů jedné z nejlepších her české dramatiky vybírá především motiv lásky Maryši a Francika a Vávrovo slabošství. Akcentuje tedy spíše příčiny vztahového zapletence, než jeho následky. Realistické vedení postav je podpořeno prostou funkční scénou, situace jsou přehledné i ve značném zkrácení předlohy. Obdivuhodným hereckým výkonům všech hlavních představitelů vévodí herečka v titulní roli Petra Vybíralová. Její Maryša se proměňuje od rozverně nezkušené dívčiny přes tvrdohlavou rebelku, odevzdanou manželku až po krutou mstitelku. Za vyrovnanost ve všech složkách inscenace si soubor zasloužil doporučení na celostátní přehlídku Mladá scéna Ústí nad Orlicí 2017.

Velkým dramaturgickým objevem a současně příjemným divadelním zážitkem byl *Archiv jazyků* **Divadla poPUD Brno**. Chytrou komedii o jazykovědcích, který se zabývá vymírajícími jazyky a přitom není schopen sám komunikovat se svojí ženou a nejbližším okolím, představili brněnští divadelníci v české premiéře. Překladatel a režisér v jedné osobě Jiří Petrů, který hru pro české publikum objevil, velmi mistrně balancoval mezi sentimentální lovestory a ironickou, téměř až allanovsky laděnou, hříčkou ze života jazykovědců. Lehce absurdní komedie tedy nejenom bavila svojí břitkostí a sarkasmem, ale též dojímal a dávala naději, že to s lidstvem ještě není úplně ztracené. Inscenaci s funkčně použitou jednoduchou scénografií ovšem dominují herecké výkony hlavních představitelů v čele s Jakubem Černíkem v roli jazykovědce George a Ivetou Urbánkovou jako jeho spolupracovnicí Emmou. Odborná porota Valašského křoví proto inscenaci přímo nominovala na Národní přehlídku činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017.

Divadla poPUD, Brno, *Archiv jazyků*; foto: archiv přehlídky





DS Sputnik, Haviřov, Přátelé ze skříně; foto: archiv přehlídky



Čeroven senior, Kmou, Jak Tomáš ke šťestí přišel; foto: archiv přehlídky



Slovenský tyátr, Olomouc, Maryša LP 2016; foto: archiv přehlídky.

Dvacet let v pojizeří

Již tradičně se první březnový prodloužený víkend uskutečnila v Lomnici nad Popelkou krajská přehlídka ochotnického divadla jizerské oblasti. Mimořádností tohoto ročníku však bylo jubileum, k němuž přehlídka dospěla – letos totiž proběhl již dvacátý ročník. A tak tyto kulatiny v lomnickém Tylově divadle slavil nejen domácí DS J. K. Tyl, ale i dalších sedm divadelních spolků od Hrádku na Nisou až po Pardubice, a společně s nimi dokonce dvě poroty.

Text: Sylvie Rubenová

Já mohu mluvit pouze za naši porotu, tedy za tu „odbornou“ a veskrze dramaturgickou, která se stejně jako loni sešla ve složení předseda Michal Zahálka, Daniel Příbíl a má maličkost (a poněvíc mluví samozřejmě především za sebe). Novinkou letošního ročníku však byla porota lidová, tzv. „od fochu“, kterou tvořili zástupci ochotnických herců a režisérů jizerské oblasti. Byť obě poroty operovaly samostatně, na řadě věcí se shodly (byť ne na všem). Podstatné ovšem je, že jsme se rozhodně shodli na tom, že nejen jizerským ochotníkům nechybí oddanost a láska k divadlu a velká chuť a odhodlání na sobě pracovat a zlepšovat se v tom, co je tolik baví. Tedy bezpochyby dobře, že je tu s námi přehlídka již dvacet let a doufejme a přejme jí, aby tu minimálně dalších dvacet byla!

Zahajovacím představením přehlídky bylo komorní drama ostravského dramatika a dramaturga *Spoľu* v podání **Studia Hamlet ze Železného Brodu**. Režie Zdeňka Lindnera stavěla především na hereckých výkonech obou představitelk, jak Ivy Chaloupkové v roli Baarové, tak Zdislavy Bohuslavové coby Mandlové. Obě dámy se tohoto nesnadného úkolu (70 minut hracího času na jevišti jen ve dvou) zhostily velice zdařile. Chaloupková jako Lída Baarová místy bojovala s přílišným prožíváním (tato postava je autorem napsaná s velkou nadsázkou a nalézt patřičný herecký odstup k uchopení jejího afektu i v „civilních promluvách“ není vůbec snadné), i tak si za svůj herecký výkon odnesla čestné uznání poroty. Skutečně mimořádný herecký výkon předvedla Zdislava Bohuslavová jakožto Adina Mandlová, kdy s přesnou mírou odstupu zvládla trefně cynickou, ryze upřímnou, ale i naivně rozkošnou polohu a vytvořila velmi plastickou postavu, proto jí byla udělena cena za herecký výkon. Dámy zvládly nejen konverzační rovinu, jež v této hře převažuje, ale velmi pěkně se chopily i závěrečné části, jež je napsaná jako jejich společné vyprávění, která díky situačnímu rozehrání působila živě a hravě. Z těchto důvodů si tato inscenace od poroty vysloužila doporučení na Divadelní piknik Volyně.

Čtvrteční večer patřil **DS Vojan z Hrádku nad Nisou** a jejich *Dokonalé svatbě*. Tato situační komedie Robina Hawdona ovládla už loňský ročník přehlídky, kdy ji coby Úžasnou svatbu (rozdíl použitého překladu) přivezl DS Vojan Mladá Haluz z Desné. Tentokrát to byli však hrádečtí pod režijním vedením Jana Sladkého. Zatímco scénografické řešení bylo obdobné (dva sousedící pokoje a tedy možnost sledovat, co se děje tam, kde nikdo netuší, co se chystá vedle, nebo napjatě očekává, co přijde dál), jeho možnosti nebyly využity do důsledků a dveře do koupelny zcela chyběly, což se projevilo na tem-

porytmu inscenace, který trochu pokulhával. Z hereckých představitelů vynikli Renata Bendová v roli Rachel a Antonín Raban jako Bill, kteří za své výkony obdrželi čestná uznání poroty.

Páteční ráno jsme v Tylově divadle přivítali s **Turnovským divadelním studiem** a jejich *Pohádkou z lucerny*, kterou na motivy A. Jiráska napsal Petr Haken a zrežirovala Lenka Dekány. Autoři sice přejali ústřední postavy jako Mlynáře, Haničku, Kněžnu, Kláskovou a oba Vodníky, doplnili je však duem klaunů, kteří chtějí vyprávět pohádku. Tím vznikla komplikovaná směsice žánrů od původní Jiráskovy báchorky, přes pohádku až po klauniádu s pohybovými gagy a konverzačními vtipy. Tato nejasnost žánru značně komplikovala orientaci v příběhu i v samotném sdělení a v mnoha ohledech chyběly i motivace postav či výchozí body jednotlivých situací. Čestné uznání dostala za roli Haničky Kristina Hakenová.

Odpolední komedii *Každému svého psychoterapeuta* se souborem **DS Vojan z Českého dubu** režijně připravila Jana Johnová. Inscenace se potýkala především s problémy, které vycházely ze samotného textu – ten (nepříliš umně a rozhodně ne výhodně) kombinuje principy situační a konverzační komedie a řadu motivací a okolností je potřeba za autory domyslet a mimoslovně rozehrát, protože je ve hře nerozepisují, ale bez nich inscenování textu značně naráží. To může být pro ochotnické (avšak i pro ty profesionální) divadelníky značnou nástrahou. Za roli slečny Engel si čestné uznání vysloužila Šárka Jodasová.

Páteční večer a samotný střed přehlídky letos patřil domácímu souboru **DS J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou** a jejich *Muži 7 sester*, kterého podle povídky J. Havlíčka pro divadlo zadaptovali M. Glaser a O. Šubrtová a v tomto provedení zrežiroval Petr Sádek. Ten se ostatně ujal i hlavní mužské role Škvora. Zatímco mužská část obsazení by na svých rolích mohla ještě trochu zapracovat, co se týče ujasnění rolí a hierarchie v jejich skupince, dámská šatna je jednoznačným klenotem této inscenace. Osm žen (matka a jejich sedm dcer), každá naprosto odlišná, svébytná a patřičně svérázná, ovládly nejen své vlastní situace (kterak je Škvor svádí a svede), ale i davové scény, kde i bez textu absolutně vyniká charakter každé jedné z nich. Scénografie je jednoduše proměnlivá a v tomto směru umožňuje rychlé změny jednotlivých prostředí a její proměny pomáhají rytmizovat celou inscenaci. I přes menší nedokonalosti (které se však dají ještě dopracovat) se jednalo o nejzajímavější inscenaci letošní přehlídky, proto si domácí soubor vysloužil nominaci na Divadelní piknik Volyně a k tomu i cenu za ansámblový herecký výkon pro celou dámskou šatnu a individuálně byly oceněny i Lída Mrázková za roli Lídy a Zdena Kracíková za roli Cilky.

Stejně jako v loňském roce patřilo sobotní ráno **Divadlu Exil z Pardubic**, tentokrát však režisérka Kateřina Prouzová se souborem připravila Čechovova *Racka*. Čechovova bohatost v úspornosti činí při jeho inscenování značné problémy i ostříleným profesionálům, není proto podivem, že i inscenace Divadla Exil byla plná problémů. U takovéto dramatiky je samozřejmě klíčová interpretace (s níž můžeme a nemusíme souhlasit a může a nemusí fungovat), největším kamenem úrazu zde však byla práce s temporytmem, vyřčeným a nevyřčeným a neobjasněný vztah Trepleva a Arkadiny. Velké ambice s sebou nesou i velké překážky ke zdolání. Nutno však říct, že režie pracovala i s hudebními motivy jednotlivých postav (autorem scénické hudby Jan Fikejz) a originálně symbolickou, avšak

funkční scénografií Renaty Hans. Z hereců zaujal Saša Andrejs jako Treplev (cena za herecký výkon) a Naďa Kubínková coby Arkadina (čestné uznání).

Sobotní odpoledne ovládly ženy. V prvním případě se jednalo o ryze ženskou inscenaci **DS Vojan z Hradku nad Nisou**, který představil tragikomedii Romana Vencla a Michaely Doleželové pro tři herečky *Královnou* v režii Žanety Krupkové, která sama v inscenaci účinkuje. Všechny tři dámy hrály velmi přesvědčivě, orientovaly se v situacích, velmi dobře partnerily, hlavním úskalím však – jakož i u několika dalších inscenací této přehlídky – byl textový materiál. Tato velmi banální závažně se tvářící hra, jež není ani dramatická ani komediální, neposkytuje patřičnou oporu, jakou by si byly herečky zasloužily, v čehož důsledku musely dost „vařit z vody“. I to se jim však, s ohledem ke kvalitě textu, dařilo velmi slušně, proto celý soubor obdržel čestné uznání za herecké výkony.

S obdobným problémem nešťastného výběru textu se potýkala i druhá inscenace sobotního odpoledne, kterou byla detektivní komedie *Paní Piperová zasahuje* v podání **DS J. K. Tyl Josefův Důl**. Detektivka na jevišti je totiž mnohem zrádnější než ve filmu, vzhledem k užívaným prostředkům. Zatímco divadlo nemůže používat střihu a rychlých změn, musí mnohem více stavět na dramatickosti nebo naopak komediálnosti situací. Soubor z Josefova Dolu zvolil velmi výrazné výtvarné řešení inspirované komiksem, které se však ve výsledku ukázalo pro rozehrání jako víc omezující než obohacující. Velkým problémem inscenace byl zejména rozvleklý temporytmus, tahounem byla Jana Řeřichová v titulní roli Paní Piperové.

Po ženském odpoledni letošní přehlídku zakončil ryze mužský **Krkonošský divadelní spolek Lipany z Vrchlabí** a jejich *Záskok*. Ač se hry Divadla Jára Cimrmana zdají být materiálem jako stvořeným pro amatéry již ze své podstaty, jen velmi těžce se „překračuje stín fenoménu“ při jejich realizaci. Toho důkazem byla i vrchlabská inscenace, jež byla v podstatě velmi zdařilou replikou původní inscenace DJC, ať už z hlediska výpravy či výstavby hereckého pojetí jednotlivých postav. Jen těžko by se však dalo hovořit o svébytné inscenaci co do míry autorského podílu, což byla ve výsledku škoda.

Nesoutěžní inscenaci, kterou v neděli odpoledne, odehrál DS Jirásek z Nového Bydžova jsem již bohužel z časových důvodů nezvládla zhlédnout, i tak jsem na 20. ročníku krajské přehlídky ochotnického divadla jizerské oblasti viděla dost přesvědčivých důkazů, že čeští amatérští divadelníci mají nadšení, odhodlání, elánu a talentu na rozdávání.

Lounské divadlení 2017

Krajská postupová přehlídka činoherního a hudebně-zábavného divadla Ústeckého kraje Lounské divadlení proběhla ve dnech 2.–5. 3. ve Vrchlického divadle v Lounech. Pořadatelé, kterými byli Vrchlické divadlo a divadelní soubor Rádobydivadlo Klapý, pozvali k soutěžení o postup na národní přehlídku Divadelní Piknik Volyně osm souborů.

Text: Ladislav Vrchovský

Divadlo Triarius Česká Třebová přijelo s inscenací hry Josefa Topola *Kočka na kolejích*. Topolův pro scénování velmi obtížný text se režisér inscenace a zároveň jeden z dvojice účinkujících Josef Jan Kopecký rozhodl posunout do žánru lyrického dramatu. Z tohoto důvodu vyňal z děje všechny další postavy a ponechal jen dvojici Evi a Věnu (sám hraje Věnu, Evi ztvárnila Tereza Vodochodská). Navzdory vyspělému herectví obou se nepodařilo využít potenciálu Topolovy hry, a to hlavně z důvodu nedostatečného vyjádření celé škály emocí, nálad a situací, které Josef Topol do této filozofické hry o mužském, ženském a potažmo lidském životním údělu vložil.

Divadlo Exil Pardubice nastudovalo hru španělské dramatičky Palomy Pedrero Anna 11. března. *Příběh žen*, který vychází z pozadí teroristického bombového útoku na vlaky spáchaného v Madridu v roce 2004, se pardubickým ochotníkům podařilo přenést na jeviště ve velmi dobře vystavěném i odehraném jevištním tvaru s několika výbornými individuálními hereckými výkony.

Divadelní klub mladých Česká Lípa se rozhodl pro inscenování hry Carla Goldoniho *Treperendy*. Povrchní inspirace commedii del arte však přinesla rozpačitý výsledek, a představení zůstalo jen u celkem sympatického mladistvého projevu kolektivu hýřícího energií. Nejvydařenějším prvkem této inscenace byly kostýmy.

Divadelní soubor Diverzanti Brno vznikl před rokem při realizaci inscenace *(Ne)chtěná útěcha*, se kterou také na přehlídku přijel. Autorka scénáře a zároveň režisérka Kateřina Volánková vycházela z dokumentů o ženských táborech zřizovaných velením japonských vojsk během druhé světové války, do kterých Japonci svázeli ženy, aby svými těly sloužily vojákům a důstojníkům. Tato velmi temná stránka historie druhé světové války dodnes nebyla dostatečně osvětlena, a oběti této zvůle nebyly dostatečně odškodněny. Mimořádně působivá inscenace, režijně, scénograficky a choreograficky dobře vystavěná, s výbornými hereckými výkony, přinesla po jejím odeznění dlouhotrvající potlesk publika ve stoje.

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa přivezl původní souborovou hru *Commedia a 'la Carte*. Pod scénářem a režii této inscenace je podepsán Václav Klapka a kolektiv. Inscenace je doslova metodickou ukázkou žánru commedie dell'arte. Představení překypuje energií a hravostí, hereckou tvůrčí invencí a schopností improvizace, a to jak v mluvním, tak pohybovém projevu.

Divadlo Navenek Kadaň si zvolilo pro svoji další práci po loňském úspěchu inscenace *Veroničin pokoj* francouzskou konverzační komedii Bez obřadu. V obavách o nedostatečný humorný potenciál textu se kadanští vydali cestou jeho ozvlášťňování různými vnějšími groteskními prvky, čímž bohužel sklouzli k na jevištích často viděnému „vyrábění humoru“. Tato snaha byla kontraproduktivní a hodně ubrala celku na jeho zábavnosti, pro kterou hlavně jsou podobné tituly nastudovány.

Podobně jako předchozí zmíněné představení dopadl i výsledek práce **Hynkova hravého divadla Litoměřice**, které přijelo se hrou W. Spiera a P. Fishera *Čistírna*. Anglická bulvární komedie z pera německých autorů zůstala v podání litoměřických v půli cesty za parodií žánru kriminální komedie, což ovšem je velkou mírou způsobeno i samotnými nepříliš vysokými kvalitami předlohy.

Závěrečným představením přehlídky byl původní muzikál *Šeherezáda*, napsaný scénáristou, skladatelem a textařem Radkem Šlangalem, který je spolu s Miladou Hlušíkovou podepsán i pod režii inscenace. Popový muzikál v žánru hudby známé z písniček Dalibora Jandy či Michala Davida se v podání početného souboru složeného převážně z velmi mladých adeptů muzikálového herectví stal spíše podkladem pro debatu o smyslu a poslání práce s mládeží v oblasti hudebně-zábavného divadla, než muzikálem jako takovým. Snad jediným kladem tohoto představení je celkem slušná úroveň pěveckého projevu u většiny účinkujících.

Celková úroveň letošního Lounského divadlení, ve srovnání s výsledky snažení neprofesionálních divadelníků nabízených k vidění v rámci celé škály postupových přehlídek, byla na mimořádně vysoké úrovni. A totéž se týká i organizace přehlídky jako takové.

Odborná porota Lounského divadlení, která pracovala ve složení Miroslav Král, František Zborník a Ladislav Vrchovský, doporučila k postupu na národní přehlídku do Volyně inscenaci *(Ne)chtěná útěcha* v provedení souboru **Diverzanti Brno**, a nominovala k postupu na národní přehlídku inscenaci *Commedia a 'la Carte* v provedení souboru **DK Jirásek Česká Lípa**.

Divadelní soubor Diverzanti, Brno, (Ne)chtěná útěcha; foto: archiv přehlídky



Divadelní Tříška: když minuta trvá hodinu

V sobotu a neděli 11. a 12. března se amatérští divadelníci, diváci i lektoři sešli na tradiční **pražské postupové přehlídce Divadelní Tříška**. Tentokrát se role hostitele ujalo **Divadlo v Celetné a po Žižkovském divadlu, Činoherním klubu a Divadlu Komedie si tak amatéři mohli zahrát na dalším profesionálním jevišti.**

Text: Martin Rumle

Na přehlídce se představilo devět inscenací, které se ucházely o postup na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla **Piknik Volyně 2017**. Jak už to tak bývá, každé představení bylo jiné, mělo jinou úroveň herectví, režie, dramaturgie i práce s prostorem, ale přece jen se najdou styčné body, které většinu viděného spojovaly. Ale ať už bude v dalších řádcích vyčítáno cokoli, jedno je třeba zdůraznit. Ty lidi na jevišti to baví, hrají s chutí a chtějí. Až si osvojí víc, více se soustředí nebo se poučí, budou zase o kousek lepší a divácký zážitek výraznější.

Čas

V jedné tradované anekdotě se jeden muž ptá druhého, jaká byla ta Libuše v Národním. „Co vám mám povídat, o půlnoci kouknu na hodinky a ono bylo teprve osm.“ Ano, kolikrát máte v divadle pocit, že od prvního zvednutí opony uplynuly aspoň čtyři hodiny. Jindy zažijeme situaci, kdy to nějak rychle uteče, divadla „nemáme dost“ a rádi bychom s herci sdíleli čas mnohem delší. Temporytmus – tohle zaklínadlo nejednoho lektora a kritika, použitelné kdykoli, kdy už není, co by se k představení řeklo. Takové rozborové cimrmanovské jmelí. Jenže... práce s časem, jeho vhodné, uměřené a funkční dávkování, je na (nejen) amatérských jevištích problémem setrvalým a neodbytným. Konverzační komedie opravdu nepotřebuje pauzy, ve kterých běží hrdinovi před očima celý jeho život, a to několikrát za sebou. Přestavby opravdu není třeba vždy provádět rychlostí ospalé želvy, hrozí, že divák vám z představení „odejde“, ačkoli v hledišti stále sedí. A znovu ho získat, je sakra těžká dřina, která v 9 případech z 10 ke kýženému cíli nevede. K zdoluhavosti představení a k rytmické jednotvárnosti na podobných přehlídkách samozřejmě přispěje nezvyklý prostor, často delší cesta z portálu až na místo, kam se herec potřebuje dostat... Ale občas se z hlediště zdá, že jiné jeviště úplným viníkem nebude. V kuloárech se po několikátém temporytmicky nezvládnutém představení zrodil nápad. Pojďme do programu kromě reálného trvání inscenace psát i pocitový čas. Výsoký rozdíl mezi těmito dvěma veličinami pak bude náповědou, že s inscenací není vše úplně v pořádku. A kdo na Tříšce viděl představení hry Oskara Bábky *Ve jménu lásky (a přátelství)* souboru **OLDstars** (pro mě osobně jeden z vrcholů přehlídky), ví, že čas a temporytmus se dají zkrotit a připravit divákovi vpravdě divadelní zážitek. Kdo neviděl, běžte a všimněte si, jak hraje pauza, co s časem umí dialog a jak to do sebe zapadá.

Druhy – styly – žánry

Druhým zobecňujícím postřehem, který do jisté míry souvisí s výše řečeným, je bezradnost, s jakou řada inscenátorů vezme dramatický text a co z něj na jevišti udělá. Je třeba si pojmenovat, jaký žánr text nabízí, jaký styl tomu odpovídá a jak „to budeme hrát“. A taky o čem, jaké téma chceme sdělit. Od toho se pak odvíjejí vhodné prostředky. Když část představení koukáme na telenovelu a do toho náhle vpadne niterné psychologické herectví, je divák v lepším případě jen zmatený. Když nevíme, o čem přesně hrajeme a jaký divadelní žánr k tomu použijeme, pak nečekáme výsledky. Naopak, pokud si pojmenujeme téma, vybereme žánr, kterým ho chceme sdělit a použijeme vhodnou formu a prostředky, pak jsme na dobré cestě. A nehrozí, že bychom žárovku šroubovali kladivem a hřebík zatloukali prsty. Je to náročná disciplína, ale je nezbytná. Hokejista bez bruslí nehraje hokej, divadelník bez osvojení žánru a prostředků nedělá divadlo. Určitě to každý amatérský divadelník uslyší ještě mnohokrát, ale říkat se to nahlas musí. Psal jsem to loni, píšu to letos a napíšu to i příští rok.

Výsledky

Buď, jak buď, Divadelní Tříška byla letos pozoruhodně pestrá, vedle černé komedie se objevilo psychologické drama, opozicí proti televiznímu sitkomu byla například válečná tragédie. A jako na každé postupové přehlídce i zde se s napětím čekalo na verdikt lektorů. Odborná porota ve složení scénografka Kateřina Baranowská a režisér Jiří Hruška a Jan Holec nakonec do programu národní přehlídky **Piknik Volyně 2017** doporučila inscenace *Bratři Karamazovi* souboru **Ty-já-tr HROBESO** a *Důkaz* souboru **KoMa**. A nominovala inscenaci *Mrzák Inishmaanský* souboru **Divadlo Akorát**. Teď nezbyvá, než se těšit, v jakém pražském divadle a s jakými představeními se pochlubí Divadelní Tříška 2018. Podle zákulisních informací by se přehlídka, kterou pořádá Divadlo (bez záruky) Praha, mohla dočkat atraktivních změn.

Třešťské divadelní jaro 2017

Třešťské divadelní jaro 2017 proběhlo ve dnech 8.– 18. března, a bylo v mnohém rekordní: návštěvnost dosáhla počtu přesahujícího tři tisíce diváků.

Text: Ladislav Vrchovský

Počet soutěžních představení – celkem devatenáct – také nikde jinde nemají. Stejně tak se nikde na jedné jediné přehlídce nesoutěží o postup hned do tří národních přehlídek: na Divadelní piknik Volyně, na Krakonošův divadelní podzim, a na Popelku Rakovník.

Letošní ročník TDJ nabídl širokou škálu titulů. Co do žánrů převažovaly komedie. V programu se ale objevily i inscenace s vážnou tematikou. V produkci pro děti byly zastoupeny pohádky hrané dětskými soubory i dospělými herci, případně soubory převážně dětskými s jedním dospělým na jevišti mezi dětmi. Byly zde hry napsané renomovanými autory, i kusy autorské, napsané členem divadelního souboru, s postavami vytvořenými na tělo dalším kolegům.

Mezi ta nejzajímavější a nejzdařilejší představení patřily prezentace her *Valérie a týden divů* v podání „V“ **Studia Brno**, *Lotrando a Zubejda* v provedení místního dětského školního divadelního souboru **Třešťtici**, *Dokonalá svatba* předvedená **Divadelním souborem Karla Čapka Třešť**, *Nežerte* Clint Eastwooda **Divadla Neškvor Zruč nad Sázavou**, divadelní detektivka *Krysí dům* z pera Kateřiny Pokorné, nastudovaná jejím vlastním souborem **Voživot z Mladé Vožice**. Zvláštní zmínku zasluhuje pohádka *Čert a Káča*. **Divadlo Malvína při DS Zmatkaři Dobronín**, to jsou dvě herečky: Tereza Fialová a Alena Neumannová. Zahrály známou pohádku Boženy Němcové způsobem, který je doslova metodickou ukázkou, jak má vypadat pohádkové divadelní představení pro mateřské školky, pro plněn, ale také pro jeviště v jednom.

Tři na lavičce italského dramatika Aldo Nikolaje nastudovalo **Divadlo Duha Polná**. Byl to jeden z nejsilnějších diváckých zážitků, s jakým se lze potkat na neprofesionálním jevišti v celé České republice. K těm velmi inspirativním pak patřilo představení hry *Poker bez es* Ivana Krause, se kterou přijel **DS NaKop Tyjatr Jihlava**. O tomto představení se na semináři s porotou diskutovalo velmi živě a zajímavě, a to jak ze strany aktérů, tak diváků.

Když je řeč o rozpravách poroty se soubory, vždy probíhaly s účastí diváků, kteří dostali prostor říci hercům, co je potěšilo či nepotěšilo. Porota se pak hlavně snažila pojmenovat příčiny pozitivních i negativních pocitů diváků. Jedna z těchto rozprav se proměnila v seminář o divadle pro děti. Z toho důvodu, že toto divadlo je nejdůležitější ze všech, neboť právě v prvních setkáních malého dítěte s divadlem se vytváří vztah člověka k tomuto druhu umění. Vydařené představení může být začátkem

celoživotního zájmu, ba dokonce profesionální seberealizace v oboru – zde se rodí budoucí milovníci divadla či skvělí budoucí herci, scénáristé, dramatici, režiséři atd. Nevydařené představení však může znamenat konec všem nadějím, protože rodiče už napodruhé nemusí přesvědčit dítě, aby šlo do divadla ještě jednou. Proto je zde tak velká zodpovědnost všech, kteří se tomuto žánru věnují.

Rozprava, která se změnila v metodický seminář, proběhla po představení hry Evy Schwarzové *Zlatá mlynářka*, se kterou přijel dětský soubor **Raraši**, Evou Schwarzovou založený, i s ní samotnou jako režisérkou a představitelkou titulní postavy. Analýza tvorby této autorky, jejíž pohádky nepatří k nejpovedenějším, analýza způsobu práce se souborem složeným z dětí, a řeč o tomto druhu divadla skončila po déle jak dvou hodinách vzájemným porozuměním, byť porota byla k práci Evy Schwarzové velmi kritická.

Porota ve složení Alena Veliká, Jiří Štefanides a Ladislav Vrchovský doporučila k postupu na národní přehlídku Divadelní piknik Volyně inscenaci hry Robina Hawdona *Dokonalá svatba*, doporučení k postupu na Krakonošův divadelní podzim získala pohádka *Čert a Káča* v **provedení Divadla Malvína při DS Zmatkaři Dobronín**. *Čerta a Káču* doporučila porota i do programu letošní Popelky Rakovník.

Nominaci k postupu na Krakonošův divadelní podzim získal soubor **Voživot Mladá Vožice** s inscenací divadelní detektivky Kateřiny Pokorné *Krysí dům*. Nominaci na Divadelní piknik Volyně získalo **Divadlo Duha Polná** s inscenací hry *Tři na lavičce* Alda Nikolaje.

Dále byla udělena tato ocenění:

Odborná porota TDJ 2017 udělila cenu

Zuzaně Brabencové za postavu vypravěčky v inscenaci hry Lotrando a Zubejda

Luboši Kodysovi ml. za postavu Billa v inscenaci hry Dokonalá svatba

Lence Tůmové za postavu Julie v inscenaci hry Dokonalá svatba

Kamile Štumarové za postavu Ivanky v inscenaci hry Na skok do pohádky

Pavlu Jecelínovi a Ondřeji Hamplovi za autorský počín v inscenaci hry Nežerte Clint Eastwooda

Veronice Teplé za postavu Maud Banksové v inscenaci hry Krysí dům

Kateřině Pokorné za text hry Krysí dům

souboru Voživot za inscenaci hry Krysí dům

Tereze Fialové za postavy Čerta a Ovčáka v inscenaci hry Čert a Káča

Divadlu Malvína za inscenaci hry Čert a Káča

Divadlu Duha Polná za hereckou souhru v inscenaci Tři na lavičce

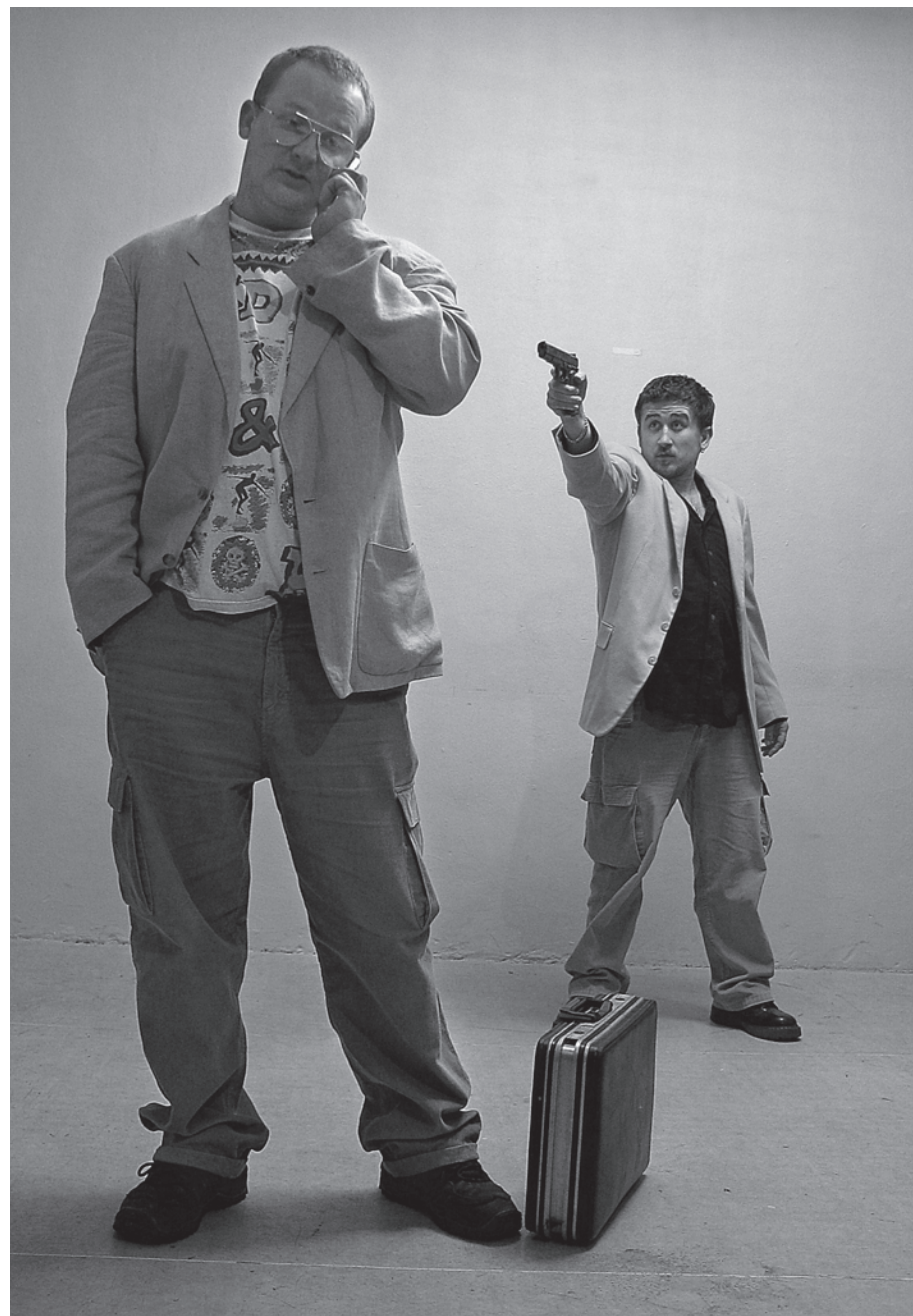
Divadlu Duha Polná za inscenaci hry Tři na lavičce

Monice Zábranské za postavu Otylky ve hře Tu myš jít ukopnu u huby
Evě Stezkové za postavu Škopkové ve hře Slunce, seno, jahody a pár facek
Michalu Kopeckému za postavu Básníka v inscenaci hry Šťovík, pečené brambory
Evě Čurdové za postavu tulačky v inscenaci Poker bez esa.

Odborná porota TDJ 2017 udělila čestné uznání

Tomáši Královi za postavy Orlíka v inscenaci hry Valérie a týden divů
Divadelnímu studiu „V“ Brno za výběr předlohy Valérie a týden divů
Jiřímu Bartoňovi za postavu Sultána v inscenaci hry Lotrando a Zubejda
Nele Špinarové za postavu Zubejdy v inscenaci hry Lotrando a Zubejda
Radaně Kadlecové za scénu k inscenaci hry Lotrando a Zubejda
Anně Dvořákové za postavu RNDr. Emílie Vokurkové v inscenaci hry Seance
Amálii Hinkové za postavu Marbulky v inscenaci hry Čertovská pohádka
Danielu Havlíčkovi za postavu Metličky v inscenaci hry Čertovská pohádka
Luboši Kodysovi st. z postav Duponta v inscenaci hry Dokonalá svatba
Adamu Šteidlvi za postavy Joe – Josefíny v inscenaci hry Horké to někdo rád
Vítu Schafferhansovi za postavy Jerry – Dafné v inscenaci hry Horké to někdo rád
Tamaře Peckové-Homolové za postavu Sue v inscenaci hry Horké to někdo rád
Marcele Svobodové za postavu Sugar v inscenaci hry Horké to někdo rád
Pavle Požárové za postavu Alenky v inscenaci hry Na skok do pohádky
Anně Fencíkové za scénu k inscenaci hry Na skok do pohádky
Martinu Beranovi za postavu kata Jíry v inscenaci hry I kat má rád
Monice Kubové za roli psycholožky v inscenaci hry I kat má rád
Tereze Žaludové za roli manželky Doroty v inscenaci hry I kat má rád
Vlastě Chrenkové za postavy Ursuly Banksové v inscenaci hry Krysí dům
Pavle Kadeřábkové za postavu Margaret Banksové v inscenaci hry Krysí dům
Janě Řezáčové za postavu Debbie Banksové v inscenaci hry Krysí dům
Vladce Balíkové za postavu Tiffany Banksové v inscenaci hry Krysí dům
Aleně Neumannové za postavy Kněžny a Káči v inscenaci hry Čert a Káča
Ireně Píšanové za postavu Vlasty v inscenaci hry Dívčí válka
DDS Raraši za dlouhodobou týmovou divadelní spolupráci
Ludku Šindelářovi za roli Peti v inscenaci hry Šťovík, pečené brambory
Jindřichu Šiputarovi za postavu Mejdlu v inscenaci hry Šťovík, pečené brambory
Ladislavu Sýkorovi za postavu tuláka v inscenaci Poker bez esa
Vladimíru Šťastnému za postavu tuláka Zrzavce v inscenaci Poker bez esa
Daně Holíkové za postavu socioložky v inscenaci Poker bez esa.

O udělení cen nerozhodovala jen porota, ale také diváci, kterých do kulturního domu přišlo neuvěřitelných 3200. Ti po každém odehraném představení mohli hlasovat. Nejvíce hlasů od diváků získala Dokonalá svatba, Tři na lavičce a Čertovská pohádka. Za diváčkou přizeň si soubory odnesly dort v podobě třeštské buřinky.



Divadelním souborem Karla Čapka, Třešť, Nežerte Clintu Eastwooda; foto: archiv festivalu.



*Divadlo Malvína při DS Zmatkaři, Dobronín Čert a Káča;
foto: archiv festivalu.*



Čertovská pohádka; foto: archiv festivalu.



Divčí válka; foto: archiv festivalu.



*Divadelní soubor Karla Čapka, Třešť, Dokonalá svatba;
foto: archiv festivalu.*



Horké to někdo rád; foto: archiv festivalu.



I kat má rád; foto: archiv festivalu.



*DS NaKop Týmátr Jihlava, Poker bez esa;
foto: archiv festivalu.*



Divadlo Duha, Polná, Tři na lavičce; foto: archiv festivalu.



„V“ Studia, Brno, Valérie a týden divů; foto: archiv festivalu.

Posouváme hranice únosnosti



Simona Bezoušková (foto: Ivo Mička)

Rozhovor s tajemnicí lektorského sboru a odbornou pracovnící NIPOS-ARTAMA Simonou Bezouškovou.

Text: Helena Plicková

Letošní ročník přehlídky je ve znamení rekordního počtu inscenací. Je jich dvacet. Přitom hracích míst je oficiálně šestnáct. Jak jste to dokázali?

Vždycky se pokoušíme navýšit počet hracích míst, pokud to produkční a finanční možnosti dovolí. Někdy se nám povedlo dostat do programu sedmnáct inscenací, jednou dokonce osmnáct. Letos je ta situace složitější. Z osmnácti krajských postupových přehlídek přišlo čtrnáct nominací. To by znamenalo, že z doporučených dvaceti pěti inscenací bychom mohli vybrat pouze dvě. Situ-

ace se ještě zkomplikovala kvůli klauzuli v propozicích programové rady: překročili-li počet nominací dvě třetiny hracích míst, což je dvanáct, tak se ony nominace ruší a mění se na doporučení.

A to byl přesně tento případ?

Ano. Programová rada je tedy zrušila a zároveň je všechny rovnou přijala do programu. Stále by nám však zůstala pouze dvě hrací místa pro doporučení. NIPOS se rozhodl tuto nepříjemnou situaci řešit. Přehlídce finančně pomohl, aby se mohl navýšit počet hracích míst. Naštěstí to z produkčního hlediska bylo možné. Například i tím, že jsme letos zrušili hosta přehlídky a místo něj je další soutěžní představení.

Co to tedy znamená pro organizaci takové přehlídky?

Přehlídka je finančně náročnější a zároveň asi méně pohodlná. Určitě pro lektory a redakci. A také pro semináře, které tak přijdou o čas pro výuku. A zároveň, ale to ukáže až přehlídka samotná, i pro diváky.

Je to takový divadelní maraton.

Přesně. Z představení na představení nebo z představení na diskusi se přechází bez většího času na oddech. Například lektorský sbor přišel o časy na obědy a večere. Museli jsme zkrátit diskuse i semináře. Pozitivum je ve větším počtu souborů, které se mohou zúčastnit přehlídky, získat zpětnou vazbu, zapojit se do semináře. Tím pádem roste smysluplnost přehlídky. Zda je to na úkor diváckého

komfortu, se teprve ukáže. Na druhou stranu však obyčejný návštěvník nebude mít mezi jednotlivými představeními časové prostoje. Posouváme hranice únosnosti.

Jedno představení přehlídky je však v ohrožení.

Jedná se o představení Nerušit, prosím, které paradoxně budeme nejspíše muset zrušit ze zdravotních důvodů.

Existuje možnost se situace s velkým množstvím nominací pro příště vyvarovat?

Řešení jsou podle mého názoru dvě. Navýšit počet hracích míst rozšířením přehlídky o další hrací dny. Nicméně ze zkušeností z předchozích přehlídek z Poděbrad a Třebíče, které začínaly ve středu, víme, že je další pracovní den znát. Méně souborů je ochotných přijet hrát a na přehlídce zůstat, stejně jako méně diváků. Přehlídka tím pozbývá smyslu. Druhá varianta, extrémní, je zrušit nominace a program vybírat pouze z doporučení.

Znamená to, že se na krajské přehlídce hlásí více inscenací? Že by rostl zájem o postupový systém v rámci amatérského divadla?

Spolu se znovuzavedením systému nominací vzniklo nové pravidlo. Krajské přehlídce, které chtějí nominovat, musí mít v programu minimálně osm inscenací. V počátku podmínku splnilo deset přehlídek z osmnácti, další rok dvanáct a postupně se to navyšovalo. Logicky. Žádná přehlídka nechce být tou druhořadou, která právo nominovat nemá. Na pořadatele je vyvíjen velký tlak. Zda je to způsobeno větším zájmem o krajské přehlídce nebo je to z jiných důvodů, o tom můžeme spekulovat...

Letošní situace byla určitě prozkoumání vaší spolupráce s volyňskými pořadateli.

Letos mám neuvěřitelný pocit. I kdybychom neměli s Jirkou Houzím z Volyňské kultury a s Maruškami z DS Piki Volyně z nějakého důvodu možnost komunikovat, tak přípravu na přehlídku přesto zvládneme. Každý má svou část práce, kterou skvěle odvádí, a nakonec se vše potká, poskládá a funguje. To je pro mě po šesti letech velmi příjemné zjištění. Třeba kluci z kuchyně se už od podzimu, kdy skončí Kurz praktické režie, nemůžou dočkat Pikniku, až budou vařit od rána do noci a spát ve spacáku tři hodiny denně. A normálně se na to těší. Ta ochota a pracovitost lidí je neuvěřitelná.

Objevily se oproti loňskému roku nějaké novinky?

Jednou z novinek je obměněný lektorský sbor. Nováčky jsou Michal Zahálka a Zdeněk Janál. Pro účastníky je větší možnost výběru seminářů. A všichni jistě ocení nové židle v sále Na Nové. A Jirka Houzím je neuvěřitelný budovací typ. Díky němu je tu každý rok něco nového. Ať už střecha, fasáda, nové prostory, které budou k dispozici pro semináře příští rok, ale i drobnosti jako květináče se stromky před vchodem. Což jen dokazuje, že organizátoři nikdy neustrnou a přehlídku chtějí posouvat dál tak, aby nám tady všem bylo příjemně.

Hranice mezi druhy divadla se setřely

Rozhovor s odborným lektorem Michalem Zahálkou.

Text: Martin Ruml

V lektorském sboru Pikniku Volyně jsi nováčkem. Přijal jsi tuto roli s obavami, nebo nadšením?

Na jednu stranu jsem byl velmi zvědavý, protože jsem ve Volyni nikdy nebyl. Jen když mi bylo asi deset let, projížděl jsem tu cestou ze Šumavy, ale to se úplně nepočítá. Těšil jsem se na přehlídku, protože jsem měl spoustu zpráv, jak je to tady příjemné. To můžu zatím jediné podepsat. Na druhou stranu pro mě je vždycky velmi stresující nastoupit do poroty v sále, který neznám, s lidmi, se kterými jsem ještě neporotoval. A kromě Aleše Bergmana jsem ještě takhle úzce nepracoval s nikým. Zároveň se teprve učím nenechat se vykojet třeba tím, že jsme snímání mikrofonem, který mi se setinovým zpožděním vrací vlastní hlas. Jsem takový lehce neurotický, tak mě to většinou trochu roztěká, ale snažím se s tím nějak zápasit.

Jestli tomu rozumím, bereš lektorský sbor jako kolektiv a jeho společné dílo.

Ano, protože to neumím jinak brát. Vždy se snažím vnímat, jakým způsobem to, co říkáme, působí na soubor, jestli si z toho mohou něco brát. Jestli neřekneme něco, co je třeba urazí. Pokaždé trochu trpím, jestli se to daří nejenom mně osobně, ale i lektorskému kolektivu.

Vnímáš za poslední roky nějaký trend, který charakterizuje amatérské divadlo?

Jsem nepřítel obecných konstatování, abych řekl pravdu. Nicméně jednu dobu jsem měl dojem, že amatérské divadlo je hrozně odtržené od dění v profesionálním divadle. Že se amatéři programově tváří, jako by se jich netýkalo a nezajímalo je. Že si jedou svou linii. Přišlo mi, že profesionální divadlo má prostřednictvím spousty lidí, kteří jezdí po přehlídkách do porot a jako lektoři seminářů, mnohem větší povědomí o amatérské scéně, než naopak. Do jisté míry si to myslím doteď, i když na amatérském jevišti více vidíme díla lidí, kteří jsou poučení diváci a je vidět, že mají profesionální divadlo nakoukáno. Ostatně viděli jsme Pankrác '45, kdy tvůrce oslovil text, který viděli inscenovaný ve Švandově divadle. Tvůrci čtvrtetního muzikálu Cyrano, jak jsem zjistil, mají neskutečně nakoukáno a načtenou muzikálovou literaturu. Takže už snad víc amatérská scéna nečerpá jen sama ze sebe, ale kouká se, kde se co děje.

Má vlastně amatérské divadlo oproti profesionálnímu nějaký benefit, konkurenční výhodu?

Dobře nastavené amatérské divadlo bude mít věrnější diváckou základnu, než kamenné profesionální divadlo. Taky by si člověk řekl, že výhoda oproti profesionálům bude v tom, že nemusí až tak moc myslet na kasu a že může být dramaturgicky odvážnější, ale to je otázka. Spousta souborů řeší náklady nebo energie jako profesionálové. Díky své někdejší práci v agentuře Aura-Pont jsem vedl seminář o dramaturgii a autorském právu a většinu času jsme mluvili o licenčních problémech. Kolikrát si



Michal Zahálka (foto: Ivo Mička)

člověk neuvědomí, kolik do práv soubory, které se snaží mít vše vyřešeno a v pořádku, investují peněz a doufají, že se jim to nějakým způsobem vrátí.

Hodně souborů pořád nemá vyřešená autorská práva?

Naštěstí se už málokdy stává, že by někdo hrál vysloveně černotu.

V agentuře už tedy nepracuješ, co tě teď živí?

Vždy jsem toho dělal víc. Už se ale nevěnuju divadelní kritice.

Pročpak?

Nepsal jsem snad marně, ale zjistil jsem, že na tu práci nemám buňky. Vždycky mě strašně mrzelo, když někdo měl pocit, že jsem mu ublížil. A ačkoli jsem se snažil upozorňovat hlavně na to, co se kde

děje zajímavého a co stojí za to vidět, psát se tak pořád nedá a občas člověk nějaký stěr napsat musí. Pár lidí se urazilo a mně to vadí, protože to nechci. A taky jsem díky práci v Aura-Pontu zjistil, že je neudržitelné, abych divadlům prodával texty a zároveň psal o tom, jak je dělají blbě.

Zpět k tomu, co děláš.

Překládám divadelní texty z francouzštiny a angličtiny a povedlo se mi pár textů, které se hrají. Teď aktuálně jeden ve velice úspěšné inscenaci, takže z toho mám příjemný podpůrný příjem. Od října jsem na částečném úvazku v Divadelním ústavu jako knižní redaktor. To je práce, která mě moc baví.

Co je to za úspěšnou inscenaci, jejíž text jsi přeložil?

Britská hra Vincenc od Torbena Bettse v Klicperově divadle v Hradci Králové. Je to zdánlivě jednoduchá komedie trochu ve stylu Boha masakru. A když vše dobře dopadne, vznikne i jedna velká pražská inscenace. Ale víc neprozradím.

Viděl jsi řadu představení, které jsou v letošním programu Pikniku Volyně. Máš nějakého favorita? Inscenaci, na kterou by se měli diváci těšit?

Záměrně nezmíním nic z toho, co jsem sem poslal z přehlídek, kde jsem byl v porotě. Shodou okolností jsem ale nedávno na nepostupové přehlídce viděl Valérii a týden divů od V.A.D. Kladno, kterou mohli čtenáři vidět včera. To je věc, na kterou se velmi těším, že ji i po tak krátké době uvidím znovu.

V programu letos najdeme snad každý žánr činoherního divadla, muzikál i inscenace na hranici experimentu. Vyhovuje ti to?

Je to přesný obrázek toho, jak je amatérská scéna dramaturgicky pestrá až roztříštěná. Myslím si, že některé kusy by mohly být spíše na Šrámkově Písku, což je třeba případ Valérie. Ale na druhou stranu je pro Volyni dobře, že ji uvidí a že je program pestrý a je se kde inspirovat. Žijeme v době, kdy se hranice mezi druhy divadla setřely.

Máš nějaké přehlídky, které jsou pro tebe srdcovou záležitostí?

Z činoherních jsou to dvě, na které jezdím pravidelně. V červeném Kostelci je přehlídka, na kterou mě přizvali manželé Císařovi jako eléva do poroty. Oběma jim za to moc děkuju. A myslím, že to byl hlavně Mirčin nápad. A druhá přehlídka je v Lomnici nad Popelkou. Tu bych souborům moc doporučil. Je tam pěkné divadlo architekta Oldřicha Lisky a povídání bývá velmi neformální. Tam mi bývá velmi dobře.

Divadelní klub Jirásek, Česká Lípa, Commedia ála carte (foto: Ivo Mička)



Kdyby jen latrina! Ona to kongenialita!

Prosulý či přímo legendární divadelní soubor V.A.D. Kladno, který se dlouhodobě vyznačuje originálním přístupem k divadlu, objevnou divadelní estetikou a hledáním nových forem, tentokrát sáhnul po předloze ještě proslulejší a legendárnější, když své inscenační postupy – ve své souborové mutaci *Latrina Magika* – propojil s jedním z nejvýznamnějších děl českého surrealismu, a sice s *Valerií a týdnem divů* Vítězslava Nezvala.

Text: Zdeněk Janál

A nutno ihned na úvod podotknout, že se bez nadsázky jedná o spojení přímo kongeniální! Neboť spleť obrazy plné překapivých zvrátů, které Nezval dokonale popisuje slovy a útočí jimi na otevření naší snové představivosti, soubor adekvátně k předloze adaptuje na jevišti vynalézavými scénickými prostředky. Vzniká tak surrealismus scénický/scénicko-básnický – a je jen na každém divákovi, do jaké míry se dokáže na jeho vlně temně i rozverně poetických obrazů zhoupnout, nakolik se nechá ke společné krasojízdě svést a na turbulentním tobogánu dívčího dospívání, revolty a magičnosti během vymezeného týdne svést.

Hned v úvodu inscenace nám soubor odkryje klíčové inscenační prostředky – živou kapelu a projekci (videomapping), živý herecký projev a ústřední scénografický objekt – rozložitelnou latrinu. Na ní se nejprve zobrazí nápis *Dark Cabaret Horror peep show*, do které nás Valérie za doprovodu kapely pozve – vejde do latríny. Latrina je zde jednak skvělým ekvivalentem Nezvalova kurníku z předlohy (s následnou hereckou “slepičí” stylizací, doplněnou později dalšími detaily s vejci, projekcemi slepice apod., což vrcholí velkým hudebním číslem *Slepičí mor*, který je nejen songem efektním, ale také

dějotvorným) a jednak přesmyčkou slavného českého divadelního vynálezu Alfréda Radoka a jeho spolupracovníků *Laterna Magika*, který byl (a dosud je) postaven na specifickém propojení projekcí a živého herce. Obdivovaná “*Laterna*” promítaná na latrínu je pak kouzelným surreálním spojením hravě určujícím žánr inscenace. Inscenátoři dokáží s tímto prvkem pracovat technicky velmi přesně – a herci jakoby snadno a hbitě, když se do projekcí ponořují nebo z nich vystupují, dosahují symbiózy hercova těla, scénického vyprávění a technicky vytvořeného obrazu, tedy cíle zmiňované *Laterny Magiky*. Nutno podotknout, že výtvarné ztvárnění daných projekcí je na vysoké estetické úrovni a spojuje ornament, kresbu, staré kresby hodící se ke starým pověstem s fotografiemi architektury, přitom působí konzistentně, tak jako celá inscenace.

Vše se na jevišti odehrává svěže a autorsky, se vši vážností a pokorou, bez naschválů. Nezval zde neslouží jen jako základ ke svévolné vizionářské výzvě. Inscenátorům se podařilo z jeho prozaického díla vybrat skutečně ty hlavní body v příběhu, nic zásadního na jevišti, myslím, nechybí. Je to vzácná událost, když se podaří převyprávět příběh díla včetně vyvolání jeho ducha a ve shodě s jeho poetikou a v intencích autora dokonce vzniká na jevišti svébytný imaginární svět. Svět, kde vše má své místo a svoji přesnost, kde jednotlivé složky jsou si rovnocenné a nemohou se obejít jedna bez druhé, kde jedna podporuje druhou a násobí svůj účín i formuluje záměry do dostatečné srozumitelnosti – a především svět, kde vzniká chuť ke sdílení a následný zážitek. Zůstává pak po představení v okolí příjemno, neboť došlo k realizaci záměru, k pochopení, a tedy k harmonii hlediště a jeviště, k čemuž po celou dobu hodinového představení spěla ona harmonie inscenačních složek. Bylo by tedy již jen kontraproduktivní vyjmenovávat jednotlivé detailní momenty inscenace – to by zpět do textové roviny svedl jistě jen Vítězslav Nezval. Důležitý je zážitek a prožitek. A ten nastal.



V.A.D., Kladno, *Valérie a týden divů* (foto: Ivo Míchal)

Diváky nesmíte nechat přemýšlet

Rozhovor s režisérem kočovného divadla Ad Hoc Janem Duchkem

Text: Helena Plicková

Před čtyřmi lety jste na Jiráskově Hronově byli pro všechny zjevením. Co se pro vás od té doby změnilo?

Změnilo se toho strašně moc. V mezičase se nám například narodilo asi šest dětí. Odvykli jsme některým věcem, třeba sjednávat si štace sami. Naopak jsme se museli naučit říkat ne. Ale vlna se Zmrazovačem už zvolna dobíhá. Po dlouhé době jsme si vlastně taky zkusili, co to znamená dělat novou hru. Na Nové budeme hrát novou hru Nové TV. Je to hodně kabaretní forma, takže pro lidi, co jsou založeni činoherně a mají rádi vystavěné situace, to, že hra od začátku směřuje odněkud někam a na konci se hezky uzavře a oni zažijí katarzi - tak to tam nebude. S úsměvem nepilota to také nemá. A opera s dějem? Co si budeme povídat? Opera hřeší na to, že všechna operní libreta jsou úplně pitomá.

Se Zmrazovačem jste toho spoustu zažili. Jsou nějaké zážitky, které bys chtěl vypíchnout?

To je asi největší pecka, když se podívám zpátky. Hrajeme jeden víkend v měsíci, takže tak tři představení do měsíce. Ze sedmdesáti procent to byl právě Zmrazovač. Super je, že publikum se neztrácí, nestačí jim hru vidět jen jednou. To je unikátní i pro nás a myslím, že s žádnou jinou hrou to už nezažijeme. Je čas si to užít. A ze zážitků: hráli jsme na festivalu Spots op West v Belgii. To byl dost stres, protože text musel být přeložený do angličtiny a až potom jsme zjistili, jak to udělat jinak, jednodušeji. Při první repríze jsme měli standing ovation. Zajímavé bylo naše setkání se světovou tvorbou. Možná, že pro nás bylo zajímavější tam být jako účastníci, než tam hrát. Skoro bych řekl, že hraní nám tam nedalo nic, ale koukání leccos. Je super vidět, jak tam věci jdou. Festiva se koná na vesnici vedle Yper. Hraje se třeba i ve skladu hnojiv. Hnojivo se vyveze jinam, udělá se elevace, doveze technika, vyvětrá se tam. Hrál se i mezi krávy. Sedíš v kravině a zleva ti ucho olizuje kráva.

A jaké bylo hraní na pražském festivalu Opera 2015?

To byla další pecka, to jsme si fakt hrozně užili. Byli jsme součástí doprovodného programu. Když jsme dostali pozvánku, řekli jsme si, že se někdo překoukl. A ono ne. A to jsme si řekli, slovy Cimrmana, včil jsme v řiti, včil jsme v řiti. Teď se ukáže, že neumíme zpívat, že to je jen dojem, který to vytváří na laika, že to má s operou pramálo společného. Publikum se ale neskutečně bavilo. Smáli se na místech, kde se nikdy nikdo nesmál. Pak na nás vyšla recenze v magazínu OperaPlus, kde jsme dostali devadesát pět procent. Profesionální soubory tam byly realisticky hodnocené, jako když píše o filmu Mirka Spáčilová. Tak to já mám jako vrchol. Dalším z vrcholů je samozřejmě Hronov. To je

nevymazatelná vzpomínka. Do té doby jsme hráli nejvíc pro dvě stě lidí a najednou jich tam bylo čtyři sta padesát. A všichni na konci stáli. To nás zaskočilo. Už proto, že tady ve Volyni bylo přijetí opatrné. Rozhodně od diváků, ti byli dost studení. A porota se tedy nebála být dost kritická.

Je pravda, že jste si vzali k srdci její připomínky a do Hronova jste Zmrazovače upravili?

Ano. Trošku jsme s ním pohnuli. Soubor si sám musí říct, co si vezme a na co si nenechá sáhnout. Ale musím přiznat, že to byla velká rána pro moje ego. Slyšel jsem prvních pár vět, špatně jsem je pochopil a hrozně mě to vytočilo. Věci, které nám vytýkali, mi přišly nespravedlivé. Z hlediska žánru. Takže jsem tak týden soptil. Naštěstí jsme si rozbor nahráli a po nějakém čase jsem si ho pustil. A uvědomil jsem si, že to vlastně není tak strašné, jak se mi zdálo. Najednou jsem v tom našel účel-nou snahu nám pomoci. Ale požadavek na zkrácení jsem nechal. Je to opera, a ta nemůže mít pod hodinu. Ale nakonec jsme představení zkrátali o deset minut a udělalo to strašně moc. Uvědomili jsme si, že nesmíme nechat lektorský sbor - a stejně tak i diváky - přemýšlet. Jediný způsob, jak to udělat, je zařadit, aby se divák bavil. Jakmile se nudí, přemýšlí a hledá chyby.

Jak jste vůbec přišli na operu? A kdo s tím přišel, ty, nebo Lukáš Habanec?

To ti asi nepovím. Předtím jsme přetextovávali texty, tak trochu těžkopokondrovali. Tento koncept je původně Klářin nápad. A pak jsme chtěli něco nového, ale kdo s tím přišel si už opravdu nepamatuju. Rozhodně to padlo v nějakém žertu. První, co mě napadlo, bylo „Neser dona“, a od toho se vše odvíjí. Měli jsme obrovské pochybnosti. A ani naše blízké okolí nás vůbec nepodpořilo. Opravdu, nikdo si nemyslel, že to je dobrý nápad.

Takže Zmrazovač vznikl díky vtipu? Jaký tedy máte vztah k opeře?

Ale jo, máme. Třeba Jirka Vedral a Lukáš Habanec vztah k opeře mají. Jirka popovější, Lukáš asi analytičtější. Já mám rád velké operní hity. Je to nádherná muzika, ale na druhou stranu nemůžu jít na Její pastorkyňu a odsedět to od začátku do konce. Je pro mě natolik nepopová, že by mě trefilo. U spousty oper je pro mě hodně balastní muziky. Čili mám rád, ale zároveň to nedávám. V tomhle jsem takový poper.

A jak jsi na tom vlastně ty se zpěvem a hrou na nějaký hudební nástroj?

Jsem na tom mizerně. Takže je to tak, že já dělám texty a Lukáš hudbu. Sám na nic nehraju ani nezpívám. Říkám si, že aspoň ten zpěv bych mohl zkusit. Jsem sice jelito, ale sbormistr Libor Sládek mě uklidnil, že bez hudebního sluchu je na světě asi jen pět procent lidí. Je to jen o cviku. Tak to zjištění potěší. Mám naději a zatím jsem si ji nezkazil tím, že bych to zkusil.



Divadlo Duha, Poľná, Tři na lavičce; foto: Ivo Mičkal



Divadelní ateliér Domu UM, Praha, Pes, noc a nůž; foto: Ivo Mičkal



Divadelní klub Jirásek, Česká Lípa, Commedia ála carte; foto: Ivo Mičkal



DS J.K.Tyl, Lomnice nad Popelkou, Muž 7 sester; foto: Ivo Mičkal



DS Symposion, Třebachovice pod Orebem, Vono to pude aneb Král Ubu; foto: Ivo Mičkal



Divadlo Zdrhovadlo, Klášterec nad Ohří, Solaris; foto: Ivo Mičkal



Malá scéna ZUS, Zlín, Večer pro Edgara; foto: Ivo Mičkal



Ostrava-Proskovice, Proskovické divadlo Na Struhou, Nerušit, prosím; foto: Ivo Mičkal



Kočovné divadlo Ad Hoc, Nové TV; foto: Ivo Mičkal

Loutka v Brně

Loutka v Brně byla prvním ročníkem krajské loutkářské přehlídky v jihomoravském kraji. Uskutečnila se v Labyrintu, pracovišti Střediska volného času Lužánky 26. března 2017 pod vedením Tomáše Doležala. Na přehlídce bylo ke zhlédnutí šest představení od pěti amatérských souborů – jednoho z Brna a dalších čtyř ze ZUŠ ve Veselí nad Moravou.

Text: Eva Davidová

Divadelní seskupení, které si říká **Divadlo bez pravidel**, předvedlo v podobném, dalo by se říci meditativním temporytmu, dvě inscenace: *Dálce v dlani* a *Vzpomínka*. I když soubor se distancuje od vyprávění příběhu a chce dle svých slov hlavně předávat emoce při kombinování loutek a živých herců, první z inscenací naznačuje příběh o vztahu dvou lidí, které rozdělí válka a nedorozumění – a na konci oba umírají. Dominantním výrazovým prostředkem je drobná, minimalistická pohybová akce, živá hudba a pohyb loutek. Inscenace využívající symboly je však díky své nonverbálnosti příliš obecná – vztah mezi pohybem živých postav a jejich dvojníků, loutek, není jasný. Marionety Antonína Maloně nejsou skutečně rozehrány, nejednají jako postavy. Konstantní lyrický tón vládne oběma inscenacím, takže působí zdoluhavě. *Vzpomínka* je inspirovaná skutečným zážitkem stárnoucího muže, se kterým se herci ze souboru setkali (zabývají se mj. aktivizací seniorů prostřednictvím loutek). Dlouhá první část zobrazující život osamělého starce je spíš samostatným činoherním výstupem; druhá část, při níž ožívá loutka (žena starce) je svěží a pointovaná. U obou inscenací se diskutovalo hlavně o absenci dramatického napětí, o temporytmu a účelu využití loutek.

Z **Veselí nad Moravou** přivezly čtyři různé soubory čtyři představení, jejichž „spojnicí“ je Vítězslava Trávníčková, učitelka **LDO ZUŠ**. V podání těchto souborů jsme byli svědky pěkných pokusů o poctivé seznámení s loutkohrou (hlavně se stínohrou).

Soubor **Na nejisto** vytvořil hříčku *Daleká cesta* (původně pro účely Poetického večera) podle bajky z knihy Jiřího Dvořáka Slepice a televize. Kartonové loutky víl zde ztvárňují stupňující se chtivost či mlsnost ženských postav, představovaných dívkami, kdežto mužské postavě (angreštu) zbývá kvůli vtipnému kostýmu (či masce) pouze role pasivní.

Soubor **Dva** zpracoval pod pedagogickým vedením pohádku z knihy Himalájské pohádky O netopýrovi, který nechťel platit daň pod názvem *Na schovávanou*. Oba dětské herci hezky zvládli celek inscenace jak po stránce mluvní, tak i při vedení stínových loutek, i když to byla jejich první zkušenost s tímto typem divadla. Závěr pohádky nese jednoduché sdělení: netopýr sice neplatí daně, ale musí se pořád schovávat, co je to tedy za život? Inscenace vznikla v rámci programu Od pohádky k pohádce ve spolupráci s knihovnou Veselí nad Moravou pro děti od 4 let, stejně jako představení *Únos* od souboru Pohledy L. *Únos* (podle pohádky Aloise Mikulky z knihy Dvanáct usmívajících se ježibab) kombinuje hranou a loutkovou stínohrou a dětský soubor zde má mnoho příležitostí, jak se v ovlád-

nutí principů stínohry zdokonalovat (např. při kouzelných proměnách postav). Oceněno bylo osobité výtvarné zpracování stínových loutek.

Představení zkušenějšího souboru **Civáramo** *Krásná Pindaba* (podle africké pohádky z knihy Heleny Izbické Studna v pralese) získalo doporučení do širšího výběru na Loutkářskou Chrudim. Diskutovala se hlavně otázka vedení loutek u této africké pohádky (přímo rukou nebo čempurity) a zdroj zvuků. Z diskuse se souborem bylo zřejmé, že na inscenaci se bude dále pracovat. Oceněno bylo jasné sdělení a výtvarná stylizace představení, stejně jako dovednosti a spolupráce mladých herců v komunikaci s diváky.

Věřím, že v jihomoravském kraji existuje mnoho loutkářských souborů a mnoho lidí, kteří s loutkami na jevišti pracují, jen možná o přehlídce zatím neví. Přeji proto nově vzniklé přehlídce Loutka v Brně hodně štěstí, znělý hlas a na viděnou v roce 2018!



LDO ZUŠ Veselí nad Moravou, soubor Civáramo, *Krásná Pindaba*; foto: Michal Drtina

Hradecký osvědčený recept, ale bez výraznějších kulinářských překvapení

Hradecká loutkářská a dětská divadelní přehlídka – DIVadelní SEtkání v Hradci Králové jako postupové kolo celostátní přehlídky Loutkářská Chrudim a přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Dětská scéna má už léta dobrý zvuk – ať už jde o vyrovnanou (někdy velmi nadprůměrnou) úroveň zúčastněných souborů, ale i organizaci a zázemí pro hrající soubory či další účastníky přehlídky. Obojí pod taktovkou Impulsu v Hradci Králové jim poskytuje už řadu let na obou svých scénách (studiová scéna Labyrint a jeviště hlavní scény Divadla DRAK) hostitelské divadlo DRAK. Zvykli jsme si už po řadu let i na plynule běžící a bez velkých prodlev navazující program, jeho citlivé rozlišení podle věkové adresy hrajících i publika, kterým nebývají jen zúčastněné soubory, dostatečnou časovou rezervu pro setkání souborů při rozborovém semináři i na workshopové aktivity pro děti z dětských souborů, kterým je věnovaná (asistovaná) pozornost po dobu celého náročného programu přehlídky. Tím vším si vysloužila hradecká postupová přehlídka výjimečné místo mezi obdobnými akcemi, které se – většinou i ve stejném termínu - konají každoročně na jaře. Není to jen náhoda, také hradecká přehlídka se léta tříbila, hledala nejen svůj název (i když DIVSE asi také není zatím nejšťastnější), ale i v programu citlivé rozdělení zúčastněných dětských a loutkářských souborů. Není žádným tajemstvím, že se na cizlování celé akce léta podílela jako organizátorka Naďa Gregorová a že i letos, kdy žezlo předala Kateřině Prouzové pomáhala s plynulým provozem i pohodou celé přehlídky.

Text: Nina Malíková

Hradecká přehlídka nemá jen stabilně velmi dobrou úroveň danou mravenčí prací přinášející výsledky několika vedoucích souborů (za všechny Jarka Holasová, Romana Hlubučková, Jana Dvořáčková, Jiřina Krtičková), jejichž práce přináší výsledky už i v dalších samostatných pracích jejich „odrostlejších“ žáků, ale že jde ve srovnání s ostatními přehlídkami co do počtu souborů o největší postupovou regionální přehlídku vůbec. Také stabilně dobrá úroveň svědčí o tom, že se ve východních Čechách letitá systematická práce v amatérských souborech vyplácí. Tolik tedy připomenutí pozitiv. Ale i každá chvála může mít svůj rub, a ten bych viděla v jistém stereotypu právě v této práci, které můžeme někdy vnímat jako klišé, pokud se dobře zavedený styl opakuje a nerozvíjí. Je samozřejmě pro vedoucí souborů problém nastudovat každoročně nejméně jednu malou inscenaci tak, aby se dala na jaře v Hradci prezentovat a zároveň se neopakovat či nesnažit se ambiciózními projekty oslnit a dosáhnout na pomyslnou metu Loutkářské Chrudimi či Dětské scény a přitom nezapomenout na poslání jednotlivých ZUŠek či souborů, jímž je především mravenčí a smysluplná práce s těmi, kteří chtějí takto trávit svůj volný čas. Někdy se tyto výtky a pochyby projevují i v diskuzích lektorského sboru (v Hradci letos ve složení Anna Hrnecková, Jakub Hulák, Tomáš Jarkovský, Nina Malíková a Jaromír Vosecký), který právě při dobré znalosti práce jednotlivých souborů a skupin může sám upadnout

do stereotypu v hodnocení, někdy i v čekání na překvapení v práci těch souborů, které vidí v jejich standardní linii řadu let za sebou a zná všechny „figle“ i slabosti jejich vedoucích a dokonce i některých interpretů. Na druhé straně je tu zároveň i ojedinělá možnost podat zasvěcené svědectví o růstu či opakujících se - a i přes připomínky tvrdošíjně neřešených - problémech toho kterého uskupení. Inu, nejen účinkující, ale i lektorský sbor se každoročně musí popasovat s celou řadou problémů, o kterých by bylo někdy zajímavé si v širším kruhu popovídat.

Přehlídku, která se konala ve dvou dnech na počátku dubna (8. a 9. 4. 2017) zahájil soubor **DK ZŠ Železnická z Jičína** s titulem *Jak děláme divadlo* inspirovaným textem Karla Čapka. Byl to jen velmi volně interpretovaný Čapkův text uchopený dětmi, kdy jsme se mohli dovědět něco více o tvůrčím procesu jejich práce. Dobrým východiskem je rámec, ve kterém se autor a divadelní nadšenec při marném zápase o napsání divadelního textu setkává se všemi úskalími jeho následné realizace. Od textu se přechází k vlastní divadelní zkoušce a posléze i k autorovu zklamání, který si svou hru



Convivium ZUŠ F.A. Šporka, Jaroměř, Otesánek; foto: Michal Drtina

představoval v jiném provedení. Dobře rozjetá inscenace byla prošpikována nezbytnými písničkami, ale v dalším průběhu už negradovala (dramatizace a režie vedoucích souboru Richarda Koníře a Pavla Horáka). Škoda, že jsme se jako diváci po slibně nakročeném rozjezdu nedočkali více divadelně zpracovaných informací, které by mohly základní kostru inscenace vycházející z Čapka zabalit do „masa“ týkajícího se třeba interního kritického pohledu na práci tohoto jičínského dramatického kroužku z pozice jeho mladých interpretů.

Oblíbená pohádka o Otesánkovi, která se v poslední době objevila jak na několika profesionálních loutkových divadlech, tak v amatérských souborech, nechyběla ani tentokrát v Hradci. V provedení souboru **Convivium ZUŠ F.A. Šporka z Jaroměř** (a v režii Jarky Holasové) si soubor opravdu podle vlastních slov v adaptaci Erbenovi pohádky *Otesánek* „chtěl užít horor“. Je to maňásky hraná inscenace – možná o nesplněných snech a přičení se osudu, jejíž ambice se střetly s poněkud nešťastným výtvarným řešením titulní postavy rostoucí do chapadlovité příšery ovládající postupně celý hrací prostor paravánu. Milý výtvarný detail jednoduchých postupně se zmenšujících figurek putujících po netvorově těle (bába s nůši, pastýř s ovečkami) či „odstrojování“ scény, která mizí v útrobách pažravého Otesánka až na holou konstrukci – to jsou detaily, které však zůstávají v divácké paměti. Zajímavým prvkem je zde živá hudba – harmonikář hrající na obludně se rozvírající harmoniku – jako možné vizuální motto pohádky. Jde však jen o divadelní ornament, se kterým se ale víc a ani záměrně nepracuje.

Co by to bylo za loutkářskou přehlídku, kdyby zde chyběla Karkulka nebo Perníková chaloupka?! Tentokrát přišli s originálním pojetím známé pohádky *Červená Karkulka* úplně malé děti ze souboru **ZUŠ Třebechovice pod Orebem** (pod vedením a režii Jiřiny Krtičkové) v jednoduchém a půvabném výtvarně-divadelním řešení scény i celého příběhu pomocí rozměrově různých tubusů. Ty se navlék-



Malé dvě, ZUŠ F.A. Šporka, Jaroměř, Ubrousku, prostři se!; foto: Michal Dřtina

nutím červené čepičky či čepce mění v Karkulku či babičku, tubus je ale také myslivcovou flintou i babiččiným domkem a na tubus se jako na stupeň vítězů také může postavit namyšlený Istivý Vlk. Tubus ale není jen rekvizitou, postavou či dekorací, ale i předmětem, do kterého se dá rytmicky bušit, čehož dětský kolektiv s chutí a energií cíleně využívá. Spontánnost dětského provedení, nenásilnost v pedagogicko-režijním vedení, které volilo pro dětský kolektiv prostředky blízké jeho naturelu i schopnostem, si nakonec získalo ocenění za inscenační řešení.

Další známou pohádkou, tentokrát ve velmi osobité interpretaci pro **Malé dvě ze ZUŠ F.A. Šporka z Jaroměř** byla *Ubrousku, prostři se!* inspirovaná literárním zpracováním Václava Říhy. „Malé dvě“ – Karolína Novotná a Lenka Jechová (v režii Jarky Holasové a Malých dvou) od své první prezentace v Hradci dospěly – v herecké souhře, v jistější manipulaci a v rozvíjení hravých metafor, které jsou poznávacím znamením „jaroměřské školy“. Po sugestivním úvodu, který si pohraje s přesvědčením diváků, že jde opravdu o nechtěně opožděný nástup jedné z protagonistek, se prostřednictvím jednoduchých totemových loutek odehraje známý příběh o trojím poučení důvěřivého pastýře, který proměňuje nečekané dary u Istivého hospodského za jejich bezcenné a nefunkční padělky. Proměnlivou scénou je zde jen na hracím stole položený a posléze rozevřený kufr s falešným dnem, který se stává rekvizitou i dekorací, jejíž nejsugestivnější a divadelně nejvděčnější podoba se projeví ve scéně hospody. Herecky zaujala celá epizoda s kouzelným ubrouskem a jeho chrlením malých buchtíček, jejichž rychle narůstající množství nestačí při vši snaze jedna z hereček konzumovat. Je to výtečná paralelní metafora k nenažranosti chamtivého hospodského, který se chce kouzelného ubrousku zmocnit. Přes drobné problémy výraznějšího vyznění filosofické roviny celého příběhu, kdy není přehledněji akcentována cesta i poučení hlavního hrdiny – pastýře, který opouští pro pozlátku světa své ovce, byla zejména dobrá souhra obou protagonistek dobrým důvodem k doporučení inscenace na Loutkářskou Chrudim.

Inscenace *Šlépěj* inspirovaná prózou Karla Čapka *Šlépěje z Povídek z jedné kapsy* v provedení souboru **Mikrle, Kolegium hraběte Šporka v Jaroměř** je experimentálním tvarem na pomezí výtvarné instalace, stínového divadla, divadla poezie a lineární dramatizace čteného textu. Jde o jednu z nových forem divadelních projevů s animováním předmětů a obrazů ve spojení s nezvyklými technologiemi, zvukem a hudbou. Zdánlivě jednoduchý text, či spíše situace s postupně odkrývaným hlubším filosofickým podtextem je rozehráván dvojicí aktérů. První z nich (Matěj Kubina) pracuje se dvěma meotary a animací dvou malých botiček vytvářejících v rozfoukaném prachu šlépěje účastníků příběhu, kteří se zamýšlejí nad otiskem jediné stopy v čerstvě napadaném sněhu a druhý (Lukáš Grus), vyprávění doplňuje zpěvem autorských písňových textů za doprovodu kytary. To vše je „dobarováno“ dalšími zvuky (např. křupáním sněhu pod nohama dvou filosofujících přihlížejících) a také faktem, že komorní skupina diváků přímo nahlíží do „kuchyně“ obrazového ztvárnění příběhu. Hraje se tak v několika rovinách – v narativní, ve vizuální – herec manipulátor ilustruje jednoduchý příběh pomocí obrazů a akcí přenášených na stěnu – a v interakci mezi technicky pojatým „jevištěm“ a hledištěm. Na bílé stěně tak vzniká řada proměnlivých situací, které se točí kolem jediného otisku lidské(?) šlépěje. Je to křehká inscenace oslovující diváky kouzlem hloubky Čapkova textu i působivými, jemnými a výmluvnými obrazy!

Další soubor z „jaroměřské líhně“ **JAKKdo, ZUŠ F.A. Šporka** uvedl v dramaturgii a režii Jarky Holasové (a kolektivu) inscenaci *Musí to být?*, která v Hradci také „zabodovala“

„Musí to být?“ je přímý citát z Maryši bratří Mrštíků – otázka Maryšina muže Vávry, kterou komentuje patovou situaci jejich neutěšeného manželství. Jde však zároveň o stručné shrnutí základního tématu variací na tuto známou klasickou předlohu, kterou je „manipulace jako východisko“, manipulace v lidských vztazích v nejrůznějších úrovních – mezi rodiči a dětmi, mezi manželi, v milostném vztahu a dokonce i v samotném traktování soudního procesu... Inscenace začíná vlastně od konce – soudem na Maryšou, která otrávila svého muže a její příběh odehrávající se v prostoru vymezeném dřevěnou ohrádkou pomocí jednoduchých folklorních soustruhovaných figurek, se stává veřejnou kauzou. Je třeba soudit? Je třeba trestat? Kde se začíná Maryšin příběh, který je od počátku manipulací jejího osudu a kde by mohl přece jen šťastně končit, kdyby se jeho kola už příliš neroztočila? Jednoduché výtvarné řešení (jde nejen o dřevěné figurky hlavních postav, ale také významovou stylizaci jevištního loutkového prostoru s jemnými výřezy, které určují dráhu těchto figur) podporuje jistou tezatovitost konstrukce celé inscenace. Poskytuje však zároveň dobrý prostor pro orientaci v ději, který divákovi znalost dramatické předlohy Mrštíkových nepodmiňuje.

Poslední inscenací z plejády prezentací loutkářských souborů byla *Za pohádkou pohádka* souboru **Blechy Jaroměř** v autorském zpracování a režii Jany Dvořáčkové. Pod poněkud matoucím názvem šlo o příběh na motivy indické pohádky zpracovávající osudy chudého hrdiny, který díky svému cvičnému hadovi, zvířeti na krvelačnými vlky i loupežníky a přinese na konci své cesty své ženě peníze na nové sáří. Jednoduchý příběh, který není sledem několika pohádek, ale různých situací na hrdinově pouti za výdělkem, je proložen vtipnými interludii dvou hereček-komentátorek, které



Hešl, ZUŠ Nový Bydžov, *Legenda o čtvrtém králi*; foto: Michal Dřina

divákům dávají recept na oblíbené hrdinovo jídlo, zahrají jednoduchou písničku na flétničku i vysvětlí, jak se používá sáří. Právě pro tyto hravé a až recesistické vsuvky lektorský sbor ocenil nejen velmi dobrou souhru kolektivu, s velkým věkovým rozpětím od zkušenějších členů souboru až po ty nejmenší a slibně nakročený pokus vymanit se z osvědčeného systému jen výtvarné ilustrace převážně narativního textu, který byl dosud pro tento soubor příznačný. Promyšlená práce s tímto souborem i dramaturgické hledání původních textů (z minulých přehlídek např. autorské zpracování motivů z indiánských či ruských pohádek) je dobrou ukázkou loutkového divadla určeného dětskému divákovi i divadelní produkce s menšími dětmi jako interprety.

Dětské divadelní soubory

Sympatický soubor **Hešl ZUŠ Nový Bydžov** přinesl do Hradce *Legendu o čtvrtém králi* – osobitou interpretaci tříkrálové legendy z předlohy Henryho van Dyka o mudrcích putujících k Betlému, kteří mohli být v historii zapsáni jako čtyři, kdyby se jeden z nich nezdržel cestou konáním dobrých skutků, ztrátou drazé nabytých pokladů, ale zato bohatý o cenné životní zkušenosti. Zajímavé téma zpracované jen hereckými prostředky s krátkou scénkou využívající stínového divadla, bylo z dramaturgického hlediska zajímavé, ale ve svém celku nad síly i dosavadní divadelní zkušenosti jeho interpretů (dramatizace a režie Vladimír Beňo).

Další inscenací s ryze činoherní podobou byla volná práce s motivy z literární předlohy Ludvíka Aškenazyho *Zlatá studna o rozdílnosti chápání světa z pohledu dítěte a dospělých Já to prostě nechápu aneb Eva může a já ne?!* v podání divadelního souboru **SKOČ z České Skalice** (režie Lucie Prouzová). Episody z jemným fantasy rámcem (prolnutí dětské skupiny do tajemného světa za dveřmi s nápisem *Zákaz vstupu*) byly založeny na proměně dětí v dospělé. Záměr inscenace, která byla spíše dobrou příležitostí pro rozehrání etud sestavených z výpovědí a zážitků dětských aktérů, týkajících se jejich rodinného zázemí i osobních zkušeností se světem dospělých, však byl v této podobě poněkud nepřehledný.

Dětský soubor z **Divadla Jesličky v Hradci Králové** se představil adaptací Hrubínovy verze známé pohádky *O neposlušných kůzlátkách* (vedení souboru a režie Drahomíra Francková). Šlo o scénické aranžmá a ilustraci pohádky jednoduchými prostředky (pracuje se s polštáři a textilní plachtou). Osvěžujícím prvkem byla druhá verze pohádky hraná na přidanou pro ty, které neuspokojil špatný konec s „tragickým“ koncem titulních hrdinů. V této verzi se známý příběh ve zkratce znovu vrátil, odvíjel pozpátku v pohybové stylizaci zpětně promítaného filmu a samozřejmě dobře skončil. Dalším příkladem práce s dětským souborem byly volné variace na text Daisy Mrázkové *Haló, Jácíčku!* **Studia Šrámkova domu v Sobotce**, kdy šlo opět o práci s větším dětským kolektivem a jeho zapojením do scénické akce i aranžmá, kde však chyběly výraznější dramatické situace. **Studio Šrámkova domu** uvedlo v Hradci ještě inscenaci inspirovanou knížkou Marka Twaina o dobrodružstvích Toma Sawyera a Hacklberyho Fina s názvem *Nenapravitelný Tom*. Sympatickým bylo na tomto volném převyprávění několika episod z knížky využití přirozeného naturelu a energie chlapeckých dětských představitelů, problémem však zůstal (jako u většiny uváděných adaptací vůbec) dramaturgický výběr a utřídění těchto podnětů. Vtipná byla podoba několika pohádkových motivů spojených v inscenaci *Z.I.P. – Agentura* (agentura řešící podle přání svých klientů ty nejsložitější úkoly – v tomto případě problémy

související s manuální či kulinářskou nešikovností princezny a jejích nápadníků) ze **ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou**. Dobře rozehraný nápad prezentovaný „dívčí agenturní úderkou“ a doplněný loutkářskými výstupy ilustrujícími problematické výsledky agenturní práce měl v sobě jemné kritické narážky na naši současnost, nejen pokud jde o aktivity různých „zážitkových“ agentur, ale i televizních reality show (režie Romana Hlubučková a kolektiv). Nejstarším členům divadelní skupiny **Poškoláci DDM Týniště nad Orlicí**, patřila autorská inscenace *Víc, než si myslíš* (režii Jany Bahníkové a souboru). Šlo o zajímavou výpověď založenou na osmi příbězích z různých historických epoch, které se tematicky prolínají a navazují na sebe. Sympatické na inscenaci, která má svým charakterem asi nejbližší k divadlu poezie byl fakt, že je její filosofická a etická rovina očividně v souladu s vnitřním přesvědčením jejích mladých interpretů.

Hradecké setkání mělo hladký průběh - v organizaci diskuzí a konečně i v prezentaci jednotlivých souborů - ať už s akcentem na práci s loutkou, či na výsledky práce v divadelních a recitačních souborech. Pokud bych chtěla hodnotit letošní ročník jako celek, pak by byl na stupnici podnětnosti a inspirativnosti spíše průměrný, ale přece jen s několika zajímavými experimenty, a to jak na poli práce s výtvarným detailem a novými technologickými postupy (Šlápěj), tak v oblasti dramaturgické (Musí to být?). I když se žádná výrazná překvapení - snad jen s výjimkou zcela nekonvenční inscenace Šlápěj - nekonala, DivadelníSetkání v Hradci znovu potvrdilo, že se v tomto regionu stále něco divadelně zajímavého děje.

Lektorský sbor **nominoval** na celostátní přehlídku **Loutkářská Chrudim** inscenaci **Šlápěj** souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř.



ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou, Z.I.P. agentura; foto: Michal Drtina

Lektorský sbor **doporučil** na celostátní přehlídku **Loutkářská Chrudim** inscenaci **Musí to být?** souboru JAKKdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř a inscenaci **Ubrousku, prostři se!** souboru Malé dvě, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř.

Lektorský sbor **doporučil** na celostátní přehlídku dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů **Dětská scéna** inscenaci **Z.I.P. agentura** souboru ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou a inscenaci **Nenapravitelný Tom** souboru Studio Šrámkova domu, Sobotka.

Lektorský sbor udělil ceny:

- souboru ZUŠ Třebechovice pod Orebem, inscenaci **Červená Karkulka**
- za inscenační řešení
- souboru Malé dvě, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, inscenaci **Ubrousku, prostři se!**
- za scénografii
- souboru JAKKdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, inscenaci **Musí to být?**
- za koncepci inscenace
- souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř, inscenaci **Šlápěj**
- cena za inscenaci
- souboru ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou, inscenaci **Z.I.P. agentura**
- za autorský přístup k inscenaci
- souboru Studio Šrámkova domu, Sobotka, inscenaci **Nenapravitelný Tom**
- za výkony v dětských rolích
- souboru Blechy, Jaroměř, inscenaci **Za pohádkou pohádka**
- za kolektivní souhru



Blechy, Jaroměř, Za pohádkou pohádka; foto: Michal Drtina

Hodnocení přehlídky v Lounech

Na krajskou přehlídku v Lounech se přihlásilo 5 souborů, Spolek loutkářů v Lounech, Spojáček Liberec, LS Klubíčko Cvikov, Želvička Teplice a DS Kordula Liberec.

Text: Hana Dotřelová

Přehlídka měla průměrnou úroveň, z průměru se vymykalo představení souboru **Kordula z Liberce** s pohádkou – *Nevěsta bílého medvěda* na motivy severských pohádek. Ruda Krause a Pavlína Kordová na jednoduché scéně sehráli působivé představení. Otáčením hlavního scénického prvku – štaflí – se měnila scéna, kterou herci dotvářeli látkovými šálami. Loutky – manekýni -byly doplněny vtipně řešenými klobouky – maskami. Představení potřebuje ještě trochu usadit, v momentech složitější přestavby ztrácí inscenace temporytmus. Vcelku představení působí dobře a je inspirativní.

Porota ve složení Hana Dotřelová, Tomáš Kapsa a Zdeněk Turek vybrali toto představení na Celostátní přehlídku do Chrudimi.



Divadelní společnost, Liberec, Nevěsta bílého medvěda; foto: Ivo Mičkař

42. festival pražských a středočeských amatérských loutkářů

V pátek 24. března jsme vcházeli do divadla Karla Hackera v Kobylicích zároveň s basou a skupinou mladých lidí, kteří pak zpívali a hráli všem příchozím české a moravské písničky. Tímto bylo svižně odstartováno třídní setkání amatérských loutkářů. Přímé zahájení festivalu proběhlo mile a důstojně. Zúčastnili se ho pracovníci a starosta městské části Praha 8, kteří divadelníky přivítali. Poté pan Jiří Krása z domovského souboru Jiskra vzpomněl na nedávno zesnulého principála dr. Petra Slunečka. A hned zde musím říct, že i poté, po celou dobu přehlídky jsme vnímali trpělivou a ochotnou službu členů Jiskry a pracovníků divadla Karla Hackera. Za což jim všem patří velké poděkování. Myslím, že všem souborům se zde hrálo dobře. Přispěl k tomu jistě i příjemný, dobře vybavený sál divadla.

Text: Blanka Šefrnová

Páteční podvečer patřil **Ilegumově divadelní společnosti**. Tato skupina sehrála dvě hry. Nejdříve známou Dickensovu *Vánoční koledu* a pak pohádku *Zlatá ryba*. – Ve *Vánoční koledě* téměř celý příběh zahrála Kristýna Bubeníková na stole, různorodými loutkami a předměty, které znázorňovaly Ducha vánoc. Jakub Hojka, vystupující v roli lehce pomáhajícího a jen jednou vstupujícího do děje, přidával na kytaru české koledy. Ty nepůsobily v tomto příběhu zrovna ústojně, ani nevytvářely paralelní plán, ale možná byly tím, co způsobilo vánoční obrácení starého skrblika... – Kristýna Bubeníková dostala cenu za autentický loutkářský projev.

Zlatou rybu jsme si jako diváci pěkně užili. Veselý, nadlehčený styl vždycky potěší. Zvlášť když zjistíte, že inscenace je zevnitř promyšlená, že byly nalezeny prostředky (herecké, loutkářské, muzikantské, scénografické), které jdou se záměrem a vytvářejí inscenační celistvost. Nápady scénografa (Tomáš Běhal) jsou výrazné a realizace je dobře dotažená. Režie Jakuba Hojky tu dost široce odkrývá jeho neotřelý pohled na možnosti loutky. Asi i divadla vůbec, kam vnáší pochopení, imaginaci a humor. Jakub Hojka v pohádce také hrál a jeho prostor teď byl půl na půl a Annou Šípkovou. Vytvořili dobře fungující dvojici. Málokdy se stane, že si můžeme v představení prožít dobře zvládnutý a navíc proměnlivý rytmus (Například prudká změna rytmu působivě vytvoří návrat povýšené carevny zpět k rybářce.). Lehkosti se dosahuje také rozehráváním prostoru, ne až tak po logice vyprávění, jako po důležitosti situace. Ach ano, musím říct, že v tomto podání nám dojde jasně téma tohoto příběhu, i bez ponaučení explicitně obsaženém v původní ruské pohádce. Doufám, že se inscenace bude v Chrudimi líbit, neboť byla na tento festival nominována. Tomáš Běhal dostal cenu za loutky a scénu a oba protagonisté cenu za herectví. Obdrželi také hlavní cenu, která zde bývá každoročně udělována.

V sobotu dopoledne jsme viděli dvě inscenace souboru **Javajka Neratovice**. Velmi nás zvali, abychom se přijeli podívat k nim do divadla, kde hrají v takzvané vaně a ledacos pak s javajkou vychází líp. Ale s úsměvem se přizpůsobili daným podmínkám a hra *Jak Kašpárek napálil vodníka* dopadla dobře. Javajku není lehké ovládat a tak někdy vadily základy loutek a jejich menší interakce. Ale děj plynul čitelně a živě.

Inscenace *Kocourek Pětiousek* měla situace komplikovanější a hůř se hrála, protože mnohé loutky měly na paraván příliš krátké vedení a tudíž omezený akční radius. Kocour také nebyl představen jako jednoznačně kladná postava, trochu zlobil, žaloval a na konci se moc nepolepšil. V představení rušila rozdílná zvuková úroveň mluvy a písniček. Autoři her byli Eduard Vavruška a Vojta Cinybulk. Obě hry režíroval Marek Anton. Soubor dostal cenu za sympatické rozvíjení práce s javajkou. Poprávu, jsou velcí zastánci tohoto typu loutek.

Loutkové divadlo **Kulíšek Bystřice** už podle názvu věnuje svou činnost dětem. V sobotu odpoledne zahráli v Praze hru svého režiséra Mirka Macháčka *Jak čaroděj unesl Manku*. Toto propojení tradičního loutkářského půdorysu s postavami Manky, Rumcajse a Cipíška bylo velmi překvapivě doplněno nahrávkami klasické hudby pro příčnou flétnu. Jak byli milí herci překvapeni, když jim členka poroty, koncertní flétnistka, všechny skladby přesně pojmenovala... Svěží prvkem ve hře byla komická straka, která najednou, v poslední scéně, promluvila. Je trošku mimo tuto pohádku, tak je škoda, že právě jí nebyla přidělena role komentátora v přestavbách. Což bylo svěřeno herci, který vedl Rumcajse. Soubor dostal cenu za tvořivé využití hudby a za účinné zvukové efekty.

Loutkové divadlo Baribal přišlo zahrát do značné míry autorskou hru *Pes vypráví české pověsti*. Autorem scénáře a režie Eva Černá. Záměr byl jasný – převyprávět epizody z našich bájí bez patosu, radostně, a s pomocí loutky psa dostat tyto příběhy blízko k dětem. Je fakt, že do tohoto pejska se děti mohly zamilovat. Vypadal roztomile, byl to trochu rošťák, měl na věci svůj názor a svým vodičem byl výborně rozehrán. Další, tyčové loutky této hry byly vzhledem ke scéně a možnostem paravánu velké a patrně se s nimi nehrálo moc dobře. Těžko se do prostoru vměstnaly, takže ztratily přirozenou gestiku, která by jim určité slušela, neboť byly výrazné a krásně vypadaly. (jejich autorky: Eva Černá a Marika Čepková). Nosný záměr by tu byl, ale hra neplynula, měla zvláštní rytmus, který se ke konci představení dokonce zastavoval. Na pohled líbivá inscenace jakoby ještě hledala svůj divadelní názor, po kterém evidentně všichni touží. A ten nepřichází nikdy zvenčí, ale zevnitř, z nás... Tato divadelní skupina, to jsou zajímaví a vzdělaní lidé, kteří se loutkami chtějí vyjadřovat, kteří opravdově stojí na divadelní cestě, co vede k jejich vlastnímu stylu. – Cena byla udělena za výrazné a vtipné herectví s loutkou psa Vojtovi Otčenáškoví.

V neděli měla proběhnout čtyři představení. Leč poslední (*Jarní medvědingy*) se nehrálo pro úraz jedné z představitelky. Náhradou za ně pak bylo představení místní **Jiskry**. Díky jim za obětavost. – Jejich dopolední soutěžní inscenace *Čertův švagr* je dílem Vojty Cinybulka. Režirovali Petr Slunečko a Jiří Krása. Pohádka byla uvedena průvodkyní na forbině, která posléze předjímalá nebo vysvětlovala děj během přestaveb. Ale zdálo se, že děti si spíš vytvořily kontakt přímo k mile vypadajícím loutkám. Škoda, že hlavní postava, Petr, byl herecky pojat dost konfrontačně a pro malé děti se tedy stal

složitým partnerem. Ale celý děj byl přehledně vyložen a dobře zahrán na opravdu pěkné, vkusné scéně. Loutky se na ní neztrácely a jejich hře nic nebránilo. V závěru hry jsme viděli humorné situace, které vycházely z možností marionet. Určitě bychom byli rádi, kdyby hru nadlehčily podobné nápady i v průběhu prvních scén. Představení mělo logickou dynamiku, přestavby byly dobře vyřešené a poměrně rychlé. Také hudba a krátké písně (Zdeněk Němeček) působily ústrojně, radostně. – Porotce, pan Bohumil Šulc, pak rád promluvil o některých figlech, které by představení oživily. Víte, pan Šulc byl pro nás zjevením, tento vtipný pán je posledním spoluhráčem prof. Skupy a dlouholetým představitelem Hurvínka. Příběhy z jeho úžasné loutkářské praxe se pro nás všechny staly dalším plnohodnotným zážitkem. A snad mohu prozradit, že v září se s ním můžete uvidět právě v divadle K. H., kam byl pozván na popovídání. Ale zpět: Za soudržnost inscenace dostal **soubor Jiskra** letošní *cenu Karla Hackera* a byla oceněna i realizace výpravy. Inscenace byla doporučena k širšímu výběru programové radě pro chrudimský festival.

Spolek roztockých loutkářů Kvítka, je čistě dámský spolek, který vtrhl s energií na jeviště a zahrál nám hru *Koblížek na cestách*. Úpravu pohádky vymyslela V. Čermáková, která přidala i postavu čerta. Ten ztěžuje život dvěma starouškům, beztak těžce žijícím a my ani nevíme proč. Také Koblížka pošle do světa on, prostě, čert mu to nakukal. Škoda, že setkání Koblížka se zvířátky nepřineslo nějakou švandu, o to víc by překvapilo jeho přelstění a sežrán. – Tyto veselé loutkářské ženy dostaly cenu za nadšení.

Nakonec se nám představilo **Tradiční loutkové divadlo Zvoneček** a velmi netradičně zahrálo pohádku *Otesánek*. Tato inscenace přinesla několik divadelně zajímavých scén. Zábavná byla scéna se dvěma domovními zvonky, kdy se tatínek a maminka mohli přetrhnout, aby všem vyhověli. A už tenkrát sousedka babička jejich konání vyčítavě komentovala: nic se nemá přehánět. Příběh jakoby nezačíná na venkově, ale v obyčejné městské kuchyni, kam je Otesánek přinesen. O to víc vynikne krásná proměna kuchyně v magický les s bloudícími lesními zvířaty, později také Otesánkem sežranými... Pak maminka sundá prádlo a ejhle, je tu zas kuchyně. Nepřehánějte to s tím Otesánkem, varuje znovu babička. Nojo, ale pak přijde scéna s návratem všech z Otesánkova břicha a nedopadá to zrovna působivě. Aby se vytvořil akcent představení, tak k tomu zrovna nedojde, škoda, snad příště. Končí se ponaučením: všeho s mírou! Ano, skoro vše tu dopadlo dobře. Snad jen asi, zůstalo trochu touhy po hlubším vyjádření toho podivného, toho, co je už přes čáru. Soubor dostal cenu za kreativitu. Byla tady v této hře projevena v dramaturgii, v podobě loutek a scény, i v hudbě. A také za ni byl soubor doporučen do širšího výběru na loutkářskou Chrudim.

Na závěr vám prozradím, že přehlídku v Kobylicích prokládala svými promluvami a postřehy porota ve složení: Blanka a Karel Šefrnovi, Žofie Vokálková a Bohuslav Šulc.

Skupovy Strakonice 2017

Ve dnech 23.–25. března 2017 se konal 52. ročník přehlídky Skupovy Strakonice. Skládal se nejen ze šesti soutěžních představení, ale byl obohacený i o další inspirativní představení, ať už v provedení profesionálních scén (divadlo *Lampion - Pták Ohnivák*), nebo například místního souboru *Radost*, který zahájil páteční přehlídkový den svým představením „Šípková Růženka“.

Text: Daniela Weissová

Přehlídka je před médii prezentována jako „určená pro děti“, a toto poslání beze zbytku naplňuje. V průběhu tří dnů nabízí (zejména) místním dětem každý den několik loutkových pohádek, pěstuje v nich povědomí o loutkovém divadle a vychovává si nejen své pozorné diváky, ale v mnoha případech také pokračovatele loutkářské tradice, mladé loutkoherce. Představení, která jsme měli možnost zhlédnout, byla kultivovaná, připravovaná s láskou k dětem a dětským publikem velmi pozitivně přijímaná.

Kdybych měla svůj dojem z přehlídky vyjádřit jedním slovem, byla by to „pospolitost“. Člověk je zvyklý vnímat divadlo (v kontextu národních přehlídek, na které pravidelně jezdím) zejména z hlediska funkčnosti, nosnosti, tematizace, klíče, celkového uchopení, výtvarné estetiky atd. Zde se začíná do hodnocení vkrádat přidaná hodnota, která postupně stále více získává na významu - je to ona důležitost „setkávání se“, esprit spolkového života amatérských loutkářů, kteří se spolu kamarádí, sdílejí zážitky, pro ostatní pečou a vaří, ať je večer pohoštění, po představení zpívají, hrají, dělají legraci, jsou rádi, že jsou spolu. Tato atmosféra se pro mě stávala stále výraznější, postupně prostupovala celou přehlídku, až člověk začal nabývat dojmu, že se ocitl mezi přáteli, že je spíše doma, než na soutěžním klání. Toto vše bych ráda (v pozitivním slova smyslu) vytkla „před závorku“, než se vyjádřím k soutěžním představením. Velké poděkování za tento pocit patří zejména domácímu souboru *Radost*, který je svému jménu skutečně věrný ve všech aspektech své činnosti.

Inscenace, které jsme měli možnost vidět, by se daly rozdělit do několika kategorií. Tou první by byla kategorie „tradice“ a spadaly by do ní obě představení o Kašpárkovi, tj. *Kašpárek a ježibaba* od českobudějovického souboru *Ve dvoře nahoře* a *Kašpárkovo čarování* v podání *Hasičského loutkářského souboru Jiskra Borovany*. Oba soubory pracovaly s marionetami, které podle tradice rozdělené interpretace na jedné straně „vodili vodiči“ a na straně druhé, do mikrofonů „mluvili mluvíči“. Kašpárek a ježibaba byl oživený výstupem živých herců před scénou, který děj příliš neposouval, ale zřejmě pomohl technicky vyřešit delší čas potřebný na přestavby na scéně. U obou souborů bylo vidět sympatické nasazení pro věc a chuť bavit dětského diváka, herci s dětmi komunikovali, spolupracovali.

U prvního představení se ale už jako problematická jevila předloha, ve které není jasná motivace postav a v podstatě se vytrácí i konflikt (čarodějnice unese Kašpárka, na začátku budí dojem, že by měla být zlá, ale ona je jen někdy. Nabízí Kašpárkovi např. řízek a salát, Kašpárek nemusí vařit, mají

obědy ze školní jídelny... Najednou si divák není jistý, jestli tomu Kašpárkovi je u čarodějnice tak zle, jak to na první pohled vypadá, když je o něho docela pěkně postaráno. A tím pádem celá zápletk s vysvobozováním pozbývá významu.) Představení by bylo dobré doladit i z hlediska techniky vodičské práce, někdy loutky na jevišti „nežijí“, postávají nebo se vznášejí.

U druhého „kašpárkovského“ představení se pracovalo divadelně ještě tradičněji. Představení místy působilo zdoluhavě (zejména přestavby), dobré by bylo jít více po významu textu, jehož interpretace měla někdy spíše deklamační charakter. Co se týče navazování kontaktu s dětským publikem, tato forma práce se objevovala na začátku představení, ale potom kontakt s dětmi ustal - by bylo asi vhodné s dětmi komunikovat/nekommunikovat stejně celou dobu.

Dojem „sousedského divadla“ a hraní pro svoje publikum byl pro mě právě u dvou výše jmenovaných souborů nejvýraznější. Myslím si, že v tomto kontextu je dobré souboru nastínit možnosti, kterými se dá dál ubírat, ale zároveň mít pochopení pro to, že se soubor rozhodne jít dále cestou tradice, která pro něj představuje jistotu. Obě představení byla kultivovaná, milá a jistě jsou dětským i dospělým publikem (např. z Borovan) přijímána s nadšením.

V sobotu 25. března byla od 10 hodin na programu *Sněhová královna* v podání kroužku *Srdcem pro Radost ze Strakonice*. Představení bylo hrané dětmi a kombinovalo jak herecké prostředky činoherní, taneční, tak loutkové (manekýni, černé divadlo). Mladé aktéry je třeba v první řadě pochválit za jejich koncentraci a hereckou ukázněnost, bylo vidět, že ví, kde na jevišti jsou, co mají dělat, ve scénáři se neztráceli. Práce s loutkami však bohužel místy působila staticky, loutky zůstávaly na místě a herci jen „mluvili“ – což je na druhou stranu pochopitelné vzhledem k jejich nízkému věku a tomu odpovídající divadelní zkušenosti. Klade to však potom nároky na další režijní práci dospělého - vedoucího souboru. U mluvené složky představení bylo dobré zapracovat na interpretaci významů ve složitých (veršovaných) textech, na výslovnosti. U loutkářské práce pak posílit techniku (např. ne vždy se dařilo neříkat se do publika, ale na loutku). Celkově se domnívám, že děti díky Sněhové královně získaly dobré základy pro další divadelní činnost a přála bych souboru, aby ve své činnosti vytrval a příští rok přinesl zase podobně příjemné představení.

První sobotní odpolední představení bohužel z důvodů nemoci souboru odpadlo a do přehlídky znovu vstoupil prvek „pospolitosti“, o kterém píšu výše. Aby děti, o které tu jde především, nepřišly o pohádku, soubor z Borovan se nabídl a sehrál podruhé svoje představení. Myslím si, že právě toto vstřícné, přátelské gesto atmosféru přehlídky vystihuje nejlépe.

LS Nitka Písek od 17 hodin vystoupil s *Louci mamutů, ohně a života*. Inscenace zaujala především výtvarným řešením. Úsporná a zároveň efektní scénografie užívá pestrých prostředků. Zahnuje jednoduché marionety, živé herce, masky, „předměty běžného využití“ - např. batoh jako skála, igelitový

sáček jako hejno komárů... Vizualně zachovává stylovou jednotu (trampské osady a lesa). Formou přiznaného vedení vytváří iluzi kolektivní dětské hry a klade nárok na divákovu obrazotvornost. Nejproblematictější shledávám temporytmus dílčích dramatických situací i inscenace jako takové. Vhodná by byla režijní revize dynamiky a také výrazné zkrácení celého kusu, především plynulejší návazností jednotlivých výstupů a zbavením se frází a zbytných dialogů. Po navrhovaných úpravách má inscenace potenciál být výtvarně i jevištně atraktivním dílem, rozvíjejícím divákovu fantazii prostřednictvím hravého využití scénických prostředků. V další práci "lovců mamutů" jistě pomůže jejich energie, kterou divák zřetelně vnímá už teď v průběhu celého představení.

Jako poslední představení přehlídky jsme zhlédli *Kozí pohádku* od **Studia divadla ŽAS České Budějovice**.

Na této inscenaci lze ocenit zejména dva aspekty: Zaprvé promlouvá k dětskému i dospělému divákovi stejně adekvátním a vkusným způsobem. Humor cílí na jedny i druhé je kultivovaný a nepodbízí, navíc nezdědka s obratným využitím zcizovacího efektu v rámci divadla na divadle. Zadruhé tvůrci projevují důmyslnost, hravost a kreativitu při práci s metaforou, když rekvizity z rámcového příběhu v průběhu inscenace mění svou původní funkci a stávají se novými kostýmy či rekvizitami. Největší rezervu se dá spatřit v ne zcela rozvinutém motivu postavy tchyně, v jejíž dějové lince nebyl její potenciál dosud plně využit. K úvaze dále stojí přehodnocení některých stylizací v rámci hereckého uchopení postav, kdy roztomilost či hravost (např. kůzlátek či maminky kozy) ojediněle svádí k příliš expresivnímu vyjadřování. Přes tyto drobné výhrady jsme viděli inscenaci kvalitní, která je schopná empatické komunikace s divákem všech věkových skupin, a která zároveň dovede hledat neotřelý jevištní prostředky a efektivně s nimi pracovat.

52. Skupovy Strakonice se chýlily ke konci, město začalo žít dalšími událostmi (např. spanilou jízdou mnoha set motorkářů, kteří „otvírali“ silnici), domácí soubor se radoval, jak přehlídku zvládl zorganizovat a já jsem se rozjela domů s dojmy nejen z divadla, ale hlavně z toho, jak mile se člověk může cítit v předtím neznámém městě - díky rodinné atmosféře divadelně-spolkového života.

Spojáček, Liberec, O zakletém hadovi; foto: Michal Drtina



Turnovský drahokam

V letošním roce se Turnovský drahokam, regionální loutkářská přehlídka pro Liberecký kraj a Český ráj, konala už po dvacáté sedmé. A stále si zachovává své rituály, ale pro jistotu to každý rok ve svém článku opakuji. Nádherné turnovské divadlo je vyzdobeno loutkami. A před každým představením informuje Kašpárek (v kostýmu Kašpárka byl letos brýlatý chlapec Vašek) o tom, že se pořádá soutěž o nejpilnějšího dětského diváka přehlídky a že se kromě toho po každém představení losuje z dětských a rodinných vstupenek o několik drobných cen. A děti také po každém představení vhadzují žetony do úst třech různých Kašpárků (líbilo, nevím, nelíbilo) a ten soubor, který získá největší procento chvály, stává se držitelem putovní ceny přehlídky Turnovský drahokam. Hlasuje se i o nesoutěžních představeních, ale mimo zůstávají inscenace pro mládež a dospělé. Přehlídka probíhala 17. – 19. března 2017 s tím, že v první den se tradičně hraje nesoutěžní představení pro školy a letos dvakrát zahráli Čmukaři Turnov inscenaci *Za každým rohem jeskyňka*. A ještě se sluší připomenout, že celou přehlídku organizuje soubor Na židli Turnov.

Text: Alena Exnarová

V sobotu zahájil soutěžní program soubor **Blechy Jaroměř** inscenací *Povídání o pejskovi a kočičce* (dramatizace Čapkovy předlohy a režie Jana Dvořáčková), které se hraje textilními loutkami a představení této inscenace jsme už viděli loni na regionální přehlídce v Hradci Králové a příliš změn jsme od té doby nezaznamenali. Je to hlavně vyprávění a jde spíš o ilustraci místo toho, aby se něco dělo a aby byla využita hravost hrajících dětí. Stejně jsme už v loňském roce viděli v Hradci **Maminy Jaroměř** s představením inscenace *Jak Rázička štětí našla* (autorka a režie Jana Dvořáčková) a také v tomto případě jsme nezaznamenali nějaké výrazné změny. Hrají v obvyklé scéně (na stole či soklu uprostřed, postranní domečky moc využity nebyly) malými marionetami. V příběhu jsme se zcela neorientovali, protože i když se snaží o velké téma, tak motivy nefungují a nevždy je jasné, co (kdo) je dobro a co zlo.

Soubor **Za dveřmi ZUŠ Chlumec nad Cidlinou** se představil s inscenací *Co se stalo u jezera Pip-popl*. Čerpali z jedné kapitoly Learovy Velké knihy nesmyslů (příběhy 7 rodin od jezera Pippopl) a hráli s předměty a materiálem. Na scéně je uprostřed stůl, po obou stranách tři židle a vzadu rám, na který dávají přicházející „vědci“ území výzkumů. Zpočátku jejich příchody a přechody (přinesou si postupně potřebné materiály) působí trochu jako „spartakiáda“, a pak postupně vyprávějí o konci sedmi rodin zvířat. A když se zpočátku hodně courá, tak to trochu rozbíjí pozornost. Hezky si ale zvolili rámec, kdy se vlastně až v závěru dozvídáme, že se tohle všechno odehrává v blázinci. Hezký humor se pak objevuje od vyprávění příběhů, které začíná od rodiny čápů a pak pokračuje dalšími z těch sedmi, ale možná by celku ještě prospělo trochu víc nadsázky a absurdity. A také by každá z individualit měla být už v první části poněkud jiná, a kdyby občas „z normálu“ ujeli a každý jinak, celkovému vyznění by to prospělo. V každém případě však jde o zajímavou kolektivní tvorbu

a inscenační výpověď a za absurdní kolektivní výpověď ji lektorský sbor ocenil a inscenaci doporučil do širšího výběru na LCH.

Potom jsme viděli tradičního hosta přehlídky, a sice soubor **Smolički Slovenija**, s nimiž spolupracuje Jirka Polehňa. V předešlých letech jsme viděli vždy nějakou známou českou pohádku, ale letos poprvé pohádku slovinskou *Zvezdica Zaspanka* (*Hvězdička Zaspalka*), která vypráví příběh hvězdičky, která je nepořádná a nedochvilná a tak je za trest poslána na zem, ale ukáže se, že upřímnou snahou a zájmem o druhé lidi můžeme změnit i nejhorší osud a nabýt štěstí. Hrají spodovými loutkami a půvabnou češtinou, takže je potěšením je sledovat. A i když šlo o představení nesoutěžní, lektorský sbor se rozhodl udělit souboru ocenění za inscenaci slovinské pohádky.

Poslední sobotní inscenací byl *Robinson* v úpravě a interpretaci Rudy Hancvencla ze souboru **Vozichet Jablonec nad Nisou**. Inspirace předlohou je poměrně volná, zde je Robinsonovou láskou častá jízda lodí, ale ty vždycky ztroskotají, a tak se vždy postupně zabili jeho sluhové Pondělí, Úterý, Středa a Čtvrtek – teprve cestu se Čtvrtek a ztroskotání sledujeme reálně a pak i jejich cestu na voru zpět a hned při příjezdu je přepadají novináři a Čtvrtek umírá, tak brzy Robinson sežene sluhu Pátka a rozhodne, že si postaví vor (protože žádný kapitán už Robinsona na svou loď nechce) a odjíždějí tam, kde budou mít klid. Ruda tradičně přichází s kytarou a úvodní písní, v níž se dozvíme, o čem půjde (a texty všech písní v inscenaci jsou kvalitní). Tentokrát hraje Ruda razantně maňásky (autorkou scény a loutek je tradičně Ivana Hancvenclová) a občas používá samostojné loutky, které se nahoře na paravánu samy kývají a tak Ruda opět zahraje a zazpívá píseň. Výborná je práce s rytmem, loutkovým minimalismem, inteligentním humorem, hudbou a texty a za celou dobu představení mu nápady nedošly. Jen jsme trochu postrádali nějaké výraznější téma - jen v závěru se objeví něco jako útěk před skutečností, ale to vyznívá poněkud plakátově a je to poněkud převálcováno výborně fungujícím humorem. (Ale viděli jsme premiéru inscenace, tak se možná, pokud jde o téma, ještě někam posune.) Lektorský sbor udělil Rudovi ocenění za hudbu a herectví s loutkou a inscenaci nominoval k přímému postupu na LCH.

Závěr sobotního programu pak patřil besedě o historii českého loutkového divadla (určené pro širokou veřejnost), kterou vedla Nina Malíková (mimo jiné předsedkyně českého střediska mezinárodní loutkářské organizace UNIMA) a která byla i seznámením s tím, že české loutkové divadlo bylo společně se slovenským loutkovým divadlem koncem roku 2016 zapsáno na seznam kulturního nemateriálního dědictví UNESCO.

Nedělní program zahájila příprava souboru **Vozichet Jablonec nad Nisou** představením *Doktoři a velryba* v úpravě a režii Jiřiny Polanské. Pro nastudování si vybrali starou pohádku někdy z 50. let 20. století. Na scéně je vysoký a nepřilíš široký paraván překrytý nějakým závěsem a po stranách dvě židle. Ještě před začátkem přichází dívka a chlapec, oba v bílém plášti, usedají na židle a tváří se otáráveně. Když pak začínají hrát, dozvídáme se, že pracují v ordinaci, kam nikdo nechodí a tak nemají co dělat. A dlouhou chvíli zahánějí různými hrami (například cvičením, hrou na schovávanou atd.). Jsou herecky zdatní a je to působivá klauniáda, na kterou děti v hledišti hezky reagují. Ale je trochu nelogické, že když nemají pacienty, že nepracují víc s dětmi, i když reagovat na ně umějí a rozhodně

s nimi nemanipulují. A všechno se dá do pohybu, když k nim přijde velryba (velká hlava s otvírací hubou uprostřed paravánu), že potřebuje vyléčit, protože něco nevhodného snědla. Lékaři se vydávají do jejích útrob a proměňují se v maňásky. A není zcela poctivé k divákům, že se mluví o tom, že potřebují baterky, a neberou je s sebou, ale pak se ve velrybě svítí. A protože maňásky doktorů mají čepičky, je poněkud nelogické, že si je neobléknou lékaři, než vlezou do těla velryby. Tam posléze při putování útroby velryby zjistí, že mimo jiné spolkla měsíc, který jí ty potíže přivodil a tak se posléze promění zase v živáky a měsíc pověsí na oblohu. Cenná je především herecká invence souboru, za kterou ji lektorský sbor ocenil a inscenaci doporučil do širšího výběru na LCH.

Pak jsme viděli nesoutěžní představení inscenace *O slepičce kropenaté* místního souboru **Na Židli Turnov**, která je inspirovaná předlohou Františka Nepila a která měla premiéru už v roce 1983 a soubor maňáskovou inscenaci znovu obnovil.

Posledním soutěžním představením pak byla pohádka Boženy Němcové *O zakletém hadovi* souboru **Spojáček Liberec**, kterou dramaturgicky upravil a režíroval Rudolf Krause. Hrají manekýny ve velmi zajímavé a proměnlivé scéně, tvořené různými a místy překrytými kaširovaným kameny, což umožňuje rychlou změnu prostředí. Ale téměř filmové střihy celý příběh trochu až vypreprovaly, chybí vztahy, loutky mezi sebou nejednají a chybí emoce, jen černá královna je výrazná, ale příběh sám o sobě vzhledem k výrazné zkratce nedává zcela smysl. Za scénografii udělil souboru lektorský sbor ocenění.

Závěrečným nesoutěžním představením tradičně zakončilo přehlídku **Divadýlko Matýsek Rynoltice** (kdysi z Nového Boru), které zahrálo klauniádu Michala Vaňka (autora, herce, režiséra) *Tajemství staré skříňe*. A pak už nastalo vyhlášení výsledků a losování o ceny pro nejplněnějšího diváka a tak podobně. A letošní ocenění hlasujících dětí, tedy putovní cenu Turnovský drahokam, získal soubor **Blechy Jaroměř** za inscenaci *Povídání o pejskovi a kočičce*.

Vozichet, Jablonec nad Nisou, Doktoři a velryba; foto: Michal Drtina



Skončila Loutkářská Chrudim

Čas se nezadržitelně dere kupředu a Loutkářská Chrudim s bezmála ďábelským pořadovým číslem 66 se brzy stane minulostí.

Text: Luděk Horký

Čas se nezadržitelně dere kupředu a Loutkářská Chrudim s bezmála ďábelským pořadovým číslem 66 se brzy stane minulostí. Než se z jejího podhoubí začne rodit ročník 67., o kterém nemáme tušení, jaký bude, ale o kterém už nyní můžeme prohlásit, že bude méně zavánět pekelnou sirou co do číselné symboliky, pojďme si dopřát malé štronzo, ustrnout na pár okamžiků v čase a ohlédnout se zpátky. Nemusí to být ohlédnutí fatální, jako to včerejší Maryšino, může být lehce nostalgické, jako při starosvětském promítání diapozitivů z rodinné dovolené... Co všechno jsme to za těch šest a půl festivalového dne společně mohli prožít a co jsme skutečně prožili?

Na celou dobu jsem byl na Loutkářské Chrudimi poprvé. Pověst nelhala. Festival má podmanivou atmosféru, pro kterou se budu rád vracet. Jeho kouzlo tkví především v tom, že není vůbec malý, má výraznou mezinárodní účast, doprovodný program připomíná kouzelné nádoby z pohádky Hrnceku vař! – neustále se na nás odněkud valí a nelze jej zastavit, protože pokyn „Hrnceku dost!“ zná jenom Michal Drtina a ten zrovna pomocí svých sedmimílových bot sviští s rychlostí pendolina někde mezi redakcí, stanem, Modrou hvězdou, MEDem, Spolkáčem a Sladovnou... Všude se něco děje, hraje se v nejrůznějších prostorách, v plenéru, ve stanu i mezi barokními sochami či nakonec na tradičních kukátkových jevištích nejrůznějších rozměrů. Kouzlo festivalu tkví především v tom, že není vůbec malý, a přesto si zachovává neuvěřitelně sevřenou, mile rodinnou atmosféru. Je důkazem, že to jde a že je to hlavně o lidech, kteří se v Chrudimi každoročně scházejí a svým osobním přístupem tuhle atmosféru utvářejí. Jde jim především o to se potkat. A to rozhodně není málo!

Loutkářský štůdl; foto: Ivo Mičkař



V hlavním programu letos soutěžilo 18 inscenací. Dalších 23 na nás čekalo na bohatě prostřeném švédském stole programu doprovodného, přičemž nechyběla vynikající inspirativní představení, za všechny bych rád jmenoval berlínskou inscenaci Kachna, smrt a tulipán, která nesmírně citlivě a ryze divadelně komunikuje s nejmladšími diváky zásadní lidské téma, jakým je smíření se smrtí.

Poslední soutěžní představení byla odehrána včera. Lektorský sbor 66. Loutkářské Chrudimi má možnost udělit dvěma inscenacím nominaci k účasti na mezikruhové divadelní žatvě, na Jiráskově Hronově 2017. A neomezené množství inscenací k účasti na Hronově doporučit. Jednomyslně jsme se shodli v tom, že možnost obou dvou nominací využijeme a že další dvě inscenace k účasti doporučíme. Jsme přesvědčeni, že je-li Jiráskův Hronov mezikruhový, loutkové divadlo na něm nesmí chybět a mělo by jeho prostřednictvím dát nahlédnout do své tajemné kuchyně v co možná nejširší škále loutkářských vyjadřovacích prostředků.

V tuhle chvíli je nasnadě zamyslet se nad tím, jestli 66. ročník LCH ukázal na nějaké trendy či nové směry v nekonečném objevování možností loutkového divadla. Těžko říct. Ne všechno lze generalizovat nebo zobecnit. Velice potěšující jsou trendy v dramaturgii poslední loutkářské sezóny. Autorský přístup v tom nejlepší slova smyslu dominuje, tradiční interpretace textů z knihovničky loutkových her je naopak v menšině. Přesněji: interpretaci hotového dramatického textu se nezabývala ani jedna soutěžní inscenace. Některé se pokusily o zcela původní autorské texty (za takový ve zralé formě považuji scénář s jadrným titulem V prdeli), jiné velmi osobitým způsobem pracovaly s preexistenčním literárním dílem (zmiňme za všechny osobitou poetiku Karla Šefny v Zeleném příběhu s modrým koncem aneb Maruška nebo vynalézavou práci s klasickou předlohou bratří Mrštíků v inscenaci Musí to být). Nicméně dalo by se pokračovat. Pozoruhodný je literární rozhled amatérských loutkářů i jejich odvaha hledat inspiraci v literatuře napříč žánry i věkovými adresami. Vedle bezpočtu autorských

Průčelí Divadla Karla Pippicha; foto: Ivo Mičkař



verzí klasických pohádek pro nejmenší jsme se mohli potkat s dramatizovanou novelou Karla Čapka Šlěpěj, s kultovním románem Eduarda Štorcha Lovci mamutů, s neméně kultovní alegorií Farma zvířat George Orwella, s varietním pásmem volně na téma robinzonády nebo s odhodláním převést na jeviště moderní komiksovou mystifikaci, jakkoli mohl být výsledek problematický... Dramaturgie současného loutkového amatérského divadla se ukazuje jako živý a dynamický organismus. A to je dobře. A další trendy čísla 66? Inu, byla to přehlídka nadbytečných rámců, divadel na divadle, ředěných expozic a natahovaných konců. Jakoby tvůrci nedostatečně věřili příběhům samotným. Občas je to škoda. Ne všechno potřebuje shodit nebo vysvětlit. Fůra srandy se dá najít v příběhu samotném.

Pokud jde o trend tematický, i ten lze napříč programem, od hlavního po doprovodný, snadno vysledovat. Jako červená nit se příběhem letošní LCH táhne téma splněných přání. Nebo přesněji hrozby, jakou pro lidstvo znamená možnost čerpat neomezeně splněná přání od kouzelných ryb, džinů a jiných zázraků. Jako bychom tušili, že lidstvo zase jednou začíná disponovat silou, která jej přesahuje a na jejíž ovládnutí není morálně vyzrálé. Jako bychom před tím chtěli varovat. Zní to snad pateticky, ale je to tak.

Zajímavé bylo rovněž narůstající prolínání hranic mezi loutkovým divadlem a divadlem poezie. Inscenace jako Šlěpěj nebo Co se stalo u jezera PiplPopl jasně dokázaly, že sňatky těchto dvou divadelních druhů dokážou být velmi prospěšné, že vizuální poezie loutek má pro svou literární kolegyni dokonalé pochopení. Úplně na závěr zbývá konstatovat, že loutky na 66. LCH zbytečně neexhibovaly, nýbrž byly přirozenou součástí syntézy divadelních inscenací. Loutky netrčely, nesnažily se samoúčelně šokovat. Naopak potvrdily sílu syntetického divadla, ve kterém všechny jeho složky pracují současně. Svědčí to o pokoře, střídmosti i poučenosti tvůrců. A patří jim za to dík.

Jménem celého lektorského sboru přeji krásné léto a po něm vykročení do další plodné divadelní sezony! Na shledanou za rok!

Předávání ocenění u mikrofonu Luděk Horký; foto: Ivo Mičkař



Lektorský sbor 66. loutkářské Chrudimi 2017 uděluje cenu

Martinu Trechovi

za výtvarnou a hudební koncepci inscenace Krásná Pindaba

Rudolfu Hancvenclovi

za autentické komediální herectví v inscenaci Robinson

Karlu Šefrnovi

za text k inscenaci Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška

souboru Naopak Dramatické školičky Svitavy

za vnitřně přesvědčivé uchopení látky v inscenaci Všichni jsme si...

souboru JakKdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

za vynalézavou práci s klasickou předlohou v inscenaci Musí to být?

souboru JOJO, ZUŠ Horažďovice

za naplněný inscenační koncept v inscenaci Otík aneb Co se skrývá v kolébce

souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř

za originální divadelní adaptaci povídky Karla Čapka Šlěpěj

souboru Rámus, Plzeň

za inscenaci V prdeli

Doporučuje na mezidruhovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov inscenace

Musí to být? souboru JakKdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

Otík aneb Co se skrývá v kolébce souboru JOJO, ZUŠ Horažďovice

a nominuje na mezidruhovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov inscenace

V prdeli souboru Rámus, Plzeň

Šlěpěj souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř

MajTo, ZUŠ, Žamberk; foto: Ivo Mičkař





LS Nitka, Písek, Lovci mamutů, ohně a života; foto: Ivo Mičkal



MajTo, ZUŠ, Žamberk, Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška; foto: Ivo Mičkal



Za dveřmi, ZUŠ, Chlumecko n. Cidlinou, Co se stalo u jezera Piplopří; foto: Ivo Mičkal



Tradiční loutkové divadlo Zooneček, Praha, Otesánek; foto: Ivo Mičkal



JOJO, ZUŠ, Horažďovice, Otík, aneb Co se skrývá v kolébce; foto: Ivo Mičkal



VOZICHET, Jablonec n. N., Doktorů a velryba; foto: Ivo Mičkal



Ženský amatérský spolek – Studio ŽAS, Homole, Kozí pohádka; foto: Ivo Mičkal



Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř, Šlépěje; foto: Ivo Mičkal



Rámus, Plzeň, V prdeli; foto: Ivo Mičkal



*Civarámo 2+3, ZUŠ, Veselí nad Moravou, Krásná Pindaba;
foto: Ivo Mičkal*



*Spolek loutek LOUTKINO, Brno, Liška 3x jinak aneb Kdo jinému jámu;
foto: Ivo Mičkal*



Ilegumova divadelní společnost, Praha, Zlatá ryba; foto: Ivo Mičkal



*Malé dvoř, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř; Ubrousku, prostři se;
foto: Ivo Mičkal*



*Dramatická školička při SKS města Soitavy, Všichni jsme si;
foto: Ivo Mičkal*



Divadelní společnost, Liberec, Nevěsta bílého medvěda; foto: Ivo Mičkal



Ruda Hancoencf, Vozichet, Jablonec n. N. Robinson; foto: Ivo Mičkal



JaKKdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Musí to být; foto: Ivo Mičkal



*Spolek loutkářů Na Hořou, Hořovice, Mayovka
aneb ve stínu šumavských hoozdů; foto: Ivo Mičkal*

Audimafor 2017 potvrdil vysokou úroveň východočeského divadla

Třídenní divadelní maraton v královehradeckém Draku má své vítěze. Studenti, experimentátoři, peformeři a milovníci poezie ukázali, že mají co nabídnout a sdělit.

Text: Impuls Hradec Králové

Na letošní přehlídce krajského postupového kola soubory v soutěži uvedly sedmnáct inscenací a osmnáctou v nesoutěžním programu. Celkem se na jevišti vystříдалo na 160 divadelníků z celých východních Čech. Jejich výkony posuzovala odborná porota a diskutovala o nich s aktéry na seminářích.

„Z královehradeckého Audimaforu se postupuje na tři celostátní festivaly. A to na přehlídku experimentujícího divadla **Šrámkův Písek**, přehlídku studentských divadelních souborů **Mladá scéna** a na přehlídku divadel poezie **Wolkrův Prostějov**“, upřesňuje organizátorka akce Kateřina Prouzová z pořádajícího Impulsu Hradec Králové.

Mladé soubory hodně sází na autorské divadlo. Prezентují své životní prožitky a postoje. Na Audimaforu se také objevily zajímavé adaptace nebo osobité zpracování nesmrtelných klasiků - například Williama Shakespeara, Karla Čapka nebo Victora Huga. Divadelní experimenty zdůrazňovaly také výtvarnou stránku inscenací.

VÝSLEDKY

Audimafor 2017 – krajské postupové kolo celostátní přehlídky experimentujícího divadla **Šrámkův Písek**, přehlídky studentských divadelních souborů **Mladá scéna**, divadel poezie **Wolkrův Prostějov** 24.–26. 2017 v Divadle Drak v Hradci Králové

Lektorský sbor doporučuje k postupu na přehlídku studentských divadelních souborů **Mladá scéna**:

- inscenaci Musí to být? souboru Jakkdo, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř
- inscenaci My dva a Beatles souboru Jesličky Josefa Tejkla, Hradec Králové

Lektorský sbor doporučuje k postupu na přehlídku experimentujícího divadla **Šrámkův Písek**:

- inscenaci Psi vylíhli se ze zrněk rýže, psi se vylíhli ze zrněk rýže soubor D.R.E.D, Náchodsko/Kladsko/Pražsko

- inscenaci Štípnutí labutě souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř
- inscenaci R+J souboru Q10, Hradec Králové

Lektorský sbor doporučuje k postupu na přehlídku divadel poezie **Wolkrův Prostějov**:

- inscenaci Mami! souboru Studio Šrámkova domu v Sobotce

Lektorský soubor udělil ceny:

- za inscenaci R+J souboru Q10
 - za inscenaci Štípnutí labutě souboru Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř
 - za kolektivní výkon Divadelnímu souboru PSJG, Hradec Králové
 - Šlípjeji za nakročení (souboru Mikrle, Kolegium Hraběte Šporka, Jaroměř)
 - za herecký výkon Petru Matyášovi Cibulkovi v inscenaci My dva a Beatles
 - za herecký výkon Dominiku Bartošovi v inscenaci My dva a Beatles
- Zvláštní cena baru Q10 s přihlédnutím k haluškám.*

Lektorský sbor:

Alena Zemančíková (autorka, dramaturgyně a režisérka Českého rozhlasu) - předsedkyně poroty
prof. Jan Císař (teatrolog a pedagog)
Vladimír Hulec (divadelní publicista)
Michal Zahálka (teatrolog a překladatel)

Pořadatelé:

Impuls Hradec Králové - centrum podpory uměleckých aktivit,
Volné sdružení východočeských divadelníků ve spolupráci s Divadlem Drak Hradec Králové,
za finančního přispění Královehradeckého kraje, Ministerstva kultury ČR a Města Hradec Králové



Oba protagonisté inscenace My dva a Beatles získali cenu za své herecké výkony; foto: Jan Slaviček

Vlídny festival s ostrými dráčky (Modrý kocour 2017)

Modrý kocour se Turnovem, městem na pomezí východních a severních Čech, potuluje již třetí desetiletí. Po dovršení druhé dekády své existence předal zakladatel festivalu jeho vedení těm, které si vychoval, a s novým “managementem” se Modrému kocourovi daří být šelmou v kulturním světě celé obce i širšího okolí. Již loni změnil logo, dostal novou vizuální tvář, obsadil sociální síť a média, jeho modré plakáty a poutače nebyly ve městě k přehlédnutí. Snad i proto byl jedenadvacátý ročník regionální této divadelní přehlídky v anketě lokálního webu *turnovskovacki.cz* vyhlášen *Událostí roku 2016 na Turnovsku*.

Text: Petr Christov

Do roku 2017 vstoupil Modrý kocour dokonce se sebevědomým prohlášením, že je největší tuzemskou regionální přehlídkou neprofesionálních divadel a soudě (alespoň) dle počtu odehraných představení během pěti festivalových dní, se našinec nemusí zdráhat jeho sloganu uvěřit.

Skladbou programu je přitom Modrý kocour festivalem multižánrovým: od činohry různých tvarů a forem, přes experimentální opusy různých generací až ke studentským kreacím všeho druhu. Nemluvě přirozeně o nesoutěžním dopoledním programu pohádkovém a večerních produkcích činoherních (včetně *Rozmamého léta Rádobydivadla Klapý* uváděného v programu pod hlavičkou “hronovské inspirace”), loutkových (pravidelný festivalový host, polský “alternativní” loutkář Adam Walny, dodává Modrému kocourovi punc internacionality, přičemž v příštích letech má být mezinárodní rozměr festivalu na česko-polsko-lužicko-německém pomezí ještě posílen), ale i alternativně experimentálních či naopak poeticky hravých. Jistě, nekompromisně mladistvá, provokativně laděná lidovková drobníčka *Ušubraná* od *Děvčátka a slečen z Jaroměře* publikum slavnostního festivalového zahájení pobaví a potěší, nicméně povšimneme-li si, že letošní “koucouří inspiraci” bylo provokativní představení *Nomad* profesionálního pražského nezávislého souboru *Kolonie* v režii Lucie Ferenczové, které s sebou přineslo veskrze aktuální téma migrace, dal Modrý kocour zřetelně najevo, že turnovský festival svého diváka (a to ani toho místního) nehodlá tematicky ani formálně hladit výhradně po srsti.

Pestrost a rozmanitost uváděných inscenací klade před recenzenta nelehký, byť lákavý úkol: jak o zhlédnutém psát, aby čtenář nezabředl do marastu zmatení jednotlivostí a získal alespoň dílčí náhled na festival jako na kompaktní celek. Postrádalo by totiž valného smyslu psát o činoherních inscenacích na straně jedné (v kontextu potenciálních doporučení na národní přehlídku Piknik Volyně), studentském divadle (usilujícím o doporučení na Mladou scénu) vedle nich a na opačném pólu o experimentálních scénických kreacích (jež snad budou moci diváci zhlédnout na letošním Šrámkově Písku). Vícedruhové festivaly, mezi nimiž má Modrý kocour své nezadatelné místo, ukazují,

že tyto kategorie jsou navýsost přístupné a nejedna inscenace se snadno vejde do všech tří zároveň. Obzvláště pak dílka povedená a inspirativní překračují hranice kategorií s velkou lehkostí: tak jest třeba chápat i skutečnost, že dvě (nejlepší) “činoherní” inscenace se porota rozhodla doporučit na Šrámkův Písek, potažmo Mladou scénu.

Uvedení hry Jona Fosseho (hry jen o rok starší než festival sám) *Jméno* (OLDstars Praha, rež. Tomáš Staněk) bylo ukázkou dobře a precizně odvedené činoherní inscenační práce, jež je o to cennější, že hry (současného) věhlasného norského dramatika nejsou v žádném případě lehkými předlohami. Pro Fosseho úsporný jazyk je třeba nalézt adekvátní výrazové prostředky (scénické i herecké) a neškodí ani jeho hry, zkrátka a dobře, pečlivě a vnímavě přečíst v rovině tematické. Tato odnož OLDstars ovšem vykazuje velmi zralé přemýšlení o divadle a schopnosti konat na jevišti skutečně divadelně. Hraje se v aréně, těsně před publikem (tento přístup si v OLDstars vyzkoušeli už nejednou), kde se velmi brzy zúročí citlivá práce s náročným rytmem textu u celého (mladého, studentského) hereckého souboru spojená zároveň s živelností a neobyčejnou schopností aktérů soustředěně a otevřeně komunikovat s divákem. Krátce a stručně řečeno, moderní komorní činohra srovnatelná s nejednou tuzemskou profesionální scénou (a s doporučením na Mladou scénu).

René Levínský je o nějakých sedm let mladší než Jon Fosse a také píše hry. Jedna z nich se aktuálně objevuje na repertoáru pražského Národního divadla a s jen malou mírou nadsázky lze o tomto úspěšném fyzikovi a dlouholetém hybateli (nejen) východočeského (nejen amatérského) divadla hovořit jako o jednom z neoriginálnějších tuzemských dramatiků. V Turnově se tentokrát ovšem představil též jako herec v inscenaci své hry *Poincarého domněnka* (Nejhodnější medvídci Praha, rež. Daniel Vavřík). Hra o skutečných lidech ve fiktivních příbězích, ale též o triangulárních vztazích, planimetrii, fyzice, lásce, vědě, touze, ženě, mužích, penězích, cti, slávě i důkazech si (jak je u Levínského zvykem) hraje s jazykem, pohrává si s divákem a nutí k uvědomění si prosté skutečnosti, že svět a život by bezesporu mohl být jednodušší, kdybychom si o všem dokázali popovídat jako fyzik s fyzikem. Ovšem nejspíše je dobře, že takový není, neboť pak by jedno z témat hry/inscenace přišlo v nivač. Herci v této “alternativní činohře” nejsou (a ani nemusejí být) dokonalí, mnohdy vykazují technické nedostatky různého typu, inscenace však je konzistentní nejen díky svému (výtečnému) textu, ale rovněž díky osobitému (či snad osobnostnímu?) vkladu hereckých interpretů. Je to vtipné, občas tomu není rozumět (auditivně ani sémanticky), ale přineslo to fascinující zážitek (a doporučení na Šrámkův Písek).

A protože do Českého ráje nejezdí na přehlídku pouze soubory z Prahy, mohli diváci v programu narazit rovněž na pardubickou inscenaci s prapodivným titulem *Život a doba Firriochtyochty*

(**HawaDrama Pradubice**, rež. Petra Zahradníková). Autorské dílko studentského souboru se nesnaží být ničím výjimečným - prostřednictvím tří volně propojených epizod vypráví o životních osudech obyčejné pohovky (jejíž jméno/název se jako jazykolam objevuje v titulu). Prostá (dvoumístná?) pohovka, půltuctu herců, vtipné dialogy a hlavně několik písniček s nápaditými texty na hitovky různých žánrů, u nichž si můžete otestovat, které melodie ještě poznáte a kde už vaše hudební povědomí ztrácí krok s rytmem doby. Studentsky rozverně, místy ještě značně neučesané, přesto kolektivní, dostředivé a nápaditě chytré (s doporučením na Mladou scénu).

Stalo-li se **Taneční a pohybové studio Magdaléna** z nedalekého Rychnova u Jablonce n./N. tradičním hostem přehlídky a taneční představení pravidelného festivalového diváka nejspíš nepřekvapí, lze přesto konstatovat, že letošní inscenace *Milióny o jednoho člověka* (rež. a chor. Ludmila Rellichová) byla v kontextu scénického tance nadprůměrná. Ač principy zůstávají shodné - kolektivní dívčí taneční kreace, nápaditá práce se současnou hudbou, snaha o invenční svícení, zapojení slova do scénického tvaru, vkusné a efektní kostýmy - vykazuje tato choreografie (inscenace?) známky velmi vypělého souboru s výbornými a vzácně vyrovnanými technickými výkony, a to navzdory poměrně nízkému věku interpretek (doporučení na Mladou scénu však bylo namístě).

Živou debatu v kuloárech i na diskusích ovšem budily i další inscenace, byť důvody kolektivního vzrušení byly rozdílné. Pokus o pohled na proměnu vztahů dospívajících mladých lidí v době sociálních sítí a pokročilých informačních technologií - #google generace další odnože pražských OLDstars (rež. Daniela von Vorst) - narazil přes dílčí nápaditost na konvenčnost rámce uvažování o tom, že dnešní svět se mění, ale problémy zůstávají. Debatu o vlivu sociálních médií na dnešní dobu, jejich proměnách a o generačních pohledech na ni ovšem inscenace rozvířila spolehlivě.

Formálně sebevědomá a zdánlivě silná činoherní inscenace *Bivak* autorského textu Jiřího Homoly v autorově režii (Kladna Kladno) vycházející ze skutečného příběhu muže perzekvovaného komunistickou normalizací a o obtížném účtování s předlistopadovou minulostí v současnosti trpěla

Dílka Michala Samira; foto: archiv přehlídky



nemalým množstvím nedostatků zejména dramaturgického a koncepčního rázu. Diskuse o ní navíc poukázala na problémy, s nimiž se musejí potýkat současní autoři píšící pro divadlo: zajímavé a důležité téma samo o sobě totiž není samospasitelné a absence některých řemeslných scénáristických a dramaturgických aspektů se na výsledné inscenaci činoherního typu výrazně projeví.

Sympatie publika si naopak získala nedlouhá kreace experimentujícího turnovského gymnaziálního dua **Kámoš drámoš**, jež pod poetickým názvem *to-je-on* vystavělo vizuální scénickou kompozici inspirovanou několika obrazy výtvarnice Toyen a nabídla několik silných a podmanivých scénických obrazů a odhalila smysluplnost a potřebnost hledání jevištního výrazu, k němuž studentské divadelní smýšlení mívá velice blízko.

Letošní festivalový ročník také zavedl nové ocenění, které se i v dalších letech hodlá snažit poukazovat na soubory a díla, u nichž se zatím ještě jejich tvůrčí potenciál a talent nerozvinul v potřebné míře, ale mohl by být v budoucnu zúročen. Letošní "Shooting Star Modrého kocoura" se stal liberecký soubor [TADAM:], jehož inscenace *Záblesk* byla nápaditým pokusem o scénickou detektivku. Její největší devízou byl silný, poetický text a zapálená snaha o hledání jeho adekvátního hereckého vyjádření. Hledání, jež nemusí býti vždy úspěšné, přesto zůstává v leccems inspirativní.

Šestnáct soutěžních představení ve čtyřech soutěžních únorových festivalových dnech na jevištích dvou hracích prostor. K tomu tvůrčí dílny, diskuse, posezení a nesoutěžní divadelní program od úterý do neděle. Modrý kocour se probral k životu. Modrý kocour není líná kočka. Je to nevyzpytatelná šelma, která chce lovit a růst.

A jako regionální divadelní festival, který se sympaticky nebojí ani experimentů, ani zábavy, výrazně přesahuje hranice lokálnosti i (jednoho) regionu.

PS. Autor článku nezastírá, že je turnovským rodákem, byl předsedou lektorského sboru letošního festivalového ročníku a stál (na jevišti) i u prvních krůčků Modrého kocoura.

Soubor Kolonie, Praha, Nomad; foto: archiv přehlídky



Orlická maska 2017

Že je někdo někam nominován, je určitě skvělé. Ale není to podstatné, cennější je, že se setkáme a vyměňujeme si zkušenosti. Soutěžení by mělo být až na druhém místě, ostatně se mi zdá, že ho často přeceňujeme, připomněla na závěr třetího ročníku postupové přehlídky Orlická maska 2017 (10.–12. března) její ředitelka Lenka Janyšová. Orlickoústecké setkání divadelníků z Pardubického kraje (v programu ještě soubory z Prahy, Hradce Králové a vysočinského Hlinska) představilo devět inscenací. Na dvou jevištích – v Roškotově divadle a Malé scéně – a vždy před poměrně početným místním publikem. A samozřejmě před porotou. Předsedal jí prof. Jan Císař, s ním byli v týmu ještě Vladimír Fekar, Eva Spoustová a Alexandr Gregar.

Text: Alexandr Gregar

Úvodní představení nabídlo pohled do dílny v podstatě začínajícího pražského souboru **Nenalezen**. Představil se autorskou inscenací s názvem *Rád tě nevidím*, konverzačkou ze současného „manažerského, marketingového a mediálního prostředí“, již napsal člen souboru a zároveň jeden z protagonistů příběhu Patrik Bursa. To, že v Ústí nad Orlicí představení zaujalo méně, než příznivce souboru v jejich – jak přiznal režisér – miniaturní domácí scéně v Rock Café, však nezpůsobilo pouze jiné prostředí. Soubor se divadelnosti (kvalitou předlohy i režijní a hereckou zkušeností) zatím jen cudně dotýká...

Z blízké České Třebové přijel na Orlickou masku **Divadelní soubor Hýbl**, tradiční spolek, dokonce podle slov svého režiséra Jiřího Jirše s „konzervativním pohledem“ na amatérské divadlo. Tak v jeho podání vyzněla i *Balada z hadrů* Wericha, Voskovce a Ježka, byť s „moderně“ nasamplovaným, hudebním doprovodem (a navazující) složkou elektronických bicích. Nu, známe to, živá muzika se shání obtížně, ale klavír v rohu jeviště by určitě byl živější... Na ilustrativní scéně, pěkně a v pohledných fundusových kostýmech se zpívalo a hrálo jaksí decentně, občas se vznešenou rétorikou. Poslechli jsme si předscény ponocného Jehana a antouška Georgese, dokonce v nápodobě znění panů Horníčka a Wericha z padesátých let minulého století, tedy i s dobovými konotacemi, které čas už odvál, jež si ale pamětníci a milovníci komických genů stále připomínají (včetně té krásy, co s posledním litrem mléka ve vemeni utekla kulakovi do JZD). Škoda, že alespoň rytmem a tempem není představení současnější. Ale více než dvacítku herců byla zorganizována slušně, za což Jirka Jirš získal Čestné uznání za režii a soubor Cenu za kolektivní pěvecký projev. Ten byl skutečně působný.

Loni na Orlické masce nominovaný na Volyni pardubický **Exil**, se představil jednou z posledních premiér, v Pardubicích jich každoročně uvádějí hned několik. Inscenace *Domov můj* vznikla v režii hostujícího profesionála, principála olomoucké Tramtarie, Vladimíra Kracika. Herci z Exilu se pokusili vyrovnat s (nelehkou) českou novinkou, kterou speciálně pro herce Divadla Na zábradlí před časem napsal Jiří Pokorný. Příběh bezdomovců s igelitkou plnou peněz, která jim náhle mění život,

až absurdní, ale hlavně syrová groteska s hlubším sociálním a morálním aspektem a jazykem bez servítků. Hlavně ovšem – příležitost pro syté herecké výkony. Soubor se jí ve spolupráci s režisérem Kracikem chopil razantně a energicky, v některých situacích možná až příliš překotně. Zásadním pro tvar inscenace je pokus o zachycení atmosféry specifického bezdomoveckého prostředí, inscenátorům se ji podařilo vytvořit a herci neklamali, soubor byl ve formě bez zjevných rozdílů. Samozřejmě Jana Tichá v roli Anděla (a jeho metamorfóz) potvrdila, že je výjimečně talentovanou herečkou a Cena za herecký výkon ji neminula. Ondřej Broulík získal Čestné uznání za roli bezdomovce Emericha a soubor navíc i Cenu za inscenaci, včetně doporučení na letošní Volyni.

Produkce Orlické masky nachystala na každý den tři představení. Sobotu odstartovalo svitavské **DO-cela MALÉ divadlo** s pokusem o inscenaci *Ze života hmyzu bratří* Čapků. Režisérka Radka Oblouková i její svěřenci si s ní mnoho neporadili, tak jako spousty inscenátorů v minulosti, které ovšem – jako svitavské – přitažlivost předlohy neodradila, *Hmyz* je titul lákavý. Svitavští, byť herci značně mladí a v mnoha ohledech zatím „nepolíbení“ zákruty života a zatím i „nedospělí k sarkasmu“, však svou verzi nabídli se srdcem na dlani a po svém. Režisérka Radka Oblouková získala Čestné uznání za koncepci inscenace a Daniel Šrajbr i Čestné uznání za herecké ztvárnění Tuláka.

Konverzačních, zábavných, tedy bulvárních komedií bývá po vlastech českých jako máku a v nejrůznějších podobách a sortách více či méně kvalitních. V provedení profesionálních hereckých trup ob- jížďejí s úspěchem štace a není divu, že se jich často chápí i leckterý amatérský divadelní spolek, titul určitě přitáhne! A navíc, hned při první čtené zkoušce bývá legrace. Avšak, jak známo, udělat dobře dobrou komedii je dřina vyžadující mnohé divadelní dovednosti. Přesto se v amatérském prostředí

Divadlo Exil, Pardubice, Domov můj; fotoJ an Pražák



– a hlavně před domácím publikem – takovým spektaklům daří. I žamberský **Spolek divadelních ochotníků Diviš**, jenž se jmenuje podle vynálezce hromosvodu, má s inscenací *Herci jsou unaveni* od Erica Essouse, francouzského herce (na způsob našeho Antonína Procházky), u svého publika úspěch. Bavili se ovšem i diváci v Ústí nad Orlicí, a to především výkony dvou protagonistů, Petra Žitného v roli Ivana (Cena za herecký výkon) a Michala Belobrada v roli Norberta (Čestné uznání). Také díky přehledné a smysluplné režii (Iva Šrámková za ní dostala Čestné uznání) a bez ohledu na to, že by inscenaci slušelo sytější a temperamentnější herectví ostatních, přesnější timing ad., prostě ony dovednosti, které potřebuje dobrá bulvární (čti oddechová, smíchutvorná) komedie...

Třebechovický **Divadelní spolek Symposion** patří na královéhradecku rovněž k tradičnějším divadelním souborům, jimž není cizí lečjaká zábava, spíše však konzervativnějšího stříhu, kde lze uplatnit dobrý pěvecký a herecký potenciál. Se svým režisérem Petrem Hofmanem, který strávil léta i jako herec na profesionálních prknech, se čas od času pokouší proniknout i do jiných divadelních vesmírů, žánrově či stylově. Tentokrát to zkusil s hrou světového formátu – Alfred Jarry: *Král Ubu*, navíc pod názvem *Vono to pude!* Odvaha především – tak lze třebechovický opus označit, a oddanost souboru režisérově vizi, oddané herecké naplnění s mnoha technickými, rytmickými, choreografickými i mluvními zásluhami (byť ne vždy zvládnutými). V duchu žánru i po smyslu hry byl skvělý Martin Černý jako Honimír (Cena za herecký výkon), za expresivní líčení a znamenité kostýmy dostala Cenu Lenka Faltová, Cenu za úpravu a režii samozřejmě Petr Hofman, s Jarryho předlohou si poradil a legendárního Krále Ubu uvedl po svém, v souvislostech současného světa těch nahoře a dole... Byť není inscenace bez problémů, oslovila publikum a porotu natolik, že kromě Ceny přehlídky získala nominaci na letošní národní přehlídku činoherního divadla ve Volyni.

Další inscenace v programu přehlídky byla rovněž výraznou úpravou původní látky. Pedagog a tvůrce **Škeble**, divadelního souboru lanškrounského gymnázia Jan Střecha, už více než patnáct let podněcuje stále nové mladé nadšence k amatérskému divadlu, a to v inscenacích, které výrazně ovlivňuje svým autorským rukopisem (před dvěma lety zaujal na Orlické masce svou adaptací *Růže pro Algeron*). Nelze tvrdit, že jeho pohled na Jiráskovu *Lucernu* nabídl podstatně nové vidění: Střecha se pokouší o jisté aktuální (společenské, politické) konotace a o humorný nadhled (např. i v použitých písničkách). Problémem je herecká nezkušenost a rozpačité, začátečnické scénické zpracování, jež prostor jeviště Roškotova divadla ještě více zdůraznil. Přesto lze pokusnictví lanškrounských studentů ocenit. Čestné uznání za herecký výkon získala mladička Petra Pecháčková v mužské roli Vrchního.

Divadelní soubor Duha z Hlinska přivezl další, v pořadí už třetí razantní adaptaci původní látky, tentokrát pokus o jevištní zpracování Erbenovy *Soatební košile*, dokonce v jakémsi procesu vzniku díla s kritickými poznámkami k důvodům a motivacím vedoucím ke vzniku básně. Malý soubor, navíc hendikepovaný zásadními zaskoky, musel sáhnout i k mnohé improvizaci, která vedla k přijetí poněkud rozpačitému...

Poslední představení Orlické masky 2017 a rovněž ambiciózní projekt přivezl soubor **Divadla Jesličky Josefa Tejkl**a z Hradce Králové. Pojem soubor je v tomto případě ambivalentní, zpravidla se pod hlavičkou Jeslíček jedná o skupinu kolem režiséra inscenace, studenty, absolventy, pedagogy, ale i přá-

tele této úctyhodné instituce. Nikoliv o uskupení, které by např. vývojově od inscenace k inscenaci rostlo. To je jakési specifikum této královéhradecké divadelní líhně... Pedagog Jeslíček, herec a režisér Jaroslav Pokorný si ke své nové inscenaci zvolil *Vltaovinky* Magdaleny Frydrych Gregorové (vznikly před pár lety v královéhradeckém Klicperově divadle, když tu autorka působila jako dramaturgyně, měly tu světovou premiéru). Podtitul hry – *Sny českých žen 20. století* – nabízí rozsáhlou rodinnou ságu zahrnující zvraty doby, přemety myšlení, sociální a politické střety od počátku minulého století někam k současnosti, ne nepodobnou současným televizním seriálům, jejichž hrdinou bývá obyčejný člověk. Text Frydrychové je na jedné straně jakousi hlubinnou sondou osudů hlavních hrdinek, na druhé příběhem jak z Červené knihovny. Podtrženo: vše v rámci obludné televizní talkshow, v níž moderátor deptá „autorku“ knižní předlohy onoho „historického seriálu“ – zároveň předváděného na jevišti. Autenticita televizní zpovědi (využívající i improvizace a spolupráce s publikem) byla v inscenaci nejsilnější. Porota ocenila Michaelu Chládkovou Cenou za herecký výkon v roli spisovatelky Lenky Nové a Čestným uznáním Josefa Jana Kopeckého za roli Moderátora. Jednotlivé příběhy, zabývané jeviště, už neměly takový tah, často působily staticky, prvoplánově, ve stereotypním aranžmá a bez silnějšího účinku dramatické situace. S Frydrychové hrou to není snadné, možná proto na českých jevištích není příliš k vidění.

Co dodat? Orlická maska 2017 byla pestrá, každé z devíti představení něčím zaujalo a mohlo být inspirací pro účastníky: tolik pokusů o originální uchopení dramatického textu se hned tak nesejde a nechyběly ani pokusy o „jiný“ formální pohled na současné amatérské divadlo. A neklamaly ani tradiční přístupy charakterizující amatérský mainstream. Orlicko-ústecká přehlídka má k dispozici dvě skvěle vybavené moderní divadelní budovy a příjemné zázemí s ochotnými, vstřícnými pořadateli. I skvělý bar bez zavírací hodiny. Svým třetím ročníkem potvrdila životaschopnost – včetně přitažlivosti pro místní publikum i divadelní soubory z širokého okolí. Dokonce ani na porotu si hostující ansámblы nestěžovaly...

DS Symposion, Třebechovice pod Orebem, Král Ubu; fotoJ an Pražák



Šrámkův Písek

... byl v průběhu své existence lecčím. Prvých patnáct let finálem soutěže tvořivosti mládeže, určeným především dětským a mládežnickým souborům – vlastně nahrazoval dnešní Dětskou a Mladou scénu a sem tam i Popelku. Už od začátku 60. let ale míval v přízvisku i „malé jevištní formy“ – zjednodušeně řečeno divadlo nevycházející z pravidelné dramaturgie již hotových „celovečerních“ her, divadlo neusilující o realistickou nápodobu života, zato zpravidla se silnou účastí hudby, výtvarna, poetického i satirického slova, pohybu i tance – ostatně nejslavnější reprezentant MJF Semafor je vlastně zkratka: SEdm MALých FORem, mezi něž patřily třeba i loutky.

Text: Luděk Richter pro programovou brožuru Šrámkova Písku

Tahle pestrost složek i zaměření je pro Šrámkův Písek příznačná dodnes: vždycky se tu setkávalo divadlo herecké, loutkové či výtvarně zaměřené, pohybové i divadlo poezie. Vesměs to bývaly soubory mladé – včetně zástupců „Armádní soutěže umělecké tvořivosti“, alias ASUTu (např. v roce 1977 sehrál zvolenský DÍRES Vedralovy Cary, popy, bolševiky a ještě roku 1982 žatecký Orfeus Brežněvovu Malou zemi). Až do půlky 80. let trval Šrámkův Písek 5, 7 i 11 dnů, v nichž se obvykle odehrálo něco mezi deseti a dvaceti představeními, a až do půlky 90. let také několik seminářů; ty se pak přesunuly do Šumperka.

Úplné začátky nepamatuji – poprvé jsem na Šrámkově Písku hrál až ve svých sedmnácti roku 1966. Opravdu přitažlivým pro mě začal být v půli sedmdesátých let a v letech osmdesátých, kdy byl přehlídkou tzv. malých jevištních forem a poté netradičního autorského divadla, jak je definoval Josef Kovalčuk: divadla, v němž jsou autory tvůrci jeho jevištního jazyka, nesoucího nalezené téma – divadla, které hledá jevištní prostředky a postupy, jimiž nekopíruje život, ale sděluje, co je pod a za jeho jevovou slupkou. Nejprogresivnější amatéři se tu tehdy setkávali s nejprogresivnějšími profesionály ze studiových divadel – brněnského Divadla na provázku, prostějovsko-brněnského Ha-divadla, pražského Divadla na okraji, ústeckého Činoherního studia...

Šrámkův Písek byl místem, kde se divadlo, které chtělo něco sdělit, k něčemu se vyjádřit, setkávalo, konfrontovalo a utvářelo – tvorbou i diskusemi. Kdeže dnešní „přednášky“. Dobře navzdory (a kupodivu) byl Písek arénou vášnivých diskusí o podobě, smyslu a podstatě divadla vůbec a toho amatérského zvlášť. V 90. letech potřeba sdělovat zeslábla. Otevřelo se tolik možností, dělo se tolik věcí. Doba byla nezávaznější, rozbíhanější, hravější, často šlo o to se vyjádřit, zablblnout si, jen tak si něco vyzkoušet, překvapit, šokovat... Trochu se tehdy koketovalo s názvem „mladé divadlo“, v roce 1992 se objevil podtitul „národní přehlídka divadla v pohybu“, roku 2000 „mladé a netradiční“... – termíny víc než gumové. Přestávalo být zřetelné, co má být specifikem onoho divadla, jemuž by měl Šrámkův Písek sloužit. Je netradiční (či chcete-li experimentální) už sám žánr – to, že někdo dělá frašku, grotesku či absurdní divadlo? Nebo méně obvyklý divadelní druh, jako je stínohra, loutkové nebo pohybové divadlo? Nebo to, že jde o divadlo jednoho či dvou herců? Nebo dokonce stačí vysvělci

se do naha a sedat divákům na klín? Případně stačí, že jsou inscenátoři mladí? Ale na tom všem není samo o sobě nic netradičního ani experimentálního.

Kolem přelomu tisíciletí začalo být zjevné, že nejen ekonomikou a politikou živ je člověk. Začaly vznikat nové soubory, zvláště takové, které nechťely jen udržovat provoz, ale nějak se projevit nebo i něco vyslovit. A postupně přece jen krystalizovalo jakési spíše tušené než zformulované směřování Šrámkova Písku, víceméně se vracející k netradičnosti, nazývané dnes mnohdy alternativností či experimentem (neboť je naším národním zvykem dělat revoluce především přejmenováváním), a občas i k autorské angažovanosti. Šrámkův Písek byl připsán experimentujícímu divadlu.

Experiment je pokus za stanovených podmínek. Musí sice být opakovatelný, aby byl jeho výsledek ověřitelný – ale ono opakování už není experiment, nýbrž jen důkaz správnosti toho, co bylo objeveno. Lze jeden a týž experiment obměňovat deset či patnáct let? Krom toho pokusem je každé divadlo – jinak jde o výrobu osvědčených, v horším případě muzeálních produkcí.

Co mi schází na dnešním Šrámkově Písku, možná vyplynulo z výše řečeného. Jednak přesnější určení jeho obsahu. Co to je experimentující divadlo? K čemu je dobré? A je experimentálnost tím, co daný druh divadla určuje? Že je to jen otázka terminologická, jazyková? Ale člověk myslí v jazyce a jazyk je tu od toho, abychom mohli komunikovat, orientovat se a podle toho i směřovat. Určení smyslu přehlídky není tak nepodstatné, jak se může zdát. Je to vidět i na nedůslednosti či zmatečnosti v systému oborových přehlídek: volyňská „Celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla“ jakoby chtěla pozřít vše, co se nabízí, takže se na ní objevují i inscenace, které zjevně patří na Písek, na rakovnické Popelce, definované jako „Celostátní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti“ se vyskytují i soubory loutkářské či dětské...

A hlavně mi tu chybí zevrubnější analýza divadelního fungování inscenací, vznikající společným přemýšlením a hledáním v diskusích, jež jsou dnes nahrazovány sérií přednášek členů lektorského sboru – nemocí přenesenou z Jiráskova Hronova. Tam mělo jít původně o to, aby se neopakovalo, co už proběhlo na oborových přehlídkách; jaké ale opakování, když se analytické diskuse nekonají už ani tam? A člověk se přece jen učí líp vlastním přemýšlením než poslechem hotových mouder.

Nejhodnější medoídci, Praha, Poincarého domněnka; foto: archiv přehlídky



Divadlo, krása, láskyplno! V Šumperku

Vdeseti letně-prázdninových dnech, konkrétně mezi 11. a 20. srpnem letošního roku, se na půdě moravského Šumperku, respektive především v teritoriích divadla Šumperk, s. r. o. a místní Střední zdravotnické školy, uskutečnil již 23. ročník mezinárodní divadelní dílny Šrámkova Písku, aneb Setkání mladých amatérských divadelníků, pro něž se v posledních letech vžil zkrácený název SMAD.

Text: Petr KlariN Klár

Podobně jako v předcházejících ročnících se jednoho z nejkompexnějších domácích vzdělávacích projektů svého druhu zúčastnilo několik desítek divadelníků z různých koutů republik České i Slovenské, kteří tentokrát měli na výběr z kvinteta dílen rozdílného zaměření, jež byly bez výjimky vedeny divadelně i pedagogicky renomovanými lektory. Nabízené spektrum workshopů tematicky zahrnovalo adekvátně široký žánrový rozptýl, jenž zahrnul specifika rozhlasového herectví, pantomimu, doku-drama, činohru i jevištní boj. Nedílnou součástí celodenních aktivit letošního SMADu byl i program doprovodný, střední výlet do divočiny, i tradiční společenské setkání na půdě internátu.

Třída A

Workshop věnovaný tajům i technikám rozhlasového herectví se protentokrát stal doménou sehra-ného tandemu pedagogů Lukáše Riegera a Miroslava Ondry, jimž se zásadním inspiračním zdrojem stala literární povídková tvorba Karla Čapka. Z týdenního obdivuhodného nasazení skupiny, jež samozřejmě obsáhlo důkladnou přípravu teoretickou, nekompromisní praktická cvičení, i intenzivní zkušební proces, posléze vykristalizovala svěží scénická adaptace velikanovy miniaturní *Případ se psem*, interpretovaná s důrazem na výrazovou estetiku rozhlasové tvorby.

SMAD, třída A; foto: archiv divadelní dílny



Třída B

Skupina, vedená slovenským progresivním hercem, režisérem, mimem a pedagogem Jurajem Benčíkem, se po celý týden horečnatě zabývala dílem Wolfganga Amadea Mozarta, respektive jeho skladbou s katalogovým označením KV 466, v bezprostřední souvislosti s poetikou stylu commédie dell'arte. V rozhovoru pro zpravodaj SMADu komentoval Juraj Benčík svou letošní dílnu takto: „*Commédie dell'arte je pro nás spolu s Mozartovou hudbou jen základní motivací. To dominantní, co v dílně vzniká, je inscenování našeho vlastního příběhu, autorského výkladu hudby, jíž napsal Mozart. Snažíme se vyprávět příběh, který je o nás i o dnešní době, za přítomnosti charakterů commédie dell'arte, které jsou ostatně v některých rysech aktuální dodnes.*“ Výsledkem vehementních snah týmu třídy B se posléze stala jiskřivě temperamentní nonverbální komedie, jež klasicckou inspiraci rázně přetavila v pevný kus moderního divadla s evidentním společenským přesahem.

Třída C

Příslověčnou saní s největším počtem hlav, byla na letošním SMADu dílna věnovaná scénickému boji. Tu vedl mnoha šarvátkami orvaný veterán, kvestor Magistéria a umělecký ředitel agentury ARGO, pravidelným šumperským frekventantům dobře známý Petr Nůsek. Skupina, v níž se v bezproblémové pracovní symbióze tentokrát sešli studenti mírně i více pokročilí s úplnými začátečníky, se v závěrečném večeru vytáhla vizuálně nesmírně atraktivní site-specific prezentací, jež během několika minut razantně shrnula desetidenní záprah, a navíc skvostně umělecky oživila prostory foyer šumperského svatostánku umění.

Třída G

Další z takřka stálých členů lektorského sboru SMADu a aktuálně nastupující umělecký šéf Městského divadla Zlín, divadelník, filmař, rocker a pedagog Patrik Lančarič, si coby klíčové vymezení k letošní

SMAD, třída C; foto: archiv divadelní dílny



dílně zvolil nelehký žánr dokumentárního divadla. Blížící se stoleté jubileum česko-slovenské státnosti vyprovokovalo kompletní osazenstvo třídy G nejen k nadšenému rešeršnímu ohledávání kontroverzního tématu Masaryk-Štefánek, ale především k umělecky kreativnímu nakládání s vytěženými fakty. Výstupem dílny se stala herecky soustředěná, inspirativní, vrstevnatá a scénicky přitažlivá divadelní koláž, jež byla na hony vzdálená dějepisné nudě.

Třída K

Skupina, v níž druhým ročníkem pokračoval generační projekt SMADu 30+, zahájený v loňském roce, byla tematicky zaměřena na slovní a fyzické jednání při práci na jevištní postavě. Vedení třídy K se ujal vynikající pedagog a etablovaná režijní persona, jež se do přívětivé náruče divadelních dílen šumperských navrátila po dlouhých dvaceti letech, někdejší dlouholetý šéf pražského Divadla pod Palmovkou, Petr Kracík. Specifický způsob práce, jímž si postarší frekventanti ☺ podrobovali fragmenty z klasických jevištních opusů Vojnarka a Gazdina roba, přiblížil ostřílený režijní lodivod takto: „Naším cílem je odhalování podstaty jevištní postavy. Pracujeme metodou „divadelního photoshopu“ – poprvé zcela oddělujeme fyzické jednání od slovního – obojí nastudujeme zvlášť, a teprve potom

se obě složky dávají dohromady.“ Třída K, jež celý maraton prezentací v závěrečnou sobotu letošního kurzu zahájila, sugestivním způsobem jednoznačně obhájila nadčasovost obou výše uvedených žánrových klasik, i nesporný přínos zvoleného tvůrčího přístupu pro další umělecký rozvoj seminaristů. Svou bezprostřední existencí v jevištní postavě se navíc hercům neokázalým způsobem podařilo v mladších kolezích zažehnout zájem o Jiráka i Preissovou. Bravo!

Nejen učení jest SMAD!

Jak už bylo řečeno v odstavci úvodním, nejenom vzděláním jest frekventanstvo na divadelních dílnách Šrámkova Písku v Šumperku živo. Deset dní pobytu je rovněž velmi dobře naplněno kvalitním programem doprovodným, jež v letošním ročníku zahrnul mimo jiné bubenickou show, divadelní představení přátelenských slovenských souborů či promítání pracovní verze nového dokumentu Patrika Lančariče. Rovněž opominout nesmíme ani existenci pravidelně vycházejícího věstníku, v potu tváře s pokorou připravovaného věrného průvodce každého seminaristy. Především však Šumperk jako vždy tepal vynikající atmosférou přátelství, pospolitosti a lásky, která člověka nutí znovu a znovu se vracet. Šumperku nemiz z divadelních map. V ročníku příštím na shledanou zas!

SMAD, třída G; foto: archiv divadelní dílny



Jihlavské jaro aneb Politika opět hýbá divadlem?

Už šestnáctý ročník regionální postupové přehlídky studentského divadla JID nabídl již tradičně vedle přátelské atmosféry, dobrého zázemí v sokolském DIODu a stoprocentního nasazení organizátorů od posledního dobrovolníka až po v čele přehlídky stojícího Jana Buštu taky pořádnou porci studentského divadla.

Text: Autor: Jitka Šotkovská

I když na poslední chvíli musel svou účast odřít soubor **Šubrd z domácí ZUŠky** a sobotní program se tak smrskl jen na vyhlášení výsledků, představilo se osm inscenací, které usilovaly o postup na Šrámkův Písek a Mladou scénu. I když nezáměrně velmi záhy se vynořila dramaturgická linka, která se vinula celou přehlídkou. Téměř ve všech inscenacích totiž byla patrná potřeba vyjadřovat se skrze divadlo ke stavu světa, ve kterém žijeme, k politice, a to až už dramatickými, nebo častěji satirickými prostředky.

Soubor GT Hlinsko na přehlídku přivezl hned čtyři krátké hry Václava Havla, jejichž nasazení podle slov vedoucí souboru Lady Leszkowové bylo motivováno snahou rehabilitovat obraz autora mezi domácími diváky, kteří ho vnímají jako dnes téměř zatracovaného politika a skrze tuto optiku se mají tendenci dívat i na jeho tvorbu dramatickou. Z divadelního hlediska je počínání GT Hlinsko záslužné především v dramaturgickém ohledu, kdy byly uvedeny spíše méně známé

Havlovy texty. Ať už je to původně televizní scénář *Motýl na anténě*, nebo téměř neznámý scénář k pantomimě z vězeňského prostředí *Perpetuum mobile*. Největší ohlas jak u poroty, tak diváků ovšem získala jedna z Havlových prvotin *Ela, Hela a stop* a pak aktualizující přepis jeho *Vernisáže*. V podstatě ve „scénce“ *Ela, Hela a stop* sledujeme dvě starší dámy, jež si zakládají na „svých etických zásadách, dobrém vychování a své lidské hrdosti“, jak se vydají na vlastní kůži okusit, co je to ono stopování. Oběma mladým představitelkám Káje Ježkové a Víky Kovárníkové se skvěle podařilo dostat rytmu Havlovy předlohy, silné stylizaci i prvkům absurdity v postupně se rozpadajícím dialogu, který v jejich podání neztrácel na gradaci. Obdivuhodná byla taky jejich partnerčina a smysl pro humor. **Inscenace byla doporučena do programu Mladé scény a odnesla si taky Cenu diváků.** V případě *Vernisáže* soubor razantně sáhl do Havlova textu a vlastně se jím nechal pouze inspirovat k svébytné autorské variaci. Děj je z normalizačních sedmdesátých let přesunut do současnosti a z havlovských prominentů Michala a Věry se stávají snobští hipstři, kteří pozvanému Bedřichovi předvádějí svůj repasovaný gramofon a fotky z dovolené v Indii i s velmi explicitními nácviky jednotlivých poloh Kámasútry. Havlův disident je v interpretaci z Hlinska mladý rodič, který nemá čas, chuť a ani peníze shánět odpruženou gramofonovou jehlu a vybavení pro děti pouze z přírodních materiálů, jak ho čím dál agresivněji nabádají Michal s Věrou. Inscenace není ovšem pozoruhodná jen velmi důmyslným přepisem, který hledá paralely k Havlově textu do mnoha detailů, ale taky suverénním jevištním ztvárněním, nepostrádajícím vtip a smysl pro rytmus, a velmi dobrými hereckými výkony všech tří protagonistů.

GT Hlinsko, *Ela, Hela a stop*; foto: archiv přehlídky



Čupakábra, ZUŠ, Jihlava, *Prohlášení*; foto: archiv přehlídky



Nezáměrně politické konotace dostala po podzimní kauze s předáváním státních vyznamenání inscenace *Minuta ticha* souboru **4Brady**, která velmi jednoduchými prostředky narativního divadla na základě knížky Hanin kuffík převyprávěla příběh židovských dětí Jiřího a Hany Bradyových za druhé světové války. Přímoú lokální satirou pak byla inscenace místního souboru **Nebyl čas O chytré horákyni**, která vypráví milostný příběh IT odbornice, jenž díky stroji času dokáže zabránit stavbě legendárního jihlavského Prioru a tím tak učinit z centra Vysočiny bezmála světovou metropoli. Vtipný nápad se bohužel nepodařilo přetavit do zručného scénáře, stejně jako použité jevištní prostředky nebyly příliš poučené.

Satirou s celostátním dosahem byla pak inscenace *Prohlášení* souboru **Čupakábra při jihlavské ZUŠ**, která se odehrává v prezidentské kanceláři, jejíž osazenstvo se už několik měsíců pokouší před veřejností utajit psychickou indispozici hlavy státu. Do děje ovšem vstupujeme v momentu, kdy se republika stala terčem teroristického útoku a prezident musí vykonat veřejné prohlášení. Soubor má smysl pro jazykový i situační humor, daří se mu vyhnout zbytečně hrubými tahy konturované karikatuře a zejména v postavě prezidenta se pracuje s velmi vkusnými prostředky a jemnou, téměř až bezbranou nadsázkou. **Nejen díky tomu si Prohlášení vysloužilo doporučení na Šrámkův Písek.**

Poslední **doporučení, tentokrát na Mladou scénu, získal s inscenací *In anima* soubor Spoušť při gymnáziu Jihlava**. Přestože zvolené inscenační prostředky byly poněkud toporné a herci se obtížně vyrovnávali s náročným úkolem, kdy museli ztvárnit alegorické, velmi typizované postavy, porota ve složení Lukáš Rieger, Marie Nováková a Jitka Šotkovská ocenila především dramaturgii kusu, kdy se souboru v čele s režisérkou Ivanou Fexovou podařilo vytvořit originální novodobou moralitu, v níž šílený psychiatr objeví způsob, jak se ponořit do lidského nevědomí a potkat se s jednotlivými personifikovanými složkami osobnosti, jak je popsal Sigmund Freud. Možnosti poznat před svatbou důkladně mysl své partnerky využije přes její odpor zamilovaný Michal, aby nakonec dospěl k poznání, že jsou věci, které mají zůstat skryté.

Soubor Spoušť při gymnáziu Jihlava, *In anima*; foto: archiv přehlídky



Mladé divadlo v Ostravě

Dvoudenní Krajská postupová přehlídka experimentujícího divadla a studentského divadla probíhala v Ostravě-Třebovicích přesně na přelomu března a dubna. Přehlídka nesla podtitul *experiment*.

Text: Vladimír Fekar

Do Společenského domu LABYRINT v Ostravě Třebovicích shodou okolností zavítaly nakonec pouhé čtyři soubory, takže ráz přehlídky získal rodinný charakter, a to i s zásluhou pořadatelů, kteří pod vedením Jiřího Sekáče vytvořili neformální atmosféru přehlídky, na níž se valná většina účastníků vzájemně znala. Divadelní soubory **Chosemina**, **Bílé divadlo Ostrava**, opavský **Dramkrou** a konečně pivní divadelní spolek s příznačným názvem **Zběsilá pípa** se musely poprat s hlukem ze přilehlé hospůdky či s opilými diváky, ale i to posilovalo vědomí, že se ocitáme na přehlídce experimentující a alternativní tvorby. Nehledě na to, že ve dvou představeních pivo hrálo úlohu klíčovou.

Přehlídku zahajovala autorská performance **DEMONO Vileminy Ondrušové a Josefa Juska**, dvojice, která se dala dohromady především pro tento konkrétní projekt. Základ tvoří jejich vlastní poezie, jejich vlastní hudební složka, v níž dominuje klavír (Vilemína Ondrušová) a bubny (Josef Jusku). Základním tématem byl vztah muže a ženy. Řekli byste si: na první pohled zdánlivě běžné divadlo poezie, pásmo básniček, o tématu zcela banálním. Ale výsledná inscenace banální není, přispívá k tomu autorský vklad, promyšlená dramaturgie (řazení jednotlivých básní) i osobitost obou interpretů. Síla diváckého zážitku vychází ze zvláštního napětí vztahu mezi tím, že dva performeři vlastní poezii prezentují s jistou intimností, ale i syrovostí zároveň, nabízejí svůj osobní pohled na vztah muže a ženy, usilují o autenticitu, dojem, že poezie je jejich přirozenou součástí, ale zároveň je v jejich výkonu jistý druh sebestylizace, přesněji stylizace do role: muže-chlapáka, burana, jenž je však schopen sentimentu, a ženy-Démony s lyrickým viděním některých životních okamžiků. Muž a žena zde hovoří o vášni a touze, tělesnosti velmi otevřeně, dokážou v rámci inscenace projevovat tělesnost, zároveň se však vyjevují jako romantické bytosti. Tématem je také to, jak a zda zůstat ve vztahu sám sebou, nebo se odevzdat tomu druhému a rozplynout se v něm, nebo zda lze dosáhnout harmonického fyzického i duševního splynutí a přitom zůstat vnitřně svobodný. Poezie Vileminy Ondrušové a Josefa Jusky je místy hrubě tesaná, nevyhýbá se vulgarismům, je přímá, často dialogická, objevují se v ní okamžiky spílání sobě navzájem. Aktéři se snaží jednáním na jevišti verše neilustrovat, ale dodávat vytvářením obrazu rozšířenou kvalitu, která smysl veršů doplňuje, komentuje. Je to vědomá kompoziční práce, snaží se vyvarovat klíče, přesto na pár místech v inscenaci objevují se konvenční romantické rekvizity nebo gesta. Práce s jevištními obrazy, fyzickým pohybem, gestikou a místy s pregnantností jevištní mluvy jsou ovšem úkoly, jimiž se mohou ještě tvůrci a aktéři inscenace zabývat, aby svou osobní výpověď skrze poezii přivedly k technické propracovanosti, aniž by však přitom ztratili neopakovatelnost osobnostního přístupu. Inscenace však přinesla jednoznačně nejvíce nových impulzů a na národní přehlídku experimentujících divadel byla doporučena v absolutní shodě všech členů poroty.

Bílé divadlo je někdy revival sebe sama. Inscenace *Hráz* věčnosti, kterou uvedli tito bardové alternativního divadla na přehlídce, je tímto příkladem. Jedna z prvních inscenací Bílého divadla, která je převedením Hrabalových Klubů poezie do inscenačního tvaru pouličního performance. Musela být v době svého prvního uvedení v roce 1982 charismatická tím, jak v té době ještě mladí kluci plní sil předkládají normalizovanému publiku co možná nejautentičtější způsob bytí ve Sběrně surovin, která je křížovatkou myšlení, přemítání a pábení tří hrabalovských hrdinů, za nimiž se skrývají spisovatel Egon Bondy, malíř Vladimír Boudník a samotný Bohumil Hrabal. Bezesporu mladý drajv musel být za minulého režimu i jakýmsi divadelním protestsongem vnitřní svobody, kterou si tyto postavy díky autentičnosti svého bytí uchovávají. Zajímavá je tato inscenace po letech spíše než divadelně jako sociologická studie. Myslím, že věk herců, členů divadla, dává najednou identickému textu a podobnému představení nové významy: trojice stárnoucích, poněkud znavených pábitelů utíká zpět do svého světa (čili neobjevuje svět kolem sebe) s jistou melancholií a nostalgií, v něm se – ve světě moderních technologií pokoušejí uchovat si svou vlastní autentičnost, s níž divadlo kdysi vytvářeli. Ano postavy Hrabala, Boudníka a Bondyho nelze oddělovat od jejich hereckých představitelů. Herci nevytvářejí ani tak postavy, spíše skrze texty prezentují svůj vlastní postoj k životu dnes. Uvědomujeme si, jak sami jsou již součástí sběrných surovin. Bílé divadlo nevyniká přesností svých divadelních tvarů, herci sází na neopakovatelnost své jevištní přítomnosti, a to se jim v zásadě stále daří, přestože ne každého diváka si jejich herecký a inscenační styl získá.

Druhý festivalový den přivezl ambiciózní studentský **soubor opavských studentů Slezské univerzity** (převážně studentů oboru kulturní dramaturgie) ryze ženské představení s názvem *Viktorie*. Vitální mladý soubor, v němž se profilují autorské osobnosti, se pokouší dokonce o sezonní dramaturgii divadla. V letošním roce nese sezona tohoto souboru podtitul muži versus ženy. Typicky mužská témata mužských inscenací (jako je komedie o tenise *Na returunu stál*) staví proti ryze ženským tématům, které ztvárňuje ženská část souboru. Všechny projekty jsou autorské a pocházejí z pera samotných členů, nebo spřízněných duší se souborem. *Viktorie*, jejímž autorem je Tereza Kmoníčková, je příběhem šikanované dívky, která po přestěhování se na venkov z většího města neunesla tlak okolí, rozpad vlastní rodiny, projevy šikany od vrstevníků, až nakonec spáchá sebevraždu. Silné sociálně psychologické téma se autorka i režisér pokoušejí vyprávět systémem symbolů a znaků, které však v inscenaci bohužel nemají jasný řád. Rámcem inscenace jsou postavy sudiček, čímž autorka i režie akcentují motiv osudovosti a nevyhnutelnosti lidského údělu, ale postavy ve hře jsou spíše schematické, scénář vytváří dojem jisté nedokončenosti a nedůslednosti v motivaci jednotlivých postav. A tak je inscenace skutečně především sympatickým pokusem o sdělení k tématu šikany a pocitu vykořeněnosti v generaci dospívajících jedinců, než suverénním inscenačním tvarem.

Poslední inscenací přehlídky byla hra *Pivařky.cz* souboru, jenž si říká **Zběsilá pípa**. Herecky poměrně vybavený soubor, ač přijel oslaben o hrající členy a soubor si musel pohotově poradit i s tímto handicapem, vlastně přehrává takovou po ostravsku rázovitou agitku s písničkama, která pomocí hudby, hudební parodie, slovních hlášek a groteskních hospodských postaviček, které do hospody jako svého druhého domova každodenně míří z různých důvodů, agituje především za to, abychom v hospodách pili české pivo od malých pivovarů, jež nemají ani v pozadí žádného zahraničního investora. Do hospody autor přivádí v zásadě ženské postavy, a tak trochu bourá zažitě stereotypy o osazenstvu

hospod českých a moravských. Tahleto agitka bezesporu patří do míst, kde byla zrozena a pro které byla stvořena, má se hrát mezi štamgasty hospod, a nemá mít jiné ambice. A po pravdě, myslím, že je ani naštěstí nemá. Takže smolné uvedení inscenace na jevišti, nikoli přímo mezi štamgasty hospody určitě ublížilo dojmu z inscenace.

Třebovické ex peri s bylo na inscenace chudoučké. Ale sympatické. Jiří Sekáč předal symbolicky pořadatelské otěže festivalu Josefovi Jusku. Snad se jich chopí pevně a v příštích letech na sebe nabalí další soubory. Protože podhoubí alternativní a mladé scény na Ostravsku může bujet i díky vzájemnému setkávání.

Svitavský Fanda

Svitavský Fanda! Svítavský Fanda! Už první, co mne zaujalo, byla znělka tohoto festivalu. Svítavští ji vytvořili ve spolupráci s australskými AC/DC, byť šlo o spolupráci patrně jednostrannou. Ale už i tímto rockovým začátkem bylo jasné, že Svítavský Fanda bude mít říž!

Text: Kamil Bělohlávek

Dopolední blok odstartoval domácí soubor **Naopak** představením *Všichni jsme si...* na motivy slavného románu Farma zvířat od George Orwella. Téma bylo vybráno přesně na míru mladým aktérům a chtě nechtě přimělo teprve se probouzející diváky k úvaze, že jde bohužel o dílo stále velmi aktuální a nadčasové. Scéna celého představení je tvořena židlemi a i přes mou původní skepsi, že už nelze s tímto scénografickým prostředkem objevit nic nového, byl jsem velmi překvapen, co všechno vlastně lze. A když v druhé půli, kdy zvířata prodávají maso jednoho ze svých soudruhů za další nové židle, zůstalo několik diváků stát nebo sedět na zemi, byl jsem opravdu nadšen. Dalším používaným prostředkem jsou textilní hlavy zvířat, které se po většinu času blimbají protagonistům na krku a fungují nejvíce jako symboly, abychom nezapomněli, kdo je který sudo či licho kopytník. Místy dojde i na lámání chleba, kdy svítavští sáhnou po těchto hlavách a snaží se je použít coby loutky a zde narážejí (až na výjimky) na hranici svých loutkářských zkušeností a možností. Nejslabším výrazovým prostředkem (a jediným doopravdy problematickým) je pak loutka psů, která je ztělesněna šálou a několika kaširovanými pidihlavami. Kvalitativně, výrazově a vlastně i velikostně je řádově slabší, než předchází textilní loutky a díky tomu interakce mezi nimi neprobíhá na stejné úrovni (ale už jsme si to s Jankou vysvětlili, že jo?). Celkově ale musím přiznat, že domácí soubor Naopak nasadil ihned po ránu festivalovou latku velmi vysoko.

Druhým seskupením dopoledního bloku byl soubor **NaBalkoně** s představením *Stojí hruška*. Na scéně se objeví bílé štafle, na ně se uhnízdí folklórní kapela čítající tři mladé hudebnice a spustí čistokrevnou plnou muziku odkazující k našim kořenům. Popravdě, hudba mě strhávala za celé představení nejvíce a mnohdy jsem sledoval více tento background, než vše ostatní. Bylo to také poněkud podceněním světelného plánu inscenace, kdy na tři hudebnice v bílých kostýmech páliho několik světla a na forbinu, kde se pohybovali ostatní protagonisté vesměs v černých oděvech, nesvítilo téměř nic. V první minutě

nám taky soubor předvedl, že s voděním hlavní loutky alá manekýn to opravdu umí skvěle a posléze nám tuto dovednost vesměs celé představení znovu zatajil. Částečně problematický mi připadal i druhý scénografický objekt postele coby paravanu pro loutky, kde opět nám soubor předvedl vtipnou verzi ži-vých herců, aby ji posléze nahradil mrtvější verzí loutkovou. Nicméně všichni mladí herci šli do celé věci naplno, tudíž jim bylo odpuštěno. V závěru se jednoduchým způsobem promění hruška v kolébku pro malé děťátko a vše končí až dojemně. Celkově si myslím, že by celému kusu pomohla větší akcentace folklórních odkazů a redukce loutek na ty opravdu povedené a smysluplné. Nicméně jde o velmi zdařilé, jemné, řekl bych až intimní dílo.

Třetím souborem za zvuku kručících žaludků (tedy těsně před obědovou pauzou) se do nás pustil sou-bor **Na koni** s inscenací *Černochův ostrov*. Z části jde o detektivku odkazující na nesmrtelnou královnu tohoto žánru – paní Agáthu a z druhé části jde o parodii na všechny detektivní klišé. Kdyby se autoři rozhodli, o co jim vlastně ve výsledku jde, bylo by to pro všechny zúčastněné lepší. Nicméně protago-nisté přes své limitní zkušenosti životní i herecké, byli zcela schopni udržet příběh na uzdě a celé před-stavení se ctí zvládli. Režisér souboru nám poté vysvětlil, že jde víceméně o site-specific projekt neboť na domácí půdě, tedy na půdě starého domu ve Vysokém Mýtě, se celá detektivka odehrává v ponuré a autentické atmosféře. Zde bylo patrné, že vše bylo zosnováno trochu na poslední chvíli a některé věci prostě nevycházely tak, jak měly. Ono jet se site-specific projektem na zájezd není zrovna snadné (no, spíše je to blbost!), ale soubor bojoval do posledního dechu a v rámci žánru udržel představení v mezích svých možností a rozhodně neutrpěl žádný debakl. A pokud byla ambice souboru jet sbírat zkušenosti a pobavit diváky, pak myslím mohli být všichni spokojeni.

Po obědě se Svitavský Fanda přesunul z divadla Trám do nedaleké Fabriky, což je pro nezasvěcené nově reinkarnovaná budova bývalé přádelny. Jde o moderní multifunkční prostor, který skýtá mnohé mož-nosti, zároveň však neposkytuje domácí a soukromou atmosféru jako divadlo Trám. Soubory se s tímto faktem poprali. Někteří lépe, jiným to trochu ublížilo. První seskupení otevírající odpolední blok byl soubor **Čistíma** s představením *Zastávka*. Jde o divadelní koláž na motivy fotodeníku Pardubického fotografa Davida Macháčka. Na představení spolupracoval **Taneční obor a Dramatický obor ZUŠ Par-dubice**. Celý projekt působil velmi ambiciózně, ale deklarovaná spolupráce proběhla spíše na formální úrovni. Lze to chápat, neb naplnit takovou výzvu se soubory, které se setkávají jednou týdně a pak možná víkend před premiérou, není zrovna snadné. Výsledek byl takový, že každý obor si připravil svou verzi představení a pak ji rostřihl na malé kousky a vše se složilo ve společný kus, aniž by se co-koliv promíchalo. Přišlo mi to škoda, protože celek pak působí příliš mechanicky. Přijdou činoherci, odehrají, odejdou. Přijdou tanečníci, odtančí, odejdou. Kdyby herci alespoň neodcházeli, mohly by vzniknout mnohem lepší a napínavější situace už jenom tím, jak by překáželi tanečníkům a ty by musely na vzniklé situace reagovat. Představení mělo velmi jednoduchou scénografii, doplněnou projekcemi. Ty byly převážně ilustrační, čímž se tak trochu dublovalo sdělení činoherců a promítaného obrazu. Také kostýmy herců a jejich stylizace mi připadala příliš plochá a prvoplánová. Diváka nikdo nenechal na pochybách, že toto je lotr a támhleto utiskovaný. Taneční části představení na mě působily mnohem účinněji a hlouběji. Popravdě, sám jsem tanečně nadaný asi jako medvěd po dlouhém zimním spánku, takže jakmile někdo ovládá své tělo způsobem, který jsme zde viděli, jsem hned nadšený. Občas jsem měl opět pocit jisté formálnosti i u tanečních scén, ale některé mi přišly opravdu naplněné a souzněly

velmi dobře s daným tématem. Celkově byla škoda, že celý tento megaprojekt působil tak neuceleně. Poznalo se to hlavně díky tomu, že představení nemělo začátek, střed ani konec, ale že v podstatě plynulo, neskončilo, ale prostě přestalo.

Dalším kusem, který si žádal delší přestavbu, bylo představení autorské poezie *Suchý čtení, mokrá sny* od seskupení **Pardubických básníků** s názvem **Suchaři**. Sucharům se podařila jedna důležitá věc – roz-bili výše popsaný sterilní prostor Fabriky. Celé představení se odehrálo s diváky na jevišti, kde vznikla kavárna z minulého století se stolečky, barem a klavírem. Také se podařilo s minimem použitých světel docílit prvního a zároveň posledního dobrého nasvícení scény. Autenticitu ji ubíral málo zakouřený prostor a zjevně neoriginální kostýmní doplňky jako například boty. Nicméně atmosféru se podařilo navodit a neubraly ji nic ani socialistické stolký. Autoři do nás nekompromisně napumpovali své verše, tu vyšší, tu nižší kvality, lehce promíchané s živým hraním na piano a saxofon. Posteskl jsem si, že by těchto hudebních vsuvek mohlo být vícero, neb bych jako divák měl trochu času na potřebný nádech mezi kadencemi dekadentní poezie. Občas jsem se velmi baval, občas nerozuměl, občas stydl. Nicméně tím, že celé představení hrají samotní autoři lovící své verše ze zmačkaných archů papíru, povětšinou naprosto nevybaveni hereckými dovednostmi, mnohdy ani talentem, tak právě proto celý kus působí zcela autenticky až naturalisticky. A kdyby se celý odehrával v opravdové kavárně, klidně roztažený na celý večer, byl bych zcela saturován. Těžko napsat něco dalšího neb toto chce prostě zažít – i s tím vědomím, že ne vždy a ne všude se podaří naladit se s diváky na stejnou dávku absinthu (který se zde maskuje rozlévanou zelenou). Určitě jako diváci něco zažijete – ať už negativního nebo pozitivního.

Po této smršti alkoholu, vulgarismů a hravé nostalgie se opět dlouho představovalo a jako poslední se uvedl znovu soubor **NaBalkoně** se svou aktualizovanou verzí *Ifigenie v Aulidě*. Po dopolední komorní Stojící hrušce šlo nyní o velmi ambiciózní projekt transformovaný do současné doby. Scénu tvoří dře-věné pódium se zábradlím z konopných lan. Jednoduchost a mnohoznačnost scény, která může být chvíli zápasnický ring, chvíli balkón, chvíli velitelský můstek galéry, doplňuje velké promítací plátno, kde se objevují televizní zprávy, ilustrační záběry i živá online kamera. Velmi jsem uvítal použitou scé-nografií, slabší už pro mě byly samotné projekce. Chápal jsem záměr autorů, že vše má být kýčovitě až odpudivé, ale ve srovnání s Bolywoodem nebo Asijskými telenovelami mi to prostě připadalo málo. Potřeboval bych Kýč jak bitch. Použitá online kamera fungovala velmi dobře a závěr, kdy se podřezává oběť, a vše vidíme jen v jakési dokumentární živé reportáži, byl opravdu silný. Proti tomu by mě zajíma-lo, jak by působily některé scény shazované v grotesku, kdyby byly zahrané opravdu a vážně. Soubor na to jistě má a proto mě překvapily některé pasáže, zbytečně srážené do prvoplánového humoru i přes výše zmíněný potenciál. Také dialogy hlavních postav inscenované jako souboje v aréně by mě daleko více zajímaly na živo a ne jako lehce amatérské videoilustrace. Nicméně vědom si faktu, že se soubor pere s opravdu náročným tématem a látkou, na které si vylámalo zuby nejedno profesionální divadlo, jde o velmi kompaktní kus, který si rozhodně zaslouží svou cenu, další festivaly a nové diváky.

A tím nám letošní Svitavský Fanda skončil. Ředitel festivalu a Svitavské Fabriky Petr Mohr poznamenal, že šlo o nejlepší přehlídku za poslední roky. Ač byl festival nakonec jednodenní, rozhodně zde platí, že je lepší kvalita než kvantita. Do dalších festivalů hodně sil a odvahy přeje MgA. Kamil Bělohávek, toho času scénograf...

Nabídneme stanové městečko a opravenou jídelnu

Rozhovor se starostkou Hronova Hanou Nedvědovou

Text: Martin Rumler

Kolikátý Jiráskův Hronov vás čeká ve funkci starostky?

První byl v roce 1999, takže to brzy bude 20 let.

Za tu dobu se festival hodně proměnil. Kdo nebo co vám za tu dobu nejvíc utkvělo v paměti?

Možná to bude trochu osobní, ale ve mně velmi hlubokou stopu zanechal Pavel Dostál. A podobnou i Milan Uhde. Poslouchat tyhle pány, společně ještě s Františkem Laurinem, po nějakém představení byl zážitek. Jak se baví o výkonech herců, jak je hodnotí. S jakou láskou na divadlo nazírali a jak je to zajímalo a jak vášnivě debaty vedli. Mimochodem, Pavel Dostál byl posledním ministrem kultury, který na Hronov osobně přijel.

Zvete je pokaždé?

Ano, občas se vymění tak rychle, že, ten, kterého pozvu, už tam v srpnu není. Zrovna jsem chtěla odejít pozvánku současnému ministru Hermanovi, ale bude ještě v srpnu současná vláda?

Máte pro letošek nějakou novinku, na kterou byste chtěla nalákat návštěvníky festivalu?

Společně s NIPOS-ARTAMA jsme prošli obdobím, kdy jsme hledali a domlouvali se, jak udělat Jiráskův Hronov lepší, zajímavější. Novinkou, kterou doufám budou všichni kvitovat, je on-line předprodej vstupenek. To je věc, která nám oprávněně byla vytýkána. Doufám, že to naláká víc lidí, protože je příjemnější vybírat si z domova. Zúží se program, který „musí“ vidět všichni, a zvětší se prostor pro výběr toho, co chci vidět. Seminaristé v tomto systému dostanou přednost a do určitého data budou mít možnost vybrat si vstupenky na prvním místě. Pak si bude moci vybrat široká veřejnost a výběr pro ni bude větší, než dosud. V posledních letech jsme čelili kritice, že se lidé na představení - mimo dva velké sály – nedostali.

A dostáváme se k bolestivému bodu, ubytování.

Ano, i zde je jedna velká novinka. Vycházíme vstříc poptávce hlavně mladých lidí, kteří obracejí každou korunu, a chystáme stanové městečko v parku. Oslovili jsme hronovské spolky, abychom zajistili ostra-hu městečka pomocí dobrovolníků.

Jakou bude mít stanové městečko kapacitu?

Jdeme na pole neorané, nemáme s tím zkušenosti. Zkusíme prostřednictvím sociálních sítí zjistit před-běžný zájem. Prostor v parku je poměrně velký, ale musíme dobře nastavit hygienické podmínky. Zkusí-me to, i když nevíme, zda přijedou tři stany, nebo jich přijede sto. Budeme se snažit uspokojit každého

zájemce, ale nějaké omezení to mít musí. Budu moc ráda, když se to povede a když se to ujme a když lidé stan vezmou a přijedou.

Kde jinde bude možné se ubytovat?

Budou to tradiční místa. Radnice a Prajzko. Loni jsme zkusili zimák, který se osvědčil, takže budeme znovu ubytovávat i tam. Máme domluvený také internát ve Velkém Poříčí i v Náchodě. Náchodský by měl sloužit především k ubytování souborů. Oslovili jsme opět soukromníky. Samozřejmě bude zase sloužit ubytování ve školních třídách. A pak je mnoho dalších možností, ale rozumím tomu, že už nejsou pro účastníky vzhledem ke vzdálenosti tak komfortní.

Jak se budou lidé dopravovat?

Do Velkého Poříčí a do Náchoda bude určitě jezdit kyvadlová doprava a festivalové taxi. Na tom už jsme domluveni.

Představení budou na obvyklých místech? Tedy obě divadla, sokolovna a Myšárna?

Snažili jsme se s kolegy z NIPOS-ARTAMA vytipovat další hrací prostory. Velký sál je ve Velkém Poříčí. Další prostor, komornější je u Adventistů. Musíme počkat, jaký bude program.

No, a kde ty stovky účastníků letos nakrmíte?

Stravování seminaristů bylo v loňském roce palčivým problémem. Ten máme vyřešený. Zrekonstruovali jsme školní jídelnu přímo u náměstí, kde bývala jídelna hotelovky. Budeme vařit tři jídla. Najíst by se tam mohli i ti návštěvníci, kteří nebudou v seminářích. Ti si budou muset objednat vždy alespoň jeden den dopředu. No a zbytek musí mít na bedrech podnikatelská veřejnost v Hronově. Abychom to neměli tak jednoduché, tak nám dal minulý týden výpověď nájemce restaurace na radnici. Zveřejnili jsme záměr prostory pronajmout.

Letos poprvé bude fungovat přímo manažerka pro Jiráskův Hronov. Co bude jejím úkolem?

Výběrové řízení vyhrála členka dosavadního týmu a její hlavní pracovní bude především celoroční péče o festival. Příprava, koordinace, komunikace s partnerem v Praze. Po skončení vše narovnat, administrativně dořešit, vyúčtovat dotace. Celý náš tým by měl zlepšit i marketing, propagaci, práci se sociálními sítěmi. Povedlo se tedy přijmout zvenku další pracovníci, která má s tímto profesní zkušenost. S oběma jsem už mluvila a mají nápady a chuť do práce. Mají postřehy, které jsou možná drobnostmi, ale my uvnitř jsme je nevnímali. Člověk, který přichází do týmu zvenčí, netrpí provozní slepotou. Mělo by nám to prospět. Jsem ráda, že kolegové v radě města souhlasili s uvolněním peněz, protože jsme v tomto ohledu byli poddimenzovaní. Celý Jiráskův Hronov měla dosud na bedrech bývalá paní ředitelka KiS.

Nepřišla nová ředitelka a manažerka až příliš pozdě před novým ročníkem festivalu?

Naštěstí manažerka vzešla z týmu, který festival dělal, takže se dobře orientuje, ví, kdo je kdo, a co je potřeba. Dnes dostává prostor a může udělat věci, které třeba před tím paní ředitelka nechtěla.

Střípky z rozborového semináře Klubu režisérů SČDO

Rozborový seminář Klubu režisérů (KR) je určen primárně pro každého, koho zajímají vybraná zhlédnutá představení a chtějí o něm diskutovat. Úvodní slovo do diskuze zajišťují členové KR, vedoucím lektorem je Rudolf Felzmann. Práce v Klubu režisérů není suplování funkce poroty, nemáme tyto ambice. Snažíme se hledat způsoby, jak inscenátoři přistupovali k realizaci představení, hledání postupů, vyložení smyslu hry, hledání pravdy a omylů, ale i souvislosti doby.

Text: Pavel Šmidrkal

Střípek první – nedělní

Rozborový seminář Klubu režisérů (KR) při SČDO byl zahájen diskusí k představení „Prokletí rodu Baskervillů aneb Pozor zlý pes“ v provedení DS TY-JÁ-TR Načerno. Předloha hry by mohla být použita k dobrému zinscenování. Byla to hra na motivy, ale jaký žánr byl zvolen? Podle nás došlo k míchání žánrů. Proč jsme nakonec viděli i gansterku, kdy všichni na jevišti mají pistole a chaoticky se ohrožují? Pokus o převedení předlohy se povedl z poloviny.

Střípek druhý – pondělní

Rádobydivadlo Klapý, Ingmar Bergman, ... Dlouhá cesta, Lesní jahody, Ladislav Valeš. Těch několik slov uvozuje téma na další inscenaci k rozboru v Klubu režisérů SČDO. Film I. Bergmana Lesní jahody posloužil jako podklad k adaptaci do podoby divadelní. Tato předloha není jednoduché téma, přesto Ladislav Valeš jako inscenátor s elánem sobě vlastním zpracoval text. Výsledkem byla námi zhlédnutá inscenace. Příběh se odvíjí na pozadí snových vizí, vzpomínek i reality uznávaného lékaře Isaka Borgia na prahu jeho sedmaosmdesátin. Jistá citová vyprahlost a sobectví jej vede k uvědomění, že život mu protekl mezi prsty.

Jak je obtížné dramatizovat filmovou předlohu renomovaného autora (Lesní maliny napsal I. Bergman ve svých třiceti osmi letech), to jsme poznali po zhlédnutí hry a jejím následným rozbořem. Valešova režie a jeho pojetí nám ukázalo i mnoho symbolů, jejichž význam nám zůstával skryt. Je to například jakýsi strom uprostřed scény. Používané metody z filmové práce, krátké záběry, stříhy. Statické postavy v čase mimo děj také nepřispěly ke srozumitelnosti a sdělnosti.

Roli profesora Isaka Borgia dostal její představitel Jaromír Holfeuer ke svým sedmdesátým narozeninám. Nebylo pochyb o tom, že se své role zhostil způsobem nadmíru zajímavým a přínosným. Bohužel, vyznění celé inscenace bylo průměrné. Dramaticko režijní koncepce uvázla kdesi uprostřed.

Střípek třetí – úterní

Na letošní Hronov 2017 přijel kladenský soubor V. A. D. s představením Valerie a týden divů. Literární předloha Vítězslava Nezvala posloužila souboru k vytvoření neobvykle působivého představení. Re-

žisér a inscenátor John Red alias Kazimír Lupinec – kolik má ještě uměleckých jmen? – nám se svým hereckým kolektivem rozehrál přepis surrealistického Nezvalova textu do až dadaistické skládanky textů, barev, režijních nápadů a scénických podivuhodností. Soubor, známý divákům Hronovů, opět předvedl svou nápaditost, poetiku a objevnou práci s textem a technikou. Knižní předloha a použité prostředky souboru jsou inspirovány gotickým románem s prvky hororu, dark kabaretu, ale i erotiky. Inscenátoři neopomněli odlehčení děje humorem. Jednou z mála výtek byly nevyřešené odchody a příchody postav, způsobené stísněným hracím prostorem na jevišti s přítomností diváků. Příjemných a užitečných šedesát minut, strávených na představení.

Střípek čtvrtý – středeční

Americká scénáristka s poněkud exotickým příjmením Cho je autorkou původního scénáře s názvem Archiv jazyků. Julie Cho, ročník 1975, je sice rozená Američanka, ale korejského původu. Nikdy se ne naučila korejsky a její rodiče zase nikdy anglicky a snad proto také vznikla tato hra. Scénář si vybral, přeložil a také herecky obsadil a zrežíroval Jiří Petrů. Divadlo poPUD Brno nám předvedlo příběh o lidech, kteří se v jádru mají rádi, ale ve výsledku to moc skřípe a neklape. Pozadí vědeckého zkoumání jazyka a používání ke komunikaci, láska a povídání o lásce, to jsou témata nám lidsky a osobně velmi blízká a každodenní. Nějak jsme se nemohli dohodnout, co hlavní protagonisty, Georga a jeho ženu Mary svedlo dohromady. Motivy rozchodu ze strany Mary, Georgovo tápání ve své minulosti se pak prolínají se zkoumáním a záznamem jazyka členů vymírajícího národa Elovejů a jejich představitelů, stárnoucím manželským dvojicí.

Herecky bylo představení na vysoké úrovni, pro členy Klubu režisérů v mnohém jako celek nepochopeno. Zůstali jsme kdesi uprostřed. Používat společnou řeč ještě neznačí, že si rozumíme.

Střípek pátý – čtvrteční

Hronovský divadelní maraton se překlopil do druhé poloviny. Hodiny na hronovské škole odbyly mnoho úderů, aby nám připomněly, že čas je běžec s dlouhým krokem. V Jiráskáči dávali Jean-Paul Sartre. V režii a za autorského přispění Kamily Konývkové Kostřicové a v provedení souboru Reverzní dveře Brno jsme shlédli inscenaci Já jsem Lucien. Další námět na rozborovou práci Klubu režisérů při SČDO.

Sartreova novela nám dala jistým způsobem zabrat. Zrod budoucího spratka, jeho cesta za mocí, slávou, zachování rodinných tradic, obdiv a strach. Takto jsme si pojmenovali příběh. Není to čistá divadelní hra s příběhem. Metaforičnost, hledání identity, erotika, znakovost. Pro členy Klubu režisérů zašifrované líčení postav, bílá barva úst. Znak zařazení do určité skupiny, jsme něco lepšího, nadřazeného? Přes tyto drobné výhrady velmi slušné představení, patřící k tomu lepšímu, co jsme zatím zhlédli.

Střípek šestý – páteční

Jede k nám revizor! Slavná věta z neméně slavné hry N. V. Gogola Revizor v provedení Divadelního studia Tišina z Tumeně, Rusko. Kdo jiný by měl předvést divákům tuto na výsost ruskou tematiku než ruský soubor. Opět téma vhodné k rozboru v Klubu režisérů při SČDO.

Viděli jsme hlavně pohybové divadlo na téma Revizor. Na holém jevišti šest mužských postav v černých kabátech-pláštích odehrálo výbušné představení plné pohybu, proto bylo více jak nutné děj sledovat. Slova mnohdy byla zbytečná pro vysokou sdílnost. Problémy, řešené ve hře mají přesah do dnešní doby - korupce, uplácení. Vytváření epizod až do vyústění hry: je průšvih, jede k nám revizor, tentokrát opravdový! Peníze jsou pryč, oholil nás o všechno!

Představení bylo shledáno jako inspirativní, sdělné a slušně udělané, pohyb vynikající, i když bychom jako režiséři takovým způsobem asi nepracovali.

Střípek sedmý – sobotní, závěrečný.

Alfred Jarry, francouzský básník, spisovatel a dramatik, ctitel zásady Carpe diem, patřil k prvním autorům absurdního divadla. Jeho hra Král Ubu byla přepracována Divadelním spolkem Symposion Třebechovice pod Orebem a pod názvem Vono to pude aneb Král Ubu byla uvedena na JH 2017. Připomenuli jsme si, že tato hra byla zahrána kdysi Janem Werichem v hlavní roli (překlad W+V), později pak Janem Libíčkem v Činoherním klubu. Také jsme si ozřejmili, co to je absurdní divadlo. Primitivní otec Ubu vládne jedinému velikému WC, plnému frází a inteligence podúrovňové. Ke prospěchu věci jsme ocenili, že se nebazírovalo v textu na vulgaritách a spojitostech se současností. Vadila jistá ukřičenost herců. Protože nepatříme mezi zvlášť velké vyznače absurdit, moc velké nadšení představení nevyvolalo.

Tyto střípky jsou jakýmsi extraktem názorů a rozborů představení členy Klubu režisérů na vybraných inscenacích letošního Jiráskova Hronova. V žádném případě si nepřivlastňujeme právo nějak hodnotit jako porota, jsou jen naším pohledem na divadelní problematiku i v širších souvislostech. Tuto činnost provádíme mnoho let v průběhu Jiráskových Hronovů. Členové KR jsou vesměs bývalí absolventi Režijních škol, pořádaných SČDO již od 80. let a kteří rovněž aktivně pracují ve svých souborech. Každoroční semináře jsou přístupné široké veřejnosti a program je avizován na stránkách Zpravodaje.

HOP-HOP, ZUŠ Ostroa, Útěk; foto Ivo Mičkař



Hronov solidní, ale bez perspektivy aneb Hejt festivalového remcala

Text: Jan Šotkovský

Dvacet let mluvil jsem a teď už se mi mluvit nechce, zpívá Jarek Nohavica. I já se po těch třinácti recenzích, které jsem napsal na jednotlivá představení letošního JH, cítím poněkud *vypsanej z podo- by*. (Kdo by měl zájem do nich nahlédnout, jsou k nalezení zde – <http://www.jiraskuvhronov.eu>) Tak už jen drobné ublognutí a tentokrát o atmosféře a zázemí, ne o samotných představeních.

Mírný pokrok v mezích zákona

Převažující pocit, který jsem si z letošního Jiráskova Hronova odvážel, byl dojem jakéhosi organizačního *mírného pokroku v mezích zákona* – postupné rozpouštění principu „všichni musejí vidět všechno“, zúžení hlavního programu a nabobtnání programu vedlejšího, to je zřejmě krok správným směrem; elektronický prodej vstupenek je pak věc, u níž máte pocit, že se dožíváte něčeho zcela samozřejmého s desetiletým zpožděním. Ani jedno zatím moc nefunguje a rozhodně to není *júžr-frendly* (systém prodeje vstupenek přímo zoufale), dobrá, zřejmě/snad se to do příště zlepší. Stravování si letos všichni chválili, místní soubor začal chystat chutné snídaně a prodávat nápoje před Sokolovnou, dočkali jsme se stanového městečka (pravda, ne na úplně vhodném místě a za poměrně přemrštěnou cenu, ale budiž) – cosi se zdá se tudíž děje.

Hlavní výkřik do tmy

To „cosi“ se však děje pod nízkým a zdá se neprorazitelným stropem. Kdesi v organizaci JH stále vládne přístup k návštěvníku tohoto festivalu jako k bytosti nebývale skromné a pokorné, která potěšena pouhou možností zúčastnit se amatérského divadelního svátku se spokojí s lecčím. (Chtěl bych zdůraznit, že tento přístup vládne v rovině koncepční, nikoli osobní: všechny zaměstnankyně info-centra, s nimiž jsem během festivalu mluvil, byly velmi milé a ochotné.) Výmluvné svědectví o tomto stavu myslí podává třebaš kolonka „Ubytování“ na oficiálním festivalovém webu – ani náznak snahy přesvědčit návštěvníka těchto stránek o případné návštěvě festivalu, zato důkladné kádrování těch rozhodnutých obsáhlym dotazníkem (s výhrůžným dodatkem, že neúplné přihlášky nebudou evidovány). Vychází se zde zřejmě z představy, že jedinec, který se drze dožaduje ubytování, může být vděčný za to, že se mu vůbec nějaké postele dostane. Je to koneckonců pravda – když jsem se během

festivalu šel párkrát zeptat, zda by měl někdo, kdo se rozhodne na poslední chvíli festival navštívit, kde přespat, nabízely se běžně jen dvě možnosti: stanové městečko nebo deset kilometrů vzdálený Náchod. A nikomu se to evidentně nezdá divné. Neuspokojivou položkou hrnovského festivalu pro mě zůstává i pohostinské zázemí – místo, kde by se po skončení programu dalo „potkat se všemi“ a pohovořit o divadle i v šem jiném, stále chybí a nehostinný stan na náměstí jej věru nenahradí. Proč není v silách organizátorů alespoň na týden festivalu resuscitovat terasu Jiráskova divadla či někdejší Ponorku, mi rovněž zůstává záhadou. Noční život (netvařme se, že jde o cosi podružného či nedůstojného – tady se získávají podstatné hrnovské zážitky, tady se uzavírají přátelství na celý život, tady se ve tři ráno člověk dozví holou pravdu o své inscenaci) se přestěhoval ve své většině do parku před Tritonem, který ovšem (nemohu to zapřít) se přes nespornou atmosféru vyznačuje stále horšící se kvalitou vína a známé tváře aby tam ve tmě člověk hledal s baterkou. Co bychom dělali, kdyby celý týden přšelo, si ani netroufám pomyslet.

Exemplum bez pointy

Šel jsem takhle hrnovskou nocí domů – navštívil jsem místo, kde se dalo do noci posedět s přáteli, podebatovat o divadle, v útulném teple popít a zapět pár starých šlágrů. Bylo příznacně v soukromí, oficiální hrnovské podniky nic takového nenabízí. Šel jsem hrnovskou nocí domů a zastavil se v parku před Tritonem, že třeba někoho potkám. Popíjel jsem víno zakoupené od kamarádky, která moudře usoudila, že nás v hrnovské vinné pustině bude nešťastných více a dovezla bohatou zásobu lahví vlastní produkce. Dumal jsem nad tím, proč všechny stánky na náměstí i v parku nabízejí tentýž melanž v rozmezí prase – klobása – bramborák, občas vylepšený nakládaným či grilovaným hermelínem. Zakopl jsem při dumání o tři chlapce: míchali na přenosném vařiči v hrnci jakousi indickou čočkovozeleninovou směs a ptali se, zda si dám s plackou či rýží. Zvolil jsem rýži, cena byla dumpingová, pokrm znamenitý. Chvilí jsme si povídali: jsou místní, loni je omezená nabídka jídel švala jako mě, tak se s tím něco rozhodli udělat. Chtěli stánek na náměstí, nějak to nevyšlo, tak prodávají, kde se dá. Šel jsem hrnovskou nocí domů a myslel na to, jak mi Švácha na mé stesky řekl, že si to kazím sám a že se to tady pořád dá parádně užít. Měl pravdu, jako vždycky. Jen mi přišlo, že si to děláme stále více svépomocí.

Závěr obligátní a skeptický

Nechtěl bych tento článek ukončit bez svého „*Ostatně soudím, že Kartágo musí být zničeno*“. Budiž tedy připomenuto znovu (a do omrzení, dokud se s tím něco nestane) – Jiráskův Hronov nemá ani jediný opravdu vyhovující divadelní prostor, který by odpovídal potřebám amatérského divadla, nemá ani jediný solidně technicky vybavený blackbox, prakticky libovolné představení stojící převážně na atmosféře či kontaktu s publikem utrpí převozem na Hronov větší či menší (někdy nezhojitelné) šrámy. Pokud vrcholná mezinárodní přehlídka jako nejlepší prostory dokáže nabídnout provizorně adaptované tělocvičny de facto bez technického zázemí (Myšárna zde představuje jisté zlepšení, ale zase – vyhovuje jen inscenacím opravdu komorním a bez větších scénografických nároků), je to podle mě myslitelné jen jako stav dočasný, nikoliv trvalý. Je to podobná pohádka jako s ubytováním: nové vyhovující prostory jistě nevzniknou z roku na rok, ale aby se situace změnila řekněme v horizontu pěti let, muselo by se v tomto ohledu už dnes něco dít a plánovat – viditelně se neděje. Názvem oblíbené FB skupiny: A* tak je to se vším*. Slovy, které jsem letos na JH slyšel až podezřele často:

„Takhle to je a takhle to bude.“ Vize žádná, ambice minimální, „sestimsmiř“ bezmála jako festivalové motto. Netěší mě to, netěší.

P.S. Autor těchto řádek byl vloni členem Pracovní skupiny pro rozvoj JH, která se scházela a intenzivně dumala nad tím, čím by „amatérskému hnutí“ i Hronovu JH mohl a měl být. Jelikož z jejich závěrů pro budoucnost JH zřejmě nic ne(vy)plyne, cítí poměrně výraznou marnost a připouští, že tón tohoto článku je tím do značné míry ovlivněn.

P.P.S. Alespoň pár slov k divadlu; ročník patřil spíše k těm historicky slabším, ale nešlo po mém soudu o žádný zásadní propad, jen těch opravdu špičkových věcí vzniklo málo. Viděl jsem celkem 16 představení, na řadě jsem si našel něco pěkného, ale opravdové zážitky si vezu jen tři. (Asi by k nim patřila i kladenská Valérie a týden divů, ale tu jsem viděl už ve Volyni.) Byly to: Pojednávání vo veci Genesis (Uložit ako Bratislava) Šlépěj (Mikrle, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř) Nové TV (Kočovné divadlo Ad Hoc)

P.P.P.S. Abychom nekončili příliš depresivně, nabízím na závěr dva poetické útvary vzniklé na JH, silně ovlivněné poetikou *fejsbúkové* skupiny Špatné básně.

- | | |
|--|---|
| <p>1.
Štvalo mě včera večer v Tritonu
jak hráli v jednom kuse
Kluse
Ale kdyby hráli Plíhala
tak mi to neva</p> | <p>2.
Sbalil jsem včera večer v Tritonu
na písně Nerezu
Terezu
Ale kdybych hrál Kluse
tak nic</p> |
|--|---|

Latrina Magika při V.A.D. Kladno, Valérie a týden divů; foto Ivo Mička



Krakonošův divadelní podzim 2017

Vysoké nad Jizerou 13.–21. říjen 2017. Národní přehlídka venkovských divadelních souborů z obcí do pěti tisíc obyvatel se zvolna blíží do kmetského věku.

Text: Lenka Lázňovská

Za dva roky jí bude padesát. Z toho vyplývá, že letošní ročník nesl číslo 48. Konal se pod záštitou senátora Jaroslava Zemana (osobně přehlídku navštívil ve středu) a hejtmana Libereckého kraje Martina Půty. Ten se sice nakonec z pracovních důvodů omluvil, ale domovský kraj i tak přehlídku svým rozhodnutím o udělení víceletého grantu velmi potěšil. Vedle kraje letos na přehlídku přispěly také Ministerstvo kultury (ředitelka ORNK dr. Z. Malcová přehlídku s kolegyněmi rovněž navštívila ve středu), Městský úřad Vysoké n.J. (jeho tisíce kopírují ročník přehlídky) a řada sponzorů. Hlavním partnerem je firma UniControls (dodavatel zařízení pro kolejovou dopravu a pro plynárenství, vodárenství, energetiku a chemický průmysl). Přehlídku vyhláší a odbornou záruku jí poskytuje Svaz českých divadelních ochotníků (spoluvyhlašovatelem je MěÚ). Jejím hlavním pořadatelem je spolek Větrov, spoluorganizátoři jsou spolek Krakonoš a Městská knihovna. Rozpočet přehlídky se vyšplhal na téměř 800 tis. Kč, přičemž největším výdajem jsou náklady na hrající soubory.

Jaký tedy byl letošní ročník. Předně mu naprosto neočekávaně přálo počasí. Možná, že pořadatelé mají opravdu smlouvu s Krakonošem, který první sobotu převzal od starostky Lucie Strnádkové klíče od města jako symbol své vlády nad městem po dobu přehlídky a každé odpoledne vítal hrající soubory z balkonu budovy divadla. Jako vždy bylo na všechna představení vyprodáno (většinou se hrála dvakrát denně) a jako vždy byly soubory obecněm vřele přijaty. Jak vtipně podotkla režisérka Kateřina Pokorná z Mladé Vožice, když viděla na vítání před divadlem davy lidí: „Ještě jsme nic nepředvedli a už na nás přišlo půl města“. Tato příjemná atmosféra, do níž patří i rituál loučení s obíháním kostela a společenský večer pro každý soubor v restauraci U medvěda, je součástí jakéhosi společenského uznání pro hrající soubory, které přijímají s vděčností a pro něž se do Vysokého rády vracejí.

Před lety nazval pan profesor Císař účastníky přehlídky kandrasy (to jsou nováčkové) a štamgasty (to jsou zkušené soubory). Letošní ročník byl z toho hlediska mimořádný. Mezi devíti soubory (vlastně osmi, neboť **Divadlo Malvína působí při DS Zmatkaři Dobronín**, takže Dobrodínští představovali dva v jednom), byla polovina nováčků (**DS Kyjovice**, **Voživot Mladá Vožice**, **DS Vojan Desná – Mladá haluz** a **Bodlák Bernacké ochotnické divadlo**). Další tři hrály ve Vysokém po druhé (**DS Zdobničan Vamberk**, **Ženský amatérský spolek Homole** a **Dobřichovická divadelní společnost**). Jediným štamgastem tak byli **Zmatkaři Dobronín**. Pokud tohle není důkazem, že venkovské divadlo kvete a má perspektivu, tak opravdu nevím, co by jím mělo být.

Vítání souborů na KDP; foto: Ivo Mička



Zahájení festivalu; foto: Ivo Mička



Kromě divadelních představení přehlídka nabídla dopolední rozborové semináře s porotou (předseda Milan Schejbal, členové dramaturg a režisér Luděk Horký, dramaturg Zdeněk Janál, scénograf Jaromír Vosecký – ve dvou případech za něj zaskočila Kateřina Baranowská a moje maličkost), dále večerní půdičkové diskuse vedené Rudolfem Felzmannem (mimochodem půdičkáři poslední den přehlídky prohlásili, že celý týden nasávali a až po pobaveném smíchu celého sálu jejich zástupce dodal, že divadelní moudra od poroty), pětidenní KDP mladým pro skupinu gymnazistek ze semilského gymnázia, která pracovala s Kateřinou Baranowskou (jejich postřehy jako lidí divadlem zatím nepolíbených byly často překvapivé), každodenní odpolední dílnu Klubu režisérů SČDO (pod vedením Svatopluka Vašuta se skupina dvanácti účastníků zabývala ve třech skupinách třemi odlišnými dialogy ze hry Dům Bernardy Alby, aby si práci v pátek navzájem ukázali a diskutovali o ní), besedu s osobnosti (tentokrát Milana Schejbalu zpovídal Luděk Horký s písničkovými vstupy Martina Pisaříka) a tradiční závěrečný bál Sejkorák s krajeovou specialitou sejkorami. Přehlídku obohatila dvě hostující představení. *Zahraj ty Ejsíky* Jaroslava Střelky z **Broukovcova Kamdivadla Česká Kamenice** bylo uvedeno jako noční představení a poslední sobotu odpoledne zahrálo **Rádobydivadlo Klapý** svou snad padesátou reprízu *Rozmarného léta*. Nesmím zapomenout na vzpomínkovou výstavu nazvanou *Vzpomínka na Vlastíka*, která formou fotografií a osobních vzpomínek mnoha lidí vzpomínala na nedávno zesnulého Vlastu Ondráčka a koncert dívčího komorního sboru Řetízky ze Železného Brodu.

V tomto ročníku přehlídce předcházelo devět postupových přehlídek. Na první z nich Třeštském divadelním jaru se v březnu představilo pět inscenací (nominaci získal **DS Voživot** s inscenací *Krysí dům*). Na přelomu března a dubna se konal Sněhový Brněnec s účastí šesti titulů (nominace **Zmatkaři Dobronín** *Vzpomínky na uodě*). Ve středních Čechách nese postupová přehlídka název Klicpe-

rovy divadelní dny. První víkend v dubnu soutěžilo pět souborů, a nominaci získala **Dobřichovická divadelní společnost** s *Broukem o hlavě*. Následovalo Miletínské divadelní jaro v předposledním dubnovém týdnu. Z dvanácti titulů si nominaci **odnesl DS Zdobničan Vamberk** a jejich *Turecká kavárna*. Ve stejném termínu se odehrála přehlídka v Trhových Svinech se šesti inscenacemi. Nominace byla udělena **ŽASu Homole** za inscenaci *Ženské nebe*. Dva dubnové víkendy Štívadla ve Štítině přinesly pět soutěžních představení. Nominaci obdrželo **Divadlo pod zámekm při TJ Sokol Kyjovice** za *Opačné pohlaui*. Na přelomu dubna a května se konal Hanácký divadelní máj s účastí devíti souborů. Nominace byla udělena **Bodláku –Bernackému ochotnickému divadlu** za *Malované na skle*. Na začátku května se uskutečnilo Josefodolské divadelní jaro. Z osmi představení si nominaci odnesl soubor **DS Vojan Desná-Mladá haluz** za *Úžasnou svatbu*. Poslední možností bylo Žlutické divadelní léto na konci května se čtyřmi inscenacemi. Porota nominovat nemohla, ale neudělila ani žádné doporučení. Vedle osmi nominací bylo tedy jedno volné postupové místo, o něž se ucházelo deset doporučených inscenací. Programová rada elektronicky bodováním hlasovala a vybrala pohádku *Čert a Káča* souboru **Malvína Dobronín**, která soutěžila v Třešti. Na přehlídku se tak nedostala na příklad *Sborovna* **DS Krakonoš z Vysokého, Kříž u potoka **Divadla bří Mrštíků Boleradice**, **DS E.Vojan Brněnec** s inscenací *Skřítkosněň*, *Kód nula* v provedení **Kroužku divadelních ochotníků Hvozdná**, což jsou všechno zkušené soubory s několikanásobnou účastí na KDP. Pokud vás zajímá jaké žánry se letos mezi uchazeči o účast na KDP objevily, pak vedou komedie, především současné a také pohádky. Malé zastoupení má česká i světová klasika (Gogol, Feydeau, Robert Thomas, Merimée, Noel Coward, Frank Wedekind, Oscar Wilde, Shakespeare, z české E.A. Longen, K. Světlá, Josef Váchal). To podle mého názoru žádné vysoké skóre není. Za jisté plus lze však pokládat fakt uvádění vlastních autorských textů, které se objevily téměř na každé postupové přehlídce. Dva z nich byly uvedeny**

DS Voživot, *Krysí dům*; foto Ivo Mičkal



Divadla Pod zámekm při TJ Sokol Kyjovice, *Opačné pohlaui*; foto Ivo Mičkal



i na letošním KDP. To je patrně vedle účasti nováčků hlavním přínosem letošní sezóny. Jen tak mimochodem jeden renomovaný dramaturg pražského divadla při pohledu na letošní program překvapeně podotkl, proč venkovské soubory hrají takové těžké věci jako jsou Vzpomínky na vodě nebo Brouk v hlavě a dodal, že by měly hrát především J. K. Tyla. Amatérské soubory, a to nejen venkovské, hrají to, co je baví a co baví i jejich diváky. A o českou klasiku se ostatně nepokoušejí v nějaké větší míře ani profesionální divadla. Pro venkovská amatérská divadla navíc platí ve větší míře než pro městské soubory, že je výběr předloh limitován jednak počtem členů a také prostorem, v němž hrají.

Jaký tedy z hlediska divadelní kvality byl letošní ročník? Dalo by se s jistou nadsázkou říci, že zaplatil nováčkovskou daň. Jestliže pro polovinu inscenací to byla první účast, pak často nezkušenost a tréma vykonaly své. Někteří to ukrývali za siláckými řečmi, že nehrají pro porotu, nýbrž pro diváka. Dvě režisérky kápely božskou. Přiznaly se, že byly po hodnocení připraveny plakat, protože se bály, že dostanou od poroty, co pro to. Pro budoucnost je dobře, že jak konstatovali účastníci samotní, porota si nehrála na soudce, nýbrž se snažila odhalit nedostatky a poradit. Ostatně tak definovala její úlohu i ředitelka přehlídky Svatka Hejralová. Laskavý čtenář už jistě tuší, že letošní ročník nebude v historii patřit k těm z hlediska úrovně uvedených inscenací mezi nejvydařenější. I když byly uvedeny zajímavé tituly, dokonce ve dvou případech šlo o premiéru na amatérském jevišti (*Opačné pohlaví* a *Vzpomínky na vodě*), popřípadě se jednalo o kvalitní hry, které mají u nás velkou inscenační tradici (*Malované na skle*, *Úžasná svatba*, *Brouk v hlavě*) či o inscenaci autorských textů, napsaných přímo pro soubor (*Ženské nebe* a *Krysí dům*). Pokračuje trend posledních několika přehlídek, tedy dramaturgická pestrost, což je jistě jevem potěšitelným. Rovněž není žádným překvapením převaha her komediálního ražení nad díly dramatickými. To, co inscenátory nejvíce zradilo, bylo rozpoznání žánru a jeho realizace odpovídajícími prostředky. To se promítlo také v interpretaci jednotlivých dra-

matických postav i celku, což v řadě případů vedlo k rozpačitým inscenačním výsledkům. Dokonce až do šestého titulu v pořadí, tedy do *Úžasně svatby* souboru z Desné, se zdálo, že je to prokletí tohoto ročníku. Někdy nikoliv pouze banální problém se objevil vlastně v každé inscenaci včetně té, která byla označena jako nejlepší (*Brouk v hlavě Dobřichovické divadelní společnosti*). Proto také nikdo nezískal cenu za inscenaci a nebyla udělena žádná nominace pro Jiráskův Hronov 2018. Jako vždy se daly najít velmi dobré herecké výkony. Zvláště na sebe upozornili z mužů Karel Král v titulní dvojroli inscenace *Brouk v hlavě* a z žen Martina Nováčková jako Mary ve *Vzpomínkách na vodě*. Ostatně i cen bylo méně než v minulých letech. Z jiných složek než je herectví je třeba zmínit mimořádnou úroveň hudebního nastudování a pěvecké složky inscenace *Malované na skle* Bodláku, Bernackého ochotnického divadla. Škoda, že jinak zůstali muzikálu dost dlužni.

Úvodní inscenací byla *Opačné pohlaví* Davida Tristrama **Divadla Pod zámek při TJ Sokol Kyjovice**, režie Sylvie Grygarová. Sylvie hraje také jednu z dvou ženských rolí a nesleze z jeviště. To se těžko uhlídá temporytmus i tah situací. Konverzační komedie má své zákonitosti. Klíčovým předpokladem je správný timing triády argument, protiargument, pointa. Většinou právě chyběla pointa a tu a tam se vplížilo psychologizování. Navíc snůška hlášek a dvojsmyslů není nějakou skvostnou komedií. Také ji zatím hrálo pouze Studio DVA jako titul pro letní sezónu na Vyšehradě.

Druhým titulem byla *Turecká kavárna* Roberta Thomase **DS Zdobničanu Vamberk**. Režisérka Alena Joachymsthalerová vybrala tři minipovídky (předloha má čtyři). Detektivní komedie nabízí především velký prostor pro herce, který nebyl zcela využit s výjimkou Oldřicha Plašila v rolích dvou detektivů v první a poslední povídce. Detektivní žánr je dnes mnohem rafinovanější, Thomas je předvídatelný, o to více musí režie dbát na takový výběr prostředků, které by přinesly jak komediální nadsázku, tak

DS Zdobničan, Vamberk, *Turecká kavárna*; foto: Ivo Mičkal



Ženský amatérský spolek Homole, *Ženské nebe*; foto: Ivo Mičkal



detektivní napětí. Herecká složka se v mnoha případech bohužel omezuje na rychlou interpretaci předepsaného textu, čímž je značně redukováno zveřejnění motivací jednání jednotlivých postav. Nejpriznivěji vyznívá v tomto směru povídka třetí, kdy komisaři Pellissierovi dobře sekunduje Petr Barvínek jako Richard. Divák se baví komediální nadsázkou a zároveň se díky dobře provedené dvojí hře udržuje v napětí.

Třetím titulem v pořadí byl *Krysí dům* Kateřiny Pokorné, který napsala a zrežirovala pro svůj soubor **Voživot Mladá Vožice**. Před časem opustila profesionální divadlo, dnes se jím baví v amatérském souboru, který navázal na přerušenu tradici v místě. Kateřina se dnes zejména věnuje ezoterice a věštění. Krysí dům je detektivní komedií zasazenou do třicátých let minulého století v Anglii, která méně či více obratně využívá detektivních klišé ze slavných kusů jako je Deset malých černoušků, Hrobka s vyhlídkou či použití detektiva, který předstírá indispozici z her R. Thomase. Trošku to vyvolává až dojem parodie, což ale nebylo záměrem souboru. Detektivka staví na originálním nápadu přivést na jeviště pět bývalých manželek zemřelého lorda, který je jako svůj poslední žert přinutí domluvit se, která zdědí deset miliónů liber, a to v limitovaném čase. To nebylo zcela vytěženo. Chce to více propracovat charaktery jednotlivých postav (režisérka se spokojila s vnější charakteristikou kostýmem), rozehrát vztahy. Inscenace trpí absencí jednání, postavy bloudí po jevišti, chodí zezadu dopředu, do stran, pro diváka je to obtížně sledovatelné.

Ženský amatérský spolek Homole uvedl *Ženské nebe*, jehož scénář inspirovaný cimrmanovským Českým nebem napsala a zrežirovala Stanislava Kočvarová. „Otevřete oči, Krakonoš je žena“, prohlásil na úvod hodnocení Milan Schejbal. Intelaktuální ryze ženský kabaret se zabývá tématem v první polovině evropského hnutí sufražetek, ve druhé polovině přivádí na scénu české feministky 19. a počát-

ku 20. století od Rettigové, Němcové, Karolíny Světlé po Honzákovou. Kabaret začíná patrně nejlepším nápadem celé inscenace – je jím Offenbachovský kankán tančený nad paravánem prachovkami na holi jako ironické sholení sebe sama. Divák nutně očekává, že budou následovat další, z nichž jeden bude přebíjet druhý. Místo toho následuje slovní vyprávění, jen tu a tam ozvláštěné např. maňáskovou rakvičkárnou nebo ženskou verzí novozélandské ragbyové haky, parodovanou spartakiádní skladbou či drobnými skicami jako je např. přesná Němcová s cigárem a káféčkem. České nebe končí tancem s vařečkami a utěrkami na Smetanovu Vltavu. Smetanou totiž české feministky chtějí v nebi uctít své zahraniční kolegyně. Místo kabaretu to bylo spíše zábavné edukativní pásmo, v němž chybělo vyjádření vztahu akterek k tématu. Patrně jím bylo přesvědčení, že to ženy nikam nedotáhly, neboť si vybojovaly pouze právo pracovat. Pokud by se tento vztah včetně kabaretiérky vyjádřil čitelněji, nebylo by o smyslu nejen závěrečného čísla pochyb.

Divadlo Malvína při Zmatkaři Dobronín zahrálo pro místní děti svou verzi pohádky *Čert a Káča*. Pohádka se vrátila do programu KDP po nějaké pauze. Duo Alena Neumannová a Tereza Fialová sáhlo po úpravě pohádky B. Němcové napsané Matějem Kuželem pro čtyři muže a dvě ženy. Došlo tedy k redukcí postav a motivací. Hádavost Káči má malý prostor, není to jednoznačně hubatá ženská, která má být napravována a ani nevidíme, jak je napravována. To je jednoznačně prohrěsek proti žánru pohádky. Chybí situace a vztahy, takže vzniklo spíše pásmo s motivy z klasické pohádky s interakcí s dětmi. Obě postavy splývají, např. stylizace a hlasové provedení čerta a ovčáka jsou totožné. Za problém je třeba označit rovněž časté cizozvánky. Inscenace bude uvedena také na rakovnické Popelce. Tento Čert a Káča jsou bohužel typickým reprezentantem divadla dospělých pro děti, které vypadá jako zábavné divadlo dětem přístupné, jímž se děti dobře baví. Za zmínku stojí, že se gymnazistkám ze skupiny semináře K.Baranowské pohádka velmi líbila.

Divadlo Malvína při DS Zmatkaři z. s., Dobronín, Čert a Káča; foto: Ivo Mičkal



DS Zmatkaři z.s., Dobronín, Vzpomínky na vodě; foto: Ivo Mičkal



Večer dobronínský soubor **Zmatkaři** uvedl inscenaci hry Shelagh Stephensonové *Vzpomínky na vodě*. Také tato hra byla zatím uvedena pouze jednou, a to v Městských divadlech pražských. Žánrově jde o hořkou komedii s prvky černého humoru až groteskního typu (v Anglii také získala Cenu L. Oliviera za nejlepší komedii). Hostující režisér L. Valeš se rozhodl pro styl psychologického realismu se čtvrtou stěnou. Každá z tří sester, které se scházejí před pohřbem matky má své téma, všechny podobně jako Čechovovy Tři sestry, na něž hra volně odkazuje, jsou bez šance na lepší život. Valeš udělal řadu škrťů a spojil druhou a třetí scénu na počátku druhého dějství, takže je rakev s matkou na scéně už od počátku (původně se mají sejít až ráno, neboť jedna ze sester odmítne tam přespát). Ve škrtech skončila také celá řada promluv dotvářejících symbolickou rovinu hry – zejména na téma vody. Samotný text hry však povyšují do filozofičtější roviny a navíc se jimi odkrývají odcizené vztahy mezi sestrami. Valeš programově utlumuje všechny prvky slovního humoru a ironických narážek. Tak na jevišti vzniká spíše rodinné dusno než poznání nejen skrze slzy, ale také smích. Ruku v ruce s režijními problémy jde i herecké uchopení postav s výjimkou postavy Mary (Martina Nováčková) a Franka (Jan Hejral), které jako jediné mají jasné postoje a motivace.

Šestým kusem byla inscenace výtečně napsané crazy komedie Robina Hawdona *Úžasná svatba* v provedení souboru **DS Vojan Desná – Mladá haluz**. Režisérka Vladka Kodoušková, která přiznává, že s činoherním divadlem pro dospělé nemá žádnou zkušenost, prokázala, že žánru rozumí, umí vybudovat situace v komediálním temporytmu. Pro všechny postavy však nenašla odpovídající typové obsazení a rovněž se zdá, že by z psychosomatického hlediska prospělo přehození obou mužských postav. Právě Lukáš Frydrych v roli Toma prokazuje velký cit a intuici pro timing. Diváka totiž nezajímá výsledek, nýbrž chce vidět proces řešení jednotlivých situací. Bill jako motor komedie, který vymýšlí řešení a rozděluje úkoly (Honza Lála), příliš spěchá a valí na diváka příval slov. Z obou ženských figur

DS Vojan – Mladá haluz, Desná, Úžasná svatba; foto: Ivo Mičkal



to lépe vychází pokojské Julie Lenky Dvořákové, která hraje dobře obě polohy (hry na snoubenku a pokojské). Zajímavým scénografickým řešením je použití prázdných dveřních ráků bez výplně jako stylizovaných dveří, které umožňují, aby divák viděl, kdo je za dveřmi.

Brouk v hlavě G. Feydeaua (**Dobřichovická divadelní společnost**) je klasickou fraškou, která vyžaduje vyrovnaný herecký kolektiv schopný souhry. Tím dobřichovičtí disponují. Inscenace v zásadě funguje, i když by některým situacím prospělo větší rozehraní, schopnost pozastavení ve chvíli, kdy postava zjistí překvapivé informace. Opět jsme u timingu. Tak některé situace přeshumí, aniž by si divák užil krkolomnost zápletek a nedorozumění. Páteří inscenace je Karel Král v dvojroli Viktora Emanuela a sluhy Boutona. V obou postavách dokáže komediálně jednat, zároveň je odlišit, aniž by u sluhy přešel do často hrané karikatury. Udržet míru stylizace se také daří Janě Kroupové v roli Luízy, byť nemá přílišnou oporu ve svém partnerovi. Řadu dobrých míst má vděčná postava Kamila, který umí vyslovovat pouze samohlásky (škoda, že zadržel situaci, kdy v děsu z toho, že má vidiny, neboť Viktora Emanuela vidí dvakrát, strhne ze zdi krucifix). Dobrý herecký výkon podává Petr Bendl v roli doktora Finacheho, který dokázal podřadné postavě dát vlastní téma.

Závěrečným soutěžním představením byl muzikál *Malované na skle* Ernesta Brylla a Katarzyny Gärtnerové v novém přebásnění Jaromíra Nohavici v provedení souboru **Bodlák, Bernackého ochotnického divadla Bernatice**. Výbornou hudební úpravu včetně nastudování provedl Bohumil Volek. Reprodukovaná hudba bývá problémem. To pro Bodlák neplatí. Hudební složka včetně výtečného pěveckého provedení jak ve sborech, tak v sólových partech funguje, vytváří atmosféru a přináší emoce. Muzikál má však složitější strukturu, a to jak tematicky, kdy čerpá z barokního lidového divadla ve sporu o duši člověka v kombinaci s vyprávěním o životě zbojníka, což vytváří dramatické

Dobřichovická divadelní společnost, z.s., Dobřichovice, Brouk v hlavě; foto: Ivo Mičkal



napětí, tak strukturálně. Hra obsahuje řadu dalších dramatických konfliktů – zbojníci proti četníkům jako představitelům establishmentu, obě skupiny mají být individualizované, mezi Vypravěčem a Dovypravěčem, který to neustále komentuje a dovypravuje po svém. Všechny tyto principy se mají prolínat v ostře vystavěných dramatických situacích, při nichž vedou neúnavný spor o vyznění postavy Janíka. Inscenátoři všechna tato témata podvědomě tuší a své tušení vtělují do pěveckého projevu. Režijní řešení dramatických situací je však poněkud inzitivní. Za vyloženou chybu lze považovat závěrečné vyznění inscenace připomínající všeobjímající celospolečenské smíření se smrtí. Místo muzikálu, v němž zcela absentuje taneční složka, tak vznikl kostýmovaný koncert podmalovaný obrázky, či chcete-li scénické leporelo. Mluvenému slovu a tedy činoherní složce navíc neprospěly ani mikroporthy.

I když jsme letos neviděli žádnou opravdu svítivou inscenaci, každá přehlídka typu KDP je prostředkem k dalšímu rozvoji amatérského divadla, příležitostí si zahrát jinde než před domácím publikem. Pak samozřejmě účast nováčků je důležitá, neboť se doufáme zúročí v dalších letech.

DS Bodlák, Bernartice, Malované na skle; foto: Ivo Mičkal



Rádobydivadlo Klapý, Rozmarné léto; foto: Ivo Mičkal



Milan Schejbal, beseda s osobností; foto: Ivo Mičkal



Několik příjemných překvapení z Popelčiných oříšků

Jaká byla letošní Popelka očima dramaturgyně Zuzany Vojtíškové, porotkyně letošní přehlídky.

Text: Zuzana Vojtíšková

Letošní ročník celostátní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti a mládež Popelka Rakovník prokázal, že tvorba pro nejmladší diváky nemusí nutně zůstat na chvostu amatérského umění. Potěšil, jak dramaturgickými objevy neotřelých textových předloh, tak nápaditým zpracováním známých literárních látek.

Ne každý rok se v činoherní amatérské tvorbě pro děti vyvede. Mnohé inscenace, které se v minulých letech na Popelce odehrály, trpěly klasickými problémy této specifické disciplíny: podceňováním diváků, podbízením se, poučováním, nelogičnostmi ve stavbě příběhu, urputnou snahou pobavit atd. Těchto nešvarů se na letošní Popelce objevilo méně, skladba hlavního i inspirativního programu byla zajímavá, přinesla dostatek podnětů pro diskusi i impulzy pro další tvorbu.

Mezi inscenace, kde tvůrci pracovali se známou látkou, ale snažili se k ní přistoupit nápaditým způsobem, patřily *Andersenova Malá mořská víla* **Letní prázdninové dílny Divadla Jesličky, ZUŠ Střezina Hradec Králové, Ezopovo zvířectvo Divadélka U Zvonu Kladno** a Verneova *Honba za meteorom* **Suchdolského divadelního spolku SUD ze Suchdolu nad Lužnicí.**

Bazilišek Benátský, Benátky n J, Dalskabáty hříšná ves; foto: Ivo Mičkal



Víla na diskotéce

První z jmenovaných vznikla v rámci třídní divadelní díly pod vedením Jiřiny Krtičkové. To, že inscenace vykristalizovala během tak krátké doby, přineslo jak klady, tak bohužel i nedostatky. Představení ze zřejmých důvodů vypadalo spíše jako skvělá skica než funkční inscenace. Je opravdu velká škoda, že se soubor nemohl potkat víckrát a věnovat své práci větší úsilí, soustředění a revizi. Potenciál vytvořit silnou, zajímavou inscenaci stojící na atmosféře, tajemnosti, ale taky na tématu by tu jistě byl. Koncept Jiřiny Krtičkové spočíval v „očesání“ známé pohádky Hanse Christiana Andersena na základní, nezbytné situace, zůstala jen třešť dialogů jako podklad pro vytváření divadelních obrazů, které zprostředkovávají příběh mořské víly zasažené pozemskou láskou. Úvodní část inscenace se odehrála v moři. Za oponou z jemného igelitu tančily ve stínohře mořské víly a nahraný komentář uvedl diváky do děje. Horizontálně použitý igelit pak posloužil jako mořská hladina, na kterou muži vypouštějí papírové lodky, aby je víly topily. Jen jedna zůstane zachráněna: ta, co patřila malé mořské víle. Odtud se pak odvíjí příběh o velké lásce, přeneseně příběh současných mladých lidí, kteří jsou připraveni rozdávat své city, sdílet je, ale na diskotékách je s lehkostí věnovat zas někomu jinému. Výrazným přínosem pro tuto inscenaci byla přítomnost kapely na jevišti. Živě provozovaná hudba vnášela do děje přirozenou energii a obohatila hereckou akci o skutečně silné momenty. Tím nejvýraznějším bylo předání hlasu čarodějnici, aby malá mořská víla mohla vystoupit z moře

Div. soubor E. Vojana, Brněnec, Skřítkosnění; foto: Ivo Mičkal



na zem a hledat svou lásku. Stalo se tak přes zpěv, kdy každá z hereček stála na opačné straně scény u mikrofonu, nejprve zpívala víla, čarodějnice se postupně přidávala, její zpěv sílil, zpěv víly slábnul, až utichl docela. Jednoduché a velmi působivé. Problém této inscenace byl především v nejasných motivacích postav pro jejich jednání, stíraly se tak klíčové momenty pro vývoj děje a vyústění příběhu bylo trochu mechanické, bez vnitřního opodstatnění, bez důsledného prožitku hlavní postavy, tudíž z diváckého pohledu značně oslabené. Pokud by soubor dokázal motivace zpřesnit, vyčistit některé scény od doslovnosti, plynuleji propojit jednotlivé výjevy, vyloupla by se obdivuhodná inscenace.

Všichni jsme tak trochu zvířata

Příjemným překvapením a svěžím rozsvícením programu Popelky bylo *Ezopovo zvířectvo*, které na motivy známých bajek připravili Jáchym Kučera a Lydie Šafářová z Divadélka U Zvonu v Kladně. Na prázdné scéně s použitím pěnových izolačních trubek dokázala trojice herců (Eva Vrbová, Jan Mottl a Michaela Tomková) předvést skutečně zvířecí show, koncert plný příjemné nadsázky a humoru. Celá inscenace byla založena na dováděv hře: na hře na zvířata, na hře s rytmem, na hře mezi herci. Tvůrci ve svém přístupu vsadili na symboliku pohybů, na práci se znaky. Text celou hru jen podporoval, nebyl východiskem, na kterém by inscenace stála. Základem pro veškeré dění, se staly jednoduché situace, vycházející ze známých bajek. Herci je dokázali spontánně, nenuceně, přesně a s velkou energií zahrát, takže byly divákům lehce srozumitelné. Některé bajky zůstávaly nedokončené, aby se k nim herci v průběhu představení vrátili a jednoduše, s jasnou logikou je propojili a uzavřeli. Téma inscenace vycházelo ze zkušenosti, že každý z nás je občas tak trochu zvíře, a uzavíralo se ponaučením: „Chovej se tak, aby bylo vidět, že se za sebe nemusíš stydět.“ Příjemné, krátké, úderné, mladé. Není divu, že se porota rakovnické Popelky rozhodla právě tuhle inscenaci nominovat do programu Jiráskova Hronova.

Divadlo na cucky, Olomouc, Tučňáci na arše; foto: Ivo Mičkař



Černobílá zkáza světa, radost divadla

Třetím představením, které se setkalo s vřelým přijetím diváků, byla *Honba za meteorem Suchdolského divadelního spolku SUD ze Suchdola nad Lužnicí*. Pokud bychom měli mluvit o čistě činoherním divadle, tato inscenace by se do takové kategorie hravě vešla. Černobílé proužkované kulisy – paravány, černé kostýmy s červenými doplňky, plošné černobílé loutky znázorňující úkazy na obloze, to vše připravilo základ pro čistotu a příjemnou střídmost této inscenace. Jednoduchý příběh o tom, jak zamilovaný pár zpozoruje na obloze meteor a naneštěstí ho žena i muž spatří v témže okamžiku, avšak každý ze svého dalekohledu. Tahle skutečnost rozpoutá nesmiřitelný spor o to, kdo byl objevitelem ojedinelé senzace. Poté, co se navíc ukáže, že meteor je zlatý, přibude do sváru ještě i otázka, kdo bude mít nárok na bohatství, které má brzy dopadnout na zem. Svár zamilovaného páru je vtipně traktován srze upovídanou služebnou a nemluvného sluhu a také skrze novinářky, které vždy překroutí skutečnost tak, aby zajímala jejich čtenáře. Významnou roli v příběhu, který hrozí mezinárodním konfliktem, sehraje bláznivý vědec Zefyrin, který nejdříve odkloní dráhu meteoru tak, aby dopadl na parcelu, jež před tím zakoupil, nakonec však usoudí, že je potřeba meteor raději rozbít, než aby došlo k rozpoutání světové války. Dramatizace, pod níž je podepsán celý soubor, je domyšlená, situace jsou vypointované, přiměřeně obsáhlé, příběh plyne, nezastavuje se, nenudí. Herecké výkony byly poměrně vyrovnané, snad jen postava Zefyrina vybočovala, patrně záměrně. Vymykala se však příliš nastavenému řádu a nepřiměřeně tak na sebe poutala diváckou pozornost, resp. vzbuzovala nevyslovené otázky, které trochu odváděly od sledování příběhu. Také v této inscenaci je potřeba zdůraznit přírůsnou roli živého orchestru, který přesně doprovázel a podtrhoval akce na scéně. Úspěch celého představení byl do značné míry právě zásluhou i hudby. Inscenace suchdolských si od poroty vysloužila doporučení do programu Jiráskova Hronova.

Na poslední choili, ZUŠ, Ostrov, Toáří v toáři; foto: Ivo Mičkař



Textové objevy

Jak už bylo napsáno výše, letošní Popelka nabídla zajímavá témata a neotřelé textové předlohy. K těm nejzajímavějším patřila Věhokniha nizozemského autora Guuse Kuijera, kterou využila jako základ pro svou inscenaci *Jak Tomáš ke štěstí přišel* Petra Severinová ze souboru **Červiven senior, SPgŠ Krnov**. Devítiletý Tomáš, který vyrůstá v rodině náboženského tyrana, touží po štěstí. Čím dál víc si uvědomuje, že skrze zlobu, krutost, fanatismus, netoleranci k vnitřní svobodě ke štěstí nedojde. Díky sousedce objeví svou cestu skrze hudbu a knihy, zkrátka umění. Příběh byl odehrán částečně herci (hlavní postava Tomáše), částečně loutkami (ostatní postavy). Potenciál Kuijerovy knihy se krnovským bohužel nepodařilo divadelně využít. Rozhodnutí nastudovat hru s loutkami, nebylo šťastné, tvůrci se dostatečně nerozhodli, k čemu chtějí loutky využít, jak s nimi hrát, jak skrze ně přinést do inscenace další roviny, symboliku či nějakou jinou hodnotu. Zůstalo tak jen u čínoherního hraní, kdy se herci schovávali za loutky. Jejich výkon pak působil rozpačitě, nejasně, příběh byl oslaben, zbagatelizován, ztratil pestrost a potenciál předlohy. Při tak pro současnost důležitém tématu to byla skutečně škoda.

Zajímavou předlohu si pro své hraní vybral i soubor **Na poslední chvíli ze ZUŠ Ostrov**, který se rozhodl ve své inscenaci *Tváří v tvář* zpracovat závažné a velmi potřebné téma umírání. Hlavní hrdinka je

smrtelně nemocná, její blízcí však doufají v zázrak a i ona sama se snaží neztrácet naději: k Vánocům si přeje brusle a sáně, které nikdy nevyužije. Soubor inscenaci, resp. v původním záměru scénické čtení, pojednal jako navázání vztahu nemocné Cecílie a anděla, který ji pak doprovodí na onen svět. V jejich rozhovoru se odrážejí důležitá témata o podstatě života, otázky, které si Cecílie klade, směřují k jejímu předčasnému dozrání. Systém záclon, resp. opon, které na jevišti tvoří více vrstevnatý svět, tj. svět vzpomínek, ale i onen svět, je bohužel využíván nepřesně a divák tak zavádí ve výkladu a čtení toho, co se před ním odehrává. Jediná Cecílie je oblečená do noční košile, odlišená od ostatních postav, které jsou v neutrální černé a bílé, stojí v půlkruhu kolem hlavní hrdinky a vystupují z řady jen, aby vyřkly své repliky. Inscenace byla vybudována na úsporném herectví a na sérii moudrých vět, zřetelně formulovaných pravd o životě, což představení ubíralo sílu, protože divákovi nenabízelo prožitek, skrze nějž si dojde k vlastnímu závěru, ale dávalo mu už hotové poučky, které na divadle nemají tu působivost jako v literatuře.

Taky něco pro nejmenší

Za objev předlohy pro nejmenší diváky byl čestným uznáním oceněn i **Divadelní soubor Eduarda Vojana z Brněnce**, který pro svou inscenaci *Skřítkosnění* využil knihu ilustrátorky a autorky Markéty Vydrové *Můj skřítek Šalvej*. K dramatizaci přistoupil sice nezkušeně, ale zodpovědně, a tak na Popelce

Divadélko U Zvonu, Kladno, Ezopovo zvířectvo; foto: Ivo Mičkal



Červiven senior, SPgŠ, Krnov, Jak Tomáš ke štěstí přišel; foto: Ivo Mičkal



sehrál představení, které sice trpělo mnoha problémy, v základu však nabídlo příjemnou podívanou. O ni se zasloužily zejména molitanové kostýmy, které byly dětsky barevné a přitažlivé, avšak nepřekročily hranici nevkusy. Putování skřítky Šalvěje a zobrazení jednotlivých příběhů, které při svých výpravách zažil, bohužel nespojoval žádný dramatický oblouk, tudíž se představení rozpadalo na jednotlivé více či méně zdařilé skeče.

Z bohatého programu letošní Popelky je třeba upozornit i na tvůrčí počín **Říše loutek z Kroměříže**, která pro své hraní si s dětmi využila text Pavla Vašíčka *O kouzelném Černém klobouku a barevném míči*. Jak sami herci na začátku své produkce upozorňují, nejedná se vlastně o divadlo, jde spíše o vyprávění pohádky, do něhož jsou aktivně zapojováni diváci – na těch totiž záleží, jestli bude dopaden záporný hrdina Černý klobouk, který ukradl míč určený dětem na hraní. Předností představení, které si děti opravdu užily, byla především přirozená komunikace herců s diváky. Interakci s dětmi, na níž svůj projekt založili, bravurně zvládali, třebaže to místy bylo značně obtížné. Děti tak nemusely trpět pocitem, že jsou sice vyzývány k aktivitě, ale jakmile se zapojí, jsou hned umravňovány, jak se často v divadle pro děti děje. Hra s jednoduchou stavebnicí, kterou děti znají ze školek, vedla k rozvoji fantazie, k tvořivosti, k příjemnému dovádění. Kroměřížští nabídli opravdu milý kousek určený do školkových heren, ne však na klasická divadelní jeviště.

SUD, Suchdol nad Lužnicí, Honba za meteorem; foto: Ivo Mičkař



Inspirativní koktejl

Výraznou součástí XXXVI. Popelky tvořil i inspirativní program, který byl skutečně dobře namíchan – od téměř filozofického příběhu podle knihy Foresta Cartera *Škola Malého stromu*, hraného herečkami Petrou Bílkovou a Ivetou Duškovou s minimálními, často jen imaginárními prostředky, přes loutkový *Cirkus Unikum* Jiřího Jelínka, který sehrálo **Divadlo Polárka z Brna**, až po populární *Tučňáky na Arše* německého autora Ulricha Huba v podání **Divadla na cucky z Olomouce**.

Zbývá jen doufat, že i další ročníky Popelky budou tak bohaté, jako byl ten letošní.

Říše loutek, Kroměříž, O kouzelném Černém klobouku a barevném míči; foto: Ivo Mičkař



Tanec, tanec 2017

Novinkou letošního 31. ročníku celostátní přehlídky scénického tance mládeže a dospělých **Tanec, tanec... 2017** bude 1. evropské sympóziem amatérské taneční platformy. Přehlídka i sympozium se konají 25.-29. října v městském divadle a Eurocentru.

Text: Jana Fričová

Zahajovací představení Letem tanečním světem od 80. let minulého století po současnost, osmnáct současných českých choreografií ve dvou večerech, taneční semináře s předními lektory, závěrečné představení Velkého souboru Karlovy Vary jako výsledek rezidenčního pobytu Ceny města tance, a to celé zářávané 1. evropským sympóziem amatérské taneční platformy. To bude Tanec, tanec... 2017.

„Letošní přehlídka v sobě ukrývá hned několikero výročí,“ říká jeden z organizátorů Jiří Lössl z Nipos Artama Praha. „Letos tomu bude čtyřicet let od první přehlídky, která se uskutečnila 15.-16. října 1977 v Kulturním domě Josefa Suka v Sedlčanech,“ vzpomíná Lössl a dodává, že v Jablonci se bude tančit už popatnácté a popáté udělí zástupce Jablonce Cenu města tance. „A tak se nabízelo, abychom k těmto výročím svolali i první Evropské sympozium amatérské taneční platformy,“ konstatuje tanečník a pedagog a tím zve do městského divadla veřejnost na to nejlepší, co se během roku v amatérském tanci narodilo.

Také Jablonec spojil s pátým výročím udílení Ceny města tance jednu změnu. „Dosud jsme zařizovali několikadenní rezidenční pobyt souboru, který doporučila odborná porota, a ten o rok později v našem městě nastudoval choreografii Jabloncem inspirovanou. Letos jsme přistoupili ke změně. Cena tance nyní bude zpodobněná ve skleněné plastice, neboť sklo k našemu kraji neodmyslitelně patří, a k ní přidáme šek na 20 000 korun,“ vysvětluje náměstek primátora Miloš Zahradník, který nad přehlídkou již tradičně jako náměstek pro kulturu přebírá záštitu.

Tanec, tanec...2017 – program

STŘEDA 25. ŘÍJNA • 19 hodin – uvítací večer 1. evropského sympozia amatérské taneční platformy
ČTVRTEK 26. ŘÍJNA • 10 hodin – zahájení sympozia • 19 hodin – zahajovací tanec Letem tanečním světem, bezprostředně po prezenci skupin v Leven One Café a krátkém světelném minisemináři v hledišti městského divadla budou uvedena úspěšná představení od 80. let 20. století • večerní společenské setkání v přehlídkovém klubu Leven One Café (proti bočnímu vchodu z divadla).
PÁTEK 27. ŘÍJNA • 10 hodin – pokračování sympozia; taneční semináře; • 19 hodin – tanec v přehlídce 1: zahájení a první přehlídkový večer • společenský večer v přehlídkovém klubu Leven One Café
SOBOTA 28. ŘÍJNA • 10 hodin – sympozium na výletě; taneční semináře; • 19 hodin – tanec v přehlídce 2: druhý přehlídkový blok • společenský večer v přehlídkovém klubu Leven One Café
NEDĚLE 29. ŘÍJNA • 9 hodin – tanec v rozboru: tradiční setkání vedoucích skupin s lektorským

sbohem a odborná diskuze; taneční semináře; • 10 hodin – závěrečný blok sympozia; • 13 hodin – tanec závěrečný: Velký soubor Karlovy Vary s výstupem z rezidenčního pobytu Ceny města tance • vyhlášení nominací Tanec, tanec... 2017

Rozšířená informace o programu

Ve čtvrtek 26. října v 17 hodin bude skutečným zážitkem tanec uvítací, který představí v exteriéru i interiéru Kostela Povýšení svatého Kříže projekt Jabl(k)onec vytvořený výhradně pro tuto příležitost. Hudební stránku projektu zkomponoval významný hudební skladatel současné vážné hudby Tomáš Pálka. Na housle bude hrát Matěj Vlk, na klarinet Jiří Mráz. S herci a tanečníky budou spolupracovat i studenti LDO ZUŠ Liberec. Autorka konceptu, režie i choreografie v jedné osobě, paní Magdaléna Pupík Rellichová, o projektu praví: „Kostel Povýšení svatého Kříže je starokatolický kostel v Jablonci nad Nisou. Projekt stavby vyhotovil jablonecký rodák Josef Zasche v roce 1900. Stavba byla dokončena 31. srpna 1902 a vysvěcena 8. listopadu téhož roku. Kostel, který je od roku 1958 chráněn jako kulturní památka České republiky, patří k významným stavbám sakrální secesní architektury a stal se hlavní inspirací našeho představení. Pojďte se spolu s námi podívat do krásného zákoutí neobyčejných barev secese, ale i reálného života města. Města, které snad nejvýstižněji charakterizují tato slova – prší, do kopce nebo z kopce, sklo, jablonoň, lyže, přehrada, secese... Jsou to jen střípky, kterými jsme se nechali inspirovat. Současností i bohatou minulostí města.“ Ve čtvrtek 26. října v 19 hodin v městském divadle bude pokračovat tanec zahajovací, který představí zcela jedinečnou událost – rekonstrukce úspěšných tanců od 80. let 20. století až po současnost. Vedle sebe tak uvidíme významné choreografie jednotlivých desetiletí, které odrážely emocionální i sociální ladění společnosti té doby. Snad k nejsilnějším výpovědím patří hned úvodní choreografie Ze života hmyzu. Choreografie, která vznikla na tehdy zakázanou hudbu Michaela Kocába a Michala Pavlíčka s textem Josefa Novotného. Autor Josef Prouza k ní uvádí: „V písni Pražského výběru i choreografii se jedinec dostává do víru „řádu“, ale tím je jen zkarikované dodržování pravidel, falešné modly a mantry, které mají jediný smysl: udržovat v chodu totalitní mašinérii, v níž je svobodný projev okamžitě „ztotožněn“ a smýkán zpět do soukolí poslušné poddanosti. Vše jsou jen prázdné rituály a výprodeje, „dřevěná růže, která nevoní“. Není bez zajímavosti, že choreografie je nastudovaná v původním obsazení z roku 1983, kdy byla poprvé uvedena. Ve večeru budete moci shlédnout dalších devět unikátních choreografií ať již v původním, či novém nastudování. Uvidíte zmíněný Impuls Praha, C-Dance Evy Veverkové z Ústí nad Orlicí, BT Studio Pardubice, GEN Žďár nad Sázavou, Malé taneční seskupení Brno, BanDance Praha, NoTa Plzeň. Jde o taneční uskupení, která se celostátní přehlídky účastní dosud.“ V pátek 27. října v 19 hodin v městském divadle uvedeme tanec v přehlídce 1. Tedy první večer, ve kterém se představí devět vyspělých tanečních děl ze všech krajů České republiky. Od tanců úsměvných, až k těm s velmi závažnými tématy. Domácí v tomto bloku uvedou choreografii Ludmily Rellichové (za pohybové spolupráce Anny Benhákové) Milióny v jednoho člověka na hudbu Luboše Fišera. Bez povšimnutí jistě nezůstanou ani SMLS Karlovy Vary v choreografii Neutečeš. Autorka Pavla Šemberová k ní uvádí: „Na začátku jsme každý jiný, specifický, plný energie a chceme jít svou vlastní

cestou, být sám sebou. Stačí však trochu lhostejnosti k tomu, co se kolem tebe děje, a nevšímneš si, že jsi na cestě jiné. Na cestě od rozmanitosti k uniformitě, od volnosti k uzavření, od sebejistoty k podvolení, od svobody k totalitě. Nevšímneš si a... už neutečeš.“ V sobotu 28. října v 19 hodin v městském divadle uvedeme tanec v přehlídce 2. Druhý večer devíti úspěšných choreografií ze všech regionů Čech a Moravy. Domácí jsou zastoupeni v tomto večeru choreografií Natálie Vackové a Zuza-ny Pipkové (toho času studentky konzervatoře Duncan Centre Praha) nazvanou Picturae parasitus. Večer zakončí taneční uskupení BT Studio Pardubice choreografií Nadi Gregorové Skrýše na hudbu Jana Steklíka. Autorka o ní říká: „Skrýše. Všichni máme své „skrýše“. Jsou to naše tajemství. Někdy o nich víme jen my, někdy všichni. Málokdy však dovolíme ostatním nahlédnout do našich skrýší.“ Neděle 29. října je dnem uzavíracím, a tak ve 13 hodin bude v městském divadle slavnostní vyhlášení nominací a předání Ceny města tance 2017 za výrazný umělecký počín a osobitou výpověď v tanci. Následně tanec závěrečný uvede výstup z rezidenčního pobytu uskupení oceněného loni. Velký soubor Karlovy Vary předvede choreografii Petry Blau a v režii Hany Frankové Hniličkové uvede představení o (tě) a celou letošní taneční slavnost v Jablonci nad Nisou uzavře.

O speciálních hostech Tanec, tanec... 2017

V letošním roce se sešel i zcela jedinečný lektorský sbor celostátní přehlídky, který si zaslouží představení (řazeno abecedně).

Jan Malík

tanečník, pedagog, příležitostný choreograf, kurátor a iniciátor projektu v oblasti současného tance. Absolvent Konzervatoře Duncan centre (1999), spoluzakladatel souboru NANO HACH (2004–2016), který dvanáct let umělecky vedl a kde působil jako tanečník, produkční a manažer. Na konci roku 2016 spoluzaložil spolek Pulsar, jehož náplní je tvůrčí a vzdělávací práce Michala Záhory. Věnuje se i českému folkloru. Od roku 2007 vyučuje na Konzervatoři Duncan centre lidový tanec a je členem umělecké rady.

Elvíra Němečková

pedažogka, taneční teoretička. Absolventka Taneční konzervatoře hl. města Prahy a doktorského studia oboru taneční věda na taneční katedře HAMU v Praze. V současné době působí jako vedoucí Kyliánova tanečního centra a knihovny v Praze, vyučuje na TK HAMU v Praze. Pracuje v oboru taneční vědy a taneční kritiky, věnuje se výzkumu, archivní a analyticko-koncepční činnosti.

Robert Nižník

herec, performer, pedagog. Absolvent SPŠ výroby hudebních nástrojů Kraslice, VOŠ herecké Praha, Akademia Praktyk Teatralnych Gardzienice (PL), Divadelní fakulty AMU Praha. Spoluzakladatel a bývalý člen divadelního studia Farma v jeskyni.

Natascha Pire

belgická tanečnice, pedagožka, choreografka. Miluje tanec, pohybové divadlo a divadelní umění vůbec. Je zakladatelkou a uměleckou ředitelkou Dansatelier Impuls v Geelu v Belgii (1998), kde tvoří a učí současný tanec. Pravidelně zvaná pedagožka a choreografka na festivaly, taneční dílny a odbor-

né školy v Belgii i v jiných zemích, se svou skupinou se stala opakovaně „velvyslankyní“ současného tance Belgie.

Tomáš Žižka

výtvarník, scénograf, pedagog. Po ukončení studia řezbářství na ŠUPS v Bratislavě a absolutoriu na katedře alternativního a loutkového divadla DAMU v Praze se věnuje většinou týmové divadelní tvorbě. Podílí se na řadě projektů se vzdělávacím a experimentálním charakterem. Současně s tvorbou v netradičních prostředích a situacích se věnuje filmové, dokumentační, audiovizuální tvorbě a realizacím řady muzejních a galerijních expozic. Působil jako pedagog na Akademii výtvarných umění v Beogradu, na DAMU v Praze a dosud lekturuje na HKU v Utrechtu.

foto: archiv přehlídky



Sokolská divadla v Přerově aneb Kašpárek na všechny způsoby

Činnost našich sokolských loutkářských souborů je nejen pro nezasvěcené, ale i pro ty informovanější o našem současném amatérském loutkovém divadle jistou neznámou. Důvodů je pro to víc. Jakkoli právě sokolské loutkářské soubory spolu v bohaté plejádě amatérské činnosti období I. republiky představovaly výrazný proud, ze známých důvodů se jim v druhé půli 20. století už tak dobře vůbec nevedlo. Za jejich znovuvzkříšení a obnovu sokolských loutkářských setkání tak trochu může letošní neuvěřitelný devadesátiletý jubilat Emil (zvaný Miša) Havlík. Odchován a věren sokolskému loutkovému divadlu za všech okolností a dob, přišel s nápadem uspořádat přehlídku sokolských souborů, která – jako bienále – letos dospěla už do svého osmého ročníku. Sokolské loutkářské soubory se velmi nesměle začaly po roce 1990 znovu objevovat na mapě našeho amatérského loutkářství ale upřímně řečeno: dodnes stojí tak trochu mimo sféru jeho oficiálního proudu. Jejich charakteristickým rysem je, že se až na malé výjimky (tou je třeba Pražský Tajtrlík – jako jméno souboru i přehlídky) nezúčastňují krajských či oblastních loutkářských přehlídek, neusilují tudíž o možnost výběru na Loutkářskou Chrudim a vůbec se tak trochu drží stranou. Je to s nimi jako s některými dalšími letitými amatérskými soubory, které o konfrontaci se současnými proudy možná nestojí, či na ně pro opravdu pilnou práci a hraní nemají čas, nebo se v nich usadila křivdy za někdy necitlivé hodnocení jejich práce.

Text: Nina Malíková

Odjížděla jsem do Přerova se smíšenými pocity. Jak asi vypadá sokolské divadlo dnes? Měla jsem totiž v čerstvé paměti setkání s historií slovinského sokolského loutkového divadla v loutkářském muzeu Lublani. Sokolské divadlo - tato loutkářská „odnož“ amatérského loutkového divadla sehrála v historii slovinského loutkového divadla v těsné vazbě na inspiraci českým Sokolem mimořádnou roli a dodnes je zde ve velké úctě. O to víc jsem byla na **8. celostátní přehlídce sokolských loutkových divadel (12.–14. 5. 2017)** zvědavá. Přerovské setkání pro mne bylo každopádně překvapením – nejen, že jsem se ocitla v jiném světě sokolských „bratří“ a „sester“, „náčelníků“ i oficiálního zahájení v sokolských krojích, které jsem znala jen z dobových fotografií, ale předvedené produkce, které někdy neměly daleko ke svému prehistorickému provorepublikovému předobrazu, mě přinutily k zamyšlení i zastydění. Proč o téhle součásti našeho loutkářství víme tak málo a proč se i ve mně střídaly ambivalentní pocity jistého dojetí, překvapení, kroucení hlavou i pozastavení nad tím, že by některé z prezentovaných souborů určitě svému stavu na Loutkářské Chrudimi hanbu neudělaly?

Přijela jsem na přehlídku jen s malým zpožděním, a tak jsem minula inscenaci Loutkového divadla **Sokol Prostějov Pronitka Perníková chaloupka**, ale ta spolu s *Kačátkem Loutkového divadla Sokol*

Velké Popovice v samotném závěru přehlídky, byla dvě představení, které jsem z přehlídkových celkem devíti, neviděla.

Hostitelský **Přerovský Kašpárek** se uvedl nově premiérovanou inscenací *O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku* vycházející ze staršího, souborem už hraného textu Františka Malíka i za použití některých scénografických prvků ze starších inscenací. Na svou dobu velmi moderní scéna tohoto sokolského divadla koncipovaná Janem Malíkem ve 30. letech minulého století (je součástí v krásné konstruktivistické budovy přerovského Sokola) v roce 1997 po zničující velké vodě řadu změn – upravovala se forbína, rampa pro pojezdny vozy, nově se stavěla železná vodící lávka a byla zde i možnost posunout podle potřeb jeviště. Soubor pracuje s tradiční rozdělenou interpretací a zvláštností je zde oválový horizont. Hraje se marionetami a ani inscenace *O slunečníku, Měsíčníku a Větrníku* (v režii Aleny Miklíkové) nebyla výjimkou. Sympatická produkce měla ale řadu problémů, které – jako u dalších inscenací uvedených na přehlídce – znovu potvrdily největší bolest současného (nejen amatérského) loutkového divadla, které tkví v dramaturgii. Také zde se na počátku důkladně prezentované postavy (v tomto případě Kašpárek) během hry začaly vytrácet, nelogičností jsou i v konstrukci a logickém rozvíjení známé pohádky (boječtivá princezna se jakoby mávnutím čarovného proutku díky okamžitému vzplanutí k princovi, který se vydal na její záchranu z moci zlého čaroděje, promění v laskavou bytost), nastavované putováním hlavního hrdiny a plněním obtížných úkolů. Spád inscenace komplikuje vypravěčka, která dramatické situace předjímá a odvypráví, takže se tak následný děj zdvojuje a celek retarduje. Rezervy jsou v malých detailech (čarovný meč, osvobození čaroděje z přísně zapovězeného vězení za mřížemi) i invenčnější práci právě s marionetami (tajemné příchody Slunečníka, Měsíčníka i Větrníka, které jsou jen opakující se levitací) a světlem.

Text Pavla Poláka *Pekelná nuda*, který měl svou premiéru na profesionální scéně, nepatří k jeho nejlepším. Slabší pohádkové motivy (trochu z Čerta a Káči, trochu ze schweigstillovských „čertovských“ pohádek) neposkytl souboru Kašpárek z **Loutkového divadla Sokol Bzenec** příliš příležitosti. Zápletka, či spíše jen malá komediální situace, v níž musí Kašpárek nudící se čerty a Lucipera rozesmát a pomoci nešťastné a omylem do pekla zanesené ševcově zpět na zem zůstal jen marionetami odilustrovanou podívanou, ve které zaujaly spíše než samotný příběh a jeho provedení opravdu pěkné řezbované marionety čertů.

Sokolské divadlo Pimprlata z Valašského Meziříčí bylo pro mne překvapením. Vtipná komediální pohádka *Princ a medvěd* – o záměně nemotorného a hudebně i tanečně nenadaného prince, který jde na zámek žádat o ruku sličnou princeznu, s medvědem má řadu neotřelých slovních i situačních

vtipů a nebýt po každém výstupu (nikoli scéně, dekorace lesa se po celou dobu nemění) vpád Kašpárka animujícího dětské publikum, byla by tato kratičká hříčka určitě osvěžením i mimo přerovskou přehlídku. Ostatně Kašpárka, který se na loutkovou scénu v posledním čtvrtstoletí znovu vrátil, jsme si v Přerově užili do sytosti – nejen v názvech souborů, na jejich stavovských reklamních tričkách, ale především na scéně – ať už to s daným příběhem souviselo či nikoli. Zkrátka: Kašpárek je zpět, aniž by o jeho důstojném oživení tvůrci příliš přemýšleli. Ve většině inscenací tak zůstala jeho prvorepubliková výchovná nota, někde jde o trochu nešikovné „spojováký“ a někde je až rušivým elementem. Velmi se přimlouvám za Kašpárkovu resuscitaci, ale v kontextu doby a hrdinů, kteří to s dětským publikem, zdá se, umí už lépe!

Také maňásková komedie *O princezna Elišce*, se kterou přijelo do Přerova **Loutkové divadlo Sokolík Sokola Vyškov**, byla osvěžením přehlídky. Soubor vyškovských starších dam, které se rozhodly trávit svůj penzijní volný čas aktivně, hraním loutkového divadla, mě překvapil velmi dobrým kontaktem s publikem. Vyškovští jsou pyšní na to, že hrají „na živo“, bez předem nahrané hudby či písniček, které jsou dílem dlouhodobě se souborem pracujícího Jana Forejta. Souhra dámského kolektivu, pěkná práce s maňásky (snad jen místy statické scénické aranžmá by mohlo být trochu nápaditější), dobré herecké výkony (kromě ústřední dvojice Elišky a Vítka, kněžny, majordoma Maxmiliána, zlodušského žárlivého čaroděje je to i matka Vítka a zvědavá vesnická informátorka sousedka Slepíčková). Jak je vidět, sokolským souborům nesluší jen marionety. Text hry pracující hned s několika pohádkovými motivy by si sice zasloužil trochu razantnější škrty, ale naopak volně vložená komediální scéna putování Vítkovy máma a sousedky na zámek za asistence zlatoparahatého jelena patří naopak k těm, které by rozhodně měly ve hře zůstat. Na inscenaci mě zaujalo to, jak se přenáší radost interpretů do hlediště a jak je pohodová atmosféra celého souboru nakažlivá.

Dobře naladěné přehlídkové publikum, které tvořili nejen zástupci hrajících souborů, ale také řada „místních“ diváků, kteří jsou evidentně pravidelnými návštěvníky přerovské sokolské scény (ostatně podle informací jediného stálého divadla ve městě) velmi spontánně přijalo „představení pro starší mládež a dospělé“ loutkového souboru **Sokola Hostivař Frydolín** *Pohádka trochu jinak*. Tento titul se už objevil na letošní pražské přehlídce v Hostivaři a jeho divácká adresa ho zařadila do nominací na off program na letošní Loutkářskou Chrudim. Erotické podbarvení inscenace (v autorské úpravě vychází z pohádkových motivů oblíbených schwiegstillových textů) tady vůbec nebylo na závadu – naopak. Ostatně trochu se dívám trochu kritickému tónu Luďka Richtera při hodnocení této inscenace na pražské přehlídce. Nejen že zde opravdu nejde o nic obscenního, ale tenhle trošku pepný humor k loutkovým představením pro dospělé odjakživa patřil a dokonce se těšil velké oblibě. S chutí marionetami zahráný příběh o nečekaném konci zkoušek pohádkového Honzy u čarodějnice měl v Přerově úspěch. Je jen škoda, že se z provozních důvodů souboru *Pohádka trochu jinak* na Chrudimi neobjeví – tak snad někdy jindy. Možná na Přeletu?

Inscenace **Sokola Pražského** *Začarovaný Kašpárek* trpěla všemi neduhy, které si u iluzivního marionetového představení lze představit. Nemám na mysli ani tak hru s loutkou, ani nedostatky ve výtvarném řešení (to si naopak vysloužilo velký obdiv „běžného“ publika, které žaslo nad realistickými dekoracemi, umně pojatou vodní plochou, na které plula začarovaná labuť, atd.), ale především

nastavovaným a nepřehledným textem, ve kterém se vršily situace, a popisovalo se to, co se mohlo předvádět, a to vše v takovém propletení, ve kterém se i pozorný divák mohl ztratit. Zkrátka – o podívanou nebyla sice nouze, byl zde i nezbytný Kašpárek ale všechno se to v dobré víře dít malým divákům co nejvíce zážitků, nějak proměnilo ve změt situací, vztahů, pohádkových proměn a informací. Nicméně pro mne byla tato pražská sokolská scéna diváckým objevem (znala jsem trochu zatím jen provenienci vinohradského Bubeníčka) a docela určitě bych se chtěla podívat na nějaký jiný repertoárový kus tohoto souboru. Možná pro srovnání, možná pro představu o stylu, který se zdál být podobný tomu, jak popisuje prvorepublikovou produkci spolkových divadel literatura.

Mým posledním zastavením v Přerově byla inscenace **sokolského divadla z Velkých Popovic** *O zlé koze*. Amatérskými soubory hojně oblíbený text o vychytralé lhářce koze a jejímu polepšení byl v tomto případě výmluvným příkladem rodinného divadla – ne snad pro diváckou adresu smíšeného publika dětí a dospělých, ale pro hrající kolektiv, který byl evidentně „jednoho kmene“ – ostatně v rolích kozou neprávem obviněných pasaček se představily s dětskou bezprostředností dcerky jednoho z protagonistů souboru. Inscenace měla velmi volné tempo a její prostinký děj mnoho divadelních příležitostí nenabízí, ale byl sympatickou ukázkou jedné z možností volnočasové realizace tohoto malého souboru.

Nebudu už podrobněji popisovat můj přerovský návrat do starých časů, ale v atmosféře celého setkání bylo cítit, že ty sokolské principy týkající se pravdy, prosté statečnosti, pracovitosti a pomoci potřebným jsou tu v neokázalé kolektivní sounáležitosti živé. Sokolské soubory se dnes mohou pochlubit nejen zanícenými členy z generace dříve narozených, ale překvapivý byl i mladý dorost a chuť přece jen se něco po představeních o jejich úrovni, nedostacích či vylepšeních dovědět. Nemám ráda v referátech o přehlídkách akcentování vzorné hostitelské péče, ale tentokrát se nemohu ubránit poděkování všem z Přerovského Kašpárka (a jmenovitě dobré duši celé přehlídky Marii Veřmírovské). Jejich úctyhodná činnost (v sále s 240 místy hrají po celý rok každou neděli dvakrát při plném sále) a péče o mladý dorost (pro zajímavost bych chtěla připomenout, že ze souboru kdysi vyšly Vlasta Polednová i Zuzana Skalníková-Blatáková a i dnes se mohou pochlubit absolventy JAMU vzešlých ze sokolsko-amatérských řad) si zaslouží pozornost. Docela určitě se za dva roky do Přerova vrátím, pokud se neuvidíme na některé amatérské přehlídce dříve.

P.S. Sokolská divadla a soubory chystají v příštím magickém jubilejním roce republiky od 1. července 2018 souvislosti se sokolským sletem a průvodem vlastní loutkářskou přehlídku. Zlomte vaz a Nazdar!

Sejkory a meotary

V krkonošském podhůří, na půl cesty mezi Jilemnicí a Rokytnicí nad Jizerou, se od meandru Jizery do příkrého srázu šplhá obec Poniklá, kterou mezi ochotníky proslavil zejména její dlouholetý starosta Tomáš Hájek.

Text: Ivo Kristián Kubák

Jeho (jednočlenná) **Bažantova loutkářská družina** se proslavila inscenacemi (znovu) objevujícími pro loutkové divadlo médium světla a stínu: meotar. Tomáš Hájek a obec Poniklá se tak letos zcela logicky stali iniciátory první české národní přehlídky divadla stínového, zejména meotarového Budiž stín!. Dějištěm i neopustitelným středobodem celého festivalu se stala bývalá jídelna někdejších ponikelských přádelen, zrekonstruovaný kulturní dům Kantýna. Do něj před zahájením festivalu zval místní i přespolní ponikelský obecní rozhlas podrobným hlášením o každé jednotlivé inscenaci z programu, každou s milým subjektivním hodnocením a pečlivým rozdělením podle vhodného diváckého věku. Po nezbytném shrnutí následovalo už jen jistě v dobré víře míněné, nemáte-li nic lepšího na práci, neváhejte. Nic lepšího jsem v Poniklé na práci neměl, tak jsem tedy neváhal.

V průběhu dvou dnů (sobota 7. a neděle 8. října 2017) se v Kantýně, která díky improvizovanému členění skýtala čtyři nápadité pojmenované divadelní sálky, odehrálo vřelé vítání souborů, vernisáž fotografií, šest představení od čtyř souborů, dvoudílný workshop, dvoje hovory o divadle a jeden improvizovaný hudebně-divadelní večírek (ostatně když necháte několik amatérských divadelníků libovolného věku v sále s dvěma kytarami a třemi zapnutými meotary, až do rána se rozhodně nikdo nudit nebude). Fakt, že téměř všichni spali v sousedící ubytovně, a především že program festivalu byl nabitý od odpoledne do odpoledne, způsobil, že bylo jen nemnoho možností opustit prostory kulturního domu a zkoumat podkrkonošské okolí. Ostatně ponikelská mecenáška a ochotníka se o účastníky festivalu vzorně starali přímo v Kantýně, pop-up kavárnou počínaje, pravidelnou na festivalové stravenky vydávanou stravou, přímo v tamní kuchyni připravenou pokračuje a vstřícnou a milou obsluhou na divadelním baru konče.

Poněkud nechronologicky, ale s vědomím, že je třeba si nejprve nadefinovat pojmy, se jako první zastavím u dvoudílné dílny meotarového divadla, kterou společně vedli Jarka Holasová a Matěj Kubina. Společně si v sále Jana Nepomuka Laštovky připravili dvě trojice zpětných projektorů, a především množství materiálů, barevných, průsvitných i neprůhledných, zmačkaných a strukturovaných, sypkých, plošných i třírozměrných, pro demonstraci a výuku tzv. suché varianty. A zároveň kapaliny různých viskozit a barev, se schopností vzájemné interakce nebo navzájem inertních, brčka, kapátka a rozprašovače, nádoby různých tvarů, okrajů a vzorů, sáčky s potravinovými i jinými barvivy a chemikáliemi, se kterými se učili frekventanti tzv. variantě mokré. Vzhledem k tomu, že čas vyměřený oběma částem workshopu byl zhruba tři hodiny, bylo to pro jeho účastníky (i lektory) stěží tak akorát, aby si všechnu tu mechaniku a alchymii kolem stihli vyzkoušet, osahat, posunout, vystříhnout, obarvit, probublat, zaostřit a vyfotografovat. Očekávaný závěrečný výstup se tak logicky konat nemohl, výstupem byla totiž sama nově nabitá schopnost magie, kterou si meotarem dosud nepolíbení odnášeli.

Festival zahájil **jaroměřský soubor Mikrle**, jedna z mnoha odnoží tzv. **Kolegia hraběte Šporka**, svým duchovním ateliérem *Štípnutí labutě*. K této obrazivě dvojdomé performanci inspirované životem a dílem Františka Kupky přizvali diváky Monika Němečková a Matěj Kubina (meotary a později tanečníci), Vlastimil Kovář (klavírní improvizace), Kateřina Prášilová a Šimon Stibůrek (salonní dialogické variace) a Jarka Holasová (jako kustodka projektu).

Prozatím se snažím vyhnout pojmům inscenace a představení, byť *Štípnutí labutě* scénické postupy využívá, ale je především experimentem vršícím a vedle sebe kladoucím jednotlivé složky (slovo, hudbu a obraz) a ponechávajícím celkovou interpretaci a jejich prostoupení čistě na divákově vnímání. Širokoúhlá scéna je zleva lemována improvizujícím klávesistou (v bílém oblečení), uprostřed stojí dvojice meotarů, z kterých se povětšinou přes sebe promítají zleva suché obrazy (Kubina v modrém oblečení) a zprava mokré (Němečková v oblečení červeném). Pravé křídlo uzavírá secesní salon tvořený stolem a dobově kostýmovanou dvojicí variující fragmentární diskurz o umění a umělcích období fin-de-siècle.

Vše funguje jako vzájemná kulisa, která se ne vždy právě libě setkává, z rozhovoru zaslechneme jen útržky, hudba lavíruje na pomezí elevator music a nymanovských hudebních vln, promítané suché geometrické útvary se nedoplňují, ale ani nevyklučují s těmi proměnlivými mokrymi a všechno se po necelé půlhodině sbíhá ve finální hádku secesní dvojice, v níž po jménech Degase, Renoira a Lautreca žena položí krucifiální otázku, jež je i podnázvem inscenace: Přichází Kupka příliš brzy, nebo příliš pozdě? Salonní dvojice odchází bez odpovědi, ta červeno-modrá odstoupí od epidiaskopu a ozáření svým finálním mokro-suchým výtvozem společně pohybově ztvární Kupkovu Amorfou

Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř, Štípnutí labutě; foto: Michal Drtina



– Dvoubarevnou fugu. Po chvíli utichne hudba, tanečníci se zastaví propletení a nejisté zdání konce se po potlesku ještě více rozmlží, neboť kustodka Holasová rozdává odcházejícím divákům hlasovací lístky, s nimiž mají pomoci onu položenou otázku hlasováním rozhodnout. Z performance je cítit fascinace tvůrců Kupkovým životním osudem, ale i záměr vzniku díla určeného původně jako doplňkový program ke kooperaci východočeských institucí s francouzskými.

Bažantově loutkářské družině, která vystoupila v Sále Matěje Kopeckého v počtu jednoho herce a jednoho meotaru, na předvedení její faustovské variace postačila varianta suchá. Tomáš Hájek oprášil pro účely festivalu svoji drobníčku *Faust*, se kterou se před pěti lety poprvé dostal na Loutkářskou Chrudim a následně postoupil i na Hronov. Inscenace v životě Hájka-činoherce znamenala zlom, jehož důsledkem je necelá desítka dalších inscenací se stejným médiem, ale i popisovaná ponikelská přehlídka. Text této animované variace je autorským příspěvkem do dlouhé linie loutkářských interpretací slavného mýtu, a ačkoliv nepřináší nikterak objevné dějové zvraty, spolu s dalšími Hájkovými inscenacemi (nejen uvedenými zde) ji spojuje jedinečné (loutko)herecké podání a estetická kvalita užitých materiálů, kreseb a loutek.

Hájek se vyžívá v co nejtitěrnějších detailech, nápaditě pracuje s loutkářskými klišé (pidluke-padluke), hračkujíc s perspektivou diváckého pohledu, ale zároveň je přesný tam, kde to text vyžaduje, a nedovolí mu zcizení ani chaotismus. Latentní přítomnost těchto dvou kvalit však z celého představení dělá kus živý a divácky vděčný. Víceméně konvenční vývoj příběhu, spojující nespokojeného učence, úlisného ďábla a přihlouplého Kašpárka, vrcholí ve dvojím alternativním konci kusu. V průběhu děje je totiž stvořen Faustův dvojník, kterého si ďábel v druhém, šťastném finále odnese omylem místo pravého Fausta. Na meotaru se vystřídá během půlhodiny asi patnáct prostředí, perspektiv a měřítek, v nichž potkáme asi dvacet různě velkých plošných loutek. Není divu, že tato inscenace způsobila retro boom v používání zpětného projektoru mezi divadelními amatéry a, jak vyplynulo z následných diskusí, stala se etalonem a zdrojem nápadů, jimiž se ostatní tvůrci inspirovali, ale i vůči nimž se originálně vymezovali. Podstatné je také to, že definovala styl i žánr následné Hájkovy divadelní estetiky.

Po večeri, po níž bylo možno se za deset korun dosytit východočeskou verzí bramboráků, tzv. sejkorami, následovalo v Sále Arnoštka Kopeckého uvedení inscenace studentského divadelního souboru **Gympł Brandejs** *Ještě jeden příběh...* Ta v letošním roce obdržela nominaci na Jiráskův Hronov z ústeckoorlické Mladé scény pro přístup k divadlu jako k laboratoři. Totiž tam, kde se projektor stával jedním z mnoha vyjadřovacích prostředků (*Štípnutí labutě*), nebo kde pozornost na sebe strhávala herecká tvorba výsledného obrazu (*Faust*), brandýský soubor velmi příhodně staví meotar a jeho vodiče divákům do celkového scénického obrazu, který se jím spolu s živým hercem tvoří.

Kolektivní inspirací pro sérii čtyř japonských příběhů se staly tzv. kaidany, původně vyprávěné hororové příběhy, jejichž historie sahá až do období Edo. Režisér a výtvarník Ondřej Menoušek na půdorysu čtyř ročních období zobrazuje s pomocí zpětného projektoru suchou metodou tajemnou a záhadnou atmosféru. Svoji laboratoř doprovází klidným hlasem průvodce, který – byť s postavami vstupuje do dialogu – příliš nevysvětluje, neptá se, a především mluví, jen když je to nezbytně nutné. V každém ročním období mu sekunduje některý z jeho čtyř hereckých kolegů (Anna Nevrlá, Kateřina Bartošová, Alice Koflaková a Matyáš Hadrbolec), někdy pouze v laboratoři, jindy přímo na scéně osvětlené a dotvářené meotarem za jemného podkresu reprodukované šamizenové hudby (Sandra Drobňáková).

Pointy jednotlivých příběhů sice zůstávají v mlze, ale celá kompozice je zakončena autorským epilogem, v němž Menoušek předstoupí do prostoru před diváky sám jako herec a celá inscenace dostane ještě jeden rámec: oním průvodcem byl samuraj, který měl pod pohrůžkou smrti zakázáno vyprávět poslední zimní kaidan dál, ale protože teď a tady s námi tento zákaz překročil, přichází si pro něj na závěr smrt. Celý koncept je unikátní nejen oním již zmíněným permanentním hleděním tvůrcům pod ruce, ale i použitím jednoduchých znaků navozujících prostředí japonských šogunátů: masky, porcelán, styl promítaných pozadí a loutek, asijské kostýmy postav. To vše pouhými jednoduchými náznaky, poučeně a atmosféricky.

Sobotní noc se večírkem překulila v nedělní ráno a nejstatečnější noční performeři již o deváté ráno plynule na večírek navázali druhým dílem dílny pod vedením Kubiny a Holasové v Sále Viléma Maiznera. Když předchozí odpoledne utichl potlesk po Faustovi, rozdál Tomáš Hájek přítomným hlasovací lístky, aby hlasovali o tom, které představení se bude hrát v neděli jako první. Na výběr byla verneovská variace *Zmatek nad zmatek*, doylovská detektivka *Pomluvy dr. Watsona* (pro tu jsem hlasoval) a příběh z alternativní historie Poniklé *Nelkej, Čechie!* Když Hájek zjistil, že diváctvo si k předvedení odhlasovalo právě tento třetí, alternativní kousek, zbledl a tiše prohlásil, že to od jediného uvedení na hasičském bále před lety nehrál. A tak až do druhého dne ho bylo zahlédnouti pouze, jak si u meotaru konejšivě opakuje scénosled této zapadlé hříčky o tom, co by se stalo, kdyby byl ponikelský hasičský sbor založen o několik roků dříve a pomohl uhasit požár pražského Národního divadla. Hájkovy obavy o spotřební kvalitu tohoto díla (Vždyť to vzniklo pro hasiče!) se ukázaly jako liché. V sále Matěje Kopeckého se osvědčil tentokrát nejen jako plnokrevný loutkář, ale především jako autor, který dokáže vystavět a vyprávět zábavný příběh od expozice až po katarzi, aniž by přitom zapomněl na peripetii. Dokázal podchytit hasičský žargon a terminologii, hrát si s kontrastem českých dialektů, a především najít zajímavé rozuzlení a šťastný konec. (Byť by se mohlo zdát, že je k happy endu neo-

Gympł Brandejs, Ještě jeden příběh...; foto: Michal Drtina



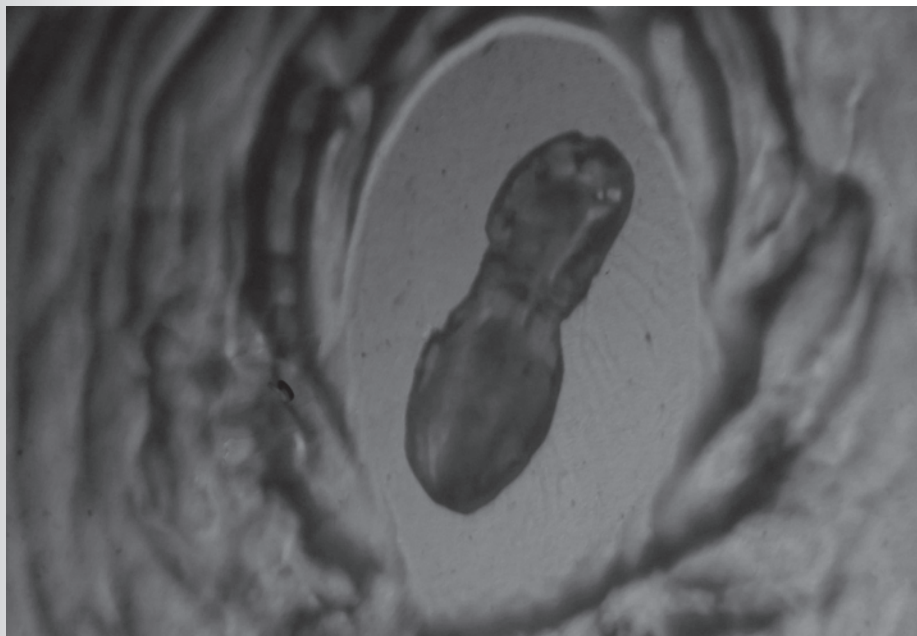
vlastatelně přitahován, není tomu tak. Ve své tři roky staré adaptaci Bulgakovových fiktivních deníků *Morfium* tomuto svodu rozhodně nepodlehli.) Musím se opakovat, ale i u této archivní, znovu nastudované inscenace fungovalo napětí, rytmus i ke konci stále rostoucí tempo v takové souhře, že by Hájkoví mohli závidět leckterý profesionál. Dlužno ještě podotknout, že navzdory tomu, že se hrálo o ohni, a především o vodě, je celá inscenace prezentována suchými projekčními prostředky a Hájek ji celou odehrál v historické hasičské uniformě.

Před obědem (při kterém se sejkory doprodávaly už jen po pěti korunách) nás ještě čekalo dvojí uvedení Čapkovy *Šlépěje* (sic!) od jaroměřského souboru **Mikrle**. Ve společné režii i dramtizaci Jarky Holasové a Matěje Kubiny si Kubina také zahrál (tentokrát s třemi zpětnými projektory naráz a jednou soustavou čoček navíc) spolu s kytaristou a sparring partnerem Lukášem Grusem. Ve společném (a vzájemném) dialogu nám překládají známý příběh amatérského detektivního rozjímání dvou mužů, kteří se potkají v krajině nad jedinou šlépějí, k níž ani od níž nevedou žádné další otisky.

Oběma spoluhráčům se daří stavět hloubavou, existenciální atmosféru, byť teorie, o kterých se muži zpočátku dohadují a Kubina je za Grusova kytarového podkresu umně ilustruje na meotarech, jsou zpočátku spíše bláznivé. Teprve později, podobně jako v Čapkově novele, začne probublávat filozofické podhoubí a spolu s ním se mění použité scénické výrazivo. Po celou dobu se pracuje s variantou mokrou i suchou, které se (velmi přesně) překrývají a zaostřují přes sebe, střídavě zapínají, rozmlčují, prolínají a doplňují. Použití epidiaskopické trojice má i svoje dramaturgické vysvětlení: na jednom z nich je téměř neustále přítomen onen záhadný otisk a každý z mužů má pak pro sebe a svoje teorie jeden ze dvou zbývajících.

Podobně jako v *Ještě jeden příběh...* se i zde mluví, jen když je to nezbytně nutné, a Kubina má perfektní smysl pro načasování pauz i vět, jeho váhavý hlas dává jedné z mužských postav právě onen zmíněný nad-rozměr. Ostatně Grusovy repliky, kytarové doprovody a píseň, do jejíhož rytmu Kubina

Mikrle, Jaroměř, Šlépěj; foto: Michal Drtina



téměř baletí s rozmlžovacími skly, jsou pro budování atmosféry stejně nepostradatelné jako světelná hra s obrazy. Jediným diskutabilním momentem inscenace je její zakončení podivným rámovacím dovětkem, který si ve tmě vymění už z role vystoupivší Kubina a Grus. Na téhle čapkovské interpretaci je však zřetelně vidět, že důkladným režijním a dramaturgickým čtením lze i v notoricky známém nalézt něco nového nebo hlubšího.

V průběhu následné diskuse se udála neohlášená ceremonie: ředitel (samozvaný) národní přehlídky Tomáš Hájek udělil poprvé v historii putovní cenu Faustův stín inscenačnímu týmu výše popsané inscenace *Šlépěj*. Cena má podobu žárem poleptané Fresnelovy meotarové čočky (jedná se o vrchní skleněnou část projektoru, na níž se pokládají prosvěcované materiály), kterážto nehoda se Hájkoví přihodila při kterémsi uvedení Fausta (právě proto jsem si zde dovolil autorsky přispět výše zmíněným názvem ocenění). Moudré hlavy filozofovaly spolu s Čapkem, chválily Hájkův humor a styl a oficiální část přehlídky se pomalu nachýlila. Mimo loučení zbývalo už jen jediné.

Inscenace *Sáoiří* **Divadla Líšeň**, osvědčený (premiéra v roce 1999) a ověřený (mnohá česká i mezinárodní ocenění) loutkový kus pracující metodou barevné stínohry, byla do Poniklé pozvána především jako inspirace a dílna zároveň. Nemá zde smysl se znovu rozepisovat o mnohokrát rozebíraném loutkovém příběhu ze staroindické Mahábháraty o napravení pyšné princezny. Inscenace ani po letech neztratila kouzlo, výraz, vzbuzuje otázky a inspiruje i ty nejzkušenější z meotaristů (být pochopitelně užívá jiné principy). Obrovským přínosem po skončení líšeňské produkce byla diskuse s tvůrci, kteří odkryli plochu, za a na níž se příběh odehrával, a nechali nás nahlédnout doslova do střev svého kusu. Ostatně v průběhu celého festivalu se členové Divadla Líšeň aktivně a důsledně zapojovali do dohodů o divadle a vnášeli do nich vhléd ostřílenějších divadelních praktiků.

A pak se už jen loučilo a děkovalo a jelo se domů a bylo tam dobře, a když mě za rok pozvou, pojedou zas. A vy byste měli též!

Divadlo Líšeň, Beseda po inscenaci Sáoiří; foto: Michal Drtina



JIŘÍ VALENTA – 90 let



Jiří Valenta na Jiráskově Hronově 2007 při udělení Zlatého odznaku J. K. Tyla foto: Ivo Mičkal

Text: Vítězslava Šrámková

Brzy se ukázalo, že Jiří je muž mnoha vizí a talentů. S nadšením a zaníceně je realizoval. K nejzřejmějším patří talent iniciovat nové věci, koncepčně a organizačně je utvářet – už při škole se stal vedoucím Lidového souboru konzervatoře a AMU. V 50. letech pak byl dramaturgem Krajského oblastního divadla v Hradci Králové a Trutnově, předsedou Krajského poradního sboru pro divadlo v Hradci Králové, redaktorem rubriky Ať žije ochotnické divadlo...atd. Organizoval společná letní vystoupení profesionálních umělců se studenty a ochotníky pro vesnice. V 60. letech se stal vedoucím divadelního oddělení Ústředního domu lidové umělecké tvořivosti, organizoval výrazné změny v průběhu Jiráskových Hronovů, byl iniciátorem tvorby sítě poradních sborů a předsedou redakční rady časopisu Ochotnické divadlo.

Za normalizace, která většině soudných a politicky myslících lidí převrátila přinejmenším profesní život, pracoval Jiří nejprve jako řidič tramvají, ale to bylo zcela vzdálené jeho naturelu. Naštěstí se podařilo, že poté celých 15 let mohl prožít jako kulisák v Městských divadlech pražských (Komorní, Rokoko). Ale pozor! V Senohrabech, kde měl chatu, si vymyslel a organizoval „tematická“ setkávání amatérských souborů, např. Senohrabská strašidla...

Jak už bylo řečeno, „po sametu“ se stal ředitelem IPOS a vytyčoval jeho novou moderní koncepci. Jenže jeho srdce začalo zlobit, takže dal na doktorské rady, v roce 1994 se rozhodl exponované

Jiří Valenta, významný organizátor a historik amatérského divadla, první polistopadový ředitel Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu, současného NIPOS, se narodil do rodiny vesnických učitelů 1. září 1927. Oba rodiče, jak bylo u tehdejších učitelů téměř zvykem, byli nadšenými ochotníky, František Valenta režíroval dospělé, maminka Helena zase spíš děti, a když nevěděla, co s nimi hrát, napsala pro ně pohádku Šumařovy housle. Jiřík tedy nepotřeboval dobré sudičky, aby mu přičky lásku k divadlu, byl jí obklopen od kolébky. Jako dítě vystupoval v dětských rolích a jako mladý hoch poprvé v Horních Stakorách režíroval v té době oblíbenou hru - Dykova Ondřeje a draka. Jeho cesta k dalšímu vzdělání byla jasná: absolvoval dramaturgii na DAMU u prof. Františka Götze a prof. Jana Kopeckého.

místo opustit a nadále pracoval jako redaktor Místní kultury. Na první schůzku týmu, jenž se ustavil, aby zpracoval dějiny českého amatérského divadla, přišel kvůli článku. Projekt ho však natolik zaujal, že ihned nabídl svou spolupráci. Tým ostatně většinou tvořili divadelní historici jeho generace, s nimiž se dobře znal a kteří měli podobné „ochotnické kořeny“ jako on. Jejich zkušenost z práce na akademických Dějinách českého divadla obohacoval tým, že svým entuziasmem dokázal strhnout ke spolupráci na vznikajícím dílu i zasloužilé ochotníky, jež znal ze svého pracovního působení v 60. letech. Jeho účast na projektu byla výhra - nejen proto, že pro něj dokázal získat řadu lidí, ale i proto, že jej uměl domýšlet a vyšperkovat spoustou nápadů. Sotva byly Cesty českého amatérského divadla vydány, energicky směřoval i k naplnění jejich logického „pokračování“ – Místopisu českého amatérského divadla. Kde bychom jinak byli se svými výzvami na přehlídkách a v časopisech! Hlavně díky němu nám do tohoto dvousvazkového titulu přispělo přes 140 spolupracovníků, kteří si ještě vytypovali další dobrovolné badatele v okresech!

Poznatků z míst, v nichž se provozovalo amatérské divadlo, však stále přibývalo. Moderní informační technologie nabízely jejich průběžné zpracovávání. Pracovní tým NIPOS proto vypracoval a realizoval projekt Databáze amatérského divadla; obsahová koncepce byla především dílem Jiřího Valenty. Tato databáze je od roku 2005 i v evropském kontextu ojedinělým a hojně navštěvovaným internetovým portálem.

Jiřího pracovitost a činorodost byla neuvěřitelná. Z jedné téměř náhodné schůzky s miletínskými ochotníky o osudu jejich dávných malovaných kulis a rekvizit vznikla dohoda o vybudování Muzea českého amatérského divadla v Miletíně. Kolik půd, sokoloven a hospod tento kmet prolezl, aby nashlél v pavučinách poklady, kolik cest vykonal, aby svými objevy obohatil scénář expozice... Vernisáž muzea se konala v roce 2006. Výtvarnou podobu jí dal designer Martin Taller. Na rozdíl od běžných muzejních expozic, prostory Miletínského zámku zaplněné kulisami, oponami, rekvizitami a kostýmy z ochotnických jevišť působily rozmanitě a radostně. Martin na vernisáž přinesl pro Jiřího dárek - obrazek, na němž se vznášel jako Pánbů nad oblaky. Snad proto, že dělal téměř zázraky?

V polovině prvního desetiletí 21. století svitla naděje, že bychom mohli ve spojení s Divadelním ústavem získat pro dokumentaci historie českého amatérského divadla grant z Norských fondů na „Uchování a prezentaci kulturního dědictví“. Věc ovšem měla háček – musely být opravovány a zachraňovány trojrozměrné předměty. V tu chvíli nás napadlo – MALOVANÉ DIVADELNÍ OPONY. Pár jsme jich znali a většinou neměly pěkný osud - byly dost devastované. Leč jak dokázat, že jsme pro ně něco udělali, když o jejich existenci většina lidí ani netuší? Rozjet pátrání a vydat knihu!

Stalo se – pátral převážně Jiří Valenta (nejen..., ale měl už s hledáním po půdách zkušenost) a editorem krásné, výtvarně pojaté knihy s množstvím reprodukcí, jež jako výsledek grantu vyšla v roce 2010, byl také on. Kniha inspirovala sedm dílů televizního seriálu o divadelních oponách. I k němu napsal scénář. Že jsou opony součástí našeho kulturního dědictví, se tedy už ví. Každou chvíli se z médií dovídáme, že zase nějaká opona byla restaurována. Přibývá i těch nově objevených. Štafetu převzali z rukou Jiřího Valenty další obětaví pracovníci a již brzy vyjde kniha o dalších oponách. Těšíme se z toho. A jistě se těší i Jiří Valenta. Má proč. Dílo, na němž se významně podílel, roste a zůstává živé.

„Brendo, lapni!“ čili Ostravské Buchary 2018

Letošní Ostravské Buchary byly přehlídkou zběsilou. Snad proto, že odpadl festival ve Vsetíně (oprava kulturního domu), možná proto, že odpadl festival v Hodoníně (zrušeno na poslední chvíli pro onemocnění divadelníků) – a zcela určitě proto, že soubor pořádající již osmý ročník Bucharů, tedy divadlo Devítka, připravuje rok od roku účinkujícím stále přitažlivější podmínky, přihlásilo se jedenáct souborů. Přehlídka se tedy odehrála mezi dvacátým a pětadvacátým březnem 2018 a dvanáct představení (!) se vešlo do neuvěřitelných šesti dnů; neuvěřitelných proto, že v prvních třech, zejména kvůli nezvyku diváků chodit do kulturního domu v Michálkovicích jindy než o víkend, představení jedno – a v sobotu pět. Porota ve složení Vladimír Fekar, Petr Kracík a Petra Richter Kohutová jen lapala po dechu...

Text: Petra Richter Kohutová

Den první – zahajovací

Zahajoval ostravský primátor Ing. Tomáš Macura, uvádění se ujal vrchní ostravský šarmér Vojtěch Hawranek, ve druhé části přehlídky ho vystřídal moderátorské eso Tamara Tomášková. V první třetině jako by Bucharům vládly telefony – ty mobilní, ozývající se z obecenstva (v počtu bezohledných jedinců neschopných vypnout si zvonění Ostrava vede), i ty starší, které se objevovaly jako zásadní prvek v inscenacích.

Divadlo Devítka uvedlo komedii Jeremyho Lloyda a Johna Chapmana (*Ne)prodejně manželky*. Konverzačně situační komedie o dvou obchodnících, kteří se chystají prodat firmu a platí za to i placenými společníci, těžší z rozporu mezi maskou a tváří, nese v sobě zprávu o setkání dvou světů (anglické střední třídy s tou nejnižší, světa mužského a ženského atd.) a zároveň nabízí s nadsázkou recept, jak oživit stereotypní manželství po patnácti letech. „Devítkáři“ se s komedií vyrovnali se ctí; režisér Petr Rada umí žánr a navíc je schopen jak dát hercům prostor, tak jejich snažení tvarovat. Účinkující hrají s evidentní chutí; pochvalu si vysloužil Daniel Číž za uměřenost a přesnost v opileckých scénách, zmíněn byl Vojtěch Hawranek a jeho práce s němčinou (a nejen s ní), poklonu za odvahu a přirozenost obdržely všechny čtyři dámy. Na druhé straně by prospělo, kdyby se soubor pečlivěji zabýval tím, co je za slovy, která umějí tak hezky a srozumitelně vyslovit – a také kdyby jednotliví představitelé dali tu a tam postavám čas zastavit se a zhodnotit, co se stalo či děje (nasazené tempo vede k tomu, že vše má stejnou důležitost).

Den druhý a třetí, čili pohřební

Středu si **Devítka** opět rezervovala pro sebe – a uvedla inscenaci kladoucí nároky nikoli na souhru, ale na individuální výkon, podmíněný podrobnou analýzou textu a rozkrytí motivací jediné postavy v hracím prostoru; ano, jednalo se o sled monologů – plus jednoho dialogu, ovšem postaveného spíše jako „asistovaný monolog“. Jde o jedinečný počín, protože ačkoli se tragikomické zprávy o tom,

že smrt může být stejně překvapivá jako život, z pera italského dramatika Aldo Nicolaje často objevují na Pohárku i jinde, obvykle jsou prezentovány samostatně a ve značně redukované formě; tentokrát jsme však viděli v jednom večeru *Pětkrát do černého* (aneb: *Život je jen náhoda dle písně V+W+J*). Režisér Dušan Zakopal „soěmu Aldo Nicolajovi rozumí“; celoživotní zkušenosti s divadlem jednoho herce tady respektuhodně zúročil; cenná byla analytická a inscenační poctivost i pevná režijní ruka. Z interpretů se nejlépe dařilo Zdeňce Kulové v roli „Mydlibáby“ (získala cenu za nejlepší ženský herecký výkon přehlídky) a Liboru Dornovi v Houbovém šašlíku. Diskutabilním rámcem se stala píseň deklarovaná v názvu a neméně diskutabilním průběžným vizuálním motivem srdce se zabodávanými. Petr Kracík v rámci rozpravy představil svou „funebráckou“ verzi jako domyšlení zvoleného principu – a z důvodů, které zná jen on, se k tématu vlastního pohřbu vrátil ještě jednou, v rozpravě nad inscenací **Beranů z Těškovic**.

Ti si k divadelní práci vyvolili notoricky známou „dveřovou“ komedii Michaela Cooneyho o tom, že „se sociálkou divno hrát“, uváděnou pod názvem *Habaďůra aneb Nájemníci pana Swana*. V těškovické inscenaci svádí neustále lýtý boj řád s neřádem: řád přesně daných příchodů a odchodů postav – a neřád absence smysluplných mizanscén; řád neustálého pohybu dveří, rytmizovaného rozbíjením hlavy strýčka Georga (představovaného režisérem Ivanem Lindovským) a průběžně řvoucí pračky, jež nakonec v ohro-

Dostavník, Přerov, Inferno aneb Konec legrace; foto: archiv přehlídky



mujícím sólu vpochoduje na jeviště – a neřád chaotičnosti pohybu účinkujících; řád hereckého zaujetí rolí, jež interpretovi nedovolí vypadnout ani při neočekávaných technických problémech (od urvaných hodin po pády) – a neřád nedostatečné sdělnosti tam, kde má herec hrát intriku. Nejlépe si vedl představitel Normana Bassetta Tomáš Břežný či Jiří Vavrečka v roli Erika Swana; Jiří Krayzel pak předvedl jeden z nejlepších hereckých výkonů celé přehlídky v menší roli pana Jenkinse. A abych citovala Vladimíra Fekara – „laxnost k výslovnosti a přizpůsobení překladu hajdalácké ostravštině činí z postav živelné chachary a robky“ (citováno z reflexe *Paulačová Habaďura*, která vyšla ve zpravodaji *Rachot po Bucharech*, redakčně obhospodařovaném Michalem Rychtrem); přízvuk a způsob zacházení s jazykem byl vskutku tu a tam na hranici srozumitelnosti i pro mne jako rodilou Ostravačku – ale na druhé straně, nebýt toho, nedočkali bychom se několika skvostů, včetně v názvu článku citovaného „Brendo, lapni!“ (volně přeloženo: „Drahá, usedni, prosím, zde vedle mne na toto rozkošné kanapíčko.“)

Den čtvrtý, svatební

Dvě svatební komedie nás potrefily v pátek – a tak se tento stal bezděčným protipólem středěční a čtvrteční produkce v oblasti tematické, nikoli však žánrové.

Karel Franczyk, šéf **1. Jarkovské divadelní společnosti Ostrava-Proskovice**, se jako zkušený dramaturg a literát podílel nejen na výrazné úpravě komedie pro svůj soubor (původní text *Pan Kobkán odává dceru* je kompilátem několika povídek Jaroslava Haška, pro jeviště upravených E. F. Burianem), ale rovněž na její režii. V oblasti textové se mu zdařilo eliminovat některé rozbíhavé motivy a koncentrovat se výhradně na příběh o velkošpeditérovi, jenž musí urychleně provdat nezdárnou dceru; některé motivy však nejspíš shledal neodolatelnými a nevyplatilo se to – třeba výčet katastrof z povídky *All right*, s nimiž se dále nehraje. Hereckému motivování neprospívá, že Kobkánovi v podání Roberta Kolka a Šárky Janoutové jsou pojednání jako volnomyšlenkáři, které hned tak něco nerozhází, a tak jejich představitelé více komentují, než hrají. Sympatický byl pokus o rozehrání celého sálu a z hereckých představitelů nutno vyzdvihnout hostujícího Marka Sendeckého v roli flákače Pecháčka a Marka Suchého v roli profesora Trojky; velmi osvěžujícím způsobem do hry zasáhli Daniel Skřipčák a Vladimír Vašíček jako podezřelí – a totální proměna syna v podání Karla Skupníka.

Dokonalá svatba následovala – tentokrát v podání **Lidového divadla při MKS Krnov**; a byla to svatba nadmíru povedená; s přesně obsazenými a rozžitými postavami, s vyloženými a vystavenými situacemi, ve strhujícím tempu. Množství cen o ledačems svědčí: Tomáš Marek obdržel čestné uznání za ženicha Billa, Petr Konečný cenu za Toma, Irena Kozarová za Julii (v kontextu přehlídky nejlepší herecký výkon ve vedlejší roli) – a Jan Pírk za režii.

Den pátý – bez nadsázky pekelný

Úkol pro lektory, ale také pro účinkující a diváky byl jasný: přežít. Od dopoledních deseti hodin, kdy se začal odehrávat masakr ve fázích „představení – 15 minut pro porotu v soukromí – rozprava přesně rozdělená na 30 minut pro porotu, 10 minut pro diváky a 10 minut pro soubor – 5 minut na zotavenou (Mental café v tomto ohledu odvádělo vynikající práci) – představení – 15 minut pro porotu v soukromí...“ a tak pořád dokola, a to celkem pětkrát, od prvního havířovského *Příběhu staré lenošky* po debatu po poslední boskovické *Divadelní komedii*, končící kupodivu ještě před půlnocí. Radost z tohoto faktu zkali nepřející kolega, jenž zodpovědně připomněl, že se mění čas, a tak budeme v neděli vstávat o hodinu dříve. Porota do sítě divadla lapená neměla spočinouti...

Dramatizátor Luděk Talián, který také hrál v představení *Příběh staré lenošky* „hlavního záporáka“, sáhl do vyprávění obchodního cestujícího z Dickensovy *Kroniky Pickwickova klubu* a vytvořil pro svůj soubor **Skřítek Havířov** základ pro jevištní duchařský příběh, v němž se úsměvnost snoubí s hororovostí. U havířovských je zvykem, že se často inspirojí televizní poetikou i herectvím; v tomto případě se to odrazilo v pomalém tempu (jevištní čas prostě funguje jinak) a v hereckých výkonech (jak režisér Zdeněk Tomeček, představitel obchodního cestujícího Smarta, tak Olga Lipková jako hostinská hrají velmi vroucně, velmi sympaticky, ale spíše výsledek než postupný vznik milostného vztahu). A Pavla Kováčová coby Duch staré lenošky sice o sobě hovořila v mužském rodě, ale ženské tělo pod stylovým kostýmem nezapřela...

Kolovrat Petrovice si naprosto jistou rukou vybírá slabé a divadelně bezcenné předlohy; tentokrát narazil na „hru“ Jana Váchala *Paní Fantomasová se zlobí*. Porota „nelapla smysl“ – snůška klišé a fekálního humoru a nezkušenost souboru nemohla vést k ničemu jinému než k bavičskému způsobu předvádění se (postavy obvykle postávaly na forbíně a povídaly si) a sdělování myšlenek typu „chlapi jsou bačkory“. Jistou nadějí přinesl alespoň výstup s „Trezurem“ – a vstřícnost souboru, jenž si je nedostatečností vědom a je ochoten s tím v budoucnu něco udělat.

S *Opačným pohlavím* se utkal soubor **Pod zámek Kyjovice**. Inscenace postoupila v loňském roce do Vysokého nad Jizerou, kde kyjovickým byla vyčítána zejména volba předlohy; komedie je postavená na setkání dvou nesusoudných manželských dvojic – a spíše na hláškách a dvojsmyslech než na dramatické situaci; nevyvíjí se a negraduje, protože postrádá motor; který by ji hnál dopředu („řeš se“ nevěra, ale na jedné straně bez naléhavosti – je rok „promlčená“ – a na straně druhé ne-

Divadlo v Lidovém domě Vsetín, Přelet nad kukačím hnízdem; foto: archiv přehlídky



přesvědčivě a nelogicky, neb se odehrála dávno před svatbou). Jaromír Drozdek, Kateřina Richterová, Stanislav Havrlant i Silvie Grygarová (režisérka v jedné z rolí prakticky neopustí jeviště) mají smysl pro ironii, umějí načasovat gagy slovní i situační a pracovat s trapností; představení na Bucharech zároveň ukázalo, že soubor od loňského podzimu urazil pořádný kus cesty a zapracoval zejména na souhře. Problémem inscenace však stále zůstává totožné tempo po celý její průběh, minimální gradace – a možná i to, že se více dozvídáme, co mají postavy společné, než to, v čem se liší, takže konflikty mají dost obroušené hrany.

Že se **přerovský Dostavník** věnuje hudebnímu žánru důsledně a dlouho, a to zejména díky svému principálovi, rockeru Zdeňku Hilbertovi, je známo. Že má v tomto ohledu nemalé ambice, rovněž. Tentokrát si za inspirační zdroj hudebně-dramatického kusu *Inferno aneb Konec legrace* zvolil Dantovu *Božskou komedii*, respektive její „pekelnou“ část; vystavěl padesátiminutovou strhující inscenaci, již lze označit za „sebeterapeutické oratorium“ a v níž se od cesty člověka v komatu po pomyslných pekelných žlabech (jako Danta doprovází Vergilius, tak zde postavu zvanou Ego doprovází Alter ego, představované stejným hercem, Ondřejem Buchtou, a skrze mikroport hlasově odlišené) a od mikro-příběhů hříšníků a zjevování jejich trestů dochází k reflexi vlastního života. Není nutno předem číst *Božskou komedii* – a není ani nutno vědět, kdo je Zdeněk Hilbert; navíc v tomto tvaru zcela jednoznačně vítězí obraz nad slovem: z žebříků vystavěná konstrukce s rámem (jenž je oknem a v závěru se mění v zrcadlo), černobílá stylizace scény a kostýmů, jež ozvláštňuje pouze světlo, a až agresivní choreografie na tvrdou hudbu kladou vysoké nároky na divákovu vnímavost. Zároveň tato inscenace využívá k výpovědi o hledání duchovní cesty a zejména o pokoře množství jevištních metafor (jako téměř jediná na Bucharech) a jediné, co ji ve výsledku zrazovalo, byla technika. Osobně jsem si před tímto počinem „lapla na zadek“ – a to přerovské tvůrce sledují dlouhodobě a ne všechno jim u mne projde. *Inferno* přerovského divadla Dostavník bylo doporučeno k zařazení do programu Divadelního Pikniku Volyně.

Existuje spousta předloh, které se zabývají bytím v divadle a s divadlem a co z něho plyne; s laskavostí Čapkova *Jak se dělá divadlo* (a také třeba brněnské **Kafe a čerpauza**, uvedené na Divadelním Kojetíně), případně Ostrovského *Talenty a ctitelé*, Čechovův *Racek* či Koljadova *Slepice* s o poznání hořčím vyzněním. Ahlforsova *Divadelní komedie* zůstává někde mezi a dává tvůrcům možnost „si pořádně zařadit“ i nabídnout hlubší výpověď o tom, jak „(divadelní) život uplyne, člověk ani neví jak“. V provedení loňských vítězů Bucharů jsme nakonec viděli originální inscenaci, postavenou na rasantní úpravě pro herce (minimálně) o generaci mladší, než jsou předepsané postavy, a pro tvůrce s výrazně jinou mírou životní a divadelní zkušenosti, než jakou předloha předpokládá. Interpretace proskovických vlastně dává ve výsledku smysl, představení má švih a spád a do přehlídkového dění (v sobotu večer již značně unaveného) vneslo velmi sympatickou energii; tvůrce ale akcentovali jen úsměvné paradoxy divadelní práce, mnoho věcí zjednodušili, na mnohé rezignovali (např. nefunguje návrat zde příliš mladé Lindy jako bytší divy k divadlu, autorův zoufalý výstup na tiskovce je jen o chlebičkách a chlastu...). Nabízela se však úvaha, co by nastalo, kdyby soubor **Divadla Nad struhou** pracoval příštích patnáct let na jiných věcech a pak se k *Divadelní komedii* vrátil. Protože zatím „ještě nevědí, že herci jsou jako děti – ale zlé“. Tak pravil Petr Kracík (a před ním Miroslav Macháček).

Den šestý – „na ptáky jsme krátký“...

Kolegové ze **ŠAMU Štítina** přivezli to, co umějí nejlépe – situační komedii, postavenou na přesném typovém obsazení, technicky dobře zvládnutých situacích a zběsilém tempu; prostě *A do pyžam!* Marka Camolettiho v režii Ondřeje Bendy, jenž hrál zároveň jednu z hlavních rolí. Na první pohled zaujaly pečlivě vyvedené kostýmy, v nichž se zejména dámy uměly dobře pohybovat (rychlý převlek hospodyně v módedámu sklídl potlesk na otevřené scéně). Účinkující konverzačně zdatné, s citem pro situace i žánr, mírně zrazoval rozdíl mezi způsobem hraní pánské a dámské části souboru – dámy sice zdobily, ale jako by postrádaly nadhled a lehkost. Po příjemném dopoledním zážitku pak zůstalo jen pár pochybností – o tom, zdali komedie v pojetí štítinských není v určitých momentech příliš rozvolněná (např. situace kolem japonského bojového umění je více hereckou exhibicí než smysluplnou součástí celku) a zdali ji lze uspokojivým způsobem pointovat (závěrečná výměna partnerů nepůsobila organicky).

„Fekarovy slzy“ (fenomén, jenž byl institucionalizován na Divadelním Kojetíně) se tentokrát nedostavily – ale zopakovala se kojetínská šablona: to nejlepší přišlo nakonec. **Divadlo v Lidovém domě Vsetín** uvedlo Wassermanovu dramaturgii Kesyho *Vyhoďte ho z kola ven* pod názvem *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Nutno předeslat, že soubor založený v roce 2004 dlouho stavěl svůj repertoár na těžších kusech s vážným poselstvím (od Pitínského *Matky* přes Havlovu *Žebráckou operu* po Glazarové *Advent*), aby v posledních letech přešel na lehčí žánr (*Sověťáci*, *Limonádový Joe*, *Manželský poker*) a obloukem se vrátil k divadlu tématu a výrazného gesta v inscenaci Steigerwaldovy *Marty Peschek* – a zejména v *Přeletu*. Lehkou obavu vzbuzovala režie avizovaná jako práce „kolektivu DvLd“ – ale ta se rozplynula tváří v tvář technicky dobře vyvedené a funkční scéně, smysluplným a vlastně jednoduchým aranžmá (při terapii chovanci ústavu sklonili hlavu – a náhle jako by na scéně nebyli a rozhovor Bromdena s McMurphyem probíhal v soukromí), pokorné službě většiny souboru postavám (byť je nutné zmínit rozdílnost v použitých výrazových prostředcích – projev uměřeného Jiřího Treznera v roli Hardinga jako by neladil s expresivnějším Martinem Kutějem čili Cheswickem) – a hlavně sugestivním výkonům Pavla Rejmana v roli McMurphyho a Dagmar Pavlouškové v roli vrchní sestry Ratchedové. *Přelet nad kukaččím hnízdem* Divadla v Lidovém domě Vsetín byl doporučen k zařazení do programu Divadelního Pikniku Volyně. A nutno dodat, že zvítězil i v diváckém hlasování o nejlepší inscenaci přehlídky – takže tvrzení, ke kterému se někteří tvůrce v průběhu přehlídky opakovaně odkazovali, a sice že diváká lze lapat pouze na udičku komediální zábavy, nakonec dostalo notně na frak.

Velké poděkování na závěr těm, díky nimž se zběsilý divadelní svátek dal přežít: všem souborům, které nesly kůži na trh; pořadajícímu divadlu Devítka (pod vedením Lucie Janíčkové a s dobrými dušemi Petrem Radou, Zdeňkou Kulovou a mnoha dalšími); divákům, bez kterých by to nešlo; a porotním kolegům – Vladimíru Fekarovi, jehož soustředěnost byla obdivuhodná, i Petru Kracíkovi, jenž se po erudovaných a profesionálních vystoupeních v debatách měl sílu tu a tam měnit v zábavného pábitele...

Dačické kejklování 2018

Osmnáctý ročník jihočeské postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Dačické kejklování proběhl ve dnech 2.–4. března v Dačicích. Do soutěže o postup na národní přehlídku do Volyně bylo přihlášeno sedm inscenací, jedna pak soutěžila o postup na národní přehlídku divadel dospělých hrajících dětem Popelka Rakovník.

Text: Ladislav Vrchovský

Letošní Dačické kejklování nepřineslo žádnou ukázkou naprosto nepoučené, případně ve všech ohledech začátečnické ochotnické divadelní činnosti. Všechna představení obsahovala k oprávněnému oslovení publika dostatečně vypracované inscenace. Některé herecké výkony, ale i inscenační složky (o kterých ještě bude řeč) pak byly i vysoce nadprůměrné.

Scéna mladých při DS Čelakovský Strakonice přijela do Dačic s komedií Alda de Benedettiho *Milostné dostaveníčko*. Komédie italského dramatika a filmového scénáristy z doby mezi dvěma světovými válkami je vlastně divadelní anekdotou, ze které se zejména pro dnešní publikum už nedá mnoho vytěžit. V tomto případě se opět potvrdilo stále platné pravidlo: úspěšnost každé inscenace velmi úzce souvisí s kvalitou dramatické předlohy.

Naprosto opačným příkladem velmi dobrého výběru textu, a to jak z hlediska vlastní kvality, tak možnosti projevu hereckého umu účinkujících, bylo představení inscenace hry Jima Cartwrighta *Dva* v podání souboru **DS Amadis Brno**. Tragikomický příběh manželů vyrovnávajících se se smrtí velmi mladého syna, ke které došlo při rodinné autonehodě, je autorem velmi umně zakomponovaný do sledu obrazů o jiných lidských životních tragédiích. Předpokládá pro úspěšné inscenování za prvé a ze všeho nejvíce vyrovnaný a velmi disponovaný herecký pár ženy a muže. Dva herci totiž v této hře musí zahrát čtrnáct postav. Důležitá je zde i režijní invence, nicméně trojice Radka Suchardová, představitelka ženských rolí, Josef Širhal, představitel mužských rolí, a Tomáš Hradil jako režisér, zde ukázala, že jsou schopni odevzdat vysoce nadprůměrné divadelní dílo. Naprosto po zásluze byli oba dva protagonisté oceněni cenou za herecký výkon, Radka Suchardová předvedla i nejlepší ženský herecký výkon v rámci celé přehlídky.

Bylo to v jejich kariéře vůbec poprvé, kdy otec a syn Ray a Michael Cooney napsali společně divadelní hru. V angličtině se jmenuje *Tom, Dick a Harry*, u nás v České republice se hraje pod názvy *Tři bratři o nesnázích*, případně *A je to o pytlí!* Tato komedie je ve sledu tzv. „cooneyovek“ jednou z nejlepších, obsahuje v sobě motivy a postavy, které najdeme i v dalších hrách Raye a Michaela Cooneyho. Jedná se o situační komedii, u které se předpokládá dobré zvládnutí hracího prostoru, herecké vybavení zejména komediálními schopnostmi představitelů jednotlivých postav, a poučená režie co se zejména výstavby situačních gagů týká. Ve všem shora řečeném jsou v případě **DČ divadlo Čejetice**, které hru nastudovalo, značné rezervy. Vyložený propadák to ale v tomto případě také rozhodně nebyl.

Goldoniho slavný *Poprask na laguně* se rozhodla nastudovat **DS Prácheňská scéna Písek**. Písečtí si bohužel vybrali coby předlohu úpravu Poprasku z pera Vlastimila Pešky. Ta sama o sobě je velmi problematická, neboť svým způsobem ničí samotný potenciál předlohy. Herci v případě této inscenace musí pracně hledat prostor k vyjádření individuality jednotlivých postav, přičemž právě tento prvek

je solí celé komedie. Tento Poprask se bohužel příliš nepovedl, nicméně představení jako takové patří k tomu nejlepšimu, co DS Prácheňská scéna Písek ve své historii předvedla.

Domácí soubor **DS Tyl Dačice** zahrál *Ženy v trysku staletí* Zdeňka Podskalského. Slavný autor zejména na televizních komediích a filmový scénárista, herec i režisér ve své televizní komedii z roku 1987 *Žena v trysku staletí* (dačíti mírně posunuli změnou z jednotného čísla na množné ve slově žena i smysl hry jako takové) však zdaleka nedosáhl na kvality svých předchozích prací. Dá se říci, že tento titul patří v tvorbě Zdeňka Podskalského k nejslabším. DS Tyl Dačice dokázal z předlohy nevalné kvality přesto všechno využít některých možností k hereckým výkonům, velké uznání pak zasluhuje práce odvedená na kostýmech a vůbec na výpravě a na scénografickém řešení inscenace. Autorka kostýmů i scény jako takové Monika Nováková byla oprávněně poctěna cenou za výpravu k inscenaci, nicméně předvedla i herecké výkony, za které byla taktéž oceněna cenou. Další velmi kvalitní herecký výkon předvedla Eva Chňoupková.

Divadlo Stodola o. s. z Jiřčovic si tentokrát samo upravilo pro jevištní uvedení slavný příběh Julese Verna *Cesta kolem světa za osmdesát dní*. Pod úpravou textu jsou podepsáni členové souboru Šudoma a Raclavský. Úprava nicméně nepřinesla dostatečný prostor pro vytvoření a odehrání napínavého příběhu, odvíjejícího se před očima diváků. A to nejen pro rezervy v dramatizaci samotné, ale také v rozhodnutí souboru zakomponovat do inscenace taneční složku. Ta sice sama o sobě je na ochotnických jevištích vzhledem ke své vysoce nadprůměrné kvalitě naprosto ojedinělá, v samotné inscenaci však působí jako samoučelná ilustrace.

Jediná pohádka předvedená v dačické přehlídce s aspirací na postup do Rakovníka, *Čarodějnická nevěsta* Jaroslavy Malinové v podání **DS J. K. Tyl České Budějovice**, byla opět ukázkou snahy přinést na jeviště v představení určeném dětem něco nového. Tyto snahy však většinou končí neúspěchem, neboť napsat opravdu dobrou moderní pohádku, to předpokládá znalost mnoha zákonitostí žánru, velkou poučenost a tvůrčí invenci. A jak je známo, není-li kvalitní předloha, pak herci nemají co hrát, a dětem v hledišti není co sdělit a předat. DS J. K. Tyl Č. Budějovice je však velmi herecky i režijně disponovaný. Při výběru dobré předlohy pro divadlo určené dětem jsou zde předpoklady úspěchu.

Posledním soutěžním představením bylo vystoupení **DS Vltavan Týn nad Vltavou se Zkrocením zlé ženy** Williama Shakespeara. Už samo rozhodnutí nastudovat Shakespearovu hru zasluhuje uznání. Pokud četba jako taková duchovně strukturuje naši mysl a utváří pohled na svět, tak jako fyzické aktivity posilují tělo, pak setkání s Williamem Shakespearem obsahuje to všechno dohromady. Na divadelním jevišti v pozici herců a režisérů, i v hledišti coby diváky nás všechny utváří jako lidské bytosti vybavené vkusem i hodnotovými žebříčky. Nicméně inscenování komedie *Zkrocení zlé ženy* vyžaduje důsledný dramaturgický výklad a ujasnění si, jak chtějí inscenátoři definovat vzájemnou pozici muže a ženy v partnerském svazku. V tomto ohledu má tato inscenace velké rezervy. I zde však byly k vidění některé velmi slušné herecké výkony.

Odborná porota Dačického kejklování pracující ve složení Pavlína Schejbalová, Zdeněk Janál, Milan Schejbal a Ladislav Vrchovský nominovala k postupu na národní přehlídku Divadelní piknik Volyně 2018 inscenaci hry *Dva* v provedení **DS Amadis Brno**.

Děčínská BRÁNA mezi uměním a banalitou aneb Pozor! Růžový kód žije!

Dvacátý šestý ročník Děčínské brány, oblastní přehlídky amatérského divadla, nepřinesl (s jednou výjimkou) silné a mimořádné umělecké zážitky, spíše připomněl déletrvající tendenci v dramaturgii divadelníků, jež vedla autora tohoto článku k výše uvedenému podtitulu. Ale o tom později.

Text: František Zborník

V Děčíně se během víkendu 23.–25. března prezentovalo osm soutěžních inscenací, z nichž pět lze žánrově označit jako komedie. Komedie různé úrovně dramatických předloh, což logicky ovlivnilo kvalitu inscenací. Začneme tedy onou nabídkou veselosti. Jen Shakespearovo Zkrocení zlé ženy postrádá do mrtva se opakující základní vstupní motiv těchto hříček – nevěru. Je známo, že tento typ bulvárních veseloher si s ní pohrává už historicky (Feydeau, Labich), ale je rovněž známo, že komedie, které „přežily“, se vyznačují nespornou kvalitou dramatickou v rozvíjení zápletek, literární v slovních obrazech a obecně jistou elegancí nejen v líčení dramatických postav, ale i v řešení dramatického děje. Dnešním inscenátorům to prakticky zamezuje užít vulgarit a nevkusů všeho druhu. To platí i o zdařilých současných kouscích tohoto žánru, za všechny (není jich moc) jmenujme Dokonalou svatbu Robina Hawdona, která u nás už zdomácněla. Děčínská brána nabídla jiné tituly.

Přehlídku otevřel domácí soubor **K. Čapek** veselohrou J.Shirleye *Vražda sexem*. Soubor se vcelku zdařile vypořádal s obligátní zápletkou nevěry jednoho z partnerů a z ní vyplývající přehrší líž a nedorozumění. Režie Karly Vázlerové si dává záležet na přehlednosti jednotlivých motivů a děje jako takového, poněkud méně pak na rozehrávání situací nad a mimo repliky postav. Ve vyrovnaném hereckém ansámblu na sebe upozornily L. Panenková jako Tetička Dot a Anna Zemanová jako Poly. Klicperova *Potopa světa* je poněkud jiný typ komedie, třebaže její spouští je také nevěra, jde však o přehlednou, ve své naivitě nekomplikovanou, ale dovedně vystavěnou hru bez schválností a natahování času. Se stejnou bezelstností začátečníků ji předvedl **Divadelní spolek Žandov**. Sousedské divadlo s živým hudebním doprovodem, kde největší kvalitou byla radost ze hry všech účastníků.

Nové divadlo Mělník přivezlo pod názvem *Tetičky* svou úpravu proslulé Kesselingovy hry Jezinky bezinky, „černé komedie s detektivním nábojem“. Původní předloha je kvalitní, o tom svědčí její úspěšné provozování na prestižních scénách v celém světě. V mělnické inscenaci se, pokud jde o děj, stane všechno, co se stát mám. Svérázné tetičky zavraždí a do sklepa pohřbí svých dvanáct obětí, což suše přiznají svému synovci, situaci zkomplikuje další příbuzný, tentokrát skutečný lotr, mezitím jde o svatbu a další mrtvolky. Ten kontrast mezi obludnou vražednou realitou a její prostou, bezelstnou prezentací bývá spolehlivým zdrojem humoru. Také zde se vše z jeviště do divákových uší sdělí. Proč

se tedy nikdo nesměje? Herci dělají, co mohou (talentovaný M.Beníšek, představitelky obou tetiček, v malé roli uvěřitelný L.Novák), především však mluví a mluví. Jako by divadlo bylo víc rozhlasem než jevištním obrazem. Situace jsou převážně tvořeny jako ilustrace předepsaných replik, nic víc, napětí neexistuje, pointy unikají. Z napínavé komedie zůstala nevzrušivá únava. Já vím, že hrát v neděli dopoledne je třináctá vražda sama o sobě, ale z téhle předlohy se dalo i v té neradostné hodině vytěžit víc.

Techtle mechtle uzavírá raport o situační bulvární komedii nejméně radostně. Velmi problematickou předlohu Dereka Benfielda, v níž se dva milenecké páry setkají v penzionu, aby postupně zjistili, že ta/ten jejich mileneček je manželkou/em patřící do druhé dvojice, se nepodařilo **DS DK Střelnice Rumburk** nijak obohatit ani zjednodušit. Zůstala nekonečná, únavná a neinvenčně nastavovaná řada rádobykomických „situací“, v nichž se zdálo, že i herci se ztrácejí v těch několikaveršových sekvencích, než se přeběhne z jedné postele do druhé nebo než si jeden pán kalhoty svlékne a druhý naopak. Je skoro neuvěřitelné, že tihle inteligentní, vzdělaní lidé mohli uvěřit takovému blábolu. A že jej často podpořili jednáním na hranici vkusu.

Tohle mi přijde důležité. Důvody, proč do svého repertoáru volíme my ochotníci komedie, jsou zřejmé. Myslíme na své obecnost a místo, které „se chce bavit“, víme, že nám v komedii odpustí víc než ve hře s látkou závažnější. Také pořadatelé našich případných štací žádají veselost. Nic proti tomu. Ale potom jsme povinni hledat předlohy, jež nás nepřinutí poklesnout na „utírání si zadku židlí“, jež nám samým postupně a plíživě snižují laťku úrovně našeho humoru a vůbec myšlení. Přiznávám, že ony řeči „lidi se chtějí bavit, dramata mají ve svém životě i tak dost“ onímám jako alibi pohodlných, nepřemýšlivých a šedivě průměrných. Kdyby takhle přemýšleli obrozenci v 19. století, hrajeme tu do dneška německy oplzlosti Hanswurstovy, kdybychom takhle přemýšleli v 60. až 80. letech minulého století, převažoval by dosud na našich scénách Kremelský orloj. Ubavit se k smrti, relaxovat, hodit se do pohody, jít jen za kumštem, při němž si tzv. odpočinu, může být argumentem konvenční slepoty nejen ke světu, ale v důsledku i ke svému publiku a zejména pak k sobě. Tady (ne)vědomky přispíváme ke generování diváka Ordinací v růžové zahradě, Modrého kódu, Sousedů Je to uzavřený kruh, televize nám vymývá mozky těmito pitomostmi a my je pak začneme vyžadovat i v jiném médiu (např. v divadle, v hudbě), protože jsme si tak nechali unutit normu oblíbení. A my, svobodní tvůrci, nezávislí než na svém vlastním rozhodnutí, se tomu škváru přizpůsobíme. Mnou si ruce nejen producenti těch pitomostí, ale i ti, kteří našimi životy nenápadně manipulují. Pro politika nemůže být větší rozkoš než ostoupit mezi voliče „Růžových kódů“, nechťejí myslet, touží si poplákat a oslavovat. Tak jsme v pohodě. Autorům dobrých komedií

se omlouvám, není to filipika proti nim. Je to řeč proti nevku, zbytné pohodlnosti a odmítnutí toho, čím je naše divadlo nejdůležitější, totiž stát se jedním z nástrojů porozumění světu, a to pro nás samotné, potažmo pro naše diváky. Na to bychom zcela a úplně rezignovat přes všechny nepříznivé okolnosti neměli.

Zpět k Děčínské bráně. *Zkrocení zlé ženy* je veselohra staletími prověřená. Veliký Alžbětinec tu dal snad nejvíce ze svých komedií prostor k tematickým úvahám a posunům, o čem ji hrát. Ona absolutní podřízenost vyrezúvaně ženy svému muži by dnes stěží obstála. **DS Hraničář Rumburk** zvolil sdělení aktuální a zajímavé – jde o hru, kterou ti dva, Petruccio a Kateřina, spolu krok za krokem začnou hrát, a tím se odliší od konvenčního a nudného světa svého okolí. Shakespeare by se jistě zaradoval. Aniž by ovšem ztratil ruměnc, jak jako dramatik odflinkl některé další figury své hříčky. Na rozvoji vedlejších postav se tu musí podílet režisér spolu s herci. Režiséru M. Řebíčkovi se podařilo výborně obsadit oba protagonisty, zřejmě méně na výběr měl u některých dalších postav, které zůstaly zčásti v šedi slov a nevýraznosti. Dlužní nám inscenátoři také zůstali ozřejmení oněch postupných kroků, jimiž se On a Ona sblíží. Tady divák zatoužil být víc přítomen onomu tajemství rodícího se vztahu. Představení na funkční scéně však i tak drží pohromadě a tvůrčí tým může být příslibem do budoucna.

Mimo komedie a snahu o všeobecné veselí zůstaly zbývající inscenace. *Dům Bernardy Alby* přivezlo **Herecké studio DK Teplice**. Mladí lidé pod pedagogickým vedením a v režii S. Vašuta vytvořili na zajímavé scéně evokující dálku, „něco za zdmi tohoto domu“, po níž Bernardiny dcery tak touží, velmi dobře zorganizovaný, výtvarně i herecky jednotný tvar, jemuž scházela větší herecká zkušenost a s tím související uvědomění, co která postava přináší, čím je konkrétně zajímavá, jak funguje v soukolí složitého Lorcovy textu. Mezi všemi těmi dívkami a ženami vynikla herecky E. Antořová v roli služky Poncie.

Zajímavé a pro mnohé objevné byl scénické čtení souboru **The Spis Teplice** pod názvem *Dopisy ze školy v přírodě*. Banální a prosté texty dopisů osmiletého děvčete ze školy v přírodě rodičům, sestře a příslušné odpovědi jsou datovány od 15. do konce listopadu roku 1989. To vytváří těmto rodinným textům společenské pozadí, jež není na jevišti vyřčeno, ale z vnímání diváků je vynechat nelze. Zajímavé bylo, jak obě protagonistky přistoupily k interpretacím dopisů odlišně. Jedna je četla reportážním, emotivně nezúčastněným, neutrálním způsobem, druhá naopak vstoupila do rolí a svým hlasem modelovala, přiblížila autory dopisů. Zasloužená cena za dramaturgii.

Oním shora zmíněným uměleckým vrcholem přehlídky se stala *Její pastorkyňa* inscenovaná **Divadlem Máj z Prahy**. Hra Gabriely Preissové si na svůj divadelní úspěch musela čtvrt století počkat. Vraždu nemluvněte, motivovanou do značné míry i pokryteckou katolickou morálkou moravské vesnice, česká veřejnost v poslední dekádě 19. století nezkousla. Dnes je situace odlišná. Cena lidského života v některých současných světových kulturách poklesla na minimum a hodnoty tzv. západní civilizace, mezi jejíž členy bychom se rádi počítali, ovládlo počítání majetku. Jak v tuto chvíli tedy vnímat a přijmout příběh „dávného“ moravského venkova? Lze to vůbec? Divadlo Máj Praha odpovědělo v režii hostujícího Jaroslava Kodeše na tuto otázku dosti razantně a jasně. Sděluje příběh

Kostelničky a její svěřenkyňe Jenůfy s důrazem na vztahy mezi hlavními postavami. Láska pěstounky k nevlastní dceři je vedena těmi nejlepšími úmysly, chystá pro ni tu, ze svého pohledu, nejlepší budoucnost, tedy sňatek s budoucím mlynářem, poněkud však nepevným a ovlivnitelným Štefem. To Kostelnička přehlíží, stejně jako zamilovaná Jenůfa. Kde to lze pochopit u zamilovaného děvčete, nelze nevystopovat u Kostelničky i jistý kalkul. Svatba se Štefem legitimizuje u vesničanů v rámci jejich zažité morálky sirotka i osobní nešťastnou historií Kostelničky. Režisér otvírá inscenaci sborovou lidovou písní (přesněji jejím ohlasem) zazpívanou mimo role všemi herci. Tenhle „zcizovací“ vstup se v inscenaci opakuje. Myslím, že jde o šťastné přemostění starého příběhu k dnešnímu divákovi. Největší silou inscenace jsou však herecké výkony představitelů hlavních postav. V představení je patrný důraz na vytváření dramatických situací, vztahů mezi postavami, účinných mizanscén. Na jednoduché znakové scéně M. Krále se daří oživit atmosféru moravské vsi na konci 19. století s jejími mnohými charakteristikami, a přitom zapůsobit živým dějem s aktuálním poselstvím o zlomoci pověr a předsudků a ceně lidské lásky a života jako takového. Inscenace získala na Děčínské bráně 2018 Cenu za inscenaci, jednotliví tvůrci pak cenu za režii, výtvarné řešení, hudbu a dále tři ceny a dvě čestná uznání za herecké výkony.

Hostem přehlídky bylo **Broukvcovo Kamdivadlo z České Kamenice** s hrou *Meier, Müllerová a Schulz*. Jako host přijeli, odehráli, beze slova zmizeli. Bylo by o čem mluvit, nebylo s kým...

Za lektorský sbor ve složení Jana Urbanová, Jana Stejskalová, Jiří Trnka a František Zborník.

Divadlo Máj, Praha, Její pastorkyňa; foto: archiv souboru



35. Západočeská přehlídka v Horažďovicích

Letošní ročník horažďovické přehlídky se nesl v duchu velkých i malých změn. Některé věci ale chválá-
bohu zůstaly při starém. Dramaturgie přehlídky byla letos až nebyvale pestrá co do žánrů i konkré-
tních inscenačních přístupů jednotlivých soutěžících souborů. Kromě *dospělé činohry* jsme se dočkali
také hudebního divadla a pohádky. V soutěžní části přehlídky bylo odbornou i diváckou hodnoceno
devět inscenací. Jednoznačně bodovalo karlovarské Divadelní studio D3 s inscenací *Psí kůže*. V odborné
porotě zasedli František Zborník (předseda), Martin Vokoun a autorka tohoto článku.

Text: Kristýna Čepková

Horažďovický kulturní dům zaznamenal několik změn z nichž ta nejvíce viditelná je změna jeho vedení. Paní Libuše Mužíková, která odešla (nebo spíše neodešla) do důchodu sice již není ředitelkou KD, hlavní postavou přehlídky však zůstává dál. Mimoto otevřela literární kavárnu nedaleko „kulturáku“, kde se čas od času také hraje divadlo. Libuščino setrvání ve funkci ředitelky bylo přijato velmi pozitivně. Nikdo by si totiž tento svátek amatérského divadla bez ní neuměl představit. Pro úplnost nutno dodat, že letošním ročníkem počinaje se na financování, chodu a zdárném průběhu přehlídky výrazněji podílí vedení města, které se de facto stalo hlavním pořadatelem a za to mu patří dík.

Ve čtvrtek večer mohli natěšení diváci – dospělí i dětští – zhlédnout proslulou Drdovu pohádkovou komedii *Hrátky s čertem* v podání souboru **Schody Sušice**. Téměř věrná replika filmového zpracování této veselé hříčky ze své podstaty příliš neoplývala invencí, ale nabídla několik úctyhodných hereckých výkonů a publikum vypadalo spokojené. S prvním pátečním představením nastoupila takřikající náročnější dramaturgie v podobě autorského textu *Rodinné album* v inscenaci režisérky Ireny Henzl Velichové a souboru **AMCETH Plzeň**, který si možná diváci pamatovali díky loňskému představení Zdravotní vycházka s nadprůměrnými hereckými výkony. Ty se konaly i letos, ačkoli text byl porotou shledán problematickým, ať už hlediska žánrové definice či struktury a proporcí. Divadlu vyložené oddechovému pak patřil páteční večer. **Divadlo bez zákulisí Sokolov** dovezlo inscenaci hry Antonína Procházky *S tvou dcerou ne*, která je režijním debutem herce Petra Boora. Režijně i herecky dobře zvládnutou komedii publikum velmi ocenilo, porota vytkla spíše praktické chyby a několik detailů, které jsou však pro tento žánr velmi důležité. Co však bylo třeba ocenit byla vkusná míra humoru a herectví všech zúčastněných zaměřené především na situaci a tzv. „hereckou partnerinu“, nikoli na umělé *oyrábění srandy*, což u tohoto lehčího žánru nebývá samozřejmostí...

Sobota přinesla náročnější divácké zážitky, a to počinaje ranním představením. Inscenace textu (původně televizního scénáře) Vladimíra Kórnara *Psí kůže* v režii Anny Ratajské sklidila zasloužený potlesk i kladné hodnocení poroty. Poměrně velkolepé dílo **Divadelního studia D3 Karlovy Vary** přineslo silný příběh, autentickou atmosféru, divadelní imaginaci a vyrovnané herecké výkony, jak je ostatně u D3 zvykem. Technické potíže, s nimiž se soubor na místě potýkal, tak nemohly výsledný dojem příliš ohrozit. Inscenace si vysloužila nominaci do Volyně a posbírala několik cen (kromě několika cen hereckých také za hud-

bu, scénografii a samozřejmě za režii). Soubor potvrdil, že dělá *divadlo s názorem*, poetickou kvalitou a na úrovni, která mnohdy snese srovnání s prací profesionálních divadelníků.

Odpolední „duet“ dvou hereček odehrávající se na tenké hranici mezi životem a smrtí – současný text Vojtěcha Štěpánka *Nevím* rozpoutal vášnivou diskuzi v tzv. *porotooně* i mezi diváky, což je koneckonců dobře. I přes problematičnost této dramaturgické volby i určité slabiny zvoleného textu bylo třeba ocenit herecké nasazení obou protagonistek – členek **DS Žumbera Plzeň**. Následoval *Král a lazebnice* - komediální variace na legendu o králi Václavu IV. a jeho údajném románku s krásnou lazebnicí Zuzanou, kterou hrál **Divadelní spolek Trosky Kraslice** v režii Josefa Berana. Režijně značně problematická divadelní adaptace prózy Zdeňka Mahlera bohužel nebyla příliš žánrově definovaná ani důsledně situačně vyložená.

Večerním bodem sobotního programu pak byl *Saturnin* Zdeňka Jirotky v „kolektivním pojetí“ souboru **JakoHost Plzeň** v doprovodu živé swingové kapely. Ta sama předurčovala podobu celé inscenace nebo chcete-li celého večera, který se nesl v nostalgicky milém duchu první republiky, humoru a elegance. Divadlo na pomezí rozmarne hudební revue a inscenovaného koncertu swingových šlágrů publikum nadchlo a Saturnin si vysloužil hlavní cenu divácké poroty, ale také doporučení do Volyně od poroty odborné, stejně jako herecké ceny pro představitele titulní role a představitelku hlavní role dámské.

První ze dvou představení naplánovaných na neděli měli takřikající na svědomí členové **Divadla Za oponou Klatovy**, kteří vyrukovali na obecnost s roztomilou parodií westernového žánru *Víte ve větvích sasafra-su*. Trochu přehnanou stopáž inscenace a její místy pokulhávající *temporytmus* vyvážilo nasazení všech herců, smysl pro komicou nadsázku a cit pro žánr, byť třeba dovedený k dokonalosti jen z části. Soubor má rozhodně potenciál, který by bylo záhodno rozvíjet a můžeme se těšit, s čím klatovští přijdou příště.

Posledním soutěžním představením přehlídky byl *Krysař* v dramtizaci Jakuba Kolára a v režii Petry Brtičkové z **Divadelního spolku Jezírko Plzeň**. Pro diváky Krysařova příběhu neznalé možná trochu komplikovaná a docela nesrozumitelná aktualizovaná hříčka „volně na motivy“ se pohybovala na rozhraní komedie s parodickými prvky a psychologického dramatu. Zajímavým, i když v tomto případě ne zcela dotaženým nápadem je rozdvojení titulní role na dvě personifikovaná Krysařova já, která spolu soupeří, ale navzájem se potřebují. Autor textu ani inscenační tým však tuto možnost plně nerozvinuli v dramatické situaci, takže zafungoval spíše jako jednorázový vtíp.

Na závěr mi dovoluťte obligátní osobní poznámku. Horažďovická přehlídka si přes všechny drobné i větší změny uchovala svou rodinnou atmosféru, za kterou sem mnozí každoročně přijíždíme. Pečlivou organizací, pracovním nasazením i obvyčejnou lidskou vřídlostí všech zúčastněných naplňuje v pravém slova smyslu dnes již zlidovělé rčení: „*Divadlo se má dělat pořádně, ale nemá se brát příliš vážně*.“ Na konci tohoto článku ještě jeden osobní vzkaz panu předsedovi odborné poroty (pokud tedy dočte až sem): Letošní Horažďovice opět byly *tuze* milé.

Kafe, lži a opereta na Divadelním Kojetíně 2018

Dvacátý šestý ročník Divadelního Kojetína se odehrál ve dnech 14.–18. března 2018 v prostorách Městského kulturního domu Kojetín. Přihlášeno bylo třináct inscenací, z toho jedenáct do soutěžní části. O dopolední nesoutěžní program se letos postarali Pražáci (*Tři pohádky s písničkou* uvedlo Divadlo Pohádka, *Ženskou epopej* ArtWay Theatre). V úvodu a v závěru se prezentoval skvělý kojetínský dětský soubor Mimoni (jejich *Lakomou Barku* nelze pominout), probíhala vítání souborů a již tradiční vtipné, s harmonikou zpívané úvody představení, to vše v režii a pod taktovkou dobrých duší přehlídky Hany Svačinové a Milana Zahradníka. Vycházel zpravodaj Divadelní Koječák (již poosmél!), o jehož obsah se starali především Hana Hásková a Jakub Šírek, a součástí místního koloritu je divácké hlasování o nejlepší přehlídkový titul (tomu nejlepšímu – letos těm nejlepším – patřila Cena Divadelního Koječáka). V porotě zasedli Vladimír Fekar (předseda), Petra Richter Kohutová a Vladimír Altán Mátl; rozpravy probíhaly po každém představení a byly ve všech případech bez výjimky soustředěné a příjemné.

Text: Petra Richter Kohutová

V repertoárové skladbě se objevily věci nevídané – kromě často uváděné situační komedie (kojetínská *Láska mezi nebem a zemí*), českého klasického dramatu (holešovská *Maryša*) a oblíbeného monodramatu (uherskobrodský *César a Drana*) se objevil nelehký titul tragikomický (tovačovské *Smrky*), hned dva tituly hudební (!), konkrétně operetní (václavovská verze *Na tý louce zelený* a kroměřížská *Nituška* – a to ještě chyběl přerovský Dostavník, který s autorským muzikálovým *Infernem* dal letos přednost účasti na Ostravských Bucharech), velmi povedený jevištní přepis blogu (brněnské *Kafe a čurpauza*) a hned čtyři (!) tituly autorské, psané pro konkrétní soubor a konkrétní herce (*Detektor lži* opavského Jakuba Plaskury, *Kapky medu* velkobystřického Martina Kurka, valtická *Poslední hodina* Petry Manišové a *Nahé Slovácko* Ivana Helmicha a Divadla Blic). Jakýmsi průběžným tématem se staly lži ve všech možných podobách – a nejen díky *Maryše*, Brňákům a *Draně* se nad přehlídkou vznášela vůně kávy.

V posledních letech oblíbenou romantickou komedii Pam Valentine *Láska mezi nebem a zemí* uvedla jako zahajovací přehlídkové představení **Hanácká scéna Kojetín**; komedii o tom, že žít se má tady a teď a že je důležité mít pro co žít, i když jste náhodou po smrti. Představení nabídlo několik zajímavých hereckých výkonů (ocenění nakonec získaly dvě debutantky); fungovalo však pouze v konverzační rovině a k rozkrytí situačního potenciálu došlo málokdy. Rovněž další složky byly diskutabilní; rozpaky např. vzbuzoval výběr hudby, která více ilustrovala „hororovost“, než že by pomohla tématu. Většina nedostatků však měla společného jmenovatele, a to absenci režiséra; a vzhledem k tomu, že režisér při zkoušení této komedie fungoval jen polovinu zkušební doby, je vlastně fakt, že členové Hanácké scény inscenaci dokončili, pozitivní.

Od roku 2014 funguje soubor **Dramkrou**, tvořený studenty opavské Slezské univerzity, jenž se orientuje na interpretaci současných dramatických textů převážně z vlastních zdrojů. Z osmi inscenací pro čtyři napsal předlohu, šest režíroval a ve čtyřech hrál Jakub Plaskura, u *Detektoru lži* plnil všechny tyto funkce; nutno dodat, že jeho největší devizou je asi schopnost dát kolegy dohromady, nadchnout pro to které téma, přimět je k pokorné službě textu a herecky sjednotit. Uvedená hra (jejíž název není přesný, možná by více odpovídal *Detektor pravdy*) připomíná formálně *Kar* Jasmíny Rezy či Vinterbergovu *Rodinnou slavnost*; pět osob se sejde na pohřbu Jana Boháče, šéfa čtyř a manžela jedné z nich, a jak se postupně ukazuje, milence další z postav, podvodníka, snad defraudanta a zcela jistě násilníka. V průběhu večera vycházejí najevo lži, jichž se postavy dosud dopouštěly a jež určovaly jejich existenci; rozhodnou se říkat si výjimečně pravdu s tím, že druhý den navážou na své životy a vztahy, jako by se nic nestalo – což samozřejmě ve výsledku není možné... Inscenace je seskládána z kolektivních výstupů a individuálních monologů, jež se téměř pravidelně střídají a jež by měly odhalovat tajemství té které postavy; bohužel se tak moc neděje – na začátku víme prakticky vše, v průběhu inscenace si spíše věci potvrzujeme; slušelo by více nejednoznačnosti. Jakub Plaskura nicméně vede své herce k filmovému, téměř civilnímu herectví a staví je do promyšlených aranžmá. A přestože předloze by možná svědčilo více překvapování a méně modelovosti, byl Detektor lži doporučen na Divadelní Piknik Volyně 2018.

DS OB Velká Bystřice je v Kojetíně stálíci, málokterý ročník přehlídky se obešel bez jeho účasti; loňské vynikající *Probuzení jara* (a předchozí *Miláček Fando a Liz*) bylo milým důkazem, že soubor pracuje vytrvale a důsledně na svém sebezdokonalování. Tentokrát přivezl hořkou komedii *Kapky medu*

Dramkrou, Slezská univerzita, Opava, Detektor lži; foto: archiv festivalu



autora Martina Kurka, který kus zároveň režíroval a podílel se zásadně i na dalších složkách výsledné inscenace (např. na dotvoření hudby). Sama předloha je postavena na vtipných, slušně pointovaných dialogích, nicméně trpí nezačleností ve směřování situací a nepřesností v pojmenování tématu. Když se k tomu přidá žánrová rozpačitost a nepřesné motivování herců (všech pět účinkujících odvádělo slušnou práci, ale každý z nich byl jakoby „z jiné komedie“), vznikl útvar, jenž vzbudil spíše než diváckou rozkoš řadu otázek, např. jaký je vztah mezi lidským a včelím světem, co přináší postavám přecházení mezi nimi, k čemu je proměny motivují, proč se s některými uděje to, co se uděje... Pánská část poroty pak vznesla dotaz po důvodu rozdílu v délkách jednotlivých osádků.

Zdálo by se, že udělat *Maryšu* nově a „úplně jinak“ nelze (na profesionálních jevištích se jen v posledních sedmdesáti letech objevila více než stokrát a ochotnický svět si s profesionály nezádá), lze ji snad reinterpretovat a ozvláštnit. Myslím, že obě se povedlo holešovskému divadlu 6. května a režiséru Konrádu Popelovi. Tvůrci zachovali tradiční ráz předlohy včetně použitého jazyka, ale obratným proškrtáním ji zredukovali na příjemnou diváckou stopáž osmdesáti minut, aniž by se zbavili důležitých informací; černočervený panel čelně na jevišti je narušen jakýmsi vyřezaným oknem (často používaným a zdůrazňujícím, že vždycky se někdo dívá) a funguje s minimem dalších jevištních objektů tu jako světnice, tu jako náves, tu jako hospoda (kolega Altán ji vnímal spíše jako stánek s prodejem alkoholu než místo tradičního vesnického setkávání); ozývá se pořád dokola tentýž hudební motiv, jehož význam by měla měnit ta která situace (ne vždy to funguje); všechny postavy jsou zapamatovatelné (včetně mlčícího pána „zazdženého“ do kabátů), i když identifikační figura se nevyskytuje (takovou přehlídku „ne-sympatáků“ aby člověk pohledal), a herecká souhra funguje báječně. **Holešovští** stvořili pro svou *Maryšu* studený svět, v němž jsou vztahy vyprázdněny, vymanit se z pokryteckého prostředí nelze a lidský život nelze nepromanit; v lecčems inscenace připomínala filmy Bohdana Slámy. A porota se rozhodla ji doporučit do programu Divadelního Píkniku Volyně 2018.

Kuřáčky a spasitelky z Vyškova se kvůli nemoci omluvily; nahradila je *Poslední hodina* **DS Máňa při SVIŠ Valtice** (ozvali se po zrušení hodonínské přehlídky). Nelze hovořit o typické inscenaci – šlo vlastně o didaktickou hru, „jak nenásilnou formou donutit studenty k důkladné a včasné přípravě na maturitu“. Opravdu včasné – neboť účinkujícími byli studenti prvního ročníku (respektive tří prvních ročníků!) na vinařské škole. A opravdu důkladné – protože s čelně sedícími studenty a přesně odpozorovanou učitelkou mezi nimi jsme si zopakovali spoustu informací z literatury, českého jazyka a dějepisu. Byly jen lehce prokládány studentskými žertíky a vtípkami, náznakem nezbytných milostných motivů (včetně vyznání lásky studentem vyučující) plus zpěvem popových písní a capella. Soubor je hodně mladý a svou cestu teprve hledá – ale má energii, nadšení a paní učitelku Manišovou (jež byla iniciátorkou, autorkou a režisérkou uvedeného kusu). **DS Máňa** obdržel čestné uznání Jana Amose Komenského za praktickou ukázkou „školy hrou“. A bylo skvělé, že mladí herci zůstali na zbytek přehlídky, pilně chodili na představení a účastnili se rozborových seminářů.

Václav z Václavova přivezl letos „operetní bestseller“ *Na tú louce zelený*. Dvou a půl hodinové představení, postavené zejména na nadstandardním zvládnutí hudební a pěvecké stránky, vzbudilo u větší části publika nadšení. Hudební složka skutečně byla skvělá, a to ve všech ohledech; od hudební

úpravy Vítězslava Pláška a aranžmá jednotlivých skladeb, přes živý doprovod kapely Kombo strýca Ahmeda až po živý zpěv (bez portů!) jednotlivých účinkujících v sólech i ve sborových partech (cena za hudební složku inscenace). Navíc předloha Jára Beneše z roku 1935 disponuje všemi typickými znaky žánru - a věrnost žánru je přesně to, co václavovští pod vedením režiséra Josefa Königa (čestné uznání za režii) umějí. Jednoduchý děj prezentují soustředěně, lehký nadhled obstarávají zejména scénografické prvky (pobavila plošně pojatá kytice či puška, rovněž plošně loutky psa, koní či zlatého bažanta); kostýmy jsou v duchu prvorepublikových podívaných (jen současná červená sukně u Skallické a kostýmová proměna myslivce Miláčka na plese v, řekněme, aspiranta havířského řemesla byla shledána nepatřičnou cena Petru Minářovi, Janu Snášelovi a Marii Přidalové za scénografii). Herecky i pěvecky nadprůměrně se prezentovali zejména Tomáš Šíp jako profesor Bulfínek (cena za herecký výkon) či Zuzana Bradáčová jako Hančí (čestné uznání za herecký výkon) – ale málokdy se vidí taková oddanost a schopnost držet postavu v rámci daného typu jako u všech členů václavovského souboru beze zbytku, a to včetně mladých v epizodních rolích. Škoda jen, že druhá polovina mírně „padá“ – holt ta první častěji překvapuje a peripetie a intriky milostných dvojic už nejsou tak nosné. Nicméně „Venoušku, Venoušku“ a „Já bych chtěl mít tvé foto“ zpíval celý sál s sebou, a to nejen generace nejstarší, u níž se to dalo předpokládat...

DS Kroměříž uvedl Feldekův přepis *Mamzelle Nitouche* pro čtyři herce a company, jenž pod názvem *Utíkej, Nituško!* dovádí ad absurdum nápad se záměnami postav, pohrává si s tématem pokrytectví a akcentuje motiv „dvojí tváře“ nejen v rovině dějové, ale rovněž té přiznaně divadelní. Kroměřížští se zkrátka pustili do toho, co umějí nejlépe; účinkující jsou nadmíru herecky i pěvecky disponovaní, umějí se pohybovat po jevišti a nebrat se přespříliš vážně, režisér Láry Kolář ví, jaké úkoly před své herce nastavět, inscenace disponuje funkční a přiměřeně honosnou scénou (fórek s její bleskovou přestavbou na konci první poloviny patřil k nejpůsobivějším) a roztomilými „šmíráckými“ kostýmy. Kroměřížští neváhají investovat do techniky (porty pro všechny!) a představení vůbec běží jako dobře

DS Holešov, *Maryša*; foto: archiv festivalu



promazaný stroj. Škoda jen, že dramatický princip (stejný herec v několika rolích a varírování tohoto faktu plus hraní si na něco/ na někoho) se vyčerpá relativně rychle a pak se inscenace změní v krásné, ale přece jen pouhé obrázky – a zdali se tak stane vinou předlohy či souboru, je vlastně jedno. Nicméně Divadelní spolek Kroměříž byl jedním z těch souborů, které získaly Cenu Divadelního Koječáka (vedle Divadla Václav Václavov a Divadla Blic Ostrožská Nová Ves).

Inscenace tragikomických *Srnek* Tomáše Svobody je pro režiséra **Dobrovolného divadla tovačovské-ho** Zdeňka Vojtáška splněným snem – a hereckou školou pro čtyřici žen. Ano, tovačovští se skutečně rozhodli, zejména z praktických důvodů, změnit pohlaví čtyř hlavních postav, a tak se z mužských lůzrů staly osamělé a ztracené ženy. Bohužel text je z větší části složen z proplétajících se monologů, jež vystavět, propojit a ozřejmit jejich význam bývá problém i pro zkušenější soubory, navíc byl převeden mechanicky, bez výraznějších úprav, takže se vzpírá v detailech (např. v erotických popisech, kterých tam není málo) i ve věcech zásadních (neměli by místo srnek přijít spíše kolouši?).

Hlavní devizou inscenace **Divadla BLIC Ostrožská Nová Ves** je autorský text *Nahé Slovácko* Ivana Helmicha, výborně pointovaná anekdota, navíc napsaná konkrétním hercům na tělo. Vesnický učitel napíše hru pro místní ochotníky, v níž by se měl objevit herec v hlavní roli nahý; po bouřlivé debatě o tom, jestli to unese místní obecnost, zdali to má smysl a jaký a kdo by se k dané roli propůjčil, se ukáže, že s tím nemá problém místní starosta (jenž v tom vidí i dobrý základ pro příští volební kampaň). Je škoda, že hrubozrnné provedení šlo proti duchu předlohy, její hravosti a lehkosti; kolega Fekar v reflexi pro Divadelní Koječák (maně mě napadá, že humor tohoto zpravodaje v mnohém s Helmichem rezonuje – v dobrém) volal po tom, aby se „malicherný konflikt, zda nahota na jevišti Blicu může být či nikoli, řešil se seriózností organizátorů volby Miss plesu ve filmu *Hoří, má panenko*“ a aby se do inscenace „dostalo výrazněji i téma překonávání předsudků o úsudku ostatních vesničanů“ – přesnější formulaci nenajdu. Dlužno dodat, že předsunutí skeče na motivy Zdeňka Podskalského *Slovácko v době kamenné* inscenaci nic moc nepřináší.

Blog Marušky Doležalové *Kafe a cigárko* (a jeho knižní podoba z roku 2015) je jednoznačně fenomén; radosti a strasti hereckého života popisuje upřímně, zároveň originálně, s velkou dávkou vtipu a se smyslem pro (sebe)ironii; některé části, třeba zkušební „deníček“ herečky, doslova zlidověly. O to příjemnější je fakt, že **Aspol, brněnský soubor z Lužánek** vedený Petrou Rycheckou, přistoupil k jeho jevištní realizaci neuctivě, nedoslovně a rasantně; tvůrci si vybrali ty části, které popisují děje jim známé z vlastní divadelní praxe, skrze improvizace a postupy dramatické výchovy je podrobili samostatnému zkoumání a z konfrontace zkušenosti vlastní s tou zapsanou vytěžili dost dramatickosti na to, aby vystavěli inscenaci, která má pevné obrysy a strukturovaný tvar, dost upřímnosti, abychom se dozvěděli spoustu informací o nich samotných (ne jen o hercích podle Marušky Doležalové), a dost vtipu, aby to bylo zábavné. Z názvu zmizelo „cigárko“ (málokdo z nich kouří) a bylo nahrazeno „čurpauzou“ (logicky, když po kafi, že... už zase...); sedmdesátiminutová produkce vrcholila soudem s herečkou, jež „zabila“ svou alternantku – a jednovětými zpověďmi účinkujících, co pro ně znamená existence v alternativním souboru Aspol. Jedenáct účinkujících zaplnilo divadelní sál neobyčejnou energií a v debatě s porotou se pak spíše vyměňovaly historky, neboť krom pár technických lapsů nebylo co replikovat.

Často uváděné monodrama Isabelle Doré *César a Drana* v podání **uherskobrodské Lenky Sasínové** a v režii Romana Švehlíka bylo uvedeno v nevdechném dopoledním čase a navíc jako poslední v soutěžní části přehlídky, přesto většinu diváků zasáhlo, stalo se pomyslným vrcholem Divadelního Kojetína a porotě řádně zamotalo hlavu. Tvůrci měli šťastný nápad využít pouze jeviště, na němž se nacházel nejen prostor inscenace (Dranin stylizovaný vůz, její kůň a za bílým horizontem tušená dálava, snad zimní pláž, snad kraj Smrti), ale i diváci, kteří tak mohli být přítomni zpovědi cikánky Drany. Ta se řadí mezi dnes tak moderní „nespolehlivé vypravěče“; ve vyprávění nad umírajícím koněm Césarem se proplétá realita s fikcí, pravda se lže, střídají se různé časy, jedna věta jako by popírala druhou, divák je neustále znejističován – a tak je velmi důležité, aby představitelka jediné role v sobě měla nadměrnou dávku přesvědčivosti a vedle sebe režiséra, jenž jí pomůže prosté vyprávění ozvláštnit. Cena za herecký výkon pro Lenku Sasínovou (o její vnitřní angažovanosti není pochyb) a cena za výtvarné zpracování inscenace pro Romana Švehlíka jsou jen konkrétním vyjádřením toho, že podle poroty bylo obojí naplněno; dlužno zmínit ještě vynikající hudební a zvukovou složku (inscenaci doprovází živý houslista, jenž má v ději i konkrétní funkci). O tom, že *César a Drana* byl nominován do programu Divadelního Pikniku Volyně 2018, nakonec rozhodl fenomén, jenž budiž nadále po všechny časy nazýván „Fekarovy slzy“; předseda poroty byl skutečně dojat, zážitek z představení označil za existenciální a inscenaci v tomto tvaru jako mimořádně emocionálně působivou a pro Divadelní Piknik vhodnou. Doufejme, že ve Volyni se najde prostor natolik komorní a s natolik dobrou akustikou, aby tato ztišená a intimní zpověď vyzněla.

Letošní Divadelní Kojetín končil zvesela – a to i proto, že zastupitelstvo města se rozhodlo budovu Městského kulturního střediska během roku 2018 kompletně zrekonstruovat a divadelně dovybavit (díky, ó osvícení!). Příští přehlídka by se tedy měla odehrát v novém – a zazněl slib, že „se to určitě stihne“. A pokud ne, pak je to lež z řádu milosrdných – a na to si připijeme. Kafem – jak jinak...

Lenka Sasínová, Uherský Brod, *César a Drana*; foto: archiv festivalu



Kostelec současně dramatický

Nálož divadla, kterou přinesl letošní ročník přehlídky v Červeném Kostelci, byla tradičně mohutná: dvanáct celovečerních představení v necelých čtyřech dnech by lektorský sbor patrně neměl skoro ani šanci vstřebat, nebýt (rovněž tradičně) příkladné péče domovského souboru Na tahu. V Červeném Kostelci se zpravidla neobjevují jen tradicionalistické inscenace osvědčených komediálních či dramatických titulů, vždy tu docházelo a dochází i k poměrně nečekaným experimentům co do dramaturgie, tématu či autorství.

Text: Michal Zahálka

Letos se na programu objevila hned čtveřice inscenací české dramatiky vzniklé v posledních deseti nebo patnácti letech (v jednom případě šlo, pravda, o převzatou dramatizaci současné české prózy). V mnoha ohledech vůbec nejúspěšnější inscenací celé přehlídky – a tou, která získala nominaci na přehlídku národní – byly *Kuřáčky a spasitelky* dramatičky Anny Saavedry, které přivezl **pardubický Exil**. Text je poetickou, dojemnou, ale především hořce vtipnou hříčkou o třech sestrách a bratrovi, které jejich otec coby nadšený rusofil pojmenoval po postavách z Čechovových *Tří sester*. Osudy Čechovových postav teď neúprosně dohánějí jejich moderní protějšky. V režii hostujícího Ladislava Špinera (jinak předního herce Východočeského divadla) jde o stylově jednotnou, kompaktní inscenaci, která se opírá především o vynikající herecké výkony v rolích všech sourozenců i Andrejovy dominantní ženy Natálie, kterou Naďa Kubínková buduje na samé hraně karikatury povrchní fifyleny v leopardím overalu, aniž ale ztrácí nějakou základní uvěřitelnost a spodní tón sobecké manipulátorky.

Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek z Úpice si vybral ještě těžší úkol: poslední hru Václava Havla *Odcházení*, na které je navěšeno obtížné odmyslitelné prisma autobiografického čtení. Jde přitom o hru, která v sobě nese mnohem obecnější výpověď o věcech lidských a politických, což Úpičtí pod režijním vedením Saši Gregara cítí a realizují: nikdo tu není „jakože paní Dagmar“ nebo „jakože Klaus“, všichni mají v té obtížné pasti *Višňového sadu* a *Krále Leara* svou zřetelnou lidskou tvář a účel. Inscenaci byla věnována velká péče (vynikající je zejména hudba Jana Fikejze a kostýmy Ireny Vylíčilové), je jenom škoda, že větší pozornost nevěnovali herci svým textům. Havel je z těch dramatiků, jejichž repliky není možné říkat „tak nějak zhruba po smyslu, jak to vyjde“, což se přinejmenším ve festivalové repríze dělo spíš více než méně. I přes tuto (v mých očích ne zrovna malou) výhradu si inscenace získala doporučení na národní přehlídku.

Havlíčkobrodské ADIVADLO sáhlo po *Zemi pokladů*, výborné hře Josefa Tejkla o lidské osamělosti, touhách a především neschopnosti vypořádat se s dějinami vlastní země, před jejichž tragickými aspekty se snažíme neustále zavírat oči. Je to hra skvělá, ale zákeřná: pod obhroub-

lým jazykem jejích obhroublých postav se skrývá velká poezie, kterou je těžké zprostředkovat. V havlíčkobrodské inscenaci režisérů Josefa Meleny a Františka Štibora (kteří zároveň hrají i dvě z postav) se tato poezie ztrácí pod silným nátěrem dosti silové charakterizace postav, zejména ve scénách opilství (nejlépe se daří samotnému Štiborovi), festivalové představení navíc trpělo silně rozkolísaným temporytmem. I tak ale vnímám uvedení tohoto textu jako nesmírně záslužný dramaturgický počín.

Jedním z témat *Země pokladů* je násilný odsun sudetských Němců – a toutéž tematikou (po mém soudu ovšem mnohem prvoplánověji) se zabývá historická freska *Vyhnání Gerty Schnirch* v podání **Divadla Jesličky** a režii Josefa Jana Kopeckého. Jedná se o slavný román Kateřiny Tučkové v dramatizaci Mariána Amslera připravené pro jeho vlastní (neustále vyprodávanou a ceněnou) inscenaci v brněnském HaDivadle. Kopecký inscenuje rozsáhlý text s diváky na dvou protilehlých elevacích na jevišti, všemožně čaruje s prostorem, hudbou, světly a kouřem, souboru se ale bohužel až na čestné výjimky nedaří tento ambiciózní, emocionálně exponovaný tvar dostatečně naplnit herecky. Oproti Amslerově původní inscenaci potom mnohem výrazněji vyniknou jistá dramaturgická úskalí celé věci, zejména stylistický rozpor mezi

DS NA TAHU, Červený Kostelec, Bosé nohy v parku; foto: Ivo Mičkal



první polovinou, která je důkladnou expozicí momentu vyhnání, a tou druhou, v níž se překotně odvyprávějí děje trvající řadu desetiletí a vedou obecné historické disputace.

Pokud jde o inscenace tradičnějšího stříhu a tradičnějších, pevných textů, i tady nalezneme jednu dramaturgickou kuriozitu: první dáma **náchodské první scény** Ludmila Šmídová se coby režisérka opakovaně vrací k tvorbě Alejandra Casony, tentokrát dokonce uvádí jeho pozdní hru *Třetí slovo* v české premiéře. Text, který žánrově osciluje mezi zvláštní romantickou komedií a melodramatem, vypráví příběh mladíka, kterého jeho otec vychovával v lesích bez jakéhokoli kontaktu s civilizací, a mladé učitelky, kterou po otcově smrti mladíkova rodina najme, aby jej dovedla. Inscenace je působivá především v první polovině, a to vinou autorovou: zatímco zpočátku se důsledně drží vztahové linky mezi čtyřmi klíčovými postavami, po pauze se děj zahušťuje intrikami, rodovými kletbami a tajemstvími z minulosti do té míry, že nakonec není ani tak docela jisté, co se přesně stalo. I tak jde ale v základu o dovedně vytvořenou inscenaci, z níž je navíc jasně patrná příjemná souhra paní Šmídové s mladými herci.

Červenokostelecký soubor Na tahu pod vedením Zdeny Fabiánové připravil podobně tradiční inscenaci, ovšem přeci jen poněkud soudržnějšího a osvědčenějšího titulu, Simonových *Bosých nohou v parku*. Vynikající jsou v této komorní komedii především představitelé starších postav (Helena Binterová v roli hrdinčiny upjaté matky Ellen a Jan Brož coby excentrický soud sed Velasco) – a i díky nim si inscenace vysloužila druhé z doporučení na národní přehlídku.

Hronovští v režii Miroslava Lelka přivezli inscenaci Shakespearova *Snu noci svatojánské* – svého druhu dramatickým objevem je dnes již málo hraný, ale dodnes živý překlad básníka Václava Renče z konce šedesátých let. Nesnadný text, především v četných veršových pasážích, se pro soubor ukazuje (opět až na četné výjimky) jako dosti komplikovaný, zejména pokud jde o organické provázání mluvy s jevištní akcí, a nejpůsobivější jsou tudíž vděčné scény řemeslníků, v nichž vyniká především Daniel Zobal v roli Klubka.

Přehlídkovým nováčkem byl **vysokomýtský soubor Šembera**, který přivezl Brdečkova *Limonádového Joea*. Inscenace měla své rezervy v práci s obtížným žánrem parodie a zejména v hromadných scénách i v prosté organizaci jevištního dění. Těžko ji lze označit za dovednou či vysloveně povedenou, spíše se jednalo o sympatický šrumec s jedním vynikajícím pěveckým výkonem Terezy Dejdarové v roli Tornádo Lou.

Pokud jde o autorskou tvorbu, vysloveným succesem bylo „komediální leporelo“ samorostlého holického dramatika a herce Pavla Hladíka s názvem *Šťastné a veselé*. Text trochu připomíná kusy Antonína Procházky, na rozdíl od něj ale v (chvályhodně!) skromnějším balení. Několikrát rafinovaně narušuje divadelní rámec textovými i situačními zcizovákami, herecky se vesměs pohybuje v potměšilém podehrávání (vrcholný je v tomto ohledu výstup babičky v podání Libuše Strakové – ale především nabízí docela dost nenuceného humoru. Budu na něj rád a s úsměvem vzpomínat.

Obdobným samorostem je i kostelecký dramatik, herec a režisér Vlastimil Klepáček, persona svým způsobem nikoliv nepodobná Vlastovi Burianovi. Ve své nové komedii *Robinson Dlabáček* (název ovšem klame, do hlavní role se Klepáček tentokrát neobsadil) vytváří rámec dvou světů: vnitřního světa pacienta v kómatu, který sám sebe vidí jako trosečníka na tropickém ostrově, a skutečný svět, v němž pacientova afektovaná snoubenka společně s primářem intrikami usilují o hmotný prospěch z nastalé situace. V inscenaci není bohužel tak docela zřejmé, jakým způsobem se k sobě jednotlivé světy vztahují (některé postavy se v hrdinově myslí zjevují jako abstraktní preludy, jiné sledují svůj určitý cíl), ale především se tentokrát humor nevyrovná ani v úrovni, ani v četnosti jiným Klepáčkovým opusům. I tak je to ale přinejmenším mile umanuté autorské divadlo.

Zbylé dvě inscenace – rovněž na autorském základě – měly své problémy především v dramaturgii: jaroměřská pohádka *Princezna z moře* z pera Evy Schwarzové a v režii Milana Hrycíka selhávala ve stavbě rozkošatělého příběhu a nejasných motivacích (povedené byly naopak zejména kostýmy Ivy Innertové), smiřická kolektivní *Paulačova revue* v režii Lucie Kotěrové byla příjemná, ale prakticky prostá point a tím pádem i humoru.

Každopádně to byl ročník výživný a přinesl několik velkých zážitků. Coby téměř již pamětník si ale dovolím povzdech: pamatuji v Kostelci podstatně plnější divadlo a živější společenský život. Zasněžené hory jsou samozřejmě velkou konkurencí, ale i ze samotných souborů na další představení zůstával jen málokterý. Domácí soubor přitom i nadále chystá útulné, vábné prostředí a vyhlášené věnečky jsou i nadále tuze dobré. Prázdná místa v hledišti a pokles v konzumaci vína na baru pokládám téměř za alarmující.

Náchodská divadelní scéna, Třetí slovo; foto: Ivo Mička



Do třetice do Lomnice (nad Popelkou)

První prodloužený březnový víkend proběhl již 21. ročník Krajské přehlídky ochotnického divadla jizerské oblasti. Na jevišti lomnického Tylova divadla se tentokrát od čtvrtka 1. do neděle 4. března vystřídal celkem deset souborů, zatímco porota operovala již potřetí v totožném složení: předseda Michal Zahálka, Daniel Příbyl a Sylvie Rubenová.

Text: Sylvie Rubenová

První představení letošní přehlídky neslo název *Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo* a jednalo se o tři historické aktovky Oldřicha Daňka, které si pro své zpracování vybral **DS Hamlet Železný Brod**. V každém ze tří případů šlo o dialog muže a ženy v minimalistické, náznakové scénografii a s historizujícími kostýmy. Celé představení začínalo nahrávkou o původu a významu divadla, opírající se o jeho antické pojetí, naznačující propojení diváků a chóru, který v antických dramatech sloužil jako divák a komentátor děje. Ve všech příbězích se tak krom dvou jednajících postav nacházely ještě dvě „postavy chóru“ v maskách, na děj však nijak nereagovaly, nijak jej nekomentovaly, stejně tak na ně nereagovaly ani jednající postavy, krom jediného případu v posledním příběhu, kdy je Královna vzala do hry. Problematika Daňkova psaní spočívá v tom, že si bere dějinné postavy nikoli kvůli vyprávění historického příběhu, ale aby na nich demonstroval elementární lidské - v tomto případě mužsko-ženské vztahy - vše se však odehrává v nuancích a náznacích pod slovy, a ne v jednoznačné jevištní akci, jeho texty je tedy potřeba dost dointerpretovat, aby na jevišti fungovaly. Druhým problémem této inscenace bylo obsazení, neboť ze tří mužských postav byla jen jediná hrána mužem, další dvě byly „kalhotkové role“. Zatímco ve třetím příběhu z Flander je jednoznačně dominantní Královna (vynikající Zdislava Bohuslavová), a Kronikář, kterým se stala křehká Iva Chaloupková, je velmi opatrný a submisivní, proto toto spojení vlastně docela pěkně fungovalo, v athénském příběhu, který by měl být protkaný smyslným jiskřením mezi věštkyní a jejím obdivovatelem, tato záměna pohlaví mužského představitele uchopení příběhu výrazně problematizovala.

Jako druhý se ve čtvrtek představil domácí soubor **J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou** s detektivkou *A pak už tam nebyl ani jeden...* od Agathy Christie. Scénograficky velmi pěkně a účelně řešený prostor hotelového salónu upoutal na první pohled deseti černošskými maskami visícími na stěnách. Toto řešení, jeví se zprvu velmi nápadité, se ukázalo jako problém v průběhu představení, kdy v jistých momentech přestával počet masek odpovídat počtu „zmizelých postav“, navíc občas postavám trvalo poměrně dlouho všimnout si, že nějaká schází, což se u takto pojaté jevištní dominanty zdálo jako nepravděpodobné. Inscenace však stojí na řadě velmi dobrých hereckých výkonů, v davových scénách občas lehce drhla kvůli nedostatečnému napojení herců (nenavazování replik a přílišnému čekání na partnera), avšak situace o méně přítomných postavách vždy velmi dobře nesly napětí.

Páteční odpoledne jsme zahájili s **DS Tyl Slaná** a jejich komedií *Účel sočtí prostředky* od Jaromíra Břehového. Byť inscenace, zejména díky textu samotnému, obsahovala řadu logických chyb a byla poznamenána žánrovou nejasností (na situační komedii příliš upovídána a s nedostatečným prostorem k rozehrání příběhu v situacích; na konverzační komedii zas bez point), s čímž souvisel i celkový temporytmus, souboru se podařilo vytvořit jasně čitelné postavy i přehledné situace, což vzhledem k tomu, že se jednalo o jevištní prvotinu všech zúčastněných včetně režisérky Heleny Šlaisové, lze pokládat za nadějný příslib do budoucna!

V „hlavním vysílacím čase“ od osmi večer se představil naopak již velmi zkušený soubor **L.S.D. neboli Lučanský spolek divadelní** z Lučan nad Nisou s komedií Noela Cowarda *Rozmarný duch*. Režisérka Jana Kouřilová s herci vytvořila nosné a fungující situace, zejména pokud jde o hromadné scény, kdy na sebe byli herci výborně napojení a načasování přesné. Výtečně uchopené byly postavy Madame Arcaty, manželů Bradmanových a služebné Edith. Trochu problematický byl hlavní hrdina příběhu, na němž celé představení stálo, a nebyl na scéně dostatečně dominantní.

Pátek jsme uzavřeli pozdně večerním představením *HAPRDÁNS* v podání **Divadelního sdružení POHODA** z Hrádku nad Nisou. Legendární text Ivana Vyskočila se v interpretaci tří herců (resp. dvou herců a jedné herečky) proměnil v brechtovské divadlo živě komunikující s publikem. Tito potulní komedianti k proměně v řádku postav z Shakespearovy tragédie nepotřebovali vskutku mnoho, vystačili si se stolem a pár rekvizitami, jež místy používali jako loutky, a hlavní výsadou bylo zejména jejich osobnostní herectví.

Jako jsme pátek ukončili se souborem z Hrádku nad Nisou, započali jsme s ním i sobotní dopoledne, tentokrát se však jednalo o **DS Vojan** a hru Ondřeje Ládky *Dioptrie růžových brýlí*. Komorní hra pro čtyři lidi lavírující někde mezi absurdní komedií a psychodramatem není ke zpracování zcela jednoduchá. Dominuje jí totiž autorův nápad (nudím se ve vztahu, co kdybych si z něj tedy na čas dala pauzu a vyměnila se se svou kamarádkou bez partnera, abych poznala, jak mi bude chybět, a muži budeme tvrdit, že to tak bylo vždycky). Ve chvíli, kdy divákovi dojde, že toto se stane hlavní dramatickou zápletkou, je ponechán v dlouhém očekávání, neboť příběh je napsán jako sled jednotlivých poměrně upovídaných situací, které se střídají jedna za druhou, aniž by gradovaly nebo bychom mohli hovořit o potřebném temporytmu. Byť jsou *Dioptrie* od souboru pěkně zahráné, naráží na nedostatky textu, s nímž se dost perou, zejména v pokročilém stádiu příběhu se začínají vršit logické nedostatky a nedomyšlenosti autora, nemluvě o otevřeném, zela matoucím konci, jenž je vyloženým naschvalem.

Dalším již tradičním účastníkem festivalu byl **DS DIPONA** z Louňovic, který přijel s *Rybou ve čtyřech* Wolfganga Kohlhaaseho. Příběh tří sester v letech a jejich sluhy (a zároveň milence) těšícho

se do důchodu se odehrává v letním sídle. DIPONA si vystačila s minimalistickou náznakovou scénou sestávající z několika paravánu, které jednoduchým otočením a přemístěním vytvořily prostor jiného pokoje. Režisér Josef Pšenička se rozhodl akcentovat touhu po mamonu a připsal postavu ďábla, ten se však v příběhu objevuje jen poměrně okrajově a formálně, místo aby do něj byl vskutku integrován. Problémem této hry je, že by námět, na němž stojí, vydal na poměrně svižnou aktovku, na dvouhodinovou inscenaci je to však dost málo. V jednotlivých scénách se spíše tlachá, než aby dialog výstupy kamkoliv posouval a skutečně hercům umožňoval jednání v situaci, což se stalo průběžským kamenem této inscenace.

Situační komedie *Nevěsta k pohledání*, za níž stojí **DS Vojan** z Libice nad Cidlinou a jeho zkušený vedoucí Jaroslav Vondruška, se stala vrcholem letošní přehlídky a právoplatně si vysloužila i doporučení na Divadelní piknik Volyně. Její hlavní výsadou byly vynikající herecké výkony ústřední dvojice - mladíka v nesnázích Charlese v podání Tomáše Čivrného a jeho naivní, ale velmi dobrosrdečné služebné Julietty, kterou představovala Barbora Vaňková. Nebyli samozřejmě jedinými herci, kteří se chopili svých postav výtečně, rozhodně tu stojí za to zmínit celou Gautiérovic rodinku, ti dva jsou však tahouny celé inscenace. Každá správná situační komedie stojí na přesně vystavěných a brilantně načasovaných gazích a ideálně zběsilém temporytmu, což bylo základním kořením i v případě libické *Nevěsty k pohledání*, a stejně tak všichni herci velmi dobře ovládli i potřebnou míru komediální nadšázky. Společně s dobře fungující scénografií, jež umožňovala rychlé příchody, odchody i potřebné „schovávačky“, a precizní Vondruškovou režii vznikla skvěle našlapaná komedie.

Posledním sobotním představením přehlídky byla slavná shakespearovská komedie *Sen noci svatojánské* v podání **Divadla V Roztocké** z Jilemnice. Tato Shakespearova hra se řadí mezi jeho interpretačně nejnáročnější kusy, s čímž bojovala i jilemnická inscenace, neboť nebylo zřejmé, co je tak zaujalo právě na této komedii. Scénografie byla pouze náznaková a k naznačení proměn prostoru hojně pracovala se světly, kostýmy děj z Atén posunuly do takřka současnosti - Théseus s Hippolytou byli oděni do formálního (dobře padnoucí oblek a dlouhé šaty), Hermie s Helenou do totožných, barevně odlišených šatů, Lysandr s Demetriem takřka do civilu, řemeslníci jako by si za vzor vzali Strýčka Pompa z Arabely a všechny lesní bytosti byli za hipíky. Zásadním problémem byla práce s veršem, o níž se skutečně dalo hovořit jen v minimu případů, bohužel celkově pokulhávala i linka řemeslníků, jejíhož potenciálu nebylo plně využito na to, kolik měla v inscenační úpravě prostoru. Herecky nejvíc zazářil Jan Lála v roli Puka, velmi dobře herecky odstíněné dvojrole měli i představitelé Thésea/Oberona a Hippolyty/Titanie.

Nedělním dopolednem jsme letošní přehlídku uzavřeli s **DS Krakonoš** z Vysokého nad Jizerou, který přijel s inscenací *Sborovna* od dramatika Jaromíra Břehového. Byť hra samotná je napsaná jako sled situací odehrávajících se ve sborově bez větší dynamiky, což se projevilo i na temporytmu inscenace a na úkor potřebné gradace, hercům se podařilo vytvořit velmi živoucí charaktery, jejichž přirozené charisma vzbou-

zovalo zájem diváků, kam se příběh bude dále odvíjet. Velmi dobře zvládali i pointování, jež patří mezi základy konverzační komedie, bylo znát, i osobní zaujetí vyvěrající z tématu - šikana učitelů jak ze strany žáků, tak ze strany jejich nadřízených a jejich cesta z bezbrannosti k aktivnímu odboji. Co mi osobně přišlo jako trochu škoda byla snaha o závažně apelativní závěr, byť všechno vlastně skončilo dobře.

Udělená ocenění a čestná uznání:

Čestná uznání

Pavle Onodiové za roli Edith v inscenaci *Rozmarný duch*

Lukáši Krupkovi za roli Honzy v inscenaci *Dioptrie růžových brýlí*

Magdaleně Jarošové ml. za roli Heleny v inscenaci *Sen noci svatojánské*

Svatavě Hejralové za roli Ivy v inscenaci *Sborovna*

Ceny

Vladce Duštové za roli Emily Brentové v inscenaci *A pak už tam nezbyl ani jeden*

Petru Štěpánovi za roli Generála Mackenzieho v inscenaci *A pak už tam nezbyl ani jeden*

DS Tyl ze Slané za inscenační debut s inscenací *Účel světí prostředky*

Lence Kočové za roli Paní Bradmanové v inscenaci *Rozmarný duch*

Ivaně Halamové za roli Madame Arcaty v inscenaci *Rozmarný duch*

DS Pohoda z Hrádku nad Nisou za ansámblový výkon v inscenaci *HAPRDÁNS*

DS Vojan Libice nad Cidlinou za ansámblové herectví v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Jaroslavu Vondruškovi za režii inscenace *Nevěsta k pohledání*

Tomáši Čivrnému za roli Charlese v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Barboře Vaňkové za roli Julietty v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Tomáši Čivrnému za roli Charlese v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Jaroslavu Brendlovi za roli Gabriely v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Janu Lálovi za roli Puka v inscenaci *Sen noci svatojánské*

Tomáši Čivrnému za roli Charlese v inscenaci *Nevěsta k pohledání*

Josefu Hejralovi za roli Iva v inscenaci *Sborovna*

Ivetě Mečířové za roli Rity v inscenaci *Sborovna*

Doporučení na Divadelní piknik Volyně

Nevěsta k pohledání DS Vojan Libice nad Cidlinou

Zpráva o přehlídce Orlická maska 2018

Krajská postupová přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla Orlická maska začala ve čtvrtek 8.a skončila v neděli 11.března. Porota mohla nominovat jednu inscenaci a doporučit libovolný počet inscenací k výběru do programu celostátní přehlídky Divadelní piknik Volyně 2018 a doporučit inscenace k výběru do programu celostátní přehlídky Popelka Rakovník 2018.

Text: Eva Spoustová

Přehlídka probíhala tradičně ve dvou sálech: na Malé scéně a v Roškotově divadle. Malá scéna poskytla všem účastníkům přehlídky i lektorskému sboru pohodlné a vstřícné zázemí. Díky organizačnímu veleumu a elánu neunavitelné Lenky Janyšové, která (se záviděníhodným porozuměním a součinností celé své rodiny) roztáčí motor přehlídky, díky obětavé péči Lenky Kaplanové, díky přátelskému zázemí kavárny a takřka mateřskému přijetí všech hostů od aktivních členů divadelního spolku Vicena i díky všem divadelnímu činění přátelsky nakloněným lidem z Ústí, kteří přehlídku podporují, máme za sebou čtyři velmi zajímavé dny, naplněné sledováním inscenací, hodnocením lektorského sboru, diskusemi s účinkujícími a diváky, i nočním besedováním po skončení denního programu. Škoda, že většina souborů - zřejmě kvůli nedostatku času, nebo také možná proto, že dětem v této době začaly zimní prázdniny a bylo potřeba dostat malé rodinné příslušníky včas k babičkám a na hory - nepobyla v přátelském divadelním zázemí v Ústí nad Orlicí po celou dobu přehlídky a neměla tak příležitost užít si přehlídku naplno - nejen jako hrající, ale také jako všem představením přítomní diváci.

Na Orlickou masku 2018 bylo původně přihlášeno devět inscenací. Divadelní soubor Heřman se ale, z důvodu onemocnění v souboru, nemohl přehlídky účastnit. Shlédli jsme tedy osm „kousků“ a k nim navíc - ještě jeden „kousek“ inspirativní: hostem přehlídky byl umělecký gang Depresivní děti touží po penězích se svým představením Naši furianti. Vzhledem k tomu, že místní divadelní spolek Vicena má na repertoáru Naše Naše furianty, bylo pro „Viceňáky“ a jejich publikum srovnání dvou různých přístupů a zpracování podobné látky jistě velice zajímavé.

Prvním představením přehlídky byla duchařská komedie Noela Cowarda *Rozmarný duch* (překlad Evy Bezděkové) v podání **divadla Exil z Pardubic** v režii Renáty Šťastné. Přestože hra byla napsaná v roce 1941 (příběh obletěl s velkým úspěchem celý svět) a je textově i situačně vsazena do původního dobového rámce, podařilo se ji v tomto případě poměrně zdařile aktualizovat a vyškrtat. Herci postav této salonní komedie by měly být schopni udržet brilantní dialog a zvládnout tempo britských slovních přestřelek. Ty na jevišti souboru zatím příliš nevycházejí. V diskusi s lektorským sborem se mluvilo o tom, že by pomohlo vyjasnit si základní stanovisko

v přístupu k inscenaci jako celku: zda tu věc brát vážně, anebo s humorem. Muž, který se citově potácí mezi dvěma ženami, z nichž jedna je duchem zemřelý první manželky a jedna je žena současná, živá (ze které se ovšem ve 2.půli hry stává také duch), čemuž asistuje potrhá esoterička, která oba duchy (možná omylem) vyvolává ze záhrobní říše - je báječná látka pro zábavnou komedii. Bylo by vhodné, aby se inscenátoři zamysleli nad atmosférou, ve které se příběh odehrává - jde o dva, prolínající se kontra-světy - svět říše duchů a svět hmatatelně reálný - a pomohli ji lépe navodit (světla, zvuk, efekty?). Také by prospělo, aby měli herci jasnější představu o motivacích jednání a promluv svých postav, aby už při příchodu na jeviště jejich postava nějak signalizovala své charakterové, osobnostní zázemí a měla ujasněný cíl, ke kterému její chování v rámci okolností směřuje. Mluvílo se o vztazích mezi partnery na jevišti, o uvolněním těla jako hercově základním nástroji, o temporytmu představení. Soubor si stýskal, že se, pokud jde o obsazení tohoto kusu, ocitl ve složité situaci (těhotenská vlna a záskoky). Pro jednu z představitelky bylo toto vystoupení vůbec prvním jejím účinkováním ve větší roli na jevišti, takže je jasné, že je teprve na začátku své další herecké cesty, která bude jistě dobrá. „Exiláci“ zkrátka opět prokázali, že jsou stateční a umějí odhodlaně a s nadšením čelit složitostem divadelního života.

Další inscenací přehlídky byla hra *Nejstarší řemeslo*, kterou napsala držitelka Pulitzerovy ceny, americká dramatička Paula Vogel. Zhlédli jsme ji v podání dam z **divadelního spolku Vicena**. V parku se setkáváme s partičkou vysloužilých „lehkých dívek“ v důchodovém věku. Jsme svědky jejich třenic o šéfování a o finance, jejich pohrdání mladými „amatérkami“ v oboru, jejich vyprávění o někdejších časech největší slávy během válečných let, o citech, které chovají ke svým stálým zákazníkům, k nimž během té spousty let své aktivní činnosti přilnuly a postupně se s dámmami, celkem bez zbytečného sentimentu, loučíme, když odcházejí tam, kam jednou musí každý. Hořká komedie, která poskytuje výtečné herecké příležitosti především dříve narozeným dámským částem souborů je plná místy velmi dojemných ženských dialogů, ale současně chápe i pohled mužský, potřebu něhy a souznění. Hra splňuje všechny předpoklady pro to, aby byla milována divadelními dramaturgy nebo vedoucími velkých souborů: mnoho ženských rolí pro vyzrálé herečky středního a post-středního věku, minimální požadavky na výpravu: v zásadě postačí dvě lavičky...krásný „vnitřní smutek“, skoro zaručený emotivní dopad na diváka....

Diskuse o inscenaci se dotýkala těchto oblastí: znovuoobnovení inscenace, která se už déle nehrála, výtečně vsazená píseň - (hudba Pepa Zámečník), možnost větší typizace postav, zlepšení časování v navazování v dialozích, momentální zdravotní stav jedné z účinkujících (mimořádně byla oceňena její věrnost souboru a vitalita, protože jí věru nebylo dobře, a přesto přišla a „bojovala“ statečně.... Diskuse byla ukončena následujícím bonmotem: „Režisér musí poděkovat, že herečky sehrály insceaci, která přežila svou smrt.“. Nejen na oslavu tohoto faktu jedna z členek ansámblu, Lenka Kaplanová, přinesla navíc i výtečné červené fazole s rýží, o kterých se ve hře mluví a osazenstvo

jimi posléze pohostila, čímž se vlastně rozpřáhla k dalšímu uměleckému gestu v rámci inscenace a potěšila mnoho přítomných kolegů. Ano, to je Ústí s „Víceňáky“...Mňam!

Další inscenací přehlídky byl psychologický thriller Ira Levina *Veroničin pokoj*. Do Ústí ji přivezl soubor **Triarius z České Třebové**. I tento Levinův kus, jako mnoho jeho dalších děl, vychází z nejlepších tradic žánru horroru a thrilleru. Je obsazen zdánlivě normálními postavami, ze kterých se až postupně vylíhnou podivně narušení, velmi nebezpeční jedinci. Hra neustále překvapuje vývojem. Diváka, který se s ní dosud nesetkal, překvapuje nečekaným pozvolným rozuzlováváním, během kterého tápe a je neustále znejistován, až do chvíle, kdy se na něj vyřine skutečný strach a zločin vyjde na povrch – ne už tak zcela jasně se odhalí motivace jednání postav, ale to divákovi vcelku tolik nevádí... Celé drama se odehraje v jednom dobově zařízeném pokoji, kam uvádí starší manželský pár správce dívku s jejím přítelem (Susan a Larryho). Mladí se znají teprve krátce. Správce je oslovili kvůli zvláštní službičce, o kterou žádají pro paní domu, ve kterém spravují. Chtějí, aby dívka předstírala, že je Veronika – již zemřelá sestra paní domu, Cecílie. Nemocná, dezorientovaná Cecílie prý věří tomu, že Veronika je ještě živá a chce se s ní setkat. Další děj raději nebudu prozrazovat, abych případným budoucím divákům nekazila zážitek z překvapení....

Režie, úpravy a scénografie se ujal Josef Jan Kopecký. Drama poskytuje nádherné herecké příležitosti. Této inscenaci poněkud nepomáhá přílišná stylizace věku postav na začátku. Susan by měla, lákána do léčky, správcům skutečně věřit – pokud bude výrazně patrné, že správci jsou „v převleku“, bude divák zmatený a ztíží mu to orientaci ve stále se navíc komplikujícím ději. Navíc díky extrémním „stařeckým“stylizacím - první část děje vyznívá spíše groteskně, i když by měla být co nejvíce realistická. Během diskuse o představení se mluvilo o možnostech koncepce, zaměřené na režijní, dramatické, psychologické aspekty a o tom, že vyznění i působení na diváka je v tomto případě závislé na nastavení odpovídajícího stylu a např.způsobu, jak se pracuje s motivy „čistého zla“. Dále se hovořilo opět o motivacích jednání postav, o práci herce na odkrývání charakteru jejich postavy, o Larryho nepochopitelném knírku a jeho smyslu ve hře, o Larryho zdánlivě dvojlohném charakteru a o některých zajímavých, autorem předepsaných verbálních projevech postav, též o irském dialektu...Nutno přiznat, že Triarius žánr výtečně pochopil a děsit umí.

Příjemným překvapením Ústecké masky byla autorská hra divadelního spolku **Zaklep ze Svitav Lidovka**. Tento počín pojednává o vzniku (znovooobnovení) souboru a zkoušení hry, na kterou soubor může získat grant, pokud dostojí jakýmsi specifickým grantovým požadavkům. Hra poskytuje pohled do hereckého zákulisí, včetně všech vděčných, každému divadelníkovi známých charakteristických situací. Inscenace využívá živou kapelu Z-Band, která je organicky propojena s děním na jevišti. Zpočátku má divák pocit, že sleduje insitní inscenaci – aktéry bez stopy divadelní poučenosti a domnívá se, že podléhá domnělému kouzlu autentičnosti, jenže pak pochopí, že byl vtažen do „léčky“a otevírá se mu možnost žasnout nad přesnou mírou této stylizace. Jsme tedy svědky velmi chytré hry. Členové souboru se nazývají svými vlastními jmény, působí velice přirozeně, na první pohled „banálně“a naivně, ale tato naivita je, jak výše řečeno, rafinovaná.

Jednoduchými prostředky nás hra zavede k přemýšlení nad aktuálními tématy naší doby. Protože hra, na kterou nakonec grant soubor nedostane, protože byl aktivní a sehnal si sponzora (smajlík!), měla být původně ozvláštněna lidovými písněmi (protože to „zabírá“ na grantové komise), jednotlivé hlavní situace jsou jimi odděleny. Na některých místech písně náladou (zdánlivě náhodně) doplňují děj a stávají se jeho platnou součástí (úmrtí Vaška). Tento autorský počín podle názoru lektorského sboru rozhodně stojí za vidění. Navíc se, samozřejmě nezáměrně (i když náhody neexistují a osud si s námi legračně zahrává), tématicky - něžně, leč porohodně apelativně – dotkl našeho uvažování nad inscenací, v programu přehlídky následující...

Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek z Úpice přivezl na přehlídku komickou zpěvohru Bedřicha Smetany *Prodaná nevěsta* v koncepci někdejších slavných tvůrčích osobností divadla DRÁK (Klíma, Vyšehrad, Krofta, Matásek). Pro DRÁKovskou koncepci byl zásadní nápad Jiřího Vyšehradského převést arie a duety do mnohohlasů sboru. Respektuhodné je technické řešení scény, které myšlenkově vychází z původní otáčecí Matáskovy jevištní konstrukce. Úpičtí hrají na otáčecím „kolotoči“, poháněném silou dvou šlapacích jízdních kol (někdy jen lidskýma rukama). Na začátku a na konci je kolotoč zakrytý zvětšeninou historické úpické opony a otáčecí plocha kolotoče je okrášlena profesionálně řezbovanými houpacími figurami zvířete, které jsou použity jako místa k sezení jednácti postav („lev“ také „účinkuje“ i v komediantské scéně). Nesmírné úsilí bylo zjevně vynaloženo při tvorbě scény, kostýmů i nácviku hudby a zpěvu – je jisté, že všichni pracovali velmi tvrdě, cílevědomě a dlouhodobě a že lví podíl na tomto kusu má jeho hlavní strůjce Vladimír Heflík.

Obsazení čítá na 45 členů hereckého sboru, jde tedy o podnik takřka monstrózní. Je to velkoformátová inscenace. Vznikla u příležitosti stoletého výročí založení Československa a záměrem hlavního realizátora inscenace je vystupovat s ní častěji na velkých lidových shromážděních. Nezpochybnitelné jsou kvality mnoha inscenačních složek inscenace. Co by se dalo rozhodně zlepšit, je způsob, jakým inscenace komunikuje s divákem. Zatím vzniká spíše dojem, že to je dílo předem připravované na úspěch u většinové populace, hodně vnějškově „nagejšlené“, stavěné na odív a efekt, se záměrem líbit se skoro za každou cenu – všechno klapě jako dobře secvičený stroj, jen je všechno zatím dosti „technické“a pocit divácké sounáležitosti s dějem, či akcí může být redukován na pocit pozorovatele hemžícího se, hodně barevného hracího orchestrionu.

Přesto bude jistě tato inscenace úspěšná u běžných diváků, zvláště u těch, kteří už nemají v paměti původní hradeckou inscenaci DRÁKu. Inscenace úpických je její (až na pár výjimek) takřka dokonale přesnou replikou – včetně intonace promluv, nástupů, akcí, načasování, stříhů atd. Jen místo loutek jednájí živí herci, což je současně největší slabinou ústeckých, protože právě toto jsou pasáže, kdy představení přestává s divákem živě komunikovat. Problematické také je, že přes stejno-barevnou záplavu kostýmů v národních vlajko-barvách není snadné od sebe odlišit některé postavy

Zcela strhující je však zápal a nadšení celého souboru, angažování celých rodin – včetně účinkujících dětí, důvěra v hlavního hybatele projektu a je třeba říci narovinu, že v podmínkách

amatérského divadla jde o jeden z mimořádných počínů, který k sobě přitáhl a dokázal stmelit množství tvůrčích lidí, investujících dlouhodobě, s odhodláním a velkým nasazením čas, energii a vlastní prostředky. Divácký účín na publikum dokládá i fakt, že už když soubor vstoupil po představení do sálu, kde se vedla diskuse, byli jeho členové přivítáni nadšenými ovacemi a potleskem. To se zase tak často nestává. Tedy chvála! Udělali to, navzdory zcela patrné skromnosti a vnitřní pokoře členů souboru - veliké. A to se počítá! Smekáme před touto „hudební vlasteneckou tsunami“ divácký klobouček!

Studentský soubor Škeble, jehož dvorním autorem je vedoucí souboru, gymnaziální učitel Jan Střecha, se představil na Ústecké masce rozehranou anekdotou o učiteli tělocviku, který neumí nic, co by bylo třeba k tomu, aby mohl učit, má úřední papír na to, že není schopen organizovaného pohybu, ale díky inkluzi přece jen ten tělocvik vyučuje. Ano, vždyť tělocvikáři to mají těžké, i když pohybu schopní jsou...

Jde o pásmo scének ze školního prostředí, které se jmenuje *Klobouky*, přestože důvod, proč hraje klobouk pro hlavní postavu významnou roli, zůstane divákům utajen, nedořečen, nevysvětlen. Jako hlavní symbol zůstává bez jasného smyslu, i když se o něm hodně mluví a s různými klobouky se v představení často pracuje - je vlastně matoucí a zavádějící. Otázkou tedy v diskusi bylo, čím je pro autora klobouk v této dramatické struktuře. Dále byla zmíněna jistá nepřehlednost smyslu výpovědi celku, který jinak působí svižně a pro diváka příjemně.

Studenti hrají lehce a je patrné, že naplňují koncept, který se jich tematicky dotýká - jde o příběhy učitelů a žáků, ne ovšem v přímém střetu nebo vyostřeném konfliktu - všichni všechny tak nějak...chápu...Velmi zdařile se pracuje s prostorem, přestože je možné najít pro některé scény realističtější zpodobnění (postele). Hudební doprovod je šikovně včleněn do struktury inscenace a je zcela funkční.

Opět se v diskusi hovořilo o stylu uchopení tématu, o kabaretní poloze herectví atd...Bylo oceňováno, že studenti vystupují v rolích volně, s porozuměním typu humoru, bonmotům, jsou schopni zaujmout stanovisko postavy v situaci a evidentně je baví hrát. Panu Střechovi náleží obdiv za to, jak je schopen systematicky slučovat rozvoj tvůrčího potenciálu svých žáků skrze divadlo a současně dlouhodobě udržovat chuť k vlastní autorské práci. Jistě ho to nepřetržitá kultivace stále se obměňujícího souboru stojí mnoho sil. Díky že vytrvává.

Zakázané uvolnění (Kolečko, Špinar), kterou jsme viděli v podání divadla **Exil z Pardubic**, je komedii, ve které se propojují milostné vztahy se sportem - jak tomu bývá v tvorbě Petra Kolečka často. V této původní české hře se setkáme se třemi ženami. Autorův náhled na ně je místy až nemilosrdný, krajní. Každá má svůj vlastní příběh. Přestože text hry nabízí hořkou komedii (hra by se dala nazvat i situační fraškou) a sedělo by k němu nejlépe dost stylizované, karigující až „sitkomové“ herectví, diváci Ústecké masky viděli vážnou psychologickou hru, kterou se banální svižné příběhy proměnily na pomalé dramatické dialogy. Vnitřní (forbínové) monology postav by si žádaly standupové provedení - místo něj se odehrávalo často jen „vypuštěné“ obecné „povídání“. Přestože z textu hry jasně vyplývá, že je tam mnoho dramatických situací s vlastními

vrcholy, hra je inscenována jako jedna velká dramatická situace. Tím se logicky oslabuje celkový účinek na diváka, ztrácí se tempo a dochází k tomu, že nefungují slovní, ani situační hříčky mikropoint. Tvůrkyně tedy mají mnoho možností a příležitostí k hledání adekvátního stylu herectví v této komedii i k šikovnějšímu režijnímu uchopení, více odpovídajícímu žánru. Herečky jsou prokazatelně velmi dobře řemeslně a talentově vybaveny a dá se předpokládat, že tuto vtipnou hru časem uchopí „vydatněji“ a bude jim i divákům dělat mnoho radosti.

Posledním představením přehlídky byla Camolettiho klasická fraška *Létající snoubenky* (překlad Evženie Janků) v podání divadelního spolku **Zdobničan z Vamberku**. Tato Camollettiho hra byla v roce 1991 zapsána do Guinnessovy knihy rekordů jako nejhranější francouzský titul na světě. Dobře situovaný architekt Bernard má dobře organizovaný troj-vztah se třemi letuškami tří národností, což mu přináší do života potřebnou míru různorodých radostí a vzruchů. Nutno podotknout, že všechny tři jsou jeho snoubenkami a vzájemně o sobě nevědí, přestože tráví čas se svým snoubencem podle plánu, propracovaného na minuty. Plán se řídí letovým provozem tří různých leteckých společností. Hra se odehrává v Bernardově pařížském bytě, o jehož provoz se stará jeho věrná hospodyně Berta a do kterého zrovna zavítá Bernardův dlouholetý přítel. Přestože až dosud všechno fungovalo hladce, bouře nad Atlantikem způsobí v Bernardově domácnosti i v jeho dosavadním způsobu života zmatek....

Komediální žánr soubor, pod vedením režisérky Aleny Joachimsthalerové chápe a ctí velmi přesně, zvládá žánr nadstandardně dobře. Je vidět, že hra drží strukturu a vede ji pevná režie. Herci dobře naplňují záměry autora. Viděli jsme teprve druhou reprízu, je tedy nasnadě předpokládat, že se postupně s dalšími reprízami ještě více herci v rolích rozžijí - v druhé půli byla hra lehce monotónní. Režisérce se podařilo dobové motivy velmi dobře nenásilně uvěřitelně aktualizovat (služka, stolní telefon). V diskusi s lektorským sborem se mluvilo dále o funkčním počtu dveří, o výhodně scéně, která ponechává dostatek prostoru ke hře a o adekvátní režijní práci v tomto prostoru. Dále byla chválena výprava (kostýmy letušek odlišných leteckých společností. Dotkli jsme se národnostních prvků i politických souvislostí v době, kdy text hry vznikl. Uvažovali jsme o možnosti většího odlišení chování a temperamentu letušek, vzhledem k jejich odlišným národním typům. Mluvilo se o dechových a myšlenkových frázích, o častém výskytu balastních slov, který způsobila vnitřní tenze herců z pocitu ne zcela suverénně osvojeného a fixovaného textu. Jinak se dá konstatovat, že inscenace jako celek, přes obvyklou obtížnost ovládnutí tohoto žánru, fungovala v základních vztazích postav, tempu a situacích dobře a divácký zážitek z ní byl velmi pozitivní. Zdobničitě tedy se ctí „ustáli“ reprízu své nové, čerstvě vyklubané inscenace, které přejeme mnoho zdaru.

POPAD „hranatě“ (čili po čtyřiačtyřicáté)

Na 44. ročníku Pražské oblastní přehlídky amatérských souborů se sešly čtyři soubory velmi zkušené (Riyo se svou „podsekcí“ *Hysteria Nocte*, SUMUS, *Gaudium* a *Refektář*), soubor označující se jako kontinuálně začínající (*DS V procesu*) a dva soubory prvně se účastnící přehlídky (*Pátečníci* a *Ochotníci Jižní Město*); vedle komedií (dramatizace klasického humoristického Wodehousova románu, autorské muzikálové parodie na Mayovy indiánské příběhy, groteskní aktovky ala N. V. Gogol a situační komedie současného českého autora) se objevily inscenace dramaturgicky či inscenačně náročnější (upravené Čapkovy drama *R.U.R.(LI)*, Šukšínova *Červená kalina* nebo z kolektivní improvizace vzešlé *Město má duše*); podtrženo, sečteno a doplněno půlhodinovým *Zánikem planety Laibach*, vzešlým ze sympatické občanské potřeby vyjádřit se kýtala pražská přehlídka velmi inspirativní a při tom zábavnou náplň čtyř únorových dnů. Konala se ve dnech 22.–25. února 2018 v kulturním středisku U Koruny v Praze-Radotíně, od roku 1990 ji pořádá Amatérská divadelní asociace s podporou Ministerstva kultury, Hlavního města Prahy a pod záštitou starosty Radotína Karla Hanzlíka.

Text: Petra Richter Kohutová

Čtvrteční večer patřil paradoxně **Pátečníkům**, souboru, který vznikl v roce 2015; *Vlna zločinnosti na zámku Blandings* dramaturga Davida Přikryla a režisérky Zuzany Paulové je jejich prvním výraznějším počinem. Na scéně okno, stůl a křeslo; hudba ala němá groteska (první němý výstup Michala Vávry v roli Beache s lahve diváky příjemně naladil); a typově přesné obsazení. Režie i herci evidentně vědí, jakou strukturu potřebuje inscenace komedie anglického střihu, vědí i to, jak se staví gag, ale prozatím vědění pokulhává za technikou – a v některých případech, bohužel zejména v případě představitele hlavní role lorda Emswortha, neslouží herec postavě, ale „vyrábí humor“. Michal Vávra a Libuše Turjanicová obdrželi herecká čestná uznání zejména za to, jak dokážou vybudovat a držet postavu; čestné uznání dostal také autor velmi slušné dramatizace David Přikryl.

Divadelní spolek Riyo patří naopak k těm zkušenějším; každá inscenace vzbuzuje pozornost, množství diskusí a tu a tam i vášní. Josef Šedivý, podepsaný pod dramaturgií, režii a scénou inscenace *R.U.R.(LI)*, provedl oproti původnímu textu Karla Čapka některé rasantní změny; slovo „robot“ nahradil původně autorem zamyšleným „laborem“ (v podstatě správně – u Čapka se spíše než o roboty stroje v dnešním slova smyslu jedná o replikanty, potomky Frankensteinů); postaral se, aby se roboti-laboři na scéně ani jednou neobjevili (bohužel nechal jednoho z nich promluvit z nahrávky – to nebylo šťastné); výrazně seškrtal první dějství a z dějství posledního ponechal pár replik, které nesitelně optimistický Čapkův konec posunuly do pozice horečnatého snu Alquista, jediného přeživšího. Bohužel jistá bezradnost při volbě, co je důležité ve střední části, tedy „o čem to vlastně hrajeme“, a nahodilost scénografických prvků (zdi z balicího papíru, popelnice, železný skelet postele, starobylý telefon a v závěru směšně působící generátor) nenapomáhala tvorbě smysluplných obrazů, situací

a aranžmá, navíc se nepodařilo rozřízt a dostatečně charakterově odlišit postavy ředitelů a tu a tam se účinkující nedokázali rozhodnout, zdali hrát vztah nebo obecný problém. Přesto je podle mého názoru *R.U.R.(LI)* velmi solidním příspěvkem k letošnímu čapkovskému výročí. K Josefu Šedivému putovala cena za dramaturgii, čestné uznání za herecký výkon pak k Michaelu Ehrenbergerovi, Karlu Ježdíkovi a Davidu Surmajovi.

O sousedské divadlo se jednalo v případě inscenace *Vinetú, Vinetúú!!!* autora textu, režiséra a scénografa Vlastimila Neklapila (dokonce zaskakujícího v roli „Vinetúa“) a v podání *Ochotníků Jižní Město*. Opět šlo o první velký počín a první účast na přehlídce, soubor vznikl v roce 2016. Parodie na příběhy z Divokého Západu, pro jehož rozehrání je záminkou jednání o stavbě železnice, ale hlavní je práce s klišé a bourání toho, co „přece všichni víme“ o Vinetouovi, Old Shatterhandovi a dalších; autor sám deklaroval záměr ukázat změnu, ukázat, jak se relativně čistý svět mění ve svět komerční. V debatě po představení se mluvilo o nutnosti vybírat z přehřelé náplně ty podstatné a o některých zákonitostech autorsky, režijně a herecky dobře vystavěné komedie (přesto si Vlastimil Neklapil zasloužil čestné uznání za autorský text).

DS Gaudium, Tchyně v domě (J. Kolár); foto: Amatérská divadelní asociace, Jindřiška Netrestová



Divadelní soubor V procesu je skupina lidí, která deklaruje snahu neustále procházet procesem objevování hereckých technik a divadelního jazyka. Pod vedením lektorů Anežky Navrátilové a Petra Pochopa vzniká jedna inscenace za rok, například *Město má duše*, vycházející z kolektivní improvizace a zjevně inspirovaná postupy dramatické výchovy. Nejedná se o novinku – soubor spočítal, že *Město* mají na repertoáru šest let. Stylizovaně zachycuje příběhy devíti postav, které žijí vedle sebe, nikoli spolu, potkávají se v jednom městě, možná v jedné ulici, ale míjejí se; na počátku je vidíme coby stíny na pozadí velkých hodin a sledujeme zrychleně program celého jejich dne, postupně si každá postava bere pozornost a prostřednictvím krátkých výstupů vypráví svůj příběh. Ocenění hodná byla souhra, soustředěnost, „tah na branku“ a vůle po tvaru; po představení se mluvilo o tom, zdali forma nepřevažuje nad obsahem či zdali lze množství banalit interpretovat nebanálním způsobem. Každopádně byla Anežka Navrátilová oceněna za výběr hudby, DS V procesu za hereckou práci a za inscenaci a *Město má duše* bylo doporučeno do programu Divadelního Pikniku Volyně 2018.

Největším zážitkem byla tragikomická balada ze sovětských osmdesátek *Červená kalina*, kterou podle předlohy Vasilije Šukšina zdramatizovala režisérka Věra Mašková (podepsaná také pod výpravou) pro **DS Sumus**. Příběh Jegora zvaného „Trápení“, který po propuštění z vězení hledá skrze vztah s dopisovou známostí Ljubou své místo v životě i jeho smysl, vypovídá nejen o tom, jak člověka vždy dohoní jeho minulost, ale také jak „život uteče, člověk ani neví jak“. Promyšlený tvar, v němž několik scénických prvků ozřejmuje i definuje herecká akce (tak se pytle mění v překážky na cestě, pracovní nástroje i náhrobní kameny; čtyři pneumatiky – „duše“ – se stávají postelí, břemenem a pod barevným ubrusem stolem při večeři...), rekvizity jsou využívány důsledně a dynamicky (brambory jsou nejen potravou, ale také prostředkem „boje“ mezi postavami), abstraktní obraz na horizontu několikrát v průběhu inscenace mění svůj smysl (také podle toho, kdo na něj hledí). Tvůrcům se daří zprostředkovat okouzlení ruskou duší, ruským jazykem i ruskými písněmi; a fakt, že se to dnes příliš nenosí, je jednoznačnou výhodou. Lektorský sbor v případě této inscenace nešetřil cenami – za dramaturgii, režii a výpravu ji získala Věra Mašková, za inscenaci soubor, za herecký výkon Tomáš Vlček v roli Jegora, Hana Šmitáková v roli Ljuby a Jelena Malá v roli Matky; čestné uznání si vysloužil Jiří Novotný za Otce. A *Červená kalina* byla nominována do programu Divadelního Pikniku Volyně 2018.

DS Sumus, *Červená kalina* (V. M. Šukšin); foto: Amatérská divadelní asociace, Jindřiška Netrestová



O respektuhodném *Analfabetovi* Branislava Nušiče, jinonického **Divadla Refektář** a režiséra Vladana Milčinského jsem psala na jiném místě (v článku *Tři v jednom v Horšovském Týně*); lze jen zopakovat, že se jedná o mimořádně dobře režijně i herecky zvládnutou groteskní gogolovskou aktovku, přesně pointovanou a velmi aktuální. Soubor získal čestné uznání za inscenaci, cenu diváků a doporučení do programu Divadelního Pikniku Volyně 2018; a kdybychom neudělili cenu za souhru, která zastřešuje všechny herecké výkony, byl by zvláště vyzdvížen výkon Lukáše Mejsnara (podle Mirka Pokorného se jednalo o jednoznačně nejlepší hereckou kreaci celého festivalu).

Program Pražské přehlídky zakončily *Tchyně v domě* **DS Gaudium**; režisérské duo Ondřej Potůček a Vlasta Pilařová výrazně upravilo komedii Jakuba Kolára s původním názvem *Pokoje s tchyněmi*. Soubor disponuje třemi báječnými dámami, které role matky a dvou macech, povolaných do krizové situace mladého manželství, zvládají bravurně (Zuzana Breburdová a Hanka Řehořová získaly čestné uznání za herecký výkon); rovněž Jakub Císař povýšil v roli Wellmina, jakéhosi Jeevese, některé situace na výborné (například jeho „kokošení“, podle rozkošného výrazu Marka Friče; cena za herecký výkon); zvládnutá byla výtvarná stránka inscenace (cena Vlastě Pilařové a Ondřeji Potůčkovi) a souboru se celkově nedalo upřít divadelní myšlení. Bohužel předloha tvůrcům dvakrát nepomáhala (možná kdyby převzali od Kolára námět, ostatně nijak originální, a napsali si vlastní hru, bylo by to méně pracné a smysluplnější), nohy jim podrážděla nedomotivovanost postav, choroba představitelky Henrietty a zřejmě i tréma.

Lektorský sbor ve složení Marek Frič, Jaroslav Kodeš, Miroslav Pokorný, Petra Richter Kohutová a František Zborník zaznamenal v průběhu POPADu čím dál větší zájem o rozpravy po představeních, a to nejen ze strany hodnocených či účastníků se souborů, ale i z řad veřejnosti; bylo to dělné, doufejme i inspirativní – a žádná vyskytnuvší se „hrana“, kromě těch na čtvrtkách v pořadí přehlídky, nebyla ostrá přespříliš. O lektorský sbor se staral organizační štáb Amatérské divadelní asociace, Pavel Hurych, Magda Mikešová, Jindřiška Netrestová, Libuše Limanová, Květa Salmonová a manželé Krátcí – je na místě vyjmenovat všechny, protože na málokterém festivalu se dostává porotě tak obětavé péče.

Divadlo Refektář, *Analfabet* (B. Nušič); foto: Amatérská divadelní asociace, Jindřiška Netrestová



Čtyři dny v Rakovníku aneb zajímavé objevy i tradiční choroby divadla

Pozoruhodně se to letos na Winterově Rakovníku sešlo, a tak jsme byli svědky od druhého hracího dne představení, které jako by byly charakterizovány spojovacím mottem. Každý den jedno téma, jeden soubor, nebo jeden žánr...

Ale popořadě.

Text: Martin Rumler

Den první – Mozartovská variace

Divadelní soubor Boženy Němcové Plzeň zahájil přehlídku se svou inscenací hry Petera Shaffera *Amadeus*. Soubor v režii Vlastimila Fídlera pojal inscenaci v minimalistickém duchu, na jevišti bez dekorací, bez hudby. Textovou předlohu inscenátor radikálně zkrátil, bohužel i scény, které mají význam a kouzlo. Chybí např. atraktivní scéna s uvítací skladbou Sailerovou, kterou složil na počest Mozartova příjezdu do Vídně, ale také závěrečná scéna, v níž Salieri spáchá sebevraždu.

Role Mozarta je obsazena ženou, což vyvolává řadu inscenačně neopodstatněných otázek. Inscenace trpí tím, čím bezpočet amatérských (i profesionálních) inscenací – absencí vybudovaných situací, vztahů mezi postavami. Výsledek? Stereotyp, který diváka unavuje a odrazuje.

Den druhý – Dny Mladé Boleslavi v Rakovníku

Čtvrtek, **Divadýlko na dlani Mladá Boleslav** přiváží dvě inscenace a na celý den si tak „přivlastňuje“ sál Tylova divadla. Soubor neoddělitelně spjatý s Petrem Matouškem se v obou inscenacích ohlédl do československé historie. A pokaždé velmi zajímavě.

Zborov aneb Hrdinové bez patosu vznikl na objednávku Československé obce legionářské k výročí bitvy u Zborova. Na stručné ploše postavy charakterizuje jen drobně, ukazují se nám spíše v komediálních situacích. V konci představení se však inscenační klíč najednou zprudka obrátí. Zatímco dosud jsme se bez patosu obešli, vytryskne najednou v takové intenzitě, že si divák nemůže být jistý, zda jde o ironii, nešikovnost, případně nejistota režiséra, který si neví rady s tím, jak humor s patosem vhodně a uměřeně spojit.

Hned několika okolnostmi se do paměti (nejen) autora této reflexe zapíše druhý boleslavský počín. Představení inscenace *Všichni jsme herci... aneb Co by kdyby* vsadilo na atraktivní alternativní historii, objevilo pro divadlo román Václava Holance *Herci*, Petr Matoušek prózu velmi umně zdramatizoval... Pro diváky zážitek.

Ve třech částech se vždy ocitáme v roce 1956 v jednom pražském divadle při zkoušení Fausta. Poprvé v reálné komunistické totalitě, podruhé poté, kdy válku vyhrálo nacistické Německo, potřetí pak po potlačení komunistického puče a za vlády prezidenta Jana Masaryka. Jevištní montáž odhaluje charakter, postoje a individuální morálku postav. A dařilo by se to ještě lépe, kdyby Petr Matoušek při režii lépe využil principy střihu a důsledně je uplatnil. I tak jde ale o jeden z nejpozoruhodnějších počínů této sezóny.

Den třetí – Dny situační komedie

Co by to bylo za přehlídku, kdyby se neobjevila Dokonalá svatba, případně Cooneyho text. V Rakovníku jsme dostali obojí.

U *Dokonalé svatby* je vždy „zásadním“ otázníkem, zda postel bude tentokrát vlevo, nebo vpravo. **Vznešený DIVOCH Vlašim** vsadil na levou stranu. Neotřelá zápleтка, skvěle napsané situace, dialogy, humor a postavy, které se dostávají do stále zapletitějších situací dělají Dokonalou svatbu jednou z nejlepších a tím pádem i jednu z nejhranějších současných komedií. Jenže text je jen začátek a inscenátorům se bohužel nepovedlo postavit životaschopné situace, herci často jen chrlili text, a to je prostě málo. Aby inscenace jevištně obstála, bylo by ještě třeba hodně práce.

Velkolepou scénografií a vcelku přesným pochopením pravidel žánru se prezentovala **Dobřichovická divadelní společnost s Peklem v hotelu Westminster** Raye Cooneyho. Inscenace v režii Petra Říhy je

Divadýlko na dlani, Mladá Boleslav, Všichni jsme herci aneb Co by kdyby; foto: Ivo Mičkař



postavena na režijní zkušenosti se zvoleným žánrem a na zkušenosti a vybavenosti hereckého souboru. Přesto se dostávají zadrhnutí, to pověstné „padání řetězu“.

Inscenaci zdobí výkony představitelů hlavních rolí, především Jiřího Šafránka v roli Richarda Willeyho (náměstka ministra) a Jana Seidela, který ztvárnil postavu George Pigdena (náměstka osobního sekretáře). Proč je však mým výsledným dojmem jakási sterilita a dojem ze sice dobře namazaného stroje, ale pořád jen stroje? Těžko říct.

Den čtvrtý – Dny moderny

Poslední den přehlídky přinesl na jeviště moderní poezii, moderní dramatiku a dramatizaci klasického díla české moderní literatury.

Zde autor na okamžik opustí svou reflexi a zacituje z recenze z přehlídkového zpravodaje, protože se na inscenaci *O básníkovi* **DIVADLA (bez záruky) PRAHA** podílel.

„DIVADLO (bez záruky) PRAHA si za předlohu pro svoji inscenaci vybralo divadelní scénář Adama Doležala, který ho napsal za svých studentských let. Jedná se o scénickou koláž na motivy textů Charlese Bukowského. Hlavní problém inscenace vidím v nejasném názoru inscenátorů na zobrazení epizody a jejich přístup ke zvolenému tématu – chybí jasněji konkretizovaná výpověď, přesnější interpretace těchto epizod směrem k publiku. Není zde totiž jasný vztah, jaký ke zobrazenému inscenátoři zaujímají – jestli jdou cestou „Buďte svobodní, je dovoleno vše“ nebo „Pozor na to, kam až to může zajít“ nebo ještě třeba jinou.“

Divadelní spolek Tyl z Říčan uvedl inscenaci hry současného italského spisovatele a režiséra Maria Geraldioho *Zlomátka*. Geraldioho hra se zabývá problémem matky, která se nemůže smířit se sexuální orientací svého jediného syna Diega. Synovu homosexualitu pokládá za nemoc a snaží se Diega

Divadelní spolek TYL, Říčany, Zlomátka; foto: Ivo Mičkař



„vyléčit“. Bohužel říčanský soubor se spokojil s pouhou reprodukcí textu. Situace zůstaly nevystavěné, herci se nemají čeho chytit, protože režie prostě chybí. Jen rozmístění kulis, rekvizit a hereckých postav na jevišti (a navíc často velmi nefunkčně a nešikovně) nestačí.

Opravdu výrazně se do programu Wintrova Rakovníka zapsal renomovaný soubor **V.A.D. Kladno** s dramatizací *Čapkovy Války s mlouky*. Představení vyvolalo velkou diskuzi nad tématy a idejemi, které se v inscenaci dají objevit a které dokonce překvapují samotný soubor.

Není jednoduché a možná ani možné napsat, co je tou ideou, kterou se soubor snaží sdělit. Je to muslimská invaze? Je to kritika nenasytného kapitalismu? Je to obžaloba individualismu? Výsměch vědě, která chce vysvětlit vše a neví nic? Nebo naopak pocta lidství? Všechno to se dá v inscenaci najít.

Pokud jde o divadelní prostředky, dokazuje soubor, že umí, zná a dokáže. Ke škodě celé inscenace, ale ne vždy uhlídá. Vedle krásných divadelních nápadů (scéna s mloukem – češtinářem, scéna s jachtou – vanou apod.) se bohužel dostávají i čistě popisné scény, které vše zpomalují a uspávají. Z hlediska jevištního tvaru je nakládání s rytmem a časem tím, co jinak zdařilé inscenaci ubližuje. Neškodilo by něco opustit, něco zrychlit (hlavně přestavby) a tím pádem něčemu dalšímu pomoci. Jednotvárnost hereckého jednání, přestaveb a zdoluhavého času jevištního je velkým úskalím, které na diváka číhá.

Porota neměla snadnou práci, ale nakonec vynesla následující verdikt. Do programu celostátní přehlídky Piknik Volyně 2018 doporučila **Divadýlko na dlani Mladá Boleslav** s inscenací *Všichni jsme herci... aneb Co by kdyby* a **Divadlo V.A.D. Kladno** s inscenací *Válka s mlouky*.

Do programu celostátní přehlídky Piknik Volyně 2018 nominovala **Dobřichovickou divadelní společnost** s inscenací hry Raye Cooneyho *Peklo v hotelu Westminster*.

V.A.D. Kladno, Válka s mlouky; foto: Ivo Mičkař



Třešťského divadelního jaro 2018

Letošní oblastní postupová přehlídka neprofesionálních činoherních a hudebních divadel Třešťského divadelního jaro 2018 proběhla ve dnech 16. až 24. března v Třešti. Přihlášeno k soutěži o postup na národní přehlídky bylo celkem šestnáct inscenací. Bylo to sedm komedií, dvě se pro nemoc účinkujících neodehrály. V programu byl dále jeden kabaret, jedna tragikomedie, jedna klasická činohra, a podle programu k inscenaci také drama, které žánrově sami inscenátoři nazvali psychotrillerem. Naplněny byly limity pro právo poroty nominovat ty nejlepší jak na národní přehlídku Divadelní Piknik Volyně, tak na přehlídku venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim. “

Text: Ladislav Vrchovský

Přehlídku zahájilo **Divadlo Kapota Tábor** s komedií Kateřiny Pokorné *Dobré ráno, rodino*. Hra o krizi středního věku vypráví především o strastech žen ve středním věku, mužským problémům se tu mnoho prostoru nevěnuje. Textu by slušel hlubší ponor do problematiky zcela jistě vážného fenoménu v životě člověka. Předností bylo komediální uchopení vážného tématu.

Také v pořadí druhá soutěžní inscenace vycházela z textu Kateřiny Pokorné v jevištním provedení souboru **Voživot Mladá Vožice**. K. Pokorná navíc jak první, tak druhý divadelní soubor vede a v obou naplňuje funkci režisérky. V konkrétním případě tu šlo o kabaret s názvem Jak se nezbáznit. Opět se hrálo o vztazích mezi muži a ženami (toto téma můžeme bez nadsázky nazvat leitmotivem letošního ročníku TDJ), opět nechyběl humor, místy velmi originální. Velké uznání zasluhují písňové texty z pera autorky hry.

Třetím soutěžním představením byla inscenace hry Miro Gavrana *Ženy v ringu aneb Vše o ženách* v provedení **Divadla Stodola Jiříkovice**. Tragikomedie v režii Ondřeje Buchty zahráná třemi herečkami v netradičním prostoru uprostřed mezi kolem dokola sedících diváků opět tématicky čerpala ze života žen, ať už matek a jejich dcer v pokročilejším věku, nebo dívenek z mateřské školky. Vysoce nadprůměrné herecké výkony a vysoká kvalita ostatních složek inscenace přinesla jeden z nejsilnějších zážitků celé přehlídky.

Pohádku *Jak rozesmát princeznu aneb Ztřeštěná pohádka* s písničkami autora Miroslava Plešáka odehrál **DS Jana Lišky-Třeštidla z Třeště**. Šťastný výběr předlohy umožnil místy i dětským představitelům autentický dětský herecký projev. Dohromady s úrovní výchozí textové předlohy to přineslo mnohem vyšší kvalitu, než jsme u tohoto souboru vídali v minulosti.

Dramatizace prozaického díla Pavla Kohouta *Nápady soaté Kláry*, kterou pro soubor **DUHA Polná** připravili Jitka Smejkalová a Petr Vaněk (také režisér inscenace) obsahovala vedle činoherních silně

stylizovaných scén i muzikálové prvky v podobě tance a scénických písní. Příběh dívky Kláry z šedesátých let minulého století připomněl dějinné okamžiky z historie Československa, ke kterým došlo v roce 1968. Velkou hodnotou představení byl vedle režijních a scénografických nápadů doslova gejzír energie a spontaneity, který z jeviště přýštil do hlediště.

Ochotnický soubor **Forbína z Jistebnice** reprezentovala dvojice herců – mužů, kteří odehráli představení vycházející z filozofického textu francouzského dramatika belgického původu Erica Emanuela Schmitta *Enigmatické variace*. Komplikovaná dramatická předloha kladla velmi vysoké nároky na herecké a režijní mistrovství, bez kterého tuto hru nelze s úspěchem odehrát. Naplnění tohoto požadavku však bylo nad síly obou protagonistů.

Pohádka *O kováři Matějovi* byla druhým představením místního souboru **DS Jana Lišky** – tentokrát části souboru nazývající se Lišáci. Na rozdíl od pohádky Jak rozesmát princeznu však vedoucí souboru Anna Fencíková opět sáhla po velmi problematičtější předloze. Pohádka z pera Stanislava Tomka *O kováři Matějovi* neumožňuje, navíc při tradičním způsobu inscenování charakteristickým pro DS Jana Lišky, kvalitativně vyšší jevištní tvar určený dětským divákům.

Trampeký muzikál *Balada pro banditu* autorů Milana Uhdeho a Miloše Štědrone v provedení **GOB a SOŠ Telč** přivedl do divadelního sálu Domu kultury Třešť slavné melodie písní známých z původní

Divadlo Stodola, Jiříkovice, Ženy v ringu aneb Vše o ženách; foto: archiv přehlídky



divadelní a následně filmové verze proslaveného titulu. I když šlo spíše o studentské divadlo, než o opravdový jevištní muzikál s patřičnými hereckými, tanečními a pěveckými výkony, rozhodně nelze říci, že by toto představení neuspokojilo diváky.

Třeštica ze Základní školy Třešť zahráli pohádku *Popelka*. I když v provedení nebyla naplněna míra dětské hravosti tak, jak tomu bylo při loňské účasti tohoto souboru, převážně dětské publikum v sále mohlo fandit Popelce v nerovném souboji s macechou a nevlastními sestrami tak, jak se u této pohádky sluší a patří. I zde byly některé velmi vydařené herecké výkony.

Katalánský dramatik Jordi Galcerán napsal hru *Grönholmova metoda*. Ta byla dokonce zfilmována. Jevištní provedení tohoto titulu se pohybuje v různých žánrech od tragikomedie přes hořkou komedii až k situační komedii. **Divadelní spolek Jiří Poděbrady** tuto hru odehrál v žánru psychotrilleru, a bylo z toho představení, které vyprovokovalo nejkontroverznější debatu mezi souborem, publikem a odbornou porotou. Představení patřilo také k tomu nejlepšímu, co jsme letos na TDJ viděli.

Mimořádným zážitkem bylo setkání se souborem **Dětský divadelní spolek Žirovnice**. Ten přivezl pohádku Boženy Fixové *Drak pro princeznu*. Už jen připomenutí díla této autorky je velice záslužná věc. Mírný posun autorky k žánru tzv. „pohádky naruby“ umožnil dětským hercům naplno otevřít stavidla dětské fantazie a kreativity. Toto představení bylo téměř metodickou ukázkou způsobu, jakým se má z pozice dospělých vedoucích a pedagogů s dětmi na jevišti pracovat.

Komedie Jeana -Claude Islerta *Jo, není to jednoduché* v souladu se svým názvem ukázala, jak složitě je zahrát francouzskou částečně situační, částečně konverzační frašku. Tento žánr vyžaduje znalost di-

vadelního řemesla a poučený přístup k předloze. Už text sám však nevykazuje příliš vysokou kvalitu, a tak šlo ve výsledku o jedno z nejslabších představení přehlídky.

Pohádka *O šíleně statečném loáňkovi* v provedení **Volyňského divadelního souboru VODVAS** napsaná Petrem Kracíkem byla ukázkou toho, jak lze na jevišti pracovat s výtvarnými prvky, s hudbou a s netradičním herectvím. Výsledek byl mimořádně osvěžující. Šlo o příklad, jak lze v žánru Dospělí dětem obdarovat publikum.

Posledním soutěžním představením přehlídky byla inscenace hry Jeana Della a Géralda Sibleyrase *Ať žijou Hoštice* v podání **volyňského souboru Vodvas**. A byl to skutečný vrchol letošního ročníku TDJ. Velmi vtipná satira zaměřená na systém evropských dotací a jejich zneužívání přešla posléze k diagnóze dnešního stavu světa. Vynikající herecké výkony, důmyslná režie a originální scénografie potrdila již známý fakt: neprofesionální divadelníci se svými vrcholnými výkony vyrovnají nejlepším profesionálům.

Odborná porota pracující ve složení Alena Veliká, Jiří Štefanides a Ladislav Vrchovský nominovala k postupu do národní přehlídky venkovských divadelních souborů inscenaci *Ženy v ringu aneb Vše o ženách* v provedení **Divadelního spolku Stodola Jiřkovice**. Na národní přehlídce Divadelní Piknik Volyň byla nominována inscenace hry *Ať žijou Hoštice* v provedení souboru **VODVAS Volyň**. Pohádka *O šíleně statečném loáňkovi* v provedení souboru **VODVAS Volyň** byla doporučena k postupu na národní přehlídce Popelka Rakovník.

DS Vodvas, Volyň, *Ať žijou Hoštice*; foto: archiv přehlídky



DS Vodvas, Volyň, *O šíleně statečném loáňkovi*; foto: archiv přehlídky



Divadelní Tříška aneb Jak texty podrážděly nohy nejednoho divadelníka

Divadelní Tříška, která je krajskou postupovou přehlídkou na Piknik Volyně a Popelku Rakovník, se letos uskutečnila 3. a 4. března v divadle DISK.

Text: Martin Rumler

Vlastně se to opakuje každý rok a určitě nejen na Divadelní Tříšce. Od porotců už to slyšel nejeden soubor.

Text – jak ho napsat, aby dal smysl, měl dramatické i jevištní kvality.

Text – jak hotový text přečíst, pochopit a upravit.

Amatérským souborům, které letos přijely na Divadelní tříšku, prostě chybí dramaturg. Tedy většinou. Nejde jen o funkci, kterou můžeme nazvat jakkoli, ale o někoho, kdo s textem umí pracovat a v případě autorských ambicí třeba text napsat.

První skupinou, která se na přehlídce představila, byla ta, která zkusila odvážně inscenovat nový vlastní, byť třeba předlohou inspirovaný dramatický text.

Hned první představení *Rád tě nevidím* (Divadelní soubor **Nenalezen**) přineslo autorský text Patrika Bursy a také pokus o sitkom. Text, který možná mohl přinést vtipnou zápletku a situace, ale bohužel nedokázal pomoci vybudovat mezi postavami tolik důležité vztahy a konflikty. A na tom se pak hercům velmi obtížně stavělo.

Podobně ambiciózně zkusilo vlastní text na jeviště přenést **Divadlo Akorát Praha. PRAG. Pygmalion** a autorka Adéla Červenkova se inspirovaly klasikou G. B. Shawa. Jenže to, co zdobí původní text, se tentokrát zcela vytratilo. A to především kvůli zásadní změně, k proměně si pánové nevyberou Lízu, ale Líza (zde ekoaktivistka a sluníčkářka s dredy) si PR agenturu Pygmalion vybere sama a o proměnu si sama řekne. Zásadní nepochopení.

Do této skupiny do jisté míry spadá i soubor **Fathers&Daughters** a její *Sněhurka a sedm trempaslíků*. Na rozdíl od předchozích však to, co z předlohy mělo zůstat, zůstalo a jako bonus došlo na přetextované trampské a folkové odrhovačky. Bavily se děti i dospělí. Skoro vlastní text byl divadelní a velice vtipný.

Další soubory už se rozhodly poprat s dramatickou literaturou původní bez ambicí přepsat text, či jeho smysl. Z nich vyčnívaly dva soubory, které texty pochopily, tím pádem se mohly věnovat jevištní práci a prostředkům, které by se mohly k textům nejlépe hodit. Rozhodně tedy není náhoda, že oba soubory patřily k těm oceněným a po zásluze doporučeným a nominovaným.

Ty-já-tr HROBESO - častý účastník a ceněný soubor. Skvělí herci, zajímavá dramaturgie. Pocta činohře a účta k textu a k příběhu. I jim to někdy nevyjde a narazí, ale to tentokrát nebyl ten případ. *Amazonii*

Michała Walczaka zvládly s přehledem v šikovné režii Radka Šedivého. Když se sejde šikovný soubor s dobrým textem, je to radost.

Dramaturgickým objevem pak bylo představení **Tschick** souboru *OLDstars*. Teenegerovská roadmovie, velmi současná a naléhavá. Dramatizace knihy Wolfganga Herrndorfa z dílny dramaturga Roberta Koalla (vidíte, dramaturg) přinesla skvělou příležitost mladým hercům a herečkám, kteří jsou od věku hrdinů vzdáleni jen pár let. Proto působilo jejich jednání v situacích uvěřitelně. Přidejte k tomu pár inscenační nápadů a máte divadlo, které se neomrzí a potěší.

Na hraně úspěchu skončily potom dva soubory. Opět **Oldstars** tentokrát s *Vernisáží Václava Havla*. Té slušely pěkné herecké výkony, velmi povedené scénické i scénografické řešení, ale náraz přišel v okamžiku rozuzlení celé hry. Možná za to mohl špatný výklad, možná nezkušenost režiséra, ale chybějící motivace hlavního hrdiny posunula Havlův záměr úplně jinam.

Domácí soubor **Divadla (bez záruky) Praha** si vybralo text i na českých jevištích už celkem známého *Marca O`Roweho Made in China*. A ačkoli se snažili tři herečtí představitelé, co jim síly stačily, naražilo představení na dva limity. Prvním je samotný text, který není z nejlepších. Na irské „zmrdy“ už tu máme jiné autory a ve srovnání třeba s McDonaghem hraje China vážně jen druhou ligu. Druhým limitem pak je režijní přístup, který každého z herců vypustil do jiné ohrádky. Jeden hraje expresivně a do lidí, druhý zase skoro až intimně a civilně, třetí sází na grimasy a hranou křeč. Pokud by se herecké projevy a nástroje sjednotily, pak by to inscenaci velmi pomohlo.

Když tu tak klademe za sebou jednotlivá představení a jejich minireflexi, ukázal se ještě jeden důležitý aspekt, který ve výsledku divadlu spíše škodí. To, když je režisérem zároveň účinkující herec nebo autor textu nebo dokonce všechno dohromady. Nebýt ve hře na jevišti, pokud jsem režisérem, patří k základní divadelní hygieně. Odstup inscenátora jevištnímu tvaru sluší.

Lektorský sbor letošní Tříšky pracoval pilně, soubory mu situaci nijak neulehčila. I tak se nakonec scénografka a režisérka Kateřina Baranowská, pedagog herectví a režisér Aleš Bergman a divadelní kritik Marcel Sladkowski dobrali resumé.

Do programu národní přehlídky **PIKNIK Volyně 2018 porota doporučila** inscenaci **Tschick** souboru **OLDstars**

nominovala inscenaci **Amazonie** souboru **Ty-já-tr HROBESO**

Do programu národní přehlídky **Popelka Rakovník 2018 porota:**

doporučila inscenaci **Sněhurka a sedm trempaslíků** souboru **FATHERS & DAUGHTERS**.

Tak tedy opět za rok.

Letošní Piknik v novém formátu a čase

Divadelní Piknik Volyně je už přehlídkou tradiční, však se letos konal posedmé. Přesto byl letos přehlídkou novou, netradiční. Po mnoha a mnoha letech, kdy byla celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla rozložena do dvou květnových prodloužených víkendů, našla si své místo na počátku července a v jednom týdnu.

Text: Martin Rumler

Pokud mohu soudit, byla to dobrá volba. Umožnila nabídnout zájemcům ucelené semináře, jak je známe například z Hronova, a hlavně nepřetržité trvání přehlídky i navenek působí promyšleněji, festivalověji atd. Samozřejmě všechna pro a proti takového formátu si budou muset sepsat a vyhodnotit organizátoři, zvážít náklady lidské i finanční, ale pokud budou chtít slyšet můj názor, říkám ano, zachovejte nový formát.

Věřím, že až zafunguje i agentura Jedna Paní Povídala a šeptanda, bude o semináře ještě větší zájem (a že nebyl úplně malý). Piknik Volyně totiž nabízí něco, co jiné přehlídky nedělají. Kromě individuálních seminářů i seminář pro soubor. Jedna skupina lidí, kteří na sebe slyší, se může vzdělat například v herecké práci (jako třeba letos), nebo v jiných oblastech dle vlastního výběru. Seminář neslouží k nastudování konkrétní inscenace, ale prohlubuje znalosti a dovednosti a v neposlední řadě jde o teambuilding. Nově se vám ve Volyni postarají i o děti, takže rodiče velmi vítáni.

Pecka se nekonala

Bez ohledu na formát přehlídky je jádrem Pikniku samotné divadlo a představení vzešlé z krajských přehlídek. Už roky se těžko hledá trend či něco, co by současnou činoherní amatérskou produkci charakterizovalo a spojovalo. Moc vnějších nepřátel není, žijeme ve vcelku prosperujícím období lidské historie, bavíme se mnoha koníčky a radostmi i starostmi, proto i nabídka amatérských přehlídek odráží pestrost našich životů. Cesta programem tak vede od klasických dramatických textů přes situační komedie až ke kabaretu a filozofickým jevištním výpovědím a zase zpět.

Letošní ročník měl alespoň pro mě jednu zásadní „vadu“, až na jednu výjimku nemám v sobě onu potřebu dělat mezi známými reklamou nějakému představení ve stylu „Tohle musíš vidět, to je pecka, to sám musíš vidět znovu.“ Prostě se nějak neurodilo. Inscenace a jejich představení měla až mnoho nedostatků, ať už textových či dramaturgicko-režijních. Abychom si rozuměli, za všemi dvěma desítkami představení je vidět odhodlání, kus práce a chuti dělat divadlo, což je skvělá zpráva o stavu snažení na poli amatérském. Jenže jen snaha ne vždy stačí a na úrovni celostátní čekám i divadelní projekty směle konkurující svou dramatickou a jevištní kvalitou profesionálním produkcím. Nebo přinášející například společenské téma tak silné, a tak provedené, že si mě získá, osloví, zasáhne a klidně seje.

Naší vesnicí třikrát přešla válka

Výše píšu o výjimce a tou je jednoznačně jedna z nominovaných inscenací, Analéma Třetího věku Louny. Obrovský nadhled a humor, se kterým nás protagonistky během několika málo minut provedou svými

skutečnými životy, je takovou devizou inscenace, že mi při vzpomínce naskakuje husí kůže ještě teď. Skvěle naporcovaný mix patosu, dojetí a humoru přinesl divákovi nejenom osudy konkrétních žen od poloviny 20. století až dodnes, ale v kostce i ty „velké“ dějiny evropského prostoru. Pokud budete mít příležitost, zajděte se na seniorky z Loun podívat, zážitek lidský i historický zaručen.

Pokud bych přece jen měl upozornit i na jiná představení, která něčím zaujala a překvapila, pak to jistě budou ta, která přinesla výborné a oceněné herecké výkony. Ať už to je kompletní obsazení (Holubcová, Král, Adamec, Koňářík) Grönholmovy metody Divadelního studia „V“ z Brna, výkony Filipa Brouka, Anny Polákové a Martina Holzknechta v Amazonii DS Ty-já-tr/HROBESO z Prahy nebo ústřední mužské dvojice Pekla v Hotelu Westminster Dobřichovické divadelní společnosti Jiřího Šafránka a Jana Seidla. A jistě to nebyly povedené výkony jediné.

Z pohledu objevnosti a nového dramatického textu na českých jevištích byl trefou letošního Pikniku počín Divadylka na dlani z Mladé Boleslavi a Petra Matouška, který zdramatizoval román Václava Holan- ce Herci pod názvem Všichni jsme herci... Aneb co by kdyby. Atraktivní příběh z divadelního prostředí, který se pohybuje na poli alternativní reality je divácky velmi atraktivní a vděčný, přitom rozhodně ne banální a podbíživý. Navíc Petr Matoušek podal v roli herce Huntíře skvělý a na své poměry nebývale disciplinovaný herecký výkon.

Už za pár dní budou moci čtenáři tohoto textu posoudit, jaká představení z Pikniku Volyně byla první na pásce a dostala možnost představit se na Jiráskově Hronově. Bohužel z různých důvodů nebude možnost vidět Analéma a podle posledních zpráv možná ani Grönholmovu metodu. Každopádně lektorský sbor ve složení Kateřina Baranowská, Jan Holec, Jaromír Hruška a Michal Zahálka se rozhodl do programu Jiráskova Hronova doporučit inscenace:

Amazonie DS Ty-já-tr/HROBESO Praha

Ať žijou Hoštice VODVASu (Volyňského divadelního studia)

Kuřáčky a spasitelky Divadla Exil Pardubice

Peklo v hotelu Westminster Dobřichovické divadelní společnosti

Všichni jsme herci... Aneb co by kdyby Divadylka na dlani Mladá Boleslav

A do programu Jiráskova Hronova se lektoři rozhodli nominovat inscenace:

Analéma Třetího věku Louny

Grönholmova metoda Divadelního studia „V“ Brno

Její pastorkyňa Divadla Máj Praha

Ač divadelním obsahem spíše zapomenutelný ročník, pak formátem a atmosférou byl Piknik přelomový a skvělý. Snad vydrží chuť, náboj a energie, o divadlo jako takové se nebojím...dříve, nebo později i na ty horečnaté očekávané „pecky“ dojde.

Piknik může být i letní dovolená

Rozhovor s tajemnicí lektorského sboru a odbornou pracovnící NIPOS-ARTAMA Simonou Bezouškovou

Text: Adéla Červenková

Při slavnostním zahájení jste zmínila změnu formátu přehlídky. Čím vším bude letošní ročník jiný?

Jednak jsme změнили termín přehlídky, ze dvou prodloužených víkendů v květnu na první týden v červenci. Změna formátu spočívá v tom, že jsme rozšířili počet hracích míst a také jsme vytvořili větší prostor pro vzdělávání v oboru činoherního a hudebního divadla. Letos jsme vypsalí tři semináře pro jednotlivce, jeden souborový a dětský. A v neposlední řadě dřív nebýval doprovodný program, jen jeden host, zatímco letos je nabídka doprovodného programu docela bohatá.

Znamená to, že vzrůstá počet amatérských souborů, nebo odkud přišla potřeba přehlídku rozšířit?

Hlavním důvodem je skutečnost, že existuje 18 krajských postupových přehlídek, ale původně bylo na Pikniku pouze 16 hracích míst. Proto byla potřeba počet hracích míst rozšířit. Navíc v době, kdy se Piknik konal v květnu, zároveň s ním probíhaly další postupové činoherní přehlídky na Popelku Rakovník a Krakonošův divadelní podzim, tudíž činohra konkurovala činohře...

Nicméně kvůli posunu termínu na prázdniny přehlídka přichází o skupinu diváků, kterou ve všedních květnových dnech tvořili žáci škol. Odrážela se tahle změna na návštěvnosti?

Nijak negativně se to neodrazilo. Vzhledem k tomu, že je to poprvé, kdy se přehlídka koná v prázdninovém termínu, kdy mají lidé své tradiční aktivity, i tak je ten zájem relativně velký. Navíc se snažíme, aby Piknik byl nejen divadelním festivalem, ale i letní, a klidně i rodinnou, dovolenou. Proto jsme zařadili i dětský seminář a doprovodný program pro děti.

Dvanáct inscenací nominovaných přímo z krajských přehlídek, deset přijatých do programu Divadelního Pikniku Volyně programovou radou, z nichž nakonec došlo na dva náhradníky. Celkem tedy 22 představení. Rozšíření kapacity jistě znamená i zvýšení finanční a organizační náročnosti.

Máme vyšší dotaci od Ministerstva kultury, dotaci navýšilo i město Volyně a hlavní sponzor Prima a.s. přispěl víc než v původním formátu. A vlastně i díky zvýšenému zájmu o semináře přijde do rozpočtu víc peněz.

A realizační tým?

Zvládáme to v původním týmu.

Co to znamená, kolik lidí se podílí na organizaci?

Z místních je to ředitelka přehlídky Maruška Banáková, dále ředitel Volyňské kultury Jirka Houzím, ekonomickou stránku má na starosti Maruška Lahodná z místního souboru, ubytování zajišťuje

Tonda Mack a o přehlídku se stará, a velmi s ní pomáhá, pan starosta Václav Valhoda. Pak během přehlídky pomáhají členové místního souboru PIKI a VODVAS.

Celostátní přehlídka amatérských divadel se před sedmi lety přesunula z Děčína do Volyně. Kdy jste do tohoto rozjetého vlaku přistoupila vy osobně?

Na organizaci se podílím už patnáctým rokem a součástí volyňského realizačního týmu jsem, stejně jako většina ostatních ze stávajícího týmu, od začátku. Tedy posedmé.

Očekáváte nečekané, nebo vám vždy všechno vychází?

Letos nás zaskočil velký zájem o zájezd na otáčivé hlediště v Týně nad Vltavou. Původně jsme počítali se zájezdem minibusem, ale pak jsme museli přidávat dopravní prostředky. První z nich nabídnul pan starosta – městský tranzit. A přidávají se další dobrovolníci.

Divadýlko Na dlani, Mladá Boleslav, Všichni jsme herci...aneb Co by kdyby; foto: archiv přehlídky



Divadlo JakoHost Plzeň, Saturnin; foto: archiv festivalu



Inspirativní regionální přehlídky

Loutkářská Chrudim je jedním z nejstarších amatérských loutkářských festivalů na světě. Stala se setkáním loutkářů, místem konfrontace různých přístupů a postupů, příležitostí ke vzdělávání. Pravidelně jsou do programu zvány profesionální loutkářské soubory jako součást dalšího programu a profesionální loutkáři jako vedoucí dílen a seminářů. Festival je koncipován jako laboratoř, z níž čerpají inspiraci amatérští i profesionální tvůrci.

Text: Michal Drtina

Hlavní program tvoří amatérské soubory, které jsou vybírány na základě nominací porot krajských přehlídek a výběrem z doporučených inscenací programovou radou festivalu. V letošním roce se takových přehlídek uskutečnilo jedenáct, dvě v Praze, po jedné v Turnově, Plzni, Strakoniciích, Svitavách, Hradci Králové, Lounech, Brně, Opavě a Třebíči. O zařazení do programu Loutkářské Chrudimi se na nich ucházelo 78 amatérských souborů. Jaké tedy byly krajské postupové přehlídky v roce 2018?

Letos jsem zhlédl program čtyř z nich. Víc se bohužel stihnout nedá, protože všech jedenáct přehlídek se koná v průběhu pěti víkendů od konce března do konce dubna a z toho jeden víkend jsou Velikonoce. Ale pro jakýsi přehled o tom, jak jednotlivé soubory tvoří, je to dobré.

Vyleštěný Turnovský drahokam

Standardně dobrou úroveň měla turnovská přehlídka. Jelikož bývá první a většinou se nekryje s jinými přehlídkami, jezdím sem pravidelně již několikrát rok. Mohu tedy mít radost z toho, když vidím, jak se některé soubory zlepšují. Abych byl konkrétní: potěšil mne například soubor **Šíro z Lázní Běláhoř**, který přivezl inscenaci *Co viděly vlaštovky*. Problémů měla inscenace mnoho, ale soubor se ukázal a stále se zdokonaluje v loutkoherectví i ve vytváření atmosféry jednotlivých situací. Taktéž na hercích **Divadla Na kliku z Liberce** bylo vidět, že o připravovaných inscenacích přemýšlejí na základě nových zkušeností ze seminářů a dílen, na které pravidelně jezdí. Věra Motýčková a Matěj Bereckí si vybrali ke své úpravě pohádku *O kohoutkovi a slepičce* a k ocenění byla nejen hra protagonistů, ale i režijní nápady, a především kolo „skládačka“, které tvořilo velmi zajímavě využitý scénický prvek.

Dobrou úroveň si udržují soubory ze základních uměleckých škol, ať je to Chlumecký nad Cidlinou, nebo ZUŠ Turnov, a již několik let je stálíci této přehlídky **Ruda Hancvencl z jabloneckého Vozichetu**, který každoročně překvapuje tématy, jež si pro své one man show s písničkami vybírá. Tentokrát originálně zpracoval části Bible a uvedl inscenaci *Bůhovi, jak to bylo*. Vlastně je skvělé, jak Ruda o svých autorových textech přemýšlí. Po právu sklízí úspěch i mezi loutkářskými profesionály. Loni hrál s úspěchem v doprovodném programu na Mateřince a na Spectaculu Interesse, letos na Skupově Plzni.

Středočeské klání – odklon od tradice

Abych ale řekl pravdu, měl jsem letos největší radost na přehlídce středočeských loutkářů v Kobylisích, kde vystupují zejména tradiční soubory jako například **Tradiční loutkové divadlo Zvoneček**, **Javajka Neratovice**, **Loutkové divadlo Jiskra z Prahy** nebo **Loutkářský spolek Před Branou z Rakovníka**. Právě na tomto souboru je vidět velký pokrok, především zásluhou režiséra, herce a muzikanta Zdeňka Turka. Uvedli zde pohádku *Kašpárek a čerti* na lidové motivy, kterou režisér doplnil o činoherní rámec a k ní napsal texty písniček. K vidění tak byla herecky i loutkově dobře odvedená pohádka, bohužel mimo soutěžní program. Celý festival by však mohl nést podtitul Festival Jakuba Hojky. Tento mladík zde figuroval v roli režiséra nebo protagonisty hned ve čtyřech inscenacích. V současné době vytváří inscenace pro mateřskou **llegumovu divadelní společnost**, ale spolupracuje i se Zvonečkem a s Jiskrou a vliv jeho divadelního myšlení je u těchto souborů znatelný. Především Jiskra opustila po dlouhých letech loutkářskou lávku, hry Petra Slunečka i oddělenou interpretaci a vydala se novým směrem pod autorskou a režijní taktovkou právě Jakuba Hojky. Jejich inscenace *Popelka* byla z mého pohledu pro tento soubor krokem správným směrem, třebaže jsem nesouzněl s autorskou úpravou pohádky, ve které je spíše akcentován vzhled Popelky než její vlídnost a dar schopnosti odpuštění. Inscenace také degraduje pojetí kouzelné kmotřičky. To však nemění nic na tom, že mne směřování souboru velice potěšilo a slibná je i chuť a energie, kterou do své tvorby vkládá Jakub Hojka. Pokud dokáže ve svých autorských projektech zkrotit přemíru nápadů, které

Tradiční loutkové divadlo Zvoneček, Praha, Smolíček pacholík; foto Michal Drtina



z něj doslova srší, a začne je využívat ku prospěchu tematického sdělení, můžeme se od něj ještě dočkat velmi zajímavých projektů. Ostatně inscenace *Malenka*, kterou v Kobyliších uvedl, k tomu má na rozdíl od *Pražských pověstí* výrazně nakročeno.

Překvapením přehlídky bylo **Divadlo Na Háčku**, za kterým se skrývají učitelka Jitka Míčková a lektor-ka Barbora Hrnecková (Kolářová). Představily se s vlastní dramatizací knihy Wolfa Erlbrucha Medvědiv pod názvem *Jarní medvědiný*. Dobrá literární předloha není vždy jistotou, že se dramatizace povede, ale v tomto případě se tak stalo a k vidění byl poetický mini příběh medvěda, kterému došlo, že se chce stát medvědím tátou. Příběh je sice uvozen neuzavřeným rámcem maminky uklízející hračky v dětském pokoji, ale skvělá animace, promyšlený zvukový plán inscenace i závěrečná dílna pro děti vytvořila jednotný a vyvážený celek.

Západočeské loutkářství potvrdilo svou dobrou pověst

Třetí přehlídkou, kterou jsem viděl, bylo Plzeňské pimprlení. To patří společně s turnovskou a královéhradeckou přehlídkou k těm, které si dlouhodobě drží velmi dobrou účast souborů a především úroveň, což ukázal i letošní ročník. František Kaska o ní napsal: Přehlídky se nakonec zúčastnilo jen pět souborů se šesti inscenacemi. Kvantita však byla do značné míry nahrazena kvalitou, ať už v „barevnosti“ dramaturgie, žánrů, či v kvalitě provedení. Žádný ze souborů nebyl nováčkem. Díky Horažďovickým se na plzeňskou přehlídku již vloni výrazněji vrátilo divadlo hrané dětmi. **Bouda** je léta představitelem tradičního divadla v moderním kabátě, plzeňský soubor **Rámus** reprezentuje angažované syntetické divadlo využívající především hraní s předměty. A karlovarské **Divadlolo** přináší především osobité herectví Vladimíra Benderského a pokus o uchopení závažných témat.

Divadlolo - Divadlo loutek Karlovy Vary, Proces; foto Michal Drtina



Já na plzeňské přehlídce obdivuji především soubor **Rámus**. Jejich inscenace zde bývají ještě syrové, a i když jsou hodnoceny dobře, soubor na inscenacích po připomínkách poroty či diváků dále pracuje a cizeluje je. Škoda, že se takový proces nekoná u více souborů.

Brněnská přehlídka

K těm menším přehlídkám patří i poslední z mnou viděných, tedy brněnská. O rozšíření krajských postupových přehlídek loutkového divadla na Moravě se již dlouho mluvilo. Stalo se tak v loňském roce díky nadšení Tomáše Doležela z Labyrintu SVČ Lužánky. A zdá se, že to nebyla práce marná, protože v loňském i letošním roce byl z této přehlídky doporučen soubor **Civáramo ze ZUŠ Veselí nad Moravou**, tentokrát s inscenací *Na cestě*. Což je poetická interpretace japonského příběhu, který divákům přibližuje odlišnost v myšlení lidí žijících v jiné kulturní oblasti. Soubor zaujal jednoduchostí scény i loutek, pečlivým spojením zvukové složky v inscenaci a soustředěnou prací dospívajících aktérů. O ostatních přehlídkách najdete informace na webu Loutkáře a o těch nejzajímavějších inscenacích se dočtete v reflexích z Loutkářské Chrudimi.

Pro mne osobně je tento ročník postupových přehlídek zajímavý, a to nejenom tím, že z každé regionální přehlídky je v programu zařazen minimálně jeden soubor, že z devatenácti inscenací hlavního programu jich je polovina adresována dětem od deseti let a z nich tři mládeži dokonce až od čtrnácti. Inscenace vybrané do programu jsou z mého pohledu v mnohém inspirativní, některé výběrem tématu, jiné zpracováním či pouhým nápadem. Ale jako celek tvoří dostatečně široký podklad k diskusím, které se o nich v rámci festivalu povedou.

Loutkino, Brno, Předpotopní příběh; foto Michal Drtina



Loutky po šedesáté sedmé

Loutkářská Chrudim letos opět představila to nejlepší a nejzajímavější, co přinesla aktuální divadelní sezóna. Kromě 19 soutěžních inscenací hlavního programu bylo k vidění ještě 33 dalších z doprovodného programu, včetně inspirativních inscenací profesionálních českých i zahraničních divadel. K vidění byly inscenace přísně loutkové i experimentálnější, soubory hrály s manekýny, marionetami, maňásky, javajkami i stínovými loutkami.

Text: Adéla Vondráková

Tomáš Alferi, Martin Hak, Tomáš Jarkovský, Petra Kosová, Blanka Luňáková a Karel Vostárek, kteří byli členy odborné poroty letošního ročníku, ocenili celkem šest inscenací: Asi jsme špatně odbočili..., Leopardessus, Vox populi, Hotel, No, to dá rozum... a Šťastný princ.

Tou nejúspěšnější ze všech se stala inscenace *Šťastný princ* souboru **MajTo ze ZUŠ Petra Ebena (Žamberk)**, která získala přímou nominaci na Jiráskův Hronov. Inscenace založená na úsporné scéně s pár hudebními nástroji, skleničkami a rámem obrazu vychází z klasické předlohy Oscara Wilda. Mladí tvůrci Mariana Matějčiková a Tomáš Sourada vytvořili pod vedením Olgy Strnadové dílo rozkročené mezi loutkovým divadlem a divadlem poezie. Je to křehká inscenace, na které je znát silné zaujetí herců, jejich emocionální vypětí i pozornost k detailu. Ačkoli by se jim dal vyčítat snad přílišný důraz na závažnost předlohy, který je mnohdy svádí až na pomezí patosu, upřímná snaha o předání jakéhosi poselství divákům je nepopiratelná.

Rozdíl ve způsobu zacházení s výrazovými prostředky divadla poezie ve Šťastném princovi oproti běžné praxi by se dal vysledovat například i ve srovnání s inscenací *Listí* souboru **JuFaFa ze ZUŠ Horažďovice**, který uvedl inscenaci na motivy poezie Dagmar Andrtové Voňkové. Listí, které by patřilo spíše na Wolkrův Prostějov, bylo jen vizuální animací textu. Herci ve tmě škrtili sirkami, do každého záblesku světla pronesli verš a občas drnkli do strun lry. Výsledkem byla odosobněná inscenace, která sice nechala verše zaznít, nic k nim ale nepřidala – ani náznak toho, proč se autoři rozhodli zabývat zrovna tímto textem, proč by měl oslovit diváka.

Šťastný princ vnesl mezi inscenace základních uměleckých škol ambici po celistvém, složitě strukturovaném uchopení díla. Třeba *Polštářky se zipem* ze **ZUŠ v Chlumci nad Cidlinou (soubor ZIP)** a *Předpotopní příběh* souboru **Loutkino** kladou silný důraz na zacházení s loutkou, ostatní složky inscenace však ustupovaly do pozadí. *Polštářky se zipem* je inscenace složená ze tří nesouvisejících etud, které spojují jen použité loutky – polštáře doplněné stylizovanými husími hlavičkami, kterým herci v různých udělají dlaněmi nožičky. Jednotlivé scény jsou lépe či hůře vystavěné a vypointované, je ale jasné, že inscenace sloužila primárně jako nástroj pro výuku animace. Vedle toho celistvější Předpotopní příběh hrály děti zhruba z druhé třídy základní školy a jejich výkony odpovídaly věku.

Také tady byl příběh Aloise Mikulky pouze kostrou pro výuku základních loutkářských dovedností s maňásky a manekýny.

Inscenace základních uměleckých škol a jiných těles zaměřujících se na práci s dětským hercem tvořily zhruba polovinu celého soutěžního programu. Mezi ty nejúspěšnější patřily také svěřenkyňe Jarky Holasové ze **ZUŠ v Jaroměři**. Barbora Maksymovová si odnesla cenu poroty za koncept inscenace *Asi jsme špatně odbočili...*, která vychází z povídky Kosa Raye Bradburyho. Soubor **Desirafes** porota ocenila za inscenace *Lepardessus* podle Jacquese Préverta.

Barbora Maksymovová založila svou inscenaci na několika jednoduchých prvcích: na své elektrické kytáře, looperu (sampleru) a na pin-art otiscích. Dívka v černém koženém křiváku a s černou elektrickou kytarou přes rameno nechá zaznít první tón a na plátně za ní se objeví autíčko, které animuje skrytá herečka. Následně se ve zlomcích dialogů a občas jen vizuálních znacích odvíjí příběh rodiny, která objeví mrtvého muže v opuštěném domě, převezme jeho pole a otec rodiny den co den kosí obilí, přičemž každé stéblo symbolizuje jeden lidský život. Obilí je zobrazeno kovovými pin-artovými tabulkami, do kterých lze vytlačit obrazec a které položené vodorovně skutečně evokují pole. Při kosení jsou jednotlivé kovové hřebíčky prostě jen spuštěny dolů.

MajTo, ZUŠ Petra Ebena, Žamberk, Šťastný princ; foto: Ivo Mičkař



Barbora Maksymovová věnuje pozornost více převedení základních znaků a tématu na jeviště než samotnému textu či dramatizaci. Divákovi se tak naskytne řada otevřených možností pro vlastní interpretace. Základním motivem obsaženým už v předloze je stereotyp a repetice, s kterou otec vychází na pole. Repetitivnost Maksymovová reprezentuje pomocí looperu a stále dokola se opakujícími tóny kytary. Jsou to jednotlivá máchnutí kosou i plynoucí čas. Je to hrozné a dekadentní.

Zatímco *Asi jsme špatně odbočili...* je inscenace alternativní spíš než loutková, *Lepardessus* je sice ve zvolených výrazových prostředcích také velmi úsporná, je ale založená na kombinaci hry živého herce s maňásky. Objektem v centru zájmu je kabát z žirafí kůže, o který se přetahují tři spoře oděné dívky na vysokých podpatcích. Parafráze krásných, štíhlých, vysokých žiraf a krásných, štíhlých, vysokých dívek je na první pohled jasná a funguje skvěle.

Problematická začíná být inscenace až ve chvíli, kdy přicházejí na scénu maňásci ukrytí v kabátu. Jejich podoba neodpovídá zbytku inscenace a ani konkrétní důvod využití právě maňásků není zcela zřejmý. Celkové téma surrealistické inscenace je ostatně v tomto případě také zastřené. *Lepardessus* je inscenace o bezduchem hubení zvířat pro malicherné důvody s paralelou k ženám v patriarchální společnosti. Přesnějšího pojmenování tématu bohužel nejsem schopna.

Asi jsme špatně odbočili... a *Lepardessus* jsou inscenace na motivy již známé předlohy, autorský vklad tvůrců je v nich však zcela dominantní. Nicméně vlastní zpracování známých námětů s různě velkým autorským vkladem předvedla většina všech účastníků se souborů.

Soubor **Civáramo ze ZUŠ ve Veselí nad Moravou** v inscenaci *Na cestě* zpracoval Japonskem inspirovaný příběh z knihy *Prodaný sen* s totemovými loutkami, štaflema a kusem černé látky. Příběh se ale neukázal jako příliš nosný a navíc i loutky bohužel zůstaly mnohdy toporné, animace dlaněmi a prsty je dokázala oživit jen velmi málo. A podobně na tom byla i jiná inscenace podle literární předlohy *Šnofonius a Mordulína* souboru **LDO ze ZUŠ Strakonice**. Pohádkový námět tvůrci ozvláštnili rámcem dětí, které v opuštěném domě najdou spoustu haraburdí a knihu, jejíž příběh si přehrají. Soubor proto vytvořil nelibivé, neiluzivní manekýny složené z věcí, co dům dal: Šnofonius má například tělo ze struhadla. A i když v inscenaci mnohdy něco nedrží, něco se kýve a něco ujíždí (občas i nějaký ten tón), rámec příběhu vše jistí. Zároveň je na inscenaci vidět, že vychází z vlastních tvůrčích nápadů souboru. Ty dominují také u tvorby souboru **JuFaFaKMA ze ZUŠ Horažďovice**. V *Máte plíce? My ne...* ale zůstal celkový smysl inscenace opět upozaděm. I tak je tu však řada zajímavých jevištních řešení. Je jím třeba loutka mořského prasete z obrácené vany, která je středem děje podobně jako sedačka v sitcomech.

Je až s podivem, že se více souborů nevěnuje zcela původní tvorbě, protože vlastní tvůrčí invence jim zjevně nechybí. Na druhou stranu je ale chvályhodné, pokud si mladí aspirující umělci vyberou ke zpracování skutečnou klasiku, a ještě víc, pokud v ní najdou skulinu pro vlastní výpověď. Taková byla inscenace *Rozum a Štěstí* souboru **Kampak z DDM Spirála**. Vznikla na základě textu Jana Wericha v úpravě Markéty Schartové. Noví inscenátoři do námětu vložili náznaky politické satiry: ministři slepě podporují svého premiéra, který ovládá natvrdlého a lehce manipulovatelného krále. Sdělení navíc po-

siluje i volba loutek, tedy šediví maňásci ovládaní skrytými vodiči. *Inscenace Rozum a Štěstí* je zatížena snahou o naléhavé poselství, trochu moc doslovná, narážející na technické nedokonalosti. I tak je ale vklad tvůrců do klasického textu zásadní a naznačuje, že otázky dramaturgie jim nejsou cizí. Navíc se nabízí srovnání s *Očištěním* (z doprovodného programu) souboru **Bazilisk ze stejného DDM**, kdy smysl zmatečné inscenace zůstal po celou dobu skrytý natolik, že bylo možné začít zpochybňovat jeho celkovou existenci. *Očištění* zaváňelo pubertální revoltou, která postrádá hlubší smysl nebo alespoň nějaký záměr. Kvalita dramaturgického uvažování mladšího souboru **Kampak** je pozoruhodná, i když prozatím naráží na nezkušenost tvůrců (a je zvláštní, že oba soubory sdílejí některé herce).

Na tvorbu ZUŠ je ale třeba pohlížet trochu jinou optikou než na inscenace běžných amatérských souborů. Mají totiž navíc i své pedagogické cíle, a inscenace proto mnohdy připomínají spíš klauzurní výstupy zaměřené na konkrétní dovednost/složku inscenace, které vše ostatní ustupuje. Je pro ně tedy poměrně těžké vstoupit do konkurenčního světa jevištních tvarů primárně určených přímo pro diváka.

Podobně problematické je hodnotit inscenace, které jsou určeny pro zájezdy do školek. Ty na Loutkářské Chrudimi reprezentovaly *Jarní medvědiný Divadla Na Háčku*. Slova v inscenaci z větší části nahradila živá hudba společně s různými zvukovými efekty (bublání vody, řehtačka). Jednoduchý příběh na motivy knihy *Medvědiv* Wolfa Erlbrucha slouží jako pilíř pro hru s pletenými manekýny. To, co na Jarních medvědinách zaujme, je zejména charisma Jitky Míčové a její schopnost animovat loutky s citem a vcelku precizně, uchopit je s jakousi něhou.

Divadelní studio Kampak, DDM, Praha 8, Rozum a Štěstí; foto: Ivo Mičkař



Jarní medvědiny bylo navíc možné sledovat v kontextu další tvorby pro nejmenší děti. V rámci doprovodného programu totiž mohli diváci vidět i představení *Pan Barvička Hany a Tomáše Volkmerových*, které bylo primárně tvůrčí a terapeutickou výtvarně-divadelní dílnou pro nejmenší děti. Inscenace založená na schopnosti protagonistů strhnout děti ke společné hře a vyprovokovat v nich fantazii je skvělou ukázkou toho, jak by se s dětmi školkového věku mohlo a mělo pracovat. Na opačném konci spektra naopak stálo **Divadlo Bořivoj** s inscenací *O Červené karkulce* (doprovodný program). Autorky Mirka Vydrová a Barbora Novotná akcentovaly ty nejslabší části příběhu, kde krutost a hloupost hrají prim. Závěrečná píseň s veršem I když má vlk jenom hlad, nesmíme ho litovat, není to náš kamarád, je sice jen detailem, i tak ale dobře ukazuje celkové pojetí interpretace i míru vkusu.

Letošní Loutkářská Chrudim přinesla i řadu inscenací ne-školních divadelních souborů. Větev ochotnického divadla jdoucího ve šlépějích sousedského divadla, které se snaží inscenovat tradicionalisticky, zastupovalo plzeňské **Divadlo v Boudě** s inscenací *No, to dá rozum*. Marionetová pohádka, jejíž děj je natolik zběsilý a zmatečný, že o něj zas až tolik nejde, je druhým dílem příběhu Kašpárek s Honzou v zakletém hradu. Tvůrci si zvolili pohádkový půdorys jako stabilní podklad pro vlastní špílce a hrátky. V průběhu představení se hercům sice přihodila nejedna nehoda – například se Honzovi zamotaly nitě – herci ale ke všem přistupovali jako k podnětu ke hře, a nikoliv jako k malé tragédii. Jejich schopnost přizpůsobit se dané situaci napovídá, jak moc se na jevišti cítí komfortně.

Svět pohádek je mnohdy poznamenán nelogičnostmi, zkratkovitostí a dalšími prvky, které by byly v tvorbě pro dospělé označeny za dramaturgickou chybu. No, to dá rozum je sarkastickým komentářem pohádkovému světu – ostatně tenhle Honzův příběh končí tím, že si raději jde po svých.

Mezi tradicionalisty festivalu, stylem scénování podobné **Divadlu v Boudě**, se zařadil i soubor **Opal z Opavy**. Jejich verze *Ptáka Ohniváka a lišky Ryšky* sice na první pohled vypadala věrně Erbenově předloze, byl to však jen optický klam. Opavský Pták Ohnivák diváky zavedl do říše pravého nonsensu. Všechny zvraty přicházely z čistého nebe, ale o to víc v příhodnou chvíli, postavy jednaly bez zjevných motivací. Symboličnost příběhu se rozpustila ve zdoluhavém jevištním ztvárnění, které navíc doplácelo na limitované loutkovodičské schopnosti souboru. Marionety na scéně zpravidla jen postávaly a neurčitě rozhazovaly rukama.

Ačkoliv velmi tradicionalistických inscenací viděli diváci v Chrudimi řadu, **Divadlo v Boudě** vynikalo svou suverénností i schopností zkrotit vzpírající se formu, která sice mnohým divákům nemusí připadat jako zrovna nejšťastnější, svou tradici a publikum však nepochybně má.

Také mezi ne-školními amatérskými divadelními soubory se objevila řada těch, které raději než k vlastní původní tvorbě sáhly k dramatizaci. Ve Westových Afrických pohádkách našel inspiraci **Divadelní spolek Scéna** pro inscenaci *Malý člověk jménem Ngali*, propojující tři nesouvisící příběhy s filozofickým přesahem. Těžko říct, zda by složitá témata podpořená energickými hereckými výkony a variabilní a výrazně barevnou scénou uspěla u čtyřletých diváků, kterým je inscenace určena. **Loutkové divadlo Spojáček z Liberce** zas na festival přivezlo svého *Krabata* vyznačujícího se využitím ilustrativních projekcí. Zdoluhavá a neustále se opakující intermezza s promítanými letícími ptáky

a kolem mlýna neoživily ani herecké výkony členů souboru, kteří jako by ovlivnění neosobními projekci také ztratili větší část svého emocionálního zapojení. Do trojice autorsky zpracovaných námětů lze doplnit ještě liberecké **Divadlo Na kliku** s inscenací *O slepičce a kohoutkovi*, kde si tvůrci pohráli s tradiční pohádkou a vytvořili inscenaci o těžkém údělu manželky a ženy obecně. Smysl pro humor a sarkastický nahléd jim při tom byli oporou stejně jako jízdní kolo symbolizující cestu a v průběhu představení se loutkářsky proměňující v rozličné postavy. Také *Bůhoi, jak to bylo*, další one man show **Rudy Hancvencle** a jeho jednočlenného **Divadla Vozichet**, se inspirovalo biblickým příběhem stvoření světa. Hancvencel tentokrát přišel s bílou tabulí a magnetickými, kreslenými černobílými obrázky, kterými někdy více, někdy méně loutkově ilustruje vyprávění. Je to opět smršť originálního humoru a hudebních čísel založená na charismatu hlavního protagonisty a jeho schopnosti nahlédnout známé téma z překvapivého úhlu pohledu.

Na pole původní dramatické tvorby se vydaly jen dvě inscenace hlavního programu. Tou první byla inscenace *Vox populi plzeňského Rámusu*, která byla posléze vybrána i do programu Jiráskova Hronova. Tvůrci se v ní vydali hledat hrdinu současnosti a při té příležitosti vyrobili obraz současné české společnosti. Inscenace složená z množství střípků situací v náznamech představuje například ošetřovatelku v domově důchodců, běžce, který kamsi běží a měl by to stihnout včas, a představením navíc provází i dvojice komentátorů TV Vox populi, kteří mají své profesionální úsměvy a nicneříkající věty. Zkratkovitost je jedním ze znaků inscenace společně s humorem, který si sice bere na paškál popkulturu, ale zároveň naplno všechny její nástroje využívá. Rámus do padesáti minut spojil tolik různorodých prvků, že je nemožné jít s nimi do hloubky, a tak i vlastní téma klouže po povrchu. Je jasné, že se soubor chtěl vyjádřit k současnému dění, zároveň by se ale od divadelní inscenace dalo čekat i něco víc než jen pouhé konstatování.

Oproti Rámusu stojí čistě autorská inscenace svitavského **souboru C Hotel**. Ta přivádí diváky do zaprášeného světa starého hotelu. Inscenace staví primárně na původní hudbě a textech písní (Karel a Matěj Šefrňovi), které střídají drobné, na sebe navazující divadelní výstupy. Cílem inscenace je vytvořit atmosféru antikvariátu, zkrotit a zpomalit čas a bez výčitek se oddat nostalgii. V zásadě se to inscenaci daří, jen mírně naráží na nedokonalost narativu a také na to, že hudební čísla se s divadelními nedoplňují, spíš jen koexistují. Také potenciál loutek, které jsou vytvořené z vycházkových holí, není zcela naplněn. Herci je neanimují, vizuálně nejsou dostatečně odlišeny a je škoda, že tvůrci nepoužili třeba i různé druhy holí – vždyť u slepce se řešení vysloveně nabízí.

Nutno říct, že zejména dramaturgické problémy byly něčím, co většinu inscenací hlavního i vedlejšího programu neprofesionálních divadel spojovalo. Ať už šlo právě o *Hotel, Listí, Ptáka Ohniváka* nebo třeba o *Hanako* (Turnovské divadelní studio), jasné převedení tématu do scénické podoby se ukázalo být stěžejním problémem. Loutkové divadlo je sice divadlo s důrazem na vizualitu, nicméně ani výtvarná metafora nemůže být prázdná. V Chrudimi byla k vidění řada krásných loutek i zábavných a kreativních výtvarných řešení obrazů a situací, divákovi se však po celou dobu festivalu žalostně nedostávalo smyslu. Václav Havel jednou napsal, že absenci smyslu cítí ten, kdo nějaký hledá. Možná by tedy měli loutkáři začít pomalu hledat. Svůj osobitý výtvarný styl už našli, teď ještě ten smysl.

Loutkářská Chrudim očima blogaře

Text: Marie Klemensová

Den 0 + 1: Novýma zpravodajským očima

Letos jsem na festival Loutkářská Chrudim zavítala celkem potřetí. Poprvé však jako posila redakčního týmu festivalového Zpravodaje. Na páteční schůzku redakce jsem proto mířila plna očekávání (a přiznám se, i s lehkým strachem). Uklidnilo mě ale seznámení s mou novou festivalovou spolubydlící Kátou, rovněž redakčním nováčkem a přivítání věčně usměvavou šéfredaktorkou Janou Soprovou i neméně sympatickým zbytkem zpravodajů. Hned jsem byla vyslána na „dětskou alternativu“ prvního večerního programu – představení *Divotvorný mlýnek* **Divadla ToTeM**. Jednalo se o variaci pohádek Hrnečku, vař a Obušku z pytle ven s třetí „pohádkou“ (nebo spíše během přestavby vyprávěnou krátkou anekdotou) o muži, jehož žena byla tak dobrá, že jí vůbec nevadilo, když muž prodal všechno, co měli, protože už pro „nic“ nikam nemusela. Tomáši Machkovi nešlo upřít nadšení pro věc, ale pohádkám by slušela lepší dramaturgická úprava a větší klid.

Paralelně s tímto představením se na hlavní scéně Divadla Karla Pippicha odehrálo *Na slepačích kriedlách* **Bratislavského bábkového divadla**. Neměla jsem sice možnost ho vidět, nicméně jsem se o něm cosi málo dozvěděla hned následující dopoledne při návštěvě Autorsko-dramatizátorského semináře Ludka Richtera, kde mj. proběhla o tomto kusu krátká diskuse. Příjemně naladěný Luděk se na závěr této rozpravy zamýšlel nad tím, že „divadlo je hrozná svině“, protože táž inscenace třeba napoprvé nadchne a napodruhé představení prostě bůhvíproč nevyjde. Slíbil nicméně všem seminaristům, že se společně budou učit vytvářet pro inscenaci natolik stabilní základ, aby představení, pokud možno, vyšlo vždycky. Po krátké přestávce (během které Luděk objevil ovladač na klimatizaci, z čehož se převelice radoval) se přítomní pustili do rozboru pohádky o Sněhurce. Došlo i na zajímavé interpretace, v nichž se z trpaslíků staly děti zneužívané pro práci v dole.

Po obědě ve stanu a nezbytné kávě z kafekáry jsem se vydala na první představení z hlavního programu – *O Slepici a kohoutkovi* **libereckého Divadla Na kliku**. Inscenace počítá s divákem obeznámeným s klasickou verzí pohádky. Slepice se navzdory kohoutkové lakomosti nejprve bezhlavě vydává na cyklojízdu světem, nicméně i jí časem začíná docházet, že její milý není tak dokonalý, jak si původně myslela. Kolo slouží nejen jako dopravní prostředek, ale funkčně se přeměňuje i v některé z postav. Užívala jsem si souhru herců, fóry, pretextované písničky i celkový vizuál, jen bych si přála, aby Kohoutka Slepice v závěru trochu potrápila. Zasloužil by si to.

V mém programu následoval triptych ve Spolkovém domě. Začalo se *Polštářky se Zipem* **ZUŠ Chlumec nad Cidlinou**. Jednalo se o za sebe bez návaznosti poskládané etudy s polštářky a míčky. Spíše než plnohodnotné představení jsme tedy zhlédli technicky dobře zvládnuté, soustředěné, tak akorát dlouhé a vlastně docela milé „předváděčky“. Následovalo *Máte plíce* **ZUŠ Horažďovice**. Pořádná

dávka alternativního amatérského divadla zkoncentrovaná do příběhu o zlobivé holčičce, která prošla vodním potrubím, kde na ni číhalo vodní prase v podobě obrácené vany. Vše bylo poněkud nesmyslné a působilo to nenazkoušeně, ale bůhvíproč jsem s představením šla a bavila se až do konce. V kruhu, v němž jsem se během LCH pohybovala, proběhla diskuze, zda taková věc na Chrudim vůbec patří. A proč ne? V letošním programu šlo rozhodně o zajímavé zpestření. Třetí drobníčkou bylo *Listí* tria z téže ZUŠ. Divadlo poezie je velice křehká a obtížná oblast a zvolí-li si inscenátoři básně, které jsou samy o sobě náročné i pro čtenáře, divákovi pak nezbývá než doufat, že mu s interpretací pomůže scénické ztvárnění. Mně bohužel na stole položená lyra, do níž se letmo drnkalo prsty či sirkami, které se v průběhu hojně zapalovaly, osvětlení nepřinesla.

Pak už mě čekalo moje letošní první představení v Divadle Karla Pippicha – *Řekl bych nějaký otip a pak bych umřel smíchy*. **Naivní divadlo Liberec** přivezlo představení určené pro teenagery, tedy věkovou skupinu, se kterou se v divadle moc často nepočítá (a když už, dopadá to většinou velmi tragicky). Příběh o třech rodičích vstupujících do počítačových her, aby našli své pubertální děti, napsaný přímo pro divadlo, působivý vizuál, zkrátka inscenace opravdu vystavěná náctiletým na míru. Káťa po představení zaslechla, že prý byl jeden chlapec, který do divadla nevkočí, protože mu „připadá debilní“, z představení nadšený. A já bych dala ruku do ohně, že nebyl jediný.

Divadelní spolek Scéna, Kralupy, Malý člověk jménem Ngali; foto: Ivo Mičkař



A protože v sobotu mi i po celodenním programu ještě zbývala spousta energie, vydala jsem se na nočního *Otesánka pražské DAMU*. Alternativně nahlížený příběh pracoval s postavou svobodné ženy, která toužíc po miminku zakoupila produkt dítěte v prášku. Otesánek se ale samozřejmě časem vymkl z rukou. Hmota, kterou v pokročilé fázi příběhu ztvárňovala druhá herečka zahalená v hnědém pytlí, tak nakonec pohltila i samotnou matku. KALD nezklamal. Představení bylo v první tiché části, kdy matka dítě „míchala“, spíše komické, v závěru získalo až hororový ráz. Má druhá chrudimská spolubydlící Markét, která si *Otesánka* užila z první řady, ještě večer před spaním vyjadřovala své obavy z toho, že si pro ni ta hnědá věc v noci přijde. Naštěstí zvuky, připomínající kručení v břiše, vyluzovala jen naše lednice, a tak jsme mohli jít s klidem spát.

Den 2: Touha po Očištění

Druhý den jsem zahájila nakouknutím do semináře C – Divadlo masky Miloše Samka. Tam největší úspěch sklídilo cvičení, v němž seminaristé museli mít masku kontrastující s emocí, kterou ztvárňovali. Pozorující pak měli pocit, že se koukají například na učitelku, které po letech strávených ve školství nezbyvá než se usmívat, ačkoli všechny nenávidí.

Po obědě jsem zhlédla představení *Malý člověk jménem Ngali*. Před diváky se odehrálo (a místy spíše odvyprávělo) několik bajek, které byly, žel bohu, zahaleny do rámce, v němž si divadelní ukližečky chtěly „pohrát“ v připravené a nasvícené scéně. S rámcem se v bajkách bohužel nijak dál nepracovalo a musím říct, že se k inscenaci vůbec nehodil. Následoval *Leopardessus jaroměřského souboru Desgrafes* vyprávějící o touze nosit žirafí kabát a zároveň o utrpení oněch žiraf, z nichž se kabáty šijí. Půvabné slečny hrající s červenými lodičkami, zmíněným žirafím kabátem a stylově vybočujícími maňásky se mě svou interpretací tématu ale nedotkly tak, jak jsem zpočátku doufala. Druhé představení na téže místě – *Na cestě*, souboru ze **ZUŠ Veselí nad Moravou**, předvedlo inscenaci plynoucí volnějším tempem, hezké totemové loutky, příjemnou hudební složku i šikovné loutkoherce. Chtěla bych vidět inscenátory vystoupit dále za hranice své komfortní zóny, věřím, že bychom odcházelí nadšení. Ovšem připisuji extra body za skvělou loutku pavoučí ženy!

Co mě divácky uspokojilo, byl stanový *iOtesánek Divadla b.* René Krupanský a Radek Beran si mě získali hned v první minutě, kdy se příběh o rodičích, již si adoptovali robota, který pozře celou vesnici, započal. Gagy, pohotovost, nadsázka, samozřejmě perfektní práce s vizuálně vedenými marionetami. Zkrátka skvělá podívaná. Otesánci u mě letos oba na výbornou. Ten s „i“ na začátku dokonce s hvězdičkou.

V osm mě pak čekalo představení *Block Theatre*, na které jsem se s obavou, že na mě už nezbudou místa, musela protlačit skrze dav zájemců. Krásná finská loutkoherečka se perfektně sladila s reprodukcí hudbou a vytvářela obrazy z dřevěných kostek vyrobených jejím kamarádem na míru. „Taková blbost, že? Ale šla bych na to znova!“ ozvalo se kdesi za mnou při odchodu z divadla. Mohlo to být příběhovější, více překvapovat... ale bylo to čisté a mělo to své kouzlo.

Na co jsem se však nedostala, bylo *Očištění* souboru z **DDM Praha 8**. Trochu posmutnělí jsme si šli s kamarády sednout do stanu za divadlem. Tam se ovšem začalo šuškat, že se bude představení

přidávat. Počkáme? Počkáme. Nejsem s to popsat, co že jsme to vlastně viděli. Každopádně jsme se klidně mohli nechat odradit davem odcházejícím z předchozího představení. Mlčeli a mračili se. Po repríze padala slova: „Já si teda očištěná nepřípadám, musím se jít umýt. – Měla jsem jít spát. – Proboha proč?“ a podobně. A loutky tam taky nebyly.

Den 3: Ve stanu víc, než 35 minut nedám

Třetí den jsem zahájila pro mě netradičně – představením pro nejmenší s názvem *Moment!* Inscenace takřka beze slov určená pro nejmenší sice neměla jednotnou příběhovou linku, ale já jsem se asi ocitla někde v mysli tříletého dítěte a všechna „proč“ ve své hlavě jsem úspěšně ignorovala. Celé 40minutové představení bez problémů usedli nejmenší a troufám si říct, že nemluví jen za sebe, když říkám, že si ho užili i dospělí.

I třetí den jsem po představení absolvovala exkurzi do semináře. Tentokrát do toho označeného písmenem O – „Přemýšlet ve velkém, tvořit v malém“ vedeného studentkami Sárou a Bárou. Každý z mladých seminaristů si přivezl předmět, se kterým chtěl pracovat a na kterém vystavěl svou drobnou pohádku. Během mého „pobytu“ na Zdrávce, kde se seminář konal, se zrovna věnovali té o Karkulce. S velkým zápletem probírali, jakými orgány bude muset Karkulka (a před ní i babička) projít, než jí myslivec zachrání, a co je kde čeká. Ve slepém střevě babička ztratí brýle, v tlustém by třeba všichni mohli být tlustí a v tenkém by zase mohlo být bludiště...

Ve stanu pak následovalo představení *Bruncoík aneb Jak lev do znaku přišel budějovického Malého divadla*. Nemůžu říct, že bych se nebavila. Stanová představení to mají ale obzvláště složitá (zvláště když přijdou horké dny!) a já jsem zjistila, že s naprostou přesností vždy po 35 minutách kontrolovu hodinky. Podobně jsem to měla i při představení *Smysl kura*, které se odehrálo na téže místě. Velmi sympatické mezinárodní duo hrálo celou dobu na plno, loutky vedlo perfektně a inscenace měla i hlubší téma, a vsadila bych všechno na to, že na jiném místě a v jinou chvíli, by mě mohlo představení nadchnout. Ale holt festivalový divák je nemilosrdný. A zvláště pak k představením stanovým. Kapacita Jevíště ke mně byla opět nemilosrdná, a tak jsem namísto večerního *Goon: Krvavá pomsta*, vyrazila s Kátou a jejím kamarádem do hospody, kde jsem jako holka z velkoměsta narazila při dotazu: „Jaké máte pivo, prosím?“, neboť se mi dostalo odpovědi: „Desítku a dvanáctku.“ Příště už se ptát nebudu. Slibuju.

Den 4: Mile milo

Hned ráno jsem si na chrudimském nádraží vyzvedla váženou návštěvou z dalekého Brna, která pak celý festivalový den prožívala se mnou a hodně mi pomáhala (děkuji!). Nejprve jsme se společně vydali „na kukandu“ semináře K – Plenér aneb Vyjdi ven! Výtvarnice a scénografka Irena Marečková nás provedla po městě, kde už poctivě malovali její svěřenci, a příjemně při tom povídala. Naučila nás (a především své seminaristy) vyhýbat se černé barvě, zjistili jsme, že barva se dá efektně vymývat a že když se přitom náhodou člověku papír protrhne, není nic jednoduššího než si vzít nový.

Po příjemné procházce jsme se sešli s kamarádkami na oběd U Paluků. A ve tři hodiny už jsme seděli na jevišti Divadla Karla Pippicha na představení *Batosnění* – tedy už druhá batolec inscenace a zase **DAMÚZA**. V hlavních rolích do pyžam oděni Lucie Valenová a Dan Kranich a velká peřina se spoustou

zipů, za nimiž byla schovaná mnohá tajemství. Hladové kuřátko, které nakrmí děti ze svých dlaní, ovečky, které se místo počítání staví do stupnice (nechybí ani pověstná černá ovce stáda), slon nebo artistní medvěd na závěr. Při odchodu z divadla bylo nemožné vypudit z hlavy popěvky, jež, doprovázené beat boxem, nahrazovaly verbální stránku inscenace. Ano, opět jsem se vrátila ke svému tříletému já. A bylo mi milo.

S mým váženým doprovodem jsme pak stihli sesbírat reakce na představení *Šťastný princ Žamberského souboru MajTo* a tvůrce následně vyzpovídat. Musím říct, že potkávat se s takto milými lidmi, kteří dělají působivé, poetické a něžné divadlo, které je dojmavé ale ne patetické, mě opravdu těší. A podle reakcí, které jsme sesbírali, vím, že nejsem jediná, koho se příběh dotknul. Ještě teď si živě vybavím ladné ruce mladé Mariany představující postavu vlaštovky i obraz prince bez smaragdových očí.

Na závěr večera nezbylo, než navštívit proslulý Loutkářský bál v ještě proslulejší Modré hvězdě. I když fronta na pivo se mohla zdát delší než představení odehrané za parného počasí ve stanu, vzhledem k dobré atmosféře a kvalitní hudbě byli všichni skvěle naladěni a radovali se až do ranních hodin.

Den 5+6: Divadlo je peklo a já jsem jen hloupej divák...

Při rozdělování článků do šestého čísla Zpravodaje na mě sice žádný seminář nezbyl, ale nakonec bylo třeba zaskočit za jednu z mých zpravodajských kolegyní. A tak jsem se vydala na „Íčko“ – Seminář scénografické realizace a dřevorezby. Hledala jsem ho déle, než bylo nutné (a několikrát si při tom posteskla po rekolech), ale když jsem ho našla, vstoupil do mě klid. V dřevařské dílně zněla symfonie brusky, pilky, kladívek a dlátok a já tiše záviděla všem, kdo z festivalu odjedou s vlastnoručně vyrobenou loutkou a vůbec se seminaristům nedivila, že si berou dlátka i do postelí.

Ze soutěžního programu jsem hned po obědě stihla jaroměřskou **ZUŠ F. A. Šporka** a jejich *Asi jsme špatně odbočili*. Rockerka s looperem, plátno a live streaming miniaturního hřebíkového světa. Na první pohled to zní jako skvělá podívaná. Snažila jsem se chytat každého stébka obilí, o kterém příběh vyprávěl, ale moje pozornost se rychle ztrácela. Sice zajímavý ale dále nerozvíjený princip bohužel nestačil a celá inscenace se, zdá se mi, snažila působit poněkud monumentálnějším dojmem, než jaký měla vůbec potenciál vyvolat. Škoda.

V pět jsem zažila malou noční mŕvu. V předchozích dnech jsem sice tvrdila, že 35 minut je maximum, které ve stanu usedím, ale u představení slovenského **Harry Theater** *Gašparko a radca z pekla* jsem se na hodinky koukala už po pěti. Divadlo má komunikovat. Tady bohužel mezi sebou nekomunikovali ani herci, ani loutky. A ke komunikaci jeviště-hlediště bych řekla jen, že nebylo divu, že snad polovina diváků nevydržela ani 20 minut a prostě odešla. A já? Já jsem poprvé v životě byla tak drzá, že jsem vytáhla notebook a začala o tomto mém smutném zážitku glosovat pro Zpravodaj...

Repríza představení *No to dá rozum* **Plzeňské Boudy** pro mě zpřítomnila význam sousloví „kouzlo nechtěného“. Myslím, že bych se u představení se staříčkými marionetkami tolik nebavila, kdyby nedošlo k tomu, že se loutce Kašpárka utrhla noha, když se mu nitka zamotala do loutky větrné babky. Sami tvůrci mi pak v rozhovoru přiznali, že kiksy vlastně vítají. A musím říct, umí je vzít do hry.

Večer jsem se díky Ondrovi Klíčoví, který neodolal nátlaku paní uvaděček a koupil 2 lístky, dostala na představení *Iglú* studentů mé almy mater, **JAMU**. Herci, ač inscenaci přezkoušeli, se drželi, jak jen to šlo, bílobílá scénografie bavila, stejně tak jako režijní jednotlivosti, ale téma ke mně prostě nedošlo. A taky jsem nepostřehla ani jednu loutku. Snad jsem se nedívala špatně...

Poslední večerní představení **Hanako Turnovského divadelního studia** podobně jako *Očištění* testovalo, co festivalový divák vydrží. Možná nebudu mluvit jen za sebe, když řeknu, že rozhodně nevydrží špatnou manipulaci s plošnými loutkami (prakticky je nebylo vidět), přílišnou epičnost, kakofonickou (poloimprovizovanou?) hudbu, nekonečno repetice téhož, ani tři domnělé konce... po kterých přijde ještě jedna závěrečná repetice ústřední písně.

Viděné jsme s Kátou a pár dalšími kamarády odešli rozebírat do Modré hvězdy doufajíce, že se tu dnes konečně stihneme potkat s pevným jádrem redakce. Nicméně to se od úprav posledního čísla zpravodaje dostalo až ve chvíli, kdy jsem už prakticky se zavřenýma očima s Kátou odemykaly náš pokoj na Markétě. Třeba se nám zadaří příští rok!

Následující ráno už nezbyvá, než se vystěhovat a psychicky se připravit na opuštění malebné Chrudimi. Zcela předivadlená jsem se vydala jen na jediné představení a vlastně už ani nevím, jak se mi líbilo. Dnes žádná reportáž semináře? Ach jo... Už je třeba jen užít si Divadelní pouť s ukázkami ze seminářů a začít se těšit na příští rok. Tak ahoj, festivale, byl jsi k nám přívětivý. Rozhodně přívětivější než já jako divák k tobě. Tak mi to prosím odpusť a věž, že nejen tajemný „Leo Sebastian Kubat“ mající ve Zpravodaji svou vlastní rubriku, ale i „Já jsem jenom hloupej divák a loutkám moc nerozumím“.

Soubor C, Soitapy, Hotel; foto: Ivo Mičkař



Patnáct inscenací, více než stovka účinkujících, tři dny divadla

Inscenace, koncept, performance? Porota letošního Audimaforu to neměla jednoduché. Současná divadelní generace sahá po moderních technologiích a putuje napříč žánry. Na scéně nechyběly mobilní telefony, projekce. Divák byl vtahován do hry, místy lehce atakován a objevovaly se před ním otázky, na které nebylo vždy snadné najít odpověď.

Text: Kateřina Fikejzová Prouzová

Soubory střídaly hlediště a jeviště. Podle toho, zda zrovna byly v roli diváků nebo účinkujících. Porota nabízela svůj odborný pohled, ale dala prostor k diskusi publiku a samotným tvůrcům. Tři dny v královéhradeckém Draku byly ve znamení pohody. Přispěl k tomu i bezvadně fungující bar a neocenitelná pomoc místních techniků. Hrál se na hlavní scéně, v Labyrintu, ale i před Drakem nebo na chodbách.

Přehlídku odstartovalo **Divadlo Jesličky Josefa Tejky** s inscenací *Requiem pro panenku*. Divadelní text vycházel z filmového scénáře, podle kterého Filip Renč natočil v roce 1991 stejnojmenný celovečerní snímek. Ten částečně vychází ze skutečných událostí z roku 1984. Na inscenaci Divadla Jesličky je vidět, že na začátku byl právě film. Filmový jazyk postavený na dynamickém střihu nedává šanci jednotlivé situace rozehrát a hercům chybí prostor pro rozvinutí jejich postav. Strohé vyprávění brání emocím. Poctivé zachování všech dějových linií to umocňuje. Najednou chybí hlavní téma. Vidíme mladou zdravou dívku v bezvýhodné situaci, kdy je uzavřena v ústavu s mentálně postiženými, odkud není cesty ven. Přesto na konci necítíme důvod vzít sirky a založit ničivý požár. Konkrétnímu představení, které jsme viděli na přehlídce, uškodil i prostor. Jeviště Divadla Drak je mnohem užší než domovská scéna souboru z Jesliček. Prosto se jednotlivá prostředí místy slévala.

Náchodský **DREJG** nabídnul mobilní scénické čtení *Taková to byla láska...* Režisér a pedagog Štěpán Macura se rozhodl neodebírat svým studentům násilně mobilní telefony, které jsou dnes prodlouženou rukou současné generace. Naopak využil předností chytrých přístrojů, které umí vyhledávat informace, ukládat soubory, nahrávat hlasy. Navíc jejich světlo sloužilo jako jediné jevištní svícení. Výběr z korespondence Mariny Cvětajevové a Borise Pasternaka se smrškl na sms zprávy. Přesto to nepůsobilo šroubovaně. I dnes se mnozí snaží ve svých textových zprávách být poetičtí a otevřít se mnohdy víc, než kdyby stáli dotyčného tváří v tvář. Ačkoliv se jednalo o scénické čtení, nebylo by na škodu, kdyby se protagonisté verše dobře naučili. Zvláště při deklamaci nebyl chór jednotný. Skupinová recitace občas spadla do monotónnosti přebíjející obsah. Chvillemi vedlejší postavy mezi sebou navázaly tak zajímavou interakci, že přebily hlavní představitele. Přes drobné nepřesnosti to bylo velmi příjemné setkání s divadlem poezie.

Prasečinky na samém počátku vzbudily velké očekávání. Každý divák u vchodu na scénu dostal pláštěnku a igelitovou čepičku. Už to vzbudilo podezření, že se soubor **JakKdo** chystá publikum atakovat. V první části představení jsme mohli pozorovat příběh tří prasátek. Herečky za bílým plátnem ho ilustro-

valy barvami nanášenými vlastním tělem. A neomezovaly se pouze na své ruce. Malovat se dá opravdu čímkoliv. Forma vzbudila u diváků ohlas a místy odváděla pozornost od obsahu. Viděli jsme vtipné divadlo s nadsázkou, a ještě ke všemu nám přímo před očima vznikalo zajímavé a osobité výtvarné dílo. Když zpoza plátna začaly přilétat k prvním řadám kusy skutečného masa, napětí a očekávání stoupalo. Mnozí si už představovali, jak se rozřízne plátno a začne se valit dopředu něco, co vysvětlí, proč všichni sedíme v pláštěnkách. Kupodivu se nic takového nestalo. Druhá půlka se z naturalistického způsobu vyprávění proměnila v kultivovanou stínohru podpořenou agilními hesly. Jsme jenom maso na jatka? Nemáme jíst maso? Je to ironie? Nebo výsměch konzumnímu způsobu života? Odpovědi nejsou jasné. Je na divákovi, co si do nabízeného obrazu dosadí. Ještě je nutné říct, že po celou dobu se v prostoru smaží cibulka. Což je další rozměr ke vnímanému. Divák odchází rozhodně s dojmy. A s rozpaky, co je vlastně ta pointa a proč ty pláštěnky a igelitové čapky odevzdává u vchodu zcela neposkvřené.

Velice působivý byl projekt **jaroměřského souboru JakKdo – Asi jsme špatně odbočili...** Herci skrz kameru a tzv. Pin Art vyprávěli příběh inspirovaný povídkou Raye Bradburyho – Kosa. Pin Art je rámeček s ocelovými tyčinkami, které vytvářejí 3D otisk. Mohli jsme tak vidět dům, ruku, obličej, a hlavně kosu a pšeničné pole, což byly ústřední motivy vyprávění. Pohyblivé reliéfy snímala kamera. Obraz promítaný na plátně byl živý a sugestivní. Skrz originální animaci k nám doléhalo závažné téma. Muž zdědí kosu a pole. Pšeničné klasy ale nejsou obyčejné. Jsou to lidské životy. Co se stane, když se kosa zastaví? Podobenství, obrazy, symboly skvěle vyjádřené skrz moderní technologie.

Mladá odnož náchodského seskupení **DREJG** sama sebe nazývá podmožninou **FEJG**. Pod vedením Filipa Stuchlíka na scéně zestavěla neuspořádané židle. Herci se vmísili mezi diváky a vystupovali se svými tématy. *Performance Zákon zachování energie* měla především zajímavou formu. Autorské divadlo nabídlo určité typy lidí, kteří stejným způsobem jako na skupinové psychoterapii, mluví o svém životě, problémech, snech

Soubor D.R.E.D., Skartování a skartace – bernhardovské a haulovské variace; foto: archiv přehlídky



a ideálech. Postupně se mezi sebou potkávají a snaží se vést dialog. Rozhovor pokaždé ztroskotá na tom, že se navzájem neposlouchají. Pravidelně se také obrací na diváky a snaží se s nimi navázat kontakt. Zajímavý model začne po chvíli nudit. Opakuje se pořád dokola a téměř se nevyvíjí. Pointa se sice nakonec dostaví, ale cesta k ní je dlouhá. Inscenace je spíš experimentem než uceleným promyšleným tvarem.

K projektům souboru **D.R.E.D** mám vždy určitý odstup. Jejich počiny nevnímám jako provokaci nebo vážně míněný počin. Naopak je podezírám, že si ze mě jako z diváka dělají srandu a zkouší, jestli jim na to skočím. Někdy ano, jindy ani náhodou. Tentokrát jsme neviděli žádná nahá těla nebo líbající se muže. *Skartování a skartace – bernhardovské a haoulovské variace* nabídly divákům zamyšlení nad svými životy. Vezme jednou někdo náš život a nacpe ho do skartovačky? Dva muži na jevišti skartují a skartují a pijí pivo. Moc toho nenamluví. Ve vzduchu visí Audience Václava Havla. Pak se zhasne. Publikum brzy pozná, že aktéři sedí v hledišti. Provolávají věty, ze kterých si upřímně nic nepamatují. Jen po nich ve mně zbyl pocit absurdnosti našeho života. Na konci se rozsvítí a opět skartuje. Nutno podotknout, že tato inscenace trpěla problémem drtivé většiny představení na letošním Audimaforu: nebylo zřetelné, jestli už je konec.

Variace na Otesánka *Dej!* je dalším počinem Jarky Holasové a souboru **Convivium**. Jarka se Otesánkovi věnovala už vloni. Teď téma ještě rozvínila a snažila se s ním pracovat jinými prostředky. Známa pohádka vždycky vzbudí zvědavost, jak si inscenátoři poradí s požíráním a růstem Otesánka. Ta velká černá věc, která se postupně sunula k hledišti byla skutečně děsivá. Jak už bylo naznačeno, viděli jsme spoustu zajímavých nápadů. Na jednu inscenaci možná až moc. Jako by se soubor nemohl rozhodnout, kterou cestu jít a rozběhl se do všech směrů. Přes tuto slabinu nelze upřít jaroměřskému Otesánkovi napětí a atmosféru.

Studio Šrámkova domu v Sobotce nabídlo zpracování básně Ivana Vyskočila *Vyznání jízdenkovitosti*. Hravá etuda v podání studentů si nekladla vysoké ambice. Na diváky se valila sympatická energie. V tramvaji jede spousta rozmanitých pasažérů. Všichni mají jízdenku. Až na jednoho! Revizor ho neodhalil. Jenomže spolecestující ano. Režie Lady Blažejové vychází z postupů dramatické výchovy.

Studenti Katedry autorské tvorby a pedagogiky DAMU založili soubor **Le Cia Kabaret** a přivezli na přehlídku inscenaci *Bohemia*. Porota na ně pohlížela přísným okem. Hodnotila je jako profesionály, kteří využívají dovednosti získané na škole. Bez ohledu na tento fakt, jsme viděli skvěle zvládnutou inscenaci plnou lidových písní a pohybového divadla. Kolektiv výborně na sebe slyšel a předvedl ukázkou ryziho hereckého partnerství. Představení nabídlo hry a rituály jako svatba, plačky, lynč, slepá bába. Místy nebyla inscenace čitelná. Brzy divák pochopil schémata, podle kterých se jednotlivé mini příběhy vyvíjí. Nuda se ale nedostavila. Představení lze rozhodně hodnotit jako inspirativní.

Soubor **Desgirafes** zpracoval Prévertovu báseň Žirafí opera pod názvem *Lepardessus*. Loutkové zpracování třemi herečkami bylo poetické, zábavné i vážné. Tři krásné a elegantní mladé dívky vypráví o údelu žiraf. Jedna hraje na harmoniku, dvě se přetahují o kabát ze žirafí kůže. Rozhovor dědkovatek vedou přes lem kabátu. Když se potom v příběhu přeneseme do místa, kde žijí skutečné žirafy a jeden z lovců vyše smrtící výstřel, žirafa sundává kabát, jeho rudě krvavá podšívka mluví za všechno. Mladé herečky vypráví svůj příběh elegantně, citlivě, bez patosu.

Poslední... to je název zpracování slavné povídky Oskara Wildeho Slavík a růže. Inscenoval ho soubor **Přísně tajné!** z Chlumce nad Cidlinou. Dvě dívky se chystají na ples. Jedna je ta, kterou miluje chudý student a kvůli které nakonec zemře slavík, jen aby měla svou rudou růži. Druhá je vypravěčkou. Herečky více než spolu, existují vedle sebe. Česou si vlasy, zdobí se šperky, upíjí rudé víno. Vytváří

obrazy dokreslující známou pohádku. Někdy zbytečně doslovně. Celou atmosféru rozbije na konci nemotorný vstup studenta – herce, který dosud fungoval jako doprovod na kytaru za plentou. Je to vůbec první inscenace nově vzniklého souboru. Zatím vyšlápá dobrou cestou.

Na letní prázdninové dílně **Divadla Jesličky** se pod vedením Jiřiny Krtičkové zrodila *Krvavá svatba* Federica Garcii Lorci. Na prázdné scéně jsou dva dřevěné praktikáble. Smrtka rozhazuje krvavá klubka nití. Jednotlivé postavy sedí v kruhu a do děje vstupují. Hraje živá hudba. Zpívá se. Od začátku je jasné, že se bude pracovat se symboly. Jiřina Krtičková rozsáhlou předlohu velmi dobře seškrtala. Základní příběh zůstal. Zorientoval by se v něm i divák, který slavné Lorcovo dílo nezná. Koncept funguje. Nakonec se inscenace rozpadá v momentě, kdy jednání postav převezme vášeň. Co naplat. Jsme Češi a španělská nátura je nám na hony vzdálená. Nedokážeme se vybičovat k silným emocím. V tomto bodě je Krvavá svatba úskalím i pro profesionály. Když je toho málo, příběh ztrácí grády, příliš vášně zase může působit směšně. Pronásledování milenců v horách se proměnilo v pobíhání na jevišti, ve kterém se divák ztrácí. Matoucí také je, že vidíme pronásledované, jak v křídle sedí už ve zmíněném kruhu a čekají laxe na svůj výstup. Navzdory těmto problémům jsme viděli zajímavou úpravu notoricky známého díla.

Královéhradecká **Lůza** uvedla autorskou inscenaci *Zadlužená princezna*. Diváky soubor vytáhnul na trávník před divadlem. Jeho cíl byl jednoznačný: pobavit diváky. Příběh o zhýčkané materialistické bloggerce ze Slovenska, která potká muže svého srdce, je ze současnosti. V podání dvou herců, kteří i zpívají a hrají na kytaru, nabízí jarmareční divadlo. Nic nepředstírají, jdou do toho naplno, na umění kašlou, neberou si servítky. Intelektuálové možná odcházeli otrávení. Kdo se nechal strhnout lidovou komikou, byl potěšen. Viděli jsme divadlo syrové a zemité, které patří přesně tam, kde se hrálo. Na ulici.

Tkadleček: Hádka milence s neštěstím je anonymní dílo staročeského písemnictví z počátku 15. století. **Kateřina Prášilová** ho oprášila a společně s Jarkou Holasovu zinscenovala. V sále publikum přivítala křehká, svůdná a flirtující herečka v dlouhé červené sukni. Z davu si vybrala dva muže, které si doslova povodila, když je lehkou manipulací donutila uvázat sukni na provázky, přesně tak, jak potřeboval pro svůj další výkon. Diváky navnadila očekáváním, co přijde. Vyhmrutá sukně nad hlavu sloužila jako plenta. Objevily se dvě loutky Muž a Neštěstí. A té chvíli nastal problém. Textu ve staročeštině nebylo rozumět. Pochopili jsme, že nešťastně zamilovaný, a hlavně podvedený, hrdina se snaží sprovodit ze světa a jeho alter ego Neštěstí mu to rozmlouvá. S tímto jsme se museli spokojit. Více nebylo možné pochytit. Škoda.

Kateřina Prášilová, ZUŠ Jaroměř, *Tkadleček: Hádka milence s neštěstím*. foto:archiv přehlídky



Stodůlecký Píseček 2018

Zpráva o přehlídkce mladého a experimentálního divadla, která proběhla v pražském KD Mlejn 2.–3. března 2018.

Text: Alena Zemančíková

Stodůlecký Píseček v letošním roce 2018 zahrnoval 6 inscenací, aspirujících na přehlídku student-ského divadla Mladá scéna a na Šrámkův Písek, věnovaný experimentálnímu divadlu. Na to, jakou divadelní inspirací a počtem nejrozumnějších škol a vzdělávacích ústavů (i počtem obyvatel) metropole disponuje je to překvapivě málo a bylo by jistě na místě uvažovat nebo prakticky zkoumat, proč na možnost účastnit se se svou divadelní tvorbou přehlídky a využít tak možnosti odborné i divácké reflexe soubory (zejména ty studentské) rezignují. Když naopak jiné, které toho takřikajíc nemají zapotřebí, o účast na přehlídkách a debatu o své inscenaci stojí.

Soubor **Dipačápi**, který vystoupil první večer s inscenací *Turnaj GR 320*, je souborem studentským, a v diskusi se ukázalo, že zkušenějším, než jak se jevil z inscenace. Její předlohou byla sci-fi povídka o podivné soutěžní hře mimozemšťanů s lidmi, kteří přes momentální podlehnutí technologické manipulaci se nakonec svých emocí a lidského jednání nevzdají. Inscenace působila nedomyšleně, místy nelogicky a toporně ve svém jevištním fungování, sunula se lineárně vpřed bez rytmického členění a tím se stala navzdory jednoduchosti děje i základní myšlenky vlastně obtížně srozumitelnou.

Kardio Theatre, jakkoli je souborem zkušených dospělých, vykazoval podobné nedostatky jako studentský soubor předešlého dne, zejména opět v lineárním řazení jednotlivých čísel a bezradným zacházením s hracím prostorem. V inscenaci *Kabaret pro nezadané aneb Souj k svému jsou vyuzity ku prospěchu věci* živý klavírní doprovod a autorské písně. V porotě jsme si kladli otázku, kde a zda vůbec inscenátoři berou vzory pro komické jednání, kterému v této inscenaci dominovala neodůvodněná expresivita (např. nepřipadné a návodné pláče), která ve výsledku vyznívá ilustrativně a postrádá smysl pro timing a výstavbu gagu. Nutno však připustit, že tato inscenace značně utrpěla nepříznivým hracím prostorem. Na druhou stranu ovšem také nic neudělala pro to, aby ho alespoň poněkud upravila.

Spolek Antonín Puchmajer D.S. sehrál v zasedací místnosti kus nazvaný *Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami*. Podtitul: Panelová diskuse, ve které se pokoušejí přijít na kloub mladým lidem a jiným problémům. I tentokrát jde o poměrně nemilosrdnou sebeironii souboru pražských humanitních intelektuálů: konference odbíhá od tématu, její jednotliví účastníci se intelektuálně hašteří, o nějaké poznání vůbec nejde. Dominantním prvkem se stává jídlo, kterého je během hry zkonzumováno neuvěřitelné množství: jako by se duchovní prázdnota kompenzovala plným břichem. Stůl, zavalený použitými ubrousky a zbytky, evokuje obecné zasinění celého veřejného prostoru

od životního prostředí po politický diskurs, prostě duchovní nepořádek, který používá k vlastnímu uspořádání falešné a nefunkční kategorie („hovnaři a paradigmatiči“). Vidíme jakýsi moderní Satyrikon i se slavnou odpudivou hostinou.

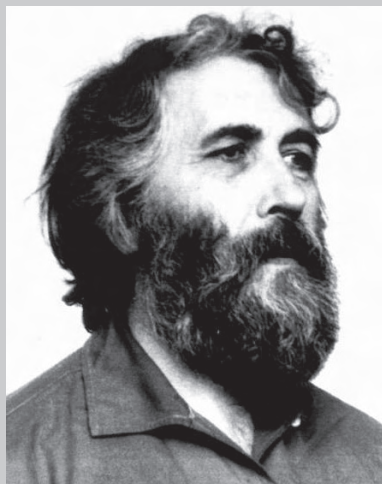
Soubor **Jednabáseň** přispěl programu přehlídky autorskou modelovou hrou *O co jde?* V ní skupina nadaných studentů vyhraje se svým projektem cestu do USA, ale taky se dopustí vážného kázeňského přestupku. Při něm je přistižena pouze jedna členka skupiny, shodou okolností její vůdčí intelektuální osobnost. Soubor pak rozehrává jednotlivé vztahové situace a dilemata, vyplývající z faktu, že pouze Johana, která průšvih vezme na sebe, je potrestána zákazem zúčastnit se cesty do Kalifornie. Pětici účinkujících se podařilo předvést herecky i dramaturgicky ukázněnou studii moderních pochyb o vině, oběti, solidaritě, ctižádosti, prospěchu, účelu a přátelství pod povrchem zdánlivě spořádané, fungující a prosperující společnosti.

Posledním příspěvkem programu Stodůleckého písečku byla inscenace souboru **Ztracená existence Vařparáda**. V tomto případě šlo o komedii, jejíž všechny složky byly na obstojné úrovni (stand up vystoupení v úvodu, živá hudba, schopní herci, promyšlený scénář). Přesto inscenace vzbudila u poroty a části publika rozpaky. Příběhem hry je natáčení špatné televizní zábavy, recyklující obehnané historky. Vlivem režijních požadavků i různých překážek (jako například požadavku sponzora na product placement) se televizní posezení rozpadá, až se nakonec rozsype docela. Ve hře se docela vtipně využívá odposlechnutých podbízivých nešvarů televizní zábavy, věc vlastně funguje. Jen v ní chybí zřetelnější vystižení toho, že to, co její herci tak dobře předvádějí, ve skutečnosti esteticky ani ideově nesdílí, že svojí inscenací jdou proti parodované televizní zábavě, nikoli s ní. V tomto případě se, obávám se, nepodařilo porotě přesvědčit tvůrce o oprávněnosti kritických připomínek.

Na celostátní přehlídku Mladá scéna byl nominován soubor **Jedna báseň s inscenací O co jde**. Na Šrámkův Písek soubor **Antonín Puchmajer D.S.** s inscenací *Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami*.

Bohumír Koubek

(8. 11. 1931 – 29. 8. 2018)



Když přivezli z tiskárny sešitek s prostým názvem **Omalovánky**, nebyl už jejich autor, sochař a loutkář **Bohumír Koubek** mezi živými. **Omalovánky** byly jeho poslední prací, byl již delší dobu upoután na lůžko, ale nezahálel, kreslil a rozdával obrázky, sobě i druhým pro radost. Většinou kreslil pohádkové postavy, krále, princezny, čerty, vodníky, ale také stylizované šašky a paňáci ve stále nových a nových variantách. Završila se tím Koubkova tvorba i životní pouť.

Text: Jan Novák

I když se narodil na Březových Horách u Příbrami, prožil prakticky celý život v Praze. A byly to patrně časté návštěvy produkcí lidového loutkáře Antonína Kopeckého a představení Říše loutek a Divadla Spejbla a Hurvínka, které nasměrovaly jeho životní dráhu. Již jako jedenáctiletý hrál na dvorku s vlastnoručně vyrobenými maňásky a pár let nato vytvořil i sadu marionet.

Ve dvanácti letech vyrobil jeden a půl metru vysoký model Staroměstské radnice. Nebylo pochyb o jeho výtvarném nadání a manuální zručnosti. Bylo tedy logické, že po absolvování měšťanské školy pokračoval ve studiu na Ústřední škole bytového průmyslu, kde navštěvoval řezbářskou speciálku. V šestnácti letech se stal z pravidelného diváka aktivním spoluvůrcem Říše loutek. Zprvu jako elév dostával pomocné úkoly, ale velmi rychle se uplatnil jako zručný loutkoherec. Velkou inspirací se mu stala návštěva moskevského Ústředního loutkového divadla v roce 1948. Ne snad velkoformátovými inscenacemi, ale sólovými výstupy S. V. Obrazcova. Vytvořil pak několik mimických loutek a sólová čísla, která nezapřela inspirační zdroj. Byl jejich invenčním interpretem a sehrál je ve stovkách vystoupení po celé republice, v pořadech s takovými hvězdami, jako byl Vlasta Burian, Beda Lak, Josef Pehr a mnoho dalších.

V letech 1949–1954 navštěvoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou, speciálku užitého sochařství u prof. Josefa Wágnera. Po absolutoriu ho čekala dvouletá vojenská služba, a když se chýlila ke konci, sešly se mu tři stejně lákavé nabídky. Josef Skupa si cenil jeho tvárného hlasového fondu, nabízel mu interpretaci paní Drbálkové. S další nabídkou přišel Dr. Jan Malík, otevřela se mu možnost angažmá v Ústředním loutkovém divadle. Ale shodou okolností se v té době rozhodl Vojta Sucharda rezignovat na vedení Říše loutek, kterou založil a byl jí 36 let principálem. Nabídce stát se Suchardovým nástupcem a pokračovatelem Koubek neodolal. Stal se tedy na 15 let vedoucím divadla Říše loutek.

Koubek nebyl žádný revolucionář, ale přesto cítil, že Říše loutek potřebuje novou energii. Bylo mu jasné, že je především nutné obměnit repertoár a při vši úctě k suchardovskému odkazu co nejdříve

stáhnout staré repertoárové stálíce. Měl šťastnou ruku, když si za svou první inscenaci zvolil Cinybulkovy Hračky na cestách, osvědčený text, který rozehrál výraznými a technologicky kvalitními marionetami. Svým režijním vedením dokázal soubor dovést k mimořádným hereckým výkonům. Inscenace bodovala na Loutkářské Chrudimi v roce 1958. A pak už následovala jedna inscenace za druhou, většina z nich s marionetami. Ne zcela přesně se tvrdí, že Koubek začal pro každou novou inscenaci realizovat jiné výtvarné řešení. Tato praxe se v Říši loutek začínala praktikovat již od roku 1949, ale za koubkovské éry se stala samozřejmostí. Jedním z vrcholů jeho inscenační tvorby se stal Pohádkový zákon Karla Maška-Fa Presto (1961). Konstrukčně i výtvarně výborné loutky, herecké výkony vzbuzující respekt a uznání. Na Loutkářské Chrudimi sklídl mimořádný ohlas od kolegů loutkářů a kritické reflexe od poroty. Koubkovy loutky byly tvarově stylizované, ale vždy to byla stylizace esteticky pohledná bez nepříjemných deformací. V roce 1968 uvedl na scénu Fausta lidových loutkářů. Inscenaci, která nejen textem, ale především výtvarným pojetím byla reminiscencí na produkce kočovných komediantů. Byla to Koubkova poklona a poděkování za nezapomenutelné dětské zážitky a předznamenávala obecnou vlnu zájmu o staré loutkové hry. Obdobné zdroje inspirace vedly Koubka k inscenaci Malé loutkové varieté (1970), inscenaci opakovaně uvedené na Loutkářské Chrudimi, ověřené řadou cen a natočené Československou televizí. Pro úplnost je třeba připomenout inscenaci Don Šajn (1977), kde se k témuž zdroji obrátil do třetice, a také tato inscenace přinesla Říši loutek palmu vítězství. Když se Koubek v roce 1971 rozhodl opustit principálský post v Říši loutek, aby se mohl věnovat sochařské tvorbě, rozloučil se výpravou k Renčově hře Labutí princ, výpravou baladickou, působící až monumentálně a evokující severské ságy. A krátce nato, v roce 1973, vytvořil pro inscenaci nové umělecké vedoucí souboru Hany Zezulové výpravu zcela jiného charakteru, loutky hrubě tesané z dřevěných špalků ve scéně zatěžkané masivními dekoracemi. Jednalo se o Speranského Krásu Nevidanou, která na festivalech v Žilině a Chrudimi vzbudila rozruch právě především tou „nekoubkovskou“ výpravou. Nelze opominout Koubkovo loutkoherectví. Zmínili jsme jeho virtuózní kabaretní čísla. Stejně znamenitě ovládal i marionety. Nejčastěji se však uplatnil jako mluvič. Měl široký hlasový rejstřík, od fistule po chraplavý stařecký hlas. S oblibou hrával texty lidových loutkářů, což je nejlépe zaznamenáno na nahrávkách pro soubor Zvoneček z Prahy-Braníku. Ve hře vždy ztvárnil několik rolí.

Po jeho odchodu z vedení Říše loutek se na scéně stále častěji dostávali ke slovu maňásci a javajky a Koubkovo loutkářské srdce patřilo především marionetám. A tak není divu, že ho zlákaly ke spolupráci dva pražské soubory, které jsou ortodoxně marionetářské: kobyliská Jiskra a branický Zvoneček. Pro oba soubory vytvořil několik výprav, s oběma soubory si občas i zahrál. Říši loutek se ale neodcizil, opakovaně se do ní vracel jako výtvarník i jako režisér. Splnil si i jedno své dávné přání a v roce 1998 vypravil a režíroval Kašpárkovu maminku Karla Maška-Fa Presto.

Bohumír Koubek byl ovšem také sochař. Jeho sochařské práce mají různé polohy. Na jedné straně jsou realistické, chtělo by se říci štursovské portréty (Max Švabinský, Vojta Sucharda, Jan Zrzavý) a vedle toho plastiky odrážející jeho celoživotní lásku k lidovému umění, jak to nejpřesvědčivěji dokumentuje křížová cesta pro kostel Povýšení svatého Kříže v Poděbradech. Loutkáři ovšem oceňují především jeho pamětní desku připomínající založení UNIMA. Sedm postavíček Kašpárků zdobí vchod do Říše loutek a plastika, která svou koncepcí navazuje na prvorepublikové logo Ivo Puhonného, se stala jedním ze současných symbolů UNIMA. Postava Kašpárka byla Koubkovi představitelem celého tajemného, rozverného a uhrančivého světa dřevěných herců. Vytvořil jeho postavíčku v mnoha variantách. Jako by stále hledal jeho ideální podobu. Snad ji nakonec našel. Koubkův Kašpárek vítá diváky s otevřenou náručí nad vchodem do Říše loutek.

O čem jsme se bavili v Hronově

Několik otázek na téma politikum v divadle z Problémového klubu na Jiráskově Hronově 2018

Text: Alena Zemančíková

1. Inspirace historickými postavami a událostmi: Gerta S., Osm statečných a Nežádoucí návrat.

V případě *Gerty S.* šlo o jevištní adaptaci beletristického textu – románu Kateřiny Tučkové *Vyhánání Gerty Schnirch* (Host 2015). Jako základ pro inscenaci si ho vybral soubor **Základní umělecké školy Štítného v Praze Zpátečníci**. Čtyřsetstránkové dílo v pravém slova smyslu nedramatizovali, ale převodli jeho esenci na jeviště s pomocí osvědčených technik dramatické výchovy, která své věrné učí vyjádřit situaci obrazovou zkratkou. Dialogů použili minimum, dokumentů (jako je např. legendární brněnský projev prezidenta Beneše, v němž použil dáblské slovo „vylikvidovat“) pár. Zatímco román sleduje zejména to, jak život s identitou, kterou člověk nenávidí (Gerta je považována za Němku, i když má českou matku a Němkou se necítí i proto, že její německý otec je názory i chováním odpudivá osoba) je trvale destruován bez možnosti usadit se do normálu ani tehdy, kdy poměry kolem celkem už normální jsou, soubor mladých frekventantů ZUŠ se zabývá více historickou vinou na smrti stovek obětí pochodu smrti brněnských Němců, vesměs žen, dětí a starých lidí. Otázkou je, zda je adekvátní smyslu předlohy takové zkrácení a zjednodušení, zda se neakcentuje historická vina českého národa na úkol individuálního osudu titulní hrdinky? Odpověď není jednoznačná a rozhodně do ní patří, že sám fakt, že se soubor frekventantů ZUŠ tématem brněnského pochodu smrti a poválečného odsunu německých obyvatel z Československa zabývá, je dobrou zprávou. Vyznění inscenace není ideologické ani historicky mylné.

Ve druhém případě sehrálo karlovarské **Divadlo Dagmar** mimo hlavní program, ale velmi vhodně v kontextu dne, inscenaci *Osm statečných*. Režisérka Hana Franková sestavila scénář z knihy Poledne Natálie Gorbaněvské a souboru dokumentů *Za vaši a naši svobodu* editora Adama Hradílků. Jde o protest osmi občanů Sovětského svazu na Rudém náměstí v Moskvě proti okupaci Československa v srpnu 1968. Inscenace má podobu soudního jednání, při němž jednotliví účastníci formulují své důvody, jsou soudem přerušováni a napomínáni. Je to rétorické divadlo, postavy jsou charakterizovány svou výmluvností. Největší silou působí síla dokumentů: tak zákeřné a přitom pseudokorektní vedení soudního procesu by si dramatik nevymyslel. Rozmanitost osobností ukazuje, že takový protest zastupuje hlas celého národa, ne nějaké zájmové skupiny, jak se obyvatelům snaží namluvit představitelé moci, a bere na sebe úkol i za ty, kteří se sami promluvit bojí nebo věci nerozumějí. To, oč se v Osmi statečných hraje, je sebeúcta a čest. A tyto dvě kvality vyžadují osobní pevnost, která se projevívá v hlase a tělesném postoji, a té se hercům Divadla Dagmar dostává v míře odpovídající tématu. Z jeviště zaznívá jasné slovo bez pochybností. A otázka? Spíše připomenutí, jak se do scénáře o reálné události dostávají prvky mýtu, v tomto případě biblického o deseti spravedlivých, kteří by

mohli zachránit město před zkázou. Vždy je potřeba jen malého počtu spravedlivých lidí, aby se svět nerozpadl do chaosu. Inscenace Divadla Dagmar ukazuje, jak je někdy dobře zříci se metafor a prostě zaujmout postoj.

Soubor **VTAHU z Brna Lužánek** se inspiroval knížkou *Nežádoucí návraty EFB*, kterou z dokumentů z rodinného i veřejných archivů sestavil o svém otci Emilu Františku Burianovi jeho syn Jan Burian. Interpretační rovinu knihy vtělil autor do dopisů otci, který svého syna prakticky nevychoval, zemřel poměrně brzy po jeho narození, ale ovlivnil ho umělecky. Umění E.F.B. je nakonec to, co překlene historické peripetie i ideové omyly, říká Jan Burian svou knihou, ale statečnost ani omyly a chyby svého otce nepopírá. Otázka: může vyznít inscenace o velkém uměleckém nadání, doprovázeném lidskou omylností, pokud se na jevišti nepředvede alespoň ukázka v reprezentativní podobě? Zdá se, že ne, že důkaz o umělecké velikosti EFB, bez ohledu na osobní peripetie, v inscenaci chybí. Ale pak Burianovo politikum „umění má sloužit, ale ne posluhovat“ vyznívá jako nereálný sen pošetilce.

2. O konzervativních hodnotách

Impulsem pro tyto úvahy se stalo klasické marionetové divadlo souboru **V Boudě z Plzně**. Inscenace připomněla publiku existenci klasického loutkářství s nutnou potřebou zručnosti a myšlení „skrže loutku“. Na inscenačním výsledku se však také ukázalo, že takto tradičně založená poetika vyžaduje mimořádnou péči a důslednost v prezentaci oněch tradičních postupů. Podobná otázka se vynořila nad inscenací Puškinova *Evžena Oněgina* divadla **ANFAS z Prahy**: soubor je profesionální a inscenace

Z představení Gerta S.; foto: Ivo Mičkař



byla sehrána v řadě inspirativních představení. V dramaturgicko-režijním řešení (režisér Pavel Khek) je vyhověno tradičním představám o podobě i jednání stěžejních postav: Oněgin Petra Mikesky je pohledný dandy přitažlivého zevnějšku a sexy cynických názorů, Olga je naivka, Táňa je zamyšlená, Lenskij je prostomyslný ctitel i přítel. Kdyby Puškinovy verše, které jsou tím, co činí příběh z ruské provincie neobyčejným, zaznívaly z jeviště v celé kráse, originalitě, ironii a výrazové nápaditosti, úplně by to stačilo. Ale nezaznívaly, zejména ne z úst představitele Oněgina, který si s Puškinovou brilantní formou dělal, co chtěl, ke škodě obsahu, srozumitelnosti a samotného významu. Takto pojatý konzervatismus je spíše výprodejním artiklem.

Zcela naopak tomu bylo u inscenace *Šťastný princ* souboru **MajTo ze Žamberka**. Wildeova dekadentní pohádka si klade otázku, zda krása, tato nepopiratelná hodnota, oslovující každého, je vyšší hodnotou než prostá lidská existence. Vysoce estetizovaným způsobem příběh odvypráví dva mladí protagonisté, Vlaštovka a Princ, jen s pomocí pohybu ruky, znázorňujícího let, několika třpytných skleněných předmětů, tří prstýnků a náznaku sochy Šťastného prince. Všechno, co tvořilo inscenaci Olgy Strnadové (ve spolupráci s Karlem Šefrnou), bylo vedeno co možná k dokonalosti, s důslednou péčí o všechny složky inscenace. A otázka? Spíš odpověď na otázky kolem Oněgina.

Debaty o konzervativních hodnotách a jejich zpochybnění se ale vedla nejen kolem estetické stránky inscenací, ale také nad jejich smyslem, obsahem. Tak absurdní *Hra na Zuzanku* Miloše Macourka od souboru **Stinné stránky z Mostu** na základě textu z roku 1967, sestavené ionescovským způsobem z nepatřičných replik, které ale v konvenční situaci fungují bez ohledu na pravý smysl slov, dokázal zpochybnit dnes tak často skloňovanou „tradiční rodinu“. Život pasivní Zuzanky od narození do smrti, formovaný jen prázdnými frázemi a konformními ambicemi, se vyjevil jako kvalita, o níž je třeba diskutovat.

Podobně, v naprosto odlišném typu psychologického realistického dramatu, klade otázky inscenace *Její Pastorkyňa* Gabriely Preissové souboru **Máj z Prahy**. Jaké to konvence vedou Kostelničku ve starosti o Jenůfínu budoucnost až vražednému činu, když sama je tak sebevědomou a autentickou osobností? Co je příčinou až panické Jenůfíny hrůzy z „ostudy“, z jakého základu se tyčí dvojí metr, který měří jinak nezodpovědnému Števovi a jinak z lásky zhrěšivší Jenůfě? A otázka? Zda je na jevišti možné vystihnout komplikovanost pohnutek k jednání u postav Preissové tragédie bez rozehrání nuancí psychologického herectví? A můžeme-li pochopit Kostelničku, když se nám dostatečně nepředvede povaha obce?

3. Mužská a ženská energie na jevišti

Kdykoli se na jevišti objeví soubor složený ze samých chlapců (mužů), v některém hodnocení spolehlivě zazní slova o jakési jiné, mužské energii. Hodnotící znaménko je kladné. Jakoby ženy na jevišti osudově mířily k rozmělnění, sentimentalitě, nevýraznosti, jakémusi ozdobnému vlání, a muži byli razantní, konkrétní, akční. Tentokrát to v Hronově bylo jinak. Konkrétní, razantní a akční byly dvě herečky souboru **ZDIVIDLA z Ostravy** v inscenaci *Už brzy dozpívám*. V této autorské inscenaci, tematicky se točící kolem oslav 18. narozenin, padají razantní slova na adresu vlastní osobnosti, budoucnosti, životních cílů, krásy, rodiny, lásky, očekávání, která se do člověka v tom věku kladou, a upřímně řečeno, stejný text by mohli klidně hrát dva kluci a vtip by měl stejný (včetně obzvlášť originálního skeče nad receptem na dort, v němž herečka nerozumí terminologii jako „utřít máslo“ nebo „našlehat sníh“.) Životní energie mladých mužů i žen je stejná, razantní nebo zvadlá, drsná i jemná, na pohlaví

nezaléhá. Nevystoupilo by to tak výmluvně, kdyby pravý opak, tedy únavu, rozplizlost a nedostatek tempa nepředvedli tři bytelní chlapi **Stadického divadla z Ostravy** v témže prostoru Sokolovny v rovněž autorské inscenaci *Útek*. Podobností o bezradnosti z nabyté svobody tak podehráli, že podrazili vlastní text a energii nejen že nepředali, ale z publika i vysáli.

S fenoménem ztráty energie pracovala i **inscenace Divadla Dagmar Sokolov**. Zde tři muži různého věku vyprávějí (a částečně i čtou) texty depresivní existenciální výpovědi sokolovského autora Lukáše Beneše. Trojjediný vypravěč se v uhlennými povrchovými doly, pustnoucí architekturou a bídným společenským životem devastovaném městě cítí zpustošen a vyčerpán jako město samo, průběžným motivem je pocit zimy a nechutenství. Negativní energie města ničí jeho obyvatele – a v inscenaci Divadla Dagmar je to zahráno způsobem, který trýzeň protagonistů přenáší do publika až fyzicky. Tento způsob práce se zmařenou mužskou energií, k němuž patří i sebeničivý sarkasmus, je obtížný a rafinovaný. A slouží k obrazu stavu obce.

A otázka? Ta nastala až při diskusi o bloku Tanec, tanec, kdy jsme vrtěli hlavou nad anotacemi většinou působivých tanečních kompozic, jejichž slovní předznamenání rozmazávalo sdělení, nesené hudbou. Nejnapadnější to bylo u choreografie *Neustupujme* (soubor **Magdalena Rychnov u Jablonce nad Nisou**), tančené na stejnojmennou kantátu Miloslava Kabeláče z roku 1939, zkomponovanou na lidové texty o vpádu Brandeburků (a v závěru zaslechneme husitský chorál), přičemž anotace naprosto defenzivně říká: Lituji, já nechci být pánem světa... cesta životem je bohatá a krásná, ale my jsme se na ní ztratili...naše vlastní rychlost nás brzdí... myslíme příliš a cítíme málo! A tedy otázka: proč máme potřebu se uchýlovat k obecnostem, máme ostych před jasně řečeným slovem, zřetelný význam rozměňujeme estetizací za každou cenu? V čem spočívají zábrany zaujmout jasnou pozici? Není (alespoň v tanci) důvod náhodou i v předsudku, že se to pro ženy jaksi nehodí? Ale proč ne, když pole pro životní zápas máme všichni společné? A co se s námi stane, když nás životní energie opustí?

4. Otázka nikoli poslední v Problémovém klubu, ale v tomto článku

Zrodila se nad inscenací *Krále UBU* souboru z **Islandu**: může téma, které vybízí k tolika politickým interpretacím, jako je Král Ubu Alfreda Jarryho, vyznít i nepoliticky, aniž by publikum mělo pocit, že něco chybí? Odpověď, k níž zavdalo podnět vystoupení Islandanů, založené na robustní karnevalové poetice bezuzdného řádění, je i shrnutím linie debatování v Problémovém klubu: politikum nezmizí, ani když inscenace nepracuje s aktualitou. Politikum do divadla bytostně patří, je v něm vnitřně přítomno. Divadelní politikum je vztah člověka a společnosti, který se projevuje ve všech rovinách existence. A tudíž i inscenace.

A ještě poslední slovo: vážná událost mě donutila odjet z Hronova ve čtvrtek večer. Neviděla jsem tedy – a v klubu nezažila – poslední diskusi o inscenacích, z nichž rozhodně *Ukradená krev* souboru **Malá a Velká z Českého Krumlova** do debaty o divadelním politiku a jeho různých projevech přispěla.

V rolích lektorů Problémového klubu vystupovali Milan Schejbal, Aleš Bergman, Michal Zahálka a Alena Zemančíková. Účastníci klubu a diskutující byli podnětnými účastníky diskuse, jejichž vnímavost vůči divadlu byla značně nejen adresou či oponenturou, ale i oporou lektorům. Povaha letošního PC se z dosavadních ročníků podobala tomu, co charakterizuje slovo „klub“.

49. Krakonošův divadelní podzim

Národní přehlídka venkovských divadelních souborů (Vysoké nad Jizerou 12.–20. října 2018) se rychlým tempem blíží ke své kmetické padesátce. Letos jeden rekord zlomila. V průběhu festivalu bylo odehráno pětistě představení. Naplněné sály (odpolední představení navštívili většinou senioři), z osmi soutěžních představení se dvakrát nehrála pouze dvě, mimořádně krásné počasí, i v nadmořské výšce 750 metrů se teploty v polovině října šplhaly k 18 stupňům. Nepamatuji ročník, kdy nebyla pro tento kraj tak typická mlha. Je pro to jednoduché vysvětlení. První sobotu převzal vládu nad městem ve formě klíče předaného paní starostkou Lucií Vavrkovou Strnádkovou Krakonoš. Přece si nezkaží vlastní akci.

Text: Lenka Láznovská

Pořadatelé festivalu (SČDO jako vyhlášovatel, město jako spoluvyhlášovatel a pořadatel spolek Větrov, spolupořadatelé DS Krakonoš, Městská knihovna) usilují především o dobrou atmosféru a pohostinnost. Např. členové spolku Krakonoš v průběhu festivalu figurují v mnoha rolích. Ono okřídlené podkrakonošské „přijďte k nám pobejt“ najdeme v každém jejich počínání. Počínaje vítáním na radnici, uvítáním samotným vládcem hor Krakonošem před divadlem s dechovkou a mažoretkami, společenský večer pro soubor v restauraci U medvěda až po dojemné loučení s poudačkou, neoficiální hymnou festivalu Tam na horách a moha dárečky. Každý soubor má mimochodem vlastní hostesku. Důležité je, že hrající soubor je hvězdou a může si to užít. Každý soubor, který to zažil, rád třikrát oběhne kostel s nadějí, že se do Vysokého vrátí. Takovou vpravdě domáckou atmosféru nemá žádný jiný divadelní festival. Ani ji vlastně nemůže mít. Např. na letošním JH se hrálo více než čtyřicet amatérských souborů. Tím to nesrovnávám ani neříkám, co je lepší. Hronovský festival je velká divadelní hostina a lidé tam jezdí, aby si především užili divadlo se vším všudy, tedy se semináři, diskusí o divadle včetně nočního Tritonu. Na KDP stihnou i tu a tam nějaký výlet, ochutnají nabídku divadelní kuchyňky, zajdou do vyhlášeného Krakonošova pekařství, případně shánějí legendární vysoké zelí. Mohou si dopřát dokonce tři semináře. Každé dopoledne odborná porota (letos v obměněném složení v čele s novým předsedou režisérem Jaroslavem Kodešem, kterému sekundovali dva mladí režiséři Hana Marvanová a Vladimír Kracík z olomoucké Tramtárie, scénograf Petr Kolínský, publicistka Lenka Láznovská, v první polovině přehlídky byla členkou ještě dramaturg Petra Richter Kohutová)) se podrobně věnovala každému soutěžnímu představení. Legendární půdička s lektorem Rudolfem Felzmannem zkoumala na základě představení, co by se dalo dělat se žánrem, jak vést herce, jaký udělat dramaturgicko-režijní plán. Odpoledne v místní sokolovně pracoval Klub režisérů SČDO. Svatopluk Vašut, který klub vede už potřetí, pokračuje ve svém záměru seznamovat s méně známými díly světové divadelní literatury. Letos zvolili jednoaktovku Tennesseeho Williamse *Auto-da-fé*. Ustaví se několik skupin, které pracují na vybraných scénách o délce do pěti minut. O své roli Vašut říká, že se „snaží provokovat, inspirovat, utěšovat a nepřekážet“. Pět dnů strávila ve Vysokém skupina gymnazistů semilského gymnázia. Hanka Marvanová se snažila je nenásilně poučit o divadle včetně



Krakonoš nesmí chybět, foto: Ivo Mičkal

improizačních cvičení. Diskutovala s nimi rovněž o představeních festivalu a také studenti podobně jako půdičkáři mohli na rozborovém semináři říci své stanovisko, což přispívá k atraktivnosti semináře pro soubory. Každý den vychází zpravodaj Větrník.

Do společenského rámce festivalu patří nedělní odpolední beseda s hostem přehlídky. Stanislav Zindulka vyprávěl o svém mládí s ochotnickým divadlem v Jilemnici a samozřejmě o své pouti českým divadlem. Vynikající divadelní a filmový herec je ve svých 86 letech zábavný a samozřejmě moudrý. „Obdivuji vás a děkuji“, řekl přítomným při vítání před divadlem. Tradicí přehlídky je rovněž závěrečný bál Sejkorák, před nímž je provedeno závěrečné vyhodnocení a rozdělení cen a diplomů. Hlavní cenu za inscenaci předává zástupce hlavního partnera, jímž je firma UNICONTROLS. Záštitu nad přehlídkou letos převzali senátor Jaroslav Zeman a hejtman Libereckého kraje Martin Půta. Přehlídka hospodařila s rozpočtem 820 tis. Kč. Příspěvky ministerstva kultury, Libereckého kraje a města daly dohromady sumu 349 tis. Kč. Sponzoři přispěli částkou 155 tis. Kč. Z hostů přehlídky je třeba zmínit návštěvu ředitelky odboru regionální a národnostní kultury MK ČR dr. Zuzany Malcové.

Začátek přehlídky byl hodně smutný. Ráno totiž dorazila zpráva, že boj s těžkou nemocí prohrál František Zborník. Do Vysokého se těšil (měl být předsedou poroty) a ještě na poděbradském FEMADu říkal, že se ve Vysokém uvidíme. Nebyla uvedena ani první soutěžní inscenace **Rádobydivadla Klapý U kočičí bažiny** Mariny Carr. Hlavní roli Hester Swanové totiž ztvárňuje Vladka Zborníková. Místo ní jsme zhlédli inscenaci poslední Františkovy hry *Skřivani už jen v Shakespearovi* v provedení **dobrodinských Zmatkařů** (režie Ladislav Valeš). Premiéru měla 22. září a byla poslední akcí, které se František zúčastnil. Inscenace určitě příští rok vstoupí do postupového systému. Na KDP nebyla hodnocena. V nesoutěžním programu jsme viděli ještě pohádku pro děti *Skřítkosnění* (M. Dvořáková a M. Švecová) **Vojana Brněnec**, Defilé pohárku SČDO a nočníkové představení korupčního spolku Vobskočák. Závěrečným hostem byla inscenace hry Vratislava Blažka *Sověťáci ochotnického spolku Kutná Hora*.

Jako každoročně festivalu předcházely postupové přehlídky. Letos jich bylo devět. Prvními byly Třeštské divadelní jaro (16.–23. března) a Miletínské divadelní jaro (16.–18. března). Následovaly Sněhový Brněnec (23.–25. 3.), Klicperovy divadelní dny v Sadské (12.–15. dubna), Trhové Sviny (20.–22. 4.), Štívadlo ve Štítině (23.–29.45.), Hanácký divadelní máj (28. 4.–5. 5.), Josefodolské divadelní jaro (11.–13. 5.). Poslední byly Žlutice (Žlutické divadelní léto 25.–27. 5.). Celkem na nich bylo uvedeno 67 inscenací. Nejvíce inscenací (11) nabídli v Josefově Dole, nejméně (5) naopak v Sadské. Při pohledu na programy jednotlivých přehlídek je zřejmé, že také v letošním roce převažovaly komedie. A to jak ze současné zápletkové světové divadelní produkce (5 inscenací otce a syna Cooneyových), Dokonalá svatba, francouzští autoři (Jean Claude Isler, Marc Fayet), Miro Gavran, Pam Valentine, tak ze starší produkce (Norman Robbins Hrobka s vyhlídkou, G. B. Shaw Pygmalion, E. E. Schnitt Manželské vraždění, Joseph Kesselring Jezinky a bezinky, dále Ryba ve čtyřech, Rozmarný duch, Slaměný klobouk, Molière Lékařem proti své vůli, Gogoovi Hráči, Čechovův Můj strýček, jeho excelence. Poslední tituly zastupují klasiku, kterou můžeme doplnit ještě inscenací Shakespearova Dona Andronica. České tituly čerpají rovněž z klasiky (V. V. Štech Deskový statek, F. F. Šamberk Jedenácté přikázání, K. Čapek Loupežník) i ze současnosti (cimmanovský Lijavec, Krausův Víkend, J. Koloděj Postel pro anděla, L. Smoček Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho, nová hra Jaromíra Břehového Slušný člověk, V. Peška Staré pověsti české). Výjimečně najdeme mezi všemi uvedenými tituly jiný žánr než je komedie. Jsou jimi jistě drama U kočířů bažiny Mariny Carr, Princezna T. D. Fischerové, hudební divadlo Bedřich Smetana The Greatest Hits, kabaret Český Děják, detektivka Na koho to slovo padne podle A. Christie. Výjimkou jiného žánru jsou pohádky. Celkem bylo provedeno 18 pohádek jak jako inscenace převzatého textu např. V. Janečková Nezbedná pohádka, B. Fixová Drak pro princeznu, J. Pacovský Strach má velké oči, V. Kracík O šíleně statečném Ivánkovi, J. Pálka Jak bylo čertům v peklu zima, J. Werich Duhový tanec, J. Drda Hrátky s čertem), tak podle vlastních předloh (za všechny T. Čivrný Pohádky do hajan, Jak Honza napravil mlynáře na motivy lidových pohádek). K této dramaturgii je třeba učinit jednu poznámku. Vyslechla jsem mnohé nářky na téma drahé autorské poplatky. Je pravda, že sedm tisíc za jedno představení zahraničního autora není pro venkovský soubor málo. Hlediště nejsou velká a drahé lístky by se patrně neprodaly. Při vstupném 60,-Kč se sedm tisíc nevydělá. Pak je třeba obrátit se české autory a vrátit se ke klasice. Zapomeňte prosím na to, že se za totáče poplatky většinou neplatily. Česká republika je signatářem Ženevské konvence o autorských právech a pokud chceme být členem mezinárodního společenství, tak jiná cesta neexistuje.

Z 67 uvedených inscenací bylo uděleno 6 nominací a 6 doporučení. Tři přehlídky nenominovaly a dvě dokonce ani nic nedoporučily (Sadská a Trhové Sviny). Je fair připomenout, že na obě poslední uvedené se přihlášily dvě inscenace (Sadská: Dobřichovická divadelní společnost Peklo v hotelu Westminster, Trhové Sviny: DS Vojan Libice Nevěsta k pohledání), které uspěly v soutěži o účast na Divadelním pikniku Volyně a Dobřichovičtí došli dokonce až na JH. Programová rada přehlídky, která se skládá ze zástupců pořadatelů a zástupců porot jednotlivých přehlídek, doplnila nominované inscenace o dvě doporučené. Vzhledem k neúčasti Rádobydivadla Klapy bylo nakonec provedeno 7 soutěžních inscenací. Tentokrát byl mezi osmi soubory pouze jediný nováček – Divadlo Stodola Jiřkovice. Místní DS Krakonoš svou letošní účastí (po dvacáté šesté) zvýšil svůj náskok v čele pelotonu. Největší mezeru mezi jednotlivými hostováními na festivalu měla určitě DS Scéna Libochovice (na další účast čekala dvanáct let). Přestože k výběru na KDP byly především situační komedie, byla

žánrová pestrost letošního programu větší. Viděli jsme jedno hudební divadlo, jeden kabaret, jednu satirickou komedii jednu konverzační komedii a tři situační. Raritou jsou dvě inscenace jednoho autora (R.Cooney). Troufám si říci, že premiéru ve Vysokém měla aréna, kterou pro Ženy v ringu postavili Vysocí pořadatelé v hasičárně. Kdyby tady mohlo být drama U kočířů bažiny, byl by program ještě pestřejší. Co jsme tedy letos na KDP viděli.

První sobota patřila místnímu **DS Krakonoš**. Vybral si hudební komedii Jiřího Janků, Petra Svojtky a Jiřího Janoucha Bedřich Smetana: *The Greatest Hits* (nominace). Scénář ve formě divadla na divadle (Činoherci se s vidinou získání finančních prostředků pro chudé divadlo z grantu pustí do jakéhosi extraktu ze Smetanových oper). Scénář, o němž autoři předpokládali, že každý soubor do něj vloží něco ze sebe, osciluje mezi legrací a programovým patosem. Inteligentní zábava staví na parodování divadelního provozu, kde jsou jasně rozdané role – režisér, dramaturg, rekvizitář, choreograf, jednotlivé typy herců až po modelové situace při zkouškách. Paroduje se samotná látka, tedy libreta Smetanových oper, z nichž je vytvořen příběh (na jedné straně naivní příběhy Prodané nevěsty či Hubičky nebo Dvou vdov, na druhé smyšlené rytířské příběhy oslavující domnělou českou hrdinnost opřenou o fiktivní rukopisy Královédvorský a Zelenohorský), do nějž jsou zasazeny různé árie jako citace z operního díla. Průnikem těchto dvou rovin vzniká dílo, které se s nadhledem a ironií dívá, jak na divadlo, tak na Smetanovo dílo. Nicméně Smetanova krásná hudba zaznívá s živou hudbou na jevišti a vlastním aranžmá Petra Tomeše. Marie Brtková Trunečková jako režisérka už dávno osvědčila svůj smysl a cit pro hudební žánr. Soubor prokázal svou schopnost ansámblového jednání. Lépe funguje druhá část, kde je souboru dobře se Smetanou a jeho hudbou a kde dokázali vytvořit zajímavé komické typy (např. stařenka Roberta Nevadby, Libuše Jany Vodseďákové, Dalibor Karla Bárty ml.). Neporadili si s interpretací a přesným definováním souboru, který smetanovský příběh hraje.

V neděli se ukázala **DS Scéna Libochovice** s dramatizací povídky A.P.Čechova: *Můj strýček, jeho excelence* (doporučení). Předlohu si jako zcela neznámou vybral pro rozhlasovou dramatizaci Jiří Strnad, který ji rovněž přeložil. Povídka patří do období groteskních satirických povídek, v němž se Čechov programově hlásí ke Gogolovi. Příběh je vlastně anekdota, kterou můžeme vyložit i tak, že strýček Chvostov, tajný rada z Moskvy, přijíždí na statek své venkovské sestry s úmyslem vytáhnout z ní peníze na svou dovolenou a tomu podřídit své jednání. Inscenace nabízí zajímavý divadelní úkol – totiž zdivadelnit původně nedivadelní předlohu. To při její malé dynamice není jednoduchý úkol. Režisérka Alena Burdová se s tím statečně poprala. Inscenace není nová, patrně je dokonce za zenitem, takže se leccos už vytratilo. Dobré typové obsazení (zajímavým typem je Jiří Dědounek jako Chvostov) sráží nejednotnost hereckého stylu. Mužské postavy jsou hrané s nadsázkou a často až groteskní stylizací, ženské naopak jsou civilně realistické. Inscenaci chybí situace (až na jednu), spíše se rozpadá na jednotlivé monology a dialogy. Scéna a kostýmy navržené Renatou Grolmusovou ztratily svůj jednotný rukopis a působí zcela nesooudě.

Další na řadě bylo překvapení letošního KDP **Doveda Sloupnice** a jejich autorský kabaret nazvaný *Český děják* (nominace). Doveda je docela zajímavý soubor. S trochu nadsázky by se dalo říci, že své inscenace studují pouze kvůli KDP, protože z osmi her, jež nastudovali od r. 2003, byli letos ve Vysokém po sedmé. Tentokrát se dali dohromady se zdravotním klaunem Garym Edwardsem, který je

Američanem a do ČR se přistěhoval. Kromě toho je skladatel, jazzman, multiinstrumentalista. S ideou přišel on. Inscenace rámovaná jako hodina dějepisu s protivně stylizovanou učitelkou (rámec má potenciál, který je zatím málo využitý), kde se probírají bez přísně historické posoupnosti ve formě čísel různé dějinné události se snahou je významově propojovat (např. Hunové, Němci, Rusové jako okupanti, kterým se hodní, milí, dobří Češi nebrání nebo Svatoplukovy pruty použité při dělení Československa). S inteligentním nepodbízivým a nedoslovným humorem a velkou nadsázkou pojednává české dějiny (Libuše podvodně věšticí z karet, Cyril a Metoděj jako rapeři, nástup Habsburků na český trůn pojednaný jako folkový kvintet hlodavců, rozdělení republiky jako souboj mezi boxerem Mečiarem a Klausem, který má na krku šňůru z ukradených per, předvolební projev Karla IV. a mnoho dalších. K tomu živá hudba hrající vlastní hudební čísla (Jana Sychrová) se zajímavými texty. Viděli jsme gejzír nápadů využívajících divadelní zkratku, náznaky s důsledným pointováním situací. Je samozřejmě otázka, zda se bude smát i divák, který historické souvislosti nezná. Ve Vysokém publikum padalo smíchem.

Nováček **Divadlo Stodola Jiřkovice** přivezl svou úpravu komedie Mira Gavrana *Ženy v ringu aneb oše o ženách* (nominace). Tady došlo k něčemu, co se na přehlídkách s porotou často nestává. Na tuto inscenaci vznikly dva názory, vlastně generačně odlišné. Mladá část poroty oceňovala herecký koncert, celkový režijně scénografický rámec (Ondřej Buchta), který umožnil ztvárnění tří mikropříběhů žen nejružnějšího věku i charakteru (15 ženských postav), aniž inscenace ztrácela tempo, jejím zasazením do ringu o třech rozích. Inscenátoři vyložili hru (proto byla přejmenována) jako neustálý boj žen mezi sebou. Starší část poroty sice oceňovala kvalitu jednotlivých hereček i účelnost zasazením inscenace do ringu. Upozorňovala však na slabiny textové předlohy, která vidí ženy pouze jako manipulátorky předstírající falešné city, neschopné empatie k druhému člověku, jejichž jedinou potřebou je získání muže a s tím přijdou i do domova důchodců. Pojmenovala tři typy žen (tvrdé feministky, oběti a energické ženy) a dokládala na dvou ucelených příbězích (další situace už jen dokreslují vlastnosti), že nejsou vyloženy v souladu s těmito typy. Za problém pokládali rovněž nejednotný herecký styl (od nadsázky, které např. u babiček v domově důchodců je spíše karikaturou až po psychologický reál, s nímž jsou hrány příběhy. Po semináři dvě z přítomných hereček připustily, že tyto výtky už slyšely.

Jedinou konverzační komedii přivezl soubor **Prkno Veverská Bítýška**. Nastudovali hru britské autorky Pam Valentine *Mezi nebem a zemí* (doporučení). Romantická duchařská komedie o tom, žít má tady a teď, neboť žádná vteřina života se nebude opakovat, byla první režii Vojtěcha Oreniče. Dva páry (duchové manželé Cameronovi) a mladí nájemníci jejich domu (Willisovi) tvoří zrcadlový kvartet. To vyžaduje rovnocenné partnerství, průběžné jednání. Tyto dvě okolnosti a rovněž neproměnlivý temporytmus (jakoby všechno bylo stejně důležité) jsou slabinami inscenace. Nebyly využity možnosti pro jiný druh komiky, který by inscenaci oživil. Náznak má Strážný anděl. Pochválit je třeba Evu Jakubcovou jako Susie a také pokus o moderní lightdesign. Prospěl rovněž civilní styl herectví, který trochu potlačuje sentiment ústící do závěrečného happyendu.

První inscenací Raye Cooneyho byla *Rodina je základ státu* v provedení **souboru J. K. Tyl Meziměstí** (nominace). Pro soubor je to již třetí setkání s touto látkou. Režisérka Irena Kozáková ví bezpečně,

co má v ruce. Základem úspěchu je však typové obsazení a soubor pro všechny postavy herce nemá. Lepší jsou muži, zejména Aleš Kučera jako doktor Mortimer a Zdeněk Mach jako doktor Bonney. Ale i jim zejména v první půlce by prospěla důslednější gradace a zveřejňování procesů vymýšlení a zejména zhodnocení vlastních lží. V některých případech by si soubor mohl pomoci i úpravou textů (např. vyškrtnutím poznámky, že oba lékaři jsou spolužáci). Líbily se některé epizodní postavy s uvěřitelným jednáním (např. Antonín Zelený jako Bill). Znovu se ukázalo, že herecká technika je nezbytná pro zvládnutí tohoto typu látky.

Posledním soutěžním představení byl druhý *Ray Cooney 1+1=3* v podání **ŠAMU Štítina**. Na druhé (večerní) představení této inscenace Štítina patrně nezapomene. Krátce po začátku vypadla klika od důležitých dveří, klíče vypadávaly na druhou stranu. Rozhození hráči zapomínali text, patrně trochu improvizovali, takže když na scénu přišel Ondřej Benda jako John Brown vůbec se nechytal. Pozorní diváci si mohli všimnout, že některé postavy mají informace, které v tu chvíli nemohly vědět. Byla to velká smůla. Štítina má s žánrem zkušenost, má pro něj i vhodné typy i dobré herce. Zmatek způsobil, že soubor chvíli hrál charakterové herectví a v sále se ani nikdo nesmál. Postupem času inscenace naskočila, ale rozpačitý úvod se už zcela nepodařilo napravit, a to přesto, že Ondřej Benda i Michaela Kupková jako Mary podali velmi dobré výkony. Šťastným rozhodnutím byla rezignace na předepsané oddělení obou domácností. Scéna je sice rozpůlená, hraje se však vždy po celém jevišti a divák se musí orientovat podle příchodů a odchodů postav. Herecká vybavenost souboru nedokázala zastřít, že text je značně umluvený, rozhodně Rodina je základ státu je lepší předlohou. A to bylo všechno.

Letošní Krakonošův divadelní podzim ukázal žánrovou pestrost. Jen málokdy se objevuje klasika, a tak i uvedení dramatizace drobné povídky A.P.Čechova potěšilo. Hudební divadlo je doménou domáckého souboru. Dokázali si vychovat své obecnost, které je vstřícné a soubor podrží. Nakročením k modernímu divadlu bylo rozhodnutí souboru Stodola Jiřkovice inscenovat Gavránovu komedii *Vše o ženách* v boxerském ringu i s rohy a gongem. Škoda, že se tak stalo na textu, který opravdu není žádnou perlou. Většina inscenací stavěla na interpretačním divadle. Proto byl takovým osvěžením autorský opravdu nepietní kabaret s tematikou českých dějin. Právem si DS Doveda Sloupnice odvezl hlavní cenu a nominaci na příští JH. Lze si jen přát, aby si inscenace své klady udržela. Většina udělených cen byla hereckých. Vlastně v každé inscenaci se našel alespoň jeden slušný herecký výkon. To neplatí pro dramaturgicko-režijní plány ani pro výtvarné řešení.

Je pozitivní, že letos bylo realizováno devět postupových přehlídek. Mohlo by možná jich být ještě více, neboť odečteme-li Prahu a sloučíme Plzeňský a Karlovarský kraj, dostaneme číslo dvanáct. Je samozřejmě otázkou, zda by při menším zájmu venkovských souborů o porovnání na přehlídkách, nešlo o marginální akce. Navíc některé soubory dávají přednost účasti na některé z 18 postupových přehlídek CP činoherního a hudebního divadla Divadelní piknik Volyně a KDP je pro ně druhou volbou. Je jisté, že KDP má své příznivce, kteří oceňují atmosféru festivalu, jeho rituály a jistou pohodovost. Je to jen dobře.

Kde domov můj – NIPOS a Česká obec sokolská společně oslavily sté výročí založení republiky

Jednou z největších sportovních a společenských událostí letošního roku u nás byl XVI. všesokolský slet. Na začátku července přivedl do hlavního města tisíce cvičenců a návštěvníků a spolu s nimi mimořádnou atmosféru, strhující sokolské nadšení a energii, a to nejen ve sportovní části programu, ale také té kulturní, jejíž součástí byl i projekt Kde domov můj. V jeho rámci se na obou scénách Národního divadla představily hudební, divadelní a taneční soubory jak sokolské, tak i další tělesa z oblasti neprofesionálního umění. O zpětné ohlédnutí za mimořádnou akcí konanou u příležitosti stého výročí založení republiky jsme požádali zástupce obou spolupracujících organizací, za Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) své hodnocení připojili Mgr. Lenka Lázňovská, Ing. Pavlína Čermáková, Mgr. Kateřina Černíčková a Zuzana Kacafírková, za Českou obec sokolskou Bohumil Gondík.

Text připravila: Irena Koušková

Složitá dějiny novodobé české státnosti (ještě na počátku minulého století byly české země součástí Rakousko-uherské monarchie, pak dvacet let první Československé republiky, nacistická okupace, čtyřicet let v područí Sovětského svazu) nepřinášejí mnoho subjektů, které naši současnost spojují s minulostí. Sokol (dnešní Česká obec sokolská) je onou nezpochybnitelnou výjimkou. Od svého založení v roce 1862 plnil ve společnosti významnou funkci podněcovatele ducha i těla. Kulturní aktivity byly vždy nedílnou součástí činnosti jednotlivých jednot a žup. Stovky ochotnických divadel, loutkářských souborů, pěveckých sborů i tanečních skupin jsou toho důkazem.

Zejména divadlu se pod Sokolem opravdu dařilo, stačí si otevřít místopis českého divadla a podívat se, kde všude působily divadelní odbory. Právě díky Sokolu, kde se všechny aktivity potkávaly, se např. Prodaná nevěsta stala českou národní operou, neboť k jejímu provedení se spojovaly síly různých uměleckých souborů. Zlatým věkem se pak pro Sokol stalo období první republiky. Každý patnáctý občan byl jeho členem, takže celkový počet členů se vyšplhal téměř k jednomu miliónu (včetně Slovenska a Podkarpatské Rusi). Jestliže Evropa s obdivem vzhlížela na rozvoj loutkářství v zemi (ve 30. letech bylo zaznamenáno tři tisíce souborů), vděčíme za to právě sokolům.

Sokol vlastně nikdy nebyl formálně zrušen, jeho činnost byla rozpuštěna do nových organizací a aktivit. V roce 1968 byl učiněn pokus Sokol obnovit, sovětská okupace jej však zmařila. Obnoven byl až po r. 1989. Zejména v malých obcích do tří tisíc obyvatel, které v ČR převažují, jsou dnes sokolské jednoty nositelem společenského života. Vzdělávací odbor pečuje o rozvoj uměleckých souborů (nabízí vzdělávání, pořádá pro ně přehlídky). Bylo nesmírně zajímavé sledovat, jak se po sametové revoluci stará sokolská garda vzchopila a postarala se o obnovení řady souborů. Mnozí říkali, že musí Sokolu vrátit to, co pro ně znamenal v jejich dětství a mládí.

Spojení Vsesokolského sletu s kulturním programem složeným výhradně z amatérských umělců jako jedna z akcí zařazených do vládního plánu oslav 100 let české státnosti bylo holdem Sokolu, připomenutím jeho historického významu. Symbolicky se tak stalo v Národním divadle rovněž spojením s českým národem.

Mgr. Lenka Lázňovská

Na otázky Místní kultury k organizaci kulturního programu XVI. Vsesokolského sletu v ND v Praze odpovídá Ing. Pavlína Čermáková, vedoucí útvaru ARTAMA:

Sokol spolupracuje s NIPOS na kulturním programu všesokolských sletů pravidelně. V čem spolupráce spočívá a v čem byla letos mimořádná? Co bylo na přípravě letošního programu nejtěžší?

Naše spolupráce se datuje rokem 2000, kdy útvar ARTAMA poprvé s Českou obcí sokolskou připravoval doprovodné kulturní programy k XIII. Vsesokolskému sletu (pořady *Co jsme zachovali a co jsme vytvořili* v Divadle Bez zábradlí v Praze a *U muziky* v Letním kině na Výstavišti v Praze). V roce 2006 jsme se dokonce pustili do kompletní přípravy a organizace folklorní sletové skladby na XIV. všesokolském sletu (skladbu s názvem *Tance domova* jsme připravovali od roku 2004 a zúčastnilo se jí 416 tanečnic ze třiceti folklorních souborů z Čech, Moravy a Slezska).

Pro XVI. všesokolský slet jsme byli opět vyzváni ke spolupráci na folklorní skladbě, ale po nečekaném úmrtí autora skladby, pana Miloše Vršeckého, jsme celý projekt přepracovali do podoby kulturního doprovodného programu. Nabízela se ojedinělá možnost propojení s oslavami stého výročí založení republiky a Česká obec sokolská projednala pro tuto příležitost nejdůstojnější místo, jaké jsme si mohli přát – prostory Národního divadla.

Do letošního roku jsme tedy spolupracovali vždy na pořadech tanečního folkloru, ale pro tento výroční projekt, který jsme nazvali *Kde domov můj*, jsme vybrali oborů víc – pěvecké sbory, divadelní představení a folklor. Proto bylo velmi náročné zkoordinovat ve třech dnech za sebou tři velká představení na Nové scéně, odpolední program na piazzettě Národního divadla a večerní Setkání s muzikanty v kavárně Nové scény.

Inscenace Naši furianti – premiéra v prosinci 2017 ve Vršovickém divadle MANA v Praze; foto: Marie Brunerová



Jak na průběh příprav vzpomínáte? Jaká část programu byla Vaší srdeční záležitostí?

Celkem jsme s kolegy připravili šest pořadů, z nichž tři stěžejní se postupně odehrály na Nové scéně. Jak vzpomínám? Díky tomu, že mám skvělé kolegy a kolegyně, tak práce na takových mimořádných projektech je vždy velkou radostí, i když si člověk někdy trochu sáhne až na dno... Srdeční záležitostí je pak pro mě samozřejmě folklor - jako bývalá tanečnice a dlouholetá členka folklorního souboru Vycpálkovci ani nemůžu jinak.

Největší pozornost médií byla upřena k slavnostnímu zahájení sletu v Národním divadle. Stalo se totiž v historii naší první scény vůbec poprvé, že celé představení na prknech „Zlaté kapličky“ odehrál ochotnický soubor. Režie hry Ladislava Stroupežnického Naši furianti se chopil **Bohumil Gondík**.

Už podruhé jste se ujal přípravy a režie klasického divadelního představení se sokolskými soubory pro Všesokolský slet... Jak tuto příležitost jako sokol vnímáte?

Já dělám sokolské divadlo více než patnáct let, i když moje herecká a režisérská kariéra je mnohem delší. Hned po prvních inscenacích se sokolským divadlem jsem uvažoval o tom, jak zahajovat všesokolské slety s použitím vlastních sokolských souborů.

Tato myšlenka se setkala se stejným názorem vzdělavatelského odboru ČOS. XIV. všesokolský slet v roce 2006 tak zahajovalo představení sokolského divadla z Pyšel. Tehdy to byla hudební komedie Malované na skle. Hrál se v Divadle Komedie.

Ukázalo se, že je to cesta, kterou by se ČOS mohla ubírat, a tak se zrodil nápad nastudovat pro zahájení XV. všesokolského sletu nějakou „větší“ divadelní inscenaci.

Rok jubilejního XV. všesokolského sletu 2012 byl zároveň rokem 150. výročí založení sokola. A protože sokolové ve své dlouhé historii většinou zahajovali svůj slet zhlédnutím některé inscenace Národního divadla, nejčastěji to byla Prodaná nevěsta, padla volba na stejný titul. Oslovil jsem čtyři sokolské soubory a sokolská Prodaná nevěsta byla na světě.

Otevírala XV. všesokolský slet v Divadle ABC a po pětileté cestě republikou měla ve stejném divadle svoji premiéru. V té době už bylo jasné, že příští zahájení bude muset být v podobném duchu.

Proč jste letos zvolili k nastudování Stroupežnického Naše furianty? Jak obtížný byl výběr mezi sokolskými divadelními spolky?

Do sokolské veřejnosti prosákla zpráva, že by se snad příští zahájení mělo konat v ND, a tak najít titul, který by se na naší první scénu hodil, znamenalo hledat v české klasice. Musel to být titul, kde se zpívá a kde by na jevišti měla být „živá“ muzika. Ve výběru z několika divadelních předloh vyhráli Naši furianti právě proto, že se hra odehrává o pouti a o pouťově tancovačce. Najít soubory, které by se tohoto projektu zúčastnily, nebylo těžké. Příprava Prodané nevěsty dala vzniknout velkému ansámblu, který může být základem pro každý takový projekt. Sdružuje v sobě na 65 herců, zpěváků a tanečníků, takže je koho oslovit. Pro každý ze souborů, které jsem v minulosti přizval ke spolupráci, byla účast na sletovém projektu prestižní záležitostí. Podřídili tomu svůj pravidelný a většinou velmi náročný režim. Jak folklorní soubory, tak i pěvecké sbory mají mnoho práce, mnoho vystoupení v průběhu celého roku.

Naše furianty na prknech ND sehrály tři vybrané soubory - Divadlo pod Petřínem, DS Lázně Toušeň a lidová muzika Souboru písní a tanců Josefa Vycpálka. Všechny tři soubory jsou sokolské? V čem spočívají jejich kvality?

Divadlo z Lázní Toušeň patří k nejlepším v sokolské obci divadelníků. Mají za sebou řadu úspěšných inscenací předvedených na přehlídkách v České republice, ale také v zahraničí, asi největším jejich oceněním bylo pozvání do Číny. Jejich zájezd se uskutečnil jen několik týdnů před premiérou Prodané nevěsty v roce

2010. V této inscenaci měli velmi důležitou roli. Představovali komedianty a jejich výstup předčil všechna dosavadní inscenační ztvárnění.

Vycpálkovci jsou opravdová špička ve svém oboru a nejen v sokolské rovině. V letošním roce oslavili 70 let nepřetržité činnosti a jejich souborem prošla celá řada špičkových muzikantů, skladatelů, tanečníků, choreografů a zpěváků.

Divadlo pod Petřínem bych asi neměl hodnotit, protože jsem jeho členem a spoluzakladatelem, ale je to soubor složený z vyzrálých a zkušených herců. Jeho velkou devízou je pravidelná činnost. Soubor nastuduje za jednu divadelní sezónu dvě premiéry a reprízuje své inscenace po dobu několika let.

Všechny tři soubory mají stoprocentní členství v Sokole a dá se říci, že patří k tomu nejlepšímu ze sokolských souborů ve svých oborech.

Vratme se ale ještě k té mimořádné příležitosti pro prezentaci sokolského a ochotnického divadla, vystoupit s vlastní inscenací české klasiky na historické scéně Národního divadla... To musela být velká výzva pro všechny zúčastněné amatérské divadelníky... Nebojovali jste s trémou?

Ladislav Stroupežnický jako první dramaturg ND napsal Naše furianty pro ansámbl Národního divadla. Aniž bychom tomu chtěli, naskytla se příležitost zahrát Naše furianty na historické scéně právě v období 130. výročí jejich prvního uvedení, ale v nastudování pouze sokolskými herci a muzikanty a ne profesionálním souborem ND. Ano, bylo to poprvé v dějinách, kdy na jevišti historické scény hrál výhradně neprofesionální soubor.

Hrát v Národním divadle na naší první scéně je pro všechny opravdové divadelníky velká čest. Já bych slovo výzva nepoužil. Není to výstižné. Kdo koho vyzývá? Jeviště a hlediště jsou doslova magické prostory. Tady tréma a odhodlání nemají své místo. Jediným a všudypřítomným pocitem mají být úcta a pokora. Jen z těchto pocitů se může zrodit velké divadlo.

Tady si dovoluji nezapomenout na takový malý, i když ve svém důsledku velmi podstatný moment v přípravě na večerní představení. Soubor sokolských Našich furiantů měl k dispozici nejen prostor divadla, jeho jeviště a zákulisí, ale také divadelní personál. Od prvních kontaktů už někdy v březnu až do té důležité neděle 1. července nám všichni dávali najevo, že jsme pro ně jejich kolegové a partneři a pracovali s námi tak, jako by to bylo jejich vlastní představení, a to je také ukázka úcty a pokory k naší první scéně.

Bude se inscenace uoáďet dál? Kde lze získat informace o dalších reprízách?

Sokolská inscenace Naši furianti měla premiéru v prosinci 2017. Na jevišti ND to byla devátá repríza a plán představení je naplněný až do prosince letošního roku. Zájem ale nekončí. Máme zamluvené termíny do června roku 2019 a v současné době se dojednávají podrobnosti. Bližší informace jsou na stránkách www.divadlopodpetrinem.cz.

Viděl jste i druhé divadelní představení připravené v rámci kulturního programu Kde domov můj – Přes přísný zákaz dotýká se sněhu souboru Podíva při TJ Sokol Podivín?

V dalších dnech týdne sokolské kultury jsem toto představení viděl. Inscenace byla divákům předvedena na Nové scéně a musím říci, že se s tímto náročným prostorem soubor vypořádal se ctí. Jejich výkon po celou dobu představení gradoval, přesně podle toho, jak je předloha napsaná, a dlouhý potlesk diváků vestoje odpověděl na otázku, zda je možné, aby ochotnický soubor zahrál dobré představení v tak náročném prostoru, jakým Nová scéna ND je.

Bohumil Gondík (1943) svůj profesní život spojil s amatérským divadlem. Začínal na Sokolovsku v Divadle za oponou, od šedesátých let se věnuje režii. Od r. 2003 byl členem sokolského divadla v Pyšelích na Benešovsku. Po úspěšné inscenaci Prodané nevěsty, která byla nastudována čtyřmi sokolskými uměleckými tělesy, začal dělat divadlo v pražském Divadle pod Petřínem, kde působí dosud. Je členem

kulturní komise vzdělávacího sboru České obce sokolské a otcem Dalípora a Adély Gondíkových, sourozeneckého dua známého z televizních pořadů.

Druhý den po úspěšném zahájení programu Našimi furianty se na Nové scéně ND konal koncert pěveckých sborů pod názvem **Česká píseň**, který pro Místní kulturu představuje garantka programu **Zuzana Kacafírková**:

„Píseň česká slavně znívá, píseň česká srdce jímá...“ zpívá se ve Smetanově kantátě Česká píseň z roku 1860, která propůjčila název sborovému koncertu v rámci XVI. všesokolského sletu. Nejen sokolské pěvecké sbory z celé republiky vzdaly 2. července hold českým a slovenským písním i skladatelům. Na Nové scéně Národního divadla v Praze zazněly sborové skladby B. Smetany, J. Suka, Z. Lukáše, J. B. Foerster, E. Suchoně a dalších. Na pódiu se vystřídalo pět sbormistrů a pět sborů s více než 150 zpěváky, které se představily jak samostatně, tak ve společném programu.

Můžete zúčastněné sbory představit?

Pražské sokolské sbory reprezentoval na koncertě **Smíšený pěvecký sbor Gaudium**, který působí při Sokole Královské Vinohrady pod vedením sbormistrů Zdeny a Vladislava Součkových. Se svými téměř šedesáti členy bylo Gaudium rozhodně nejpočetnějším tělesem koncertu. Z Jihlavy přijel **Smíšený pěvecký sbor Foersterse** sbormistrem Pavlem Bradou. Foerster působí při Sokole Jihlava a je součástí místní kulturní scény již více než devadesát let. Ženské pěvecké sbory reprezentovaly na koncertě **Marijánky z Vacenovic** se sbormistryní Marií Šimečkovou, komorní seskupení, které se věnuje hlavně interpretaci lidových písní ze svého regionu, a také **Ženský pěvecký sbor Píseň ze Sokola Jedovnice**. Pod vedením sbormistryně Magdaleny Javorské koncertuje Píseň u nás i v zahraničí. Sokolské sbory doplnil na koncertě pražský akademický sbor, a to **Vysokoškolský umělecký soubor** pod vedením sbormistra Jakuba Zichy. Sbor se věnuje nejen koncertní činnosti, ale i spolupráci s činohrou Národního divadla.

Jaká byla dramaturgie koncertu a jaké jsou Vaše dojmy organizátora?

Program koncertu byl sestaven z několika částí. Byla to jednak samostatná vystoupení vybraných sborů, poté společný zpěv všech sokolských těles a pomyslným vrcholem koncertu byla Česká píseň Bedřicha

Inscenace Naši furianty – premiéra v prosinci 2017 ve Vršovickém divadle MANA v Praze; foto: Marie Brunerová



Smetany. Sborová slavnostní kantáta na text Jana z Hvězdy je dílem apelujícím na lásku k vlasti, probouzející v národu novou energii a sílu k boji za vlastní samostatnost.

Trochu jsme se obávali, jestli se nám podaří zaplnit hlediště Nové scény, přece jenom se jednalo o prázdninový termín a sokolský slet nabízel každý večer zajímavé kulturní akce. Nicméně sál byl nakonec úplně plný a diváci pomohli vytvořit na koncertě skvělou atmosféru, na kterou budou jistě všichni zúčastnění dlouho vzpomínat. Bylo nám také ctí přivítat v publiku jednoho z nejvýznamnějších žijících sborových skladatelů, pana Jiřího Laburdu, jehož díla na koncertě také zazněla.

Příprava koncertu trvala téměř rok a výsledek stál podle mého názoru určitě za to. Byla jsem naprosto pohlčena energií, kterou sokolové na koncertě jak z pódia, tak z hlediště vysílali a jejich nadšením. Zažili jsme opravdový svátek sokolského sborového zpěvu, který doufám podpořil všechna tělesa v jejich činnosti a zprostředkoval jim jedinečný zážitek zpívání v Národním divadle.

K folklorní části programu jsme položili několik otázek také **MgA. Kateřině Čermíkové**, která má právě tuto uměleckou oblast na starosti:

Velká pozornost médií byla věnována divadelnímu programu – sokolští ochotníci poprvé na prknech Národního divadla... Není to škoda, že tím byl trochu zastíněn program folklorní a hudební? Předpokládám, že také nabídli to nejlepší z těchto uměleckých oblastí...

Divadelní program si pozornost médií stejně jako nekončící ovace a gratulace nepochybně zasloužil. S nízkým zájmem médií o oblast tance se potýkáme dlouhodobě, což je určitě velká škoda. Nás potěší už jen to, když si tohoto nepoměru někdo všimne. Ale zpátky k Vaší otázce. Konkrétně hudební a taneční folklor se v rámci doprovodného kulturního programu představil ve třech programových celcích, které obsáhly všechny dnes běžně užívané formy prezentace folkloru – odpoledne na Piazzetě bylo otevřenou scénou, kde se střídala vystoupení vybraných souborů s výukou českých a moravských lidových tanců, večer na Nové scéně ND byl ukázkou umělecké tvorby a konečně setkání s lidovými muzikami mělo sice neformální charakter, nicméně k životu folklorních souborů společné zpívání a tancování neoddelitelně patří.

Proč a podle čeho jste vybrali právě tato umělecká tělesa?

Výběr souborů samozřejmě nebyl náhodný. Tam, kde se způsob práce sokolských folklorních souborů dobře prolul s naším záměrem, byly tyto soubory pozvány k účinkování. Náš hlavní cíl však tentokrát spočíval v něčem jiném. Nešlo o to přivést do Prahy co možná největší počet účinkujících, jak tomu bylo dříve v případě folklorní skladby, ale více jsme se soustředili na málo známou, a přitom zcela zásadní roli Sokola v naší taneční historii. Na jedné straně to byla jeho neopominutelná podpora tzv. krůžkařského hnutí a všelijakých aktivit souvisejících s poznáváním hodnot naší tradiční lidové kultury a na straně druhé se v rámci Sokola psala jedna z nejdůležitějších kapitol českého novodobého (výrazového) tance. Následné setkání a vzájemné prolnutí lidového a výrazového tance je v českém scénickém umění unikátem, jehož dědictví jsme právě večerem na Nové scéně chtěli připomenout. Rozhodujícím měřítkem tedy byla schopnost daných těles převést hudebně taneční folklor do polohy osobitého scénického vyjádření. /Pozn. redakce: Vybraná umělecká tělesa představujeme příloženými fotografiemi z jejich vystoupení./

Je Vám osobně sokolská myšlenka blízká a jak jste všesokolský slet prožívala, případně jaké jsou Vaše dojmy organizátora?

Ano, filozofie Sokola je mi velmi blízká. Péče nejen o fyzickou kondici, ale také o kulturní a duchovní hodnoty včetně pěstování zdravého sebevědomí, národní hrdosti a vyznávání pevného morálního kodexu zůstává – chci tomu věřit – ideálem i dnes. Ráda bych poděkovala všem, kteří se s námi vydali na cestu za právě touto myšlenkou. Vedoucí souborů, jejich členové, choreografové, kolegové, pravidelní i noví spolupracovníci, přátelé, rodina, ti všichni jsou pro takové projekty nepostradatelní a patří jim velký dík.

Multimediální prezentace k podpoře souboru historických divadelních kulis



Bývalá fara Sudslava; foto: Tomáš Zaplatílek

Spolek Genius loci Sudslava, z.s. během roku 2018 vytvořil novou multimediální prezentaci dochovaného souboru historických divadelních kulis k podpoře ojedinělé expozice sbírky vzešlé z činnosti ochotnických spolků v obci Sudslava. Ochotnické divadlo má v obci dlouhou tradici, činnost divadelních spolků se zde odvíjí od roku 1868.

Text: Tomáš Zaplatílek

Právě v roce 2018 si tak spolek připomíná 150 let od zahájení první ochotnické činnosti v obci Sudslava.

Genius loci Sudslava z. s. již řadu let realizuje obnovu dochovaného souboru divadelních dekorací čítajících na 90 kusů z přelomu 20. století. Cíleně buduje netradiční expozici ochotnického divadla v prostorách kulturní památky – bývalé barokní fary z roku 1692. Svoji činnost soustavně směřuje k co nejširšímu spektru laické i odborné veřejnosti, zejména pořádáním pravidelných kulturních akcí amatérského divadla a odborných přednášek, které napomáhají k vytvoření povědomí o činnosti a historii ochotnického divadla v regionu Podorlicka. V předešlých letech spolek také spolupracoval např. s Fakultou restaurování Univerzity Pardubice v rámci provádění restaurátorské dokumentace souboru divadelních dekorací či Muzeem loutkářských kultur v Chrudimi při sezónní výstavní činnosti.

Na nově vytvořené multimediální prezentaci umístěné v expozici bývalé barokní fary má příchozí návštěvník možnost si vybrat jednotlivé průvodní texty, sledovat tematické obrázky divadelních kulis a poslouchat příběhy k ochotnické historii v českém, anglickém a polském jazyce. Texty prezentace jsou namalovány profesionálními herci a hlasy rodilých mluvčích.

Multimediální prezentace vznikla na základě finančních příspěvků Státního fondu kultury a Nadace barokního divadla zámku Český Krumlov.

Strotzer: Mezi prací amatérských a profesionálních souborů nebyl zásadní rozdíl	3
Jičínské Srdíčko bije šedesát pět let	9
POPAD 2017 aneb v Radotíně přeplněno	10
Komediální BrenPartyja opět v Michálkovicích	13
Děčínská brána 2017	17
Horažďovice v naději	20
Kostecká přehlídka nesnadných úkolů	22
Dvacet let v pojížeří	25
Posouváme hranice únosnosti	32
Kdyby jen latrina! Ona to kongenialita!	35
Hradecký osvědčený recept, ale bez výraznějších kulinářských překvapení	39
Vlídny festival s ostrými dráčky	53
Divadelní Piknik Volyně chce být rodinným festivalem	54
Šrámkův Písek	57
Jihlavské jaro aneb Politika opět hýbá divadlem?	60
Střípky z rozborového semináře Klubu režisérů SČDO	65
Krakonošův divadelní podzim 2017	68
Dopředu, dozadu i do stran	68
Několik příjemných překvapení z Popelčiných oříšků	74
Sokolská divadla v Přerově aneb Kašpárek na všechny způsoby	80
Sejkory a meotary	82
„Brendo, lapni!“ čili Ostravské Buchary 2018	86
Děčínská BRÁNA mezi uměním a banalitou aneb Pozor! Růžový kód žije!	90
Kostelec současně dramatický	96
Čtyři dny v Rakovníku aneb zajímavé objevy i tradiční choroby divadla	105
Letošní Piknik v novém formátu a čase	110
Patnáct inscenací, více než stovka účinkujících, tři dny divadla	120
O čem jsme se bavili v Hronově	124
49. Krakonošův divadelní podzim	126
Společně oslavily sté výročí založení republiky	129

ROČENKA AMATÉRSKÉ SCÉNY 2017/18

Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Fügnerovo náměstí 5, 120 21 Praha 2

Vedoucí redaktor: Michal Dřtina. Redaktor: Pavlína Schejbalová.

Grafická úprava a sazba: Petra Líbová. Ilustrace: Tomáš Volkmer.

Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Fügnerovo nám. 5, 120 21 Praha 2,

tel. 606 644 294, e-mail: drtina@nipos-mk.cz, www.amaterskascena.cz

Od roku 2015 vychází časopis Amatérská scéna v tištěné podobě jako ročenka.

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací. Náklad 100 kusů. Neprodejně!

© NIPOS PRAHA 2020, ISBN 978–80–7068–358–3

